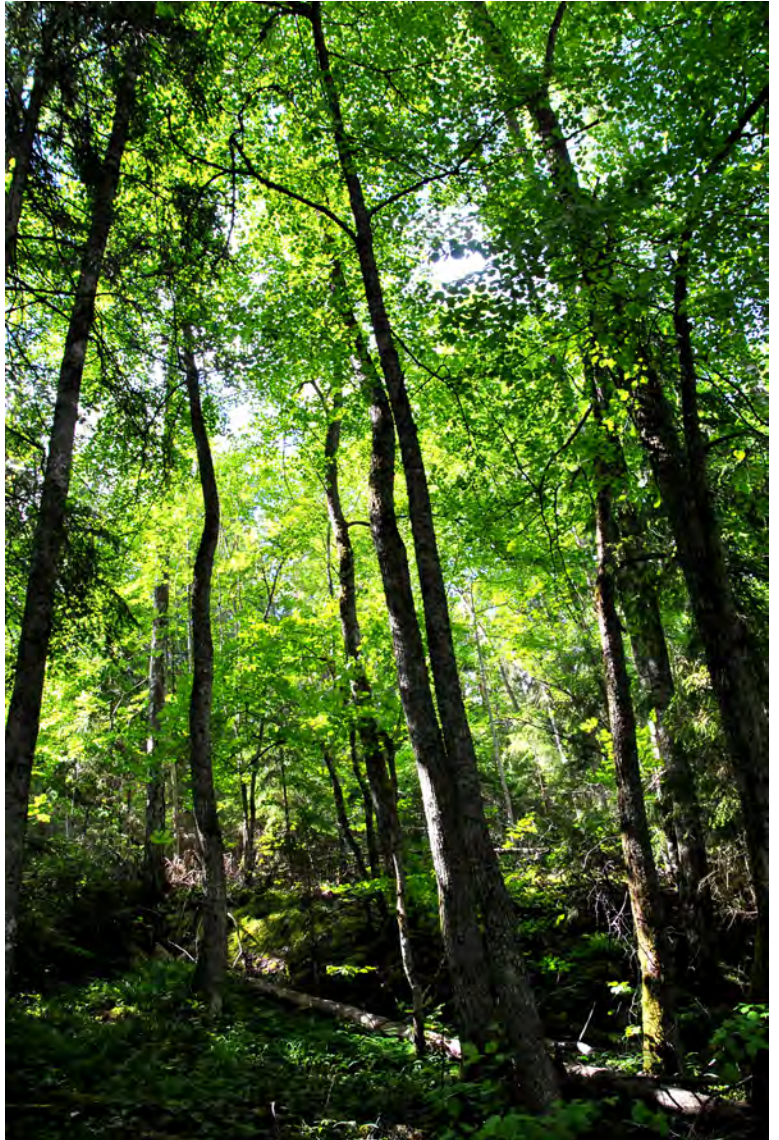

Espoon suojeltujen luontotyyppien nykytila ja hoito-ohjeet

Jussi-Pekka Manner

**Espoon ympäristölautakunnan
julkaisusarja
1/2015**

Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja 1/2015

ESPOON SUOJELTUIJEN LUONTOTYYPPIEN NYKYTILA JA HOITO-OHJEET

Jussi-Pekka Manner

Espoon ympäristökeskus
Espoo 2015

KUVAILELEHTI

Julkaisija	Espoon ympäristölautakunta	Julkaisun päivämäärä 30.11.2015
Tekijä(t)	Jussi-Pekka Manner	
Julkaisun nimi	Espoon suojeltujen luontotyyppien nykytila ja hoito-ohjeet	
Tiivistelmä	Tässä työssä selvitettiin Espoon alueella olevien luonnonsuojelulailla suojeltujen luontotyyppien nykytila touko-elokuussa 2015 toteutetuilla maastokäynneillä, arvioitiin luontotyypeillä tarvittavan luonnonhoidon kiireellisyys sekä laadittiin hoito-ohjeet erikseen kullekin luontotypille. Hoito-ohjeet on laadittu sekä Espoon kaupungin omistuksessa että yksityismailla oleville luontotyypeille. Luontotyypeille, joilla maanomistus on jaettu tai jotka ovat Helsingin kaupungin omistuksessa, on myös laadittu luontotyyppikohtaiset hoito-ohjeet. Espoon alueella on rajattu yhteensä 32 luonnonsuojelulailla suojeltua luontotyyppiä, joista suurin osa (18 kpl) on jalopuumetsiköitä. Muita Espoossa rajattuja luontotyyppiejä ovat pähkinäpensaslehdot (8 kpl), merenrantaniityt (3 kpl), tervaleppäkorvet (2 kpl) sekä luonnontilainen hiekkaranta (1 kpl). Lähes kaikki Espoon alueella olevista luontotyypeistä ovat jonkinasteisen hoidon tarpeessa. Yksi luontotyyppi on rajauspäätöksessä jaettu neljään erilliseen osa-alueeseen, jotka on hoitotarpeen arvioinnissa kuitenkin määritetty omiksi luontotyypeikseen. Hoitotarve määriteltiin täten 35:lle eri luontotypille. Erittäin kiireelliseksi hoidon tarve arvioitiin yhteensä kahdeksalla luontotyyppillä, joissa luonnonhoito on aloitettava mahdollisimman pian. Kiireelliseksi arvioitiin yhteensä kymmenen luontotyyppiä, joissa hoito on aloitettava seuraavan viiden vuoden kuluessa. Luontotyyppejä, jotka eivät ole kiireellisiä, mutta vaativat hoitoa pidemmän ajan kuluessa, oli yhteensä 16 kappaletta. Luontotyypeistä ainoastaan yhdellä ei arvioitu olevan hoitotarvetta. Tämän luontotyyppin ominaispiirteet ja luonnontila olivat heikentyneet ihmistoiminnan seurauksena niin paljon, ettei luontotyyppin tilaa saada parannettua pelkän luonnonhoidon avulla. Jalopuumetsikoissa ja pähkinäpensaslehdossa tarvittava hoito on pääasiassa jalopuiden taimia, pähkinäpensaita ja kenttäkerroksen kasvillisuutta varjostavien alikasvoskuusten harvennus. Myös toisen tervaleppäkorven alueella on tarvetta harventaa kuusia, joiden kasvuedellytykset ovat parantuneet vesitalouden muutosten seurauksena. Merenrantaniityt ovat säilyneet edustavina, vaikkakin näitä luontotyyppejä on tarpeen niittää umpeenkasvun ehkäisemiseksi. Hiekkarannalla kasvillisuus on puolestaan ehtynyt virkistyskäytön seurauksena. Usean luontotyyppin alueella esiintyy myös vieraslajeja, joiden poistaminen on tarpeellista luontotyyppien ominaispiirteiden säilyttämiseksi. Monella asutuksen ja luontopolkujen läheisyydessä sijaitsevilla luontotyypeillä kenttäkerroksen kasvillisuus on taantunut kulutuksen seurauksena. Näillä luontotyypeillä kulkua on ohjattava maastossa jo valmiiksi oleville poluille. Usean luontotyyppin alueelle on lisäksi kasattu roskia sekä puutarhajätettä. Tämän työn tavoitteena on saada tietoa Espoon suojeltujen luontotyyppien nykytilasta ja luoda käytännön luonnonhoidon työkalu, jonka avulla pyritään turvaamaan kunkin luontotyyppin ominaispiirteet. Laaditut hoito-ohjeet auttavat myös pitämään yllä luonnon monimuotoisuutta jatkuvassa muutoksessa olevan kaupungin alueella.	
Avainsanat	suojellut luontotyypit, luonnonhoito, luonnonsuojelulaki	
Sarja	Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja 1/2015	ISSN 1456-2316
Sivuja	176	
Painopaikka	Espoon kaupungin painatuspalvelut, 2015	

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Miljönämnden i Esbo	Utgivningsdatum 30.11.2015
Författare	Jussi-Pekka Manner	
Titel	Espoon suojeltujen luontotyyppien nykytila ja hoito-ohjeet	
Sammandrag	Tillståndet i områden i Esbo med naturtyper som är skyddade enligt naturvårdslagen utreddes under terrängbesök i maj–augusti 2015. Dessutom uppskattade man hur bråttom det är att vårda dessa naturtyper och gav vårdanvisningar för olika naturtyper. Det finns vårdanvisningar för natur på stadens mark, på privat mark, på områden med flera markägare och på Helsingfors stads mark. I Esbo har 32 områden med naturtyper registrerats. Av dessa är 18 st. naturliga dungar som till betydande del består av ädla lövträd. Dessutom finns det 8 st. hassellundar, 3 st. ängar vid havsstranden, 2 st. klubbaskärr och 1 st. sandstrand i naturtillstånd. Nästan alla naturtyperna i Esbo behöver något slag av vård. En av naturtyperna har i skyddsbeslutet delats i fyra delområden och dessa räknas som fyra olika naturtyper i bedömningen av vårdbehovet. Denna bedömning omfattade sålunda 35 naturtyper. På 8 naturtyper bör vården inledas så fort som möjligt. På 10 naturtyper bör vården inledas inom fem år. På 16 naturtyper är vården inte brådskande, men de måste vårdas på sikt. Endast en naturtyp behöver ingen vård. Dess särdrag och naturtillstånd hade nämligen försvagats så mycket på grund av människans verksamhet att dess tillstånd inte kan förbättras med vård allena. I dungarna med ädla lövträd och i hassellundarna består vården huvudsakligen av gallring av underbeståndet av granar som skuggar plantor av ädla lövträd, hasselbuskar och fältskikt. På det ena klubbaskärret bör granarna också gallras, eftersom dessa växer alltför mycket efter att vattenförhållandena har förändrats till granarnas fördel. Strandängarna är fortfarande representativa, men gräset måste slå för att de inte ska växa igen. På sandstranden har vegetationen utarmats på grund av livlig rekreation. På många av naturtyperna förekommer invasiva arter som måste tas bort för att naturtypernas särdrag ska bevaras. På många naturtyper nära bosättning och naturstigar har fältskiktet utarmats på grund av slitaget. På dem bör vandrarna styras att hålla sig till stigarna. På många naturtyper förekommer högar av skräp och trädgårdsavfall. Målet med utredningen var att ta fram fakta om tillståndet i de skyddade naturtyperna i Esbo och anvisningar för skötsel som ska trygga naturtypernas särdrag. Vårdanvisningarna hjälper också att upprätthålla naturlig mångfald i den ständigt föränderliga staden.	
Ämnesord	Skyddad naturtyp, natur vård, naturskyddslagen	
Serie	Miljönämndens publikationsserie 1/2015	ISSN 1456-2316
Sidor	176	
Tryckeri	Espoon kaupungin painatuspalvelut, 2015	

Esipuhe

Suojellut luontotyytit ovat pienialaisia luonnon helmiä, jotka rikastuttavat Espoon luontoa. Espoon alueella olevien, kaikkiaan 32, luonnonsuojelulain 29§:n mukaisen kohteen rauhoituspäätösten tekemisestä on jo jonkin verran aikaa. Nyt oli siten sopiva hetki tarkistaa, mitä kohteille kuuluu; mikä on niiden arvokkaiden ominaispiirteiden nykytilanne ja tarvitsevatko kohteet hoitoa.

Suurin osa Espoossa suojelluista luontotyypeistä on rehevää lehtoluontoa; jalopuumetsiköitä ja pähkinäpensaslehtoja. Metsän luontainen kehitys johtaa monesti tällaisten kohteiden häviämiseen jalopuiden ja pähkinöiden hävitessä kilpailussa kuuselle ja hukkuessa sen varjostukseen. Hienovarainen luontaiseen kehityskulkuun puuttuminen on tässä tapauksessa tarkoituksenmukaista, jos näiden harvinaisten luontotyyppien arvot; niiden luoma elinympäristöjen ja lajiston monimuotoisuus halutaan säilyttää. Tervaleppäkorvetkin voivat kuusettua, jos ne kuivuvat ympäristön muutosten takia. Merenrantojen luontotyyppiä puolestaan uhkaa liika rehevöityminen. Yhteisiä uhkatekijöitä kaikille luontotyypeille ovat ihmisen aiheuttama kulutus, roskaantuminen ja vieraslajien leviäminen.

Espoon luontotyyppien nykytila ja hoito-ohjeet –julkaisu selventää näiden luontomme pikku helmien nykytilannetta ja antaa ohjeet niiden ominaispiirteiden turvaamiseen, sekä kohteiden parempaan merkitsemiseen maastossa. Hoito-ohjeet on räätälöity huolellisesti pitäen silmällä tarpeen säilyttää kohteet myös mahdollisimman luonnontilaisena kaltaisina. Hoidolle todettiin olevan tarvetta lähes kaikilla kohteilla, osalla kiireellisemmin, osalla pitkällä aikavälillä. Pääasiassa luontotyyppiemme ominaispiirteet olivat kuitenkin säilyneet vielä hyvin.

Kaupungin omistuksessa olevat luontotyyppikohteet voidaan siis nyt saada hyvin suunnitellun hoidon piiriin. Tämän lisäksi tulee pyrkiä edistämään yksityisten mailla olevien suojeltujen luontotyyppien hoitoa. Tarvittavat hoitotoimet eivät pienimuotoisina ole kalliita tai aikaa vieviä, mutta vaativat erityistä tarkkuutta.

Ympäristölautakunta ja ympäristökeskus kiittävät selvityksen tekijää laadukkaasta ja kattavasta työstä. Raportti on laajuudeltaan ja tarkkuudeltaan ensimmäinen laatuaan luonnonsuojelulain 29§:n luontotyypeille tehty hoito-ohjeistus, ja se sopii malliksi muillekin. Lautakunta toivoo, että raporttia hyödynnetään kohteiden hoito- ja suojelutoimien sekä merkintöjen ja infotaulujen toteutuksessa siten, että luontotyyppiemme arvokkaat ominaispiirteet säilyvät ja paranevat entisestään sekä tulevat yleisemmin tunnetuiksi ja arvostetuiksi.

Henna Partanen
Ympäristölautakunnan puheenjohtaja

Tarja Söderman
Ympäristöpäällikkö

1	JOHDANTO.....	3
2	Luontotyyppien lainsäädäntö, ominaispiirteet sekä suojelun kehittämistarpeet.....	4
2.1	Luontotyyppisuojelun lainsäädäntö	4
2.2	Luontotyyppien ominaispiirteet.....	5
2.3	Luontotyyppien suojelun kehittämistarpeet luonnonsuojelulaissa	9
2.3.1	Luontotyyppikohtaiset kehittämistarpeet.....	9
2.3.2	Luontotyyppisuojelun muut kehittämistarpeet.....	11
3	Luontotyyppien suojelu valtakunnallisesti ja Espoon alueella	14
3.1	Luontotyyppien inventointi ja rajauspäätökset Suomessa	14
3.2	Luontotyyppit Espoossa	15
3.2.1	Luontotyyppien rajausmerkinnät Espoossa.....	16
4	Menetelmät.....	18
4.1.1	Yleiskuvaus	18
4.1.2	Luontotyyppikohtaiset tiedot.....	19
4.1.3	Edustavuus.....	20
4.1.4	Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen	20
4.1.5	Luonnonhoidon tavoitteet.....	21
4.1.6	Luonnonhoidon kiireellisyys	22
5	Tulokset	23
6	Luontotyyppien hoito-ohjeet.....	25
6.1	Espoon kaupungin omistuksessa olevien luontotyyppien hoito-ohjeet	25
6.1.1	Lukukallion pähkinäpensaslehto.....	25
6.1.2	Bodomin tervaleppäkorpi.....	29
6.1.3	Bodomin tervaleppäkorpi osa-alue 1	30
6.1.4	Bodomin tervaleppäkorpi osa-alue 2	33
6.1.5	Bodomin tervaleppäkorpi osa-alue 3	38
6.1.6	Bodomin tervaleppäkorpi osa-alue 4	41
6.1.7	Punametsän lehmusmetsikkö.....	43
6.1.8	Brännbergenin lehmuslehto	48
6.1.9	Brännbergenin pähkinäpensaslehto	53
6.1.10	Träskändan jalopuumetsikkö	58
6.1.11	Tillinmäen jalopuumetsikkö	62
6.1.12	Haapaniemen pähkinäpensaslehto	67
6.1.13	Karakallion pähkinäpensaslehto	71
6.1.14	Jänisniemen lehmusmetsä.....	75
6.1.15	Teirinsuon tervaleppäkorpi	79
6.1.16	Diksandin hiekkaranta.....	82

6.1.17	Gåsgrundin merenrantaniitty	84
6.2	Hoito-ohjeet luontotyypeille, joissa maanomistus on jaettu.....	87
6.2.1	Tammimäen jalopuumetsä	87
6.2.2	Gumbölenjoen vaahterametsikkö.....	94
6.2.3	Kettuniemen lehmusmetsä.....	98
6.2.4	Ryssängsbäckenin pähkinäpensaslehto.....	102
6.2.5	Meerlammen lehmusmetsä.....	106
6.3	Yksityismailla olevien luontotyyppien hoito-ohjeet.....	110
6.3.1	Mustakallion lehmusmetsä.....	110
6.3.2	Bakhägnanin pähkinäpensaslehto.....	115
6.3.3	Brobackaan pähkinäpensaslehto.....	124
6.3.4	Bodomin tammimetsä.....	131
6.3.5	Matalajärven jalopuumetsä	137
6.3.6	Kytön merenrantaniitty	141
6.3.7	Skurunäsin jalopuumetsä	144
6.3.8	Bodominjärven tammilehto.....	148
6.3.9	Mylly-Majalammen etelärannan lehmuslehto	151
6.3.10	Kytön kaakkoinen merenrantaniitty.....	154
6.3.11	Bodomin jalopuumetsä	156
6.4	Helsingin omistuksessa olevien luontotyyppien hoito-ohjeet.....	159
6.4.1	Koivulan lehmuslehto	159
6.4.2	Pyykorven lehmusmetsä	163
6.4.3	Lajalammen pähkinäpensaslehto	166
7	Yhteenveto	170
8	Kiitokset.....	171
9	Lähteet	172

1 JOHDANTO

Luonnonsuojelulailla suojeltujen luontotyyppien nykytilaa ja hoitotarvetta ei Espoon alueella vuosien 1999 ja 2008 välillä tehtyjen luontotyyppien rajauspäätösten jälkeen ole varsinaisesti selvitetty. Espoon ympäristökeskuksen ympäristönhoitajat ovat kuitenkin vuosittain tarkastaneet luontotyyppien rajausten merkinnät, mutta erillisiä hoito-ohjeita luontotyypeille ei ole laadittu. Espoon luonnon monimuotoisuuden suojelun toimenpideohjelmassa on asetettu tavoitteita ja päämääriä, joilla luonnontilaisuutta ja edustavuutta sekä parannetaan että turvataan luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävillä alueilla. Näihin alueisiin kuuluvat myös luonnonsuojelulailla suojellut luontotyypit, joita on Espoon alueella rajattu yhteensä 32 kappaletta. Luontotyyppisuojelelun tavoitteena on pyrkiä säilyttämään luontotyyppien ominaispiirteet. Suojelulla ei kuitenkaan pyritä pitämään luontotyyppiä täysin koskemattomana, vaan joillakin luontotyypeillä jatkuva hoito on edellytyksenä ominaispiirteiden säilymiselle. Luonnon monimuotoisuuden suojelun toimenpideohjelmaan on kirjattu myös luonnonsuojelulain luontotyypeihin kuuluvien alueiden hoidon tarpeen selvittäminen sekä tarvittavien hoito-ohjeiden laatiminen.

Tämän työn tarkoituksena on ollut selvittää Espoon alueella olevien luonnonsuojelulailla suojeltujen luontotyyppien nykytila ja laatia hoito-ohjeet kullekin luontotyypille. Luontotyyppien nykyiselle merkintätavalle on myös esitetty kehitysehdotuksia.

Raportin ensimmäisessä osassa kuvataan yleisesti suojeltujen luontotyyppien lainsäädäntöä sekä kuvaillaan ja tarkennetaan luonnonsuojelulaissa määriteltyjä luontotyyppien ominaispiirteitä. Tässä osassa käsitellään myös luontotyyppien suojelun kehittämistarpeita sekä yleisellä tasolla että Espoon luontotyyppien näkökulmasta. Raportin toisessa osassa esitellään luontotyyppien inventointien ja rajauspäätösten määrää sekä yleisesti Suomen alueella että Espoon tasolla. Raportin kolmas osa esittelee menetelmiä, joita käytettiin luontotyyppien hoidon suunnittelussa. Neljännessä osassa puolestaan esitellään hoidon suunnittelun tulokset. Maastokäyntien ja luontotyyppien nykytilan perusteella tehty hoito-ohjeet muodostavat tämän raportin loppuosan. Hoito-ohjeet ovat jaoteltuina maanomistuksen mukaan ja järjestetty hoidon kiireellisyyden perusteella kiireellisimmistä vähiten kiireellisiin.

2 LUONTOTYYPPIEN LAINSÄÄDÄNTÖ, OMINAISPIIRTEET SEKÄ SUOJELUN KEHITTÄMISTARPEET

2.1 Luontotyyppisuojelun lainsäädäntö

Luonnonsuojelulain 29 §:ssä määritellyjä *suojeltuja luontotyypppejä* on yhteensä 9 kappaletta. Luontotyypppeihin kuuluvia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa siten, että niiden ominaispiirteiden säilyminen vaarantuu. Nämä luontotyyppit ja niiden tarkennukset luonnonsuojeluasetuksen mukaan ovat seuraavat:

- 1) *luontaisesti syntyneet, merkittäviltä osin jaloista lehtipuista koostuvat metsiköt*, joissa runkomaisia jaloja lehtipuita kasvaa vähintään 20 kappaletta hehtaarilla yhtenä tai useampana ryhmänä selvästi rajattavissa olevalla alueella. Jaloja lehtipuita ovat tammi, metsälehmus, vaahtera, saarni, kynäjalava ja vuorijalava. Runkomaiseksi puuksi puolestaan lasketaan puu, joka on 1,3 metrin korkeudella läpimitaltaan yli 7 cm. Tammella runkomaisen puun läpimitta on kuitenkin 20 cm.
- 2) *pähkinäpensaslehdot*
Pähkinäpensaslehdoksi lasketaan puolestaan lehdot, joissa hehtaaria kohti kasvaa vähintään 20 kappaletta vähintään kaksi metriä korkeita tai leveitä pähkinäpensaita yhtenä tai useampana lähekkäisenä ryhmänä rajattavissa olevalla alueella.
- 3) *tervaleppäkorvet*, joita ovat luhtaiset tai lähteiset alueet, joiden valtapuuna on tervaleppä ja aluskasvillisuudessa kasvaa mättäillä hiirenporrasta, nevaimarretta tai muita suuria saniaisia ja välikköpinnoilla luhtakasveja, kuten vehkaa ja kurjenmiekkaa.
- 4) *luonnontilaiset hiekkarannat*, joiksi luetaan rannat, jotka ovat riittävän laajoja, jotta niihin on voinut muodostua sulkeutumaton hiekkarannan kasvillisuutta. Lisäksi niillä esiintyy muita hiekkarannoille tyypillisiä eliölajeja. Rantojen maa-aines on hiekkaa tai hietaa eikä niitä ole muutettu rakentamisella tai täyttämisen- tai tasoittamistoimenpiteillä.
- 5) *merenrantaniityt*, joita ovat muokkaamattomat, luontaisesti tai perinteisen maankäytön seurauksena muodostuneita avoimia ja matalakasvuisia, lähes puuttomia ja pensaattomia heinä- tai ruohovaltaisia ranta-alueita.
- 6) *puuttomat tai luontaisesti vähäpuustoiset hiekkadyynit*, jotka ovat muodostuneet tuulen kuljettamasta ja kasaamasta hiekka-aineksesta ja jotka ovat metsätaloudellisesti jouto- tai kitumaita.
- 7) *katajakedot*, joita ovat muokkaamattomat, puoliavoimet ja perinteisen maankäytön muovaamat tuoreet tai kuivat niityt, joissa esiintyy maisemallisesti merkittävässä määrin katajaa sekä kallio- tai niittykasvillisuutta katajien välisillä alueilla.
- 8) *lehdesniityt* ovat puoliavoimia niittyjä, joilla kasvaa vähintään viisi lehdestettyä puuta hehtaarilla sekä niittykasvillisuutta.
- 9) *avointa maisemaa hallitsevat suuret yksittäiset puut ja puuryhmät*, jotka ovat järeitä, vanhoja, usein monihaaraaisia ja latvukseltaan laajoja. Mänty, kuusi, koivu ja tammi tulee olla läpimitaltaan 1,3 metrin korkeudella vähintään 60 cm ja muut puut vähintään 40 cm. Avoin maisema ei tässä yhteydessä tarkoita metsätaloudellisia uudistusaloja.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) luvalla luontotyyppejä on kuitenkin mahdollista hoitaa niiden ominaispiirteiden säilyttämiseksi tai korostamiseksi. Tällöin ELY-keskukset myöntävät poikkeuksen luonnonsuojelulain 29 §:n 1 momentin kiellosta, mikäli luontotyyppien suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu. Poikkeus voidaan myöntää myös, mikäli suojelu estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamiseen (LuonnonsL 31 §).

2.2 Luontotyyppien ominaispiirteet

Luontotyyppien ominaispiirteitä ovat kullekin luontotypille ominaiset kallio- ja maaperä sekä vesi- ja ravinnetalous. Lisäksi näihin olosuhteisiin luontaisesti sopeutuneet eliölajit sekä niiden muodostamat yhteisöt ovat osa luontotyyppien ominaispiirteitä (Pääkkönen ja Alanen 2000). Luontotyyppien erilaisuuden vuoksi myös ominaispiirteet poikkeavat toisistaan eri luontotyyppien välillä, ja alla on esitetty tarkemmin Espoon alueella rajattujen luontotyyppien ominaispiirteitä.

Jalopuumetsät

Suomessa esiintyvillä luonnonvaraisilla jalopuilla on erilaisia kasvupaikkavaatimuksia, minkä vuoksi jalopuumetsiköitä voi myös esiintyä hyvin erilaisilla paikoilla. Esimerkiksi mäenrinteet, kalliodien aluset, rantametsät sekä jokien ja purojen varsilla olevat lehdot voivat olla jalopuiden mahdollisia kasvupaikkoja. Parhaiten jalopuut kasvavat runsaasti hienojakoista ainesta ja multaa sisältävillä savensekaisilla mailla joissa on runsaasti liikkuvaa maavettä, vaikka luonnonsuojelulain kriteerit täyttäviä kohteita esiintyy myös karummilla kasvupaikoilla (Pääkkönen ja Alanen 2000, Tainio ja Siitonen 2011). Maaperän kosteus vaihtelee jalopuumetsissä kuivasta kosteasta, mutta liiallinen kuivuus ja kosteus ovat kuitenkin haitallisia useimmille jalopuille (Pääkkönen ja Alanen 2000, Tainio ja Siitonen 2011). Jalopuumetsät esiintyvät usein alueilla, joissa kalliooperässä emäksisiä kivilajeja. Jalopuista tammi ja lehmus voivat kasvaa myös melko karuilla kasvupaikoilla (Tainio ja Siitonen 2011). Näillä kahdella puulajilla kasvupaikat vaihtelevat rehevistä lehdoista kuivahkoihin kankaisiin (Pääkkönen ja Alanen 2000). Vaativimpia jalopuista kasvupaikkojensa suhteen ovat vuorijalava ja saarni, jotka kasvavat vain parhaissa lehdoissa (Pääkkönen ja Alanen 2000).

Yhden puulajin muodostamia jalopuumetsikköjä on hyvin vähän, ja usein jalopuut esiintyvät usean puulajin sekametsiköissä (Meriluoto ja Soininen 1998). Näissä metsiköissä esiintyy usein enemmän muita lehtipuita ja havupuita kuin jaloja lehtipuita, mutta myös nämä sekametsiköt ovat jalopuumetsikköjä, mikäli luontotypille asetetut kriteerit täyttyvät (Pääkkönen ja Alanen 2000). Jalopuumetsiköiden pensaskerros on usein lajistoltaan runsas ja hyvin kehittynyt, ja siihen yleisiä pensaslajeja ovat mm. pähkinäpensas, lehtokuusama, näsiä, tuomi ja taikinamarja (Pääkkönen ja Alanen 2000). Aluskasvillisuuden lajisto vaihtelee kasvupaikan ravinteisuuden, kosteuden ja valoisuuden mukaan, mutta kevätaspektin lajiston runsaus on jalopuumetsiköille usein tyypillistä (Pääkkönen ja Alanen 2000). Yleensä jalopuumetsiköiden kasvillisuus voidaan luokitella tuoreisiin runsasravinteisiin lehtotyyppisiin, toisinaan myös kuiviin tai kosteisiin lehtoihin tai lehtomaisiin kankaisiin ja harvemmin karumpiin kangasmetsiin (Pääkkönen ja Alanen 2000). Luontaisesti varttuneiden jalopuumetsiköiden rakenne on lehdoille tyypilliseen tapaan kerroksellinen ja monipuolinen (Tainio ja Siitonen 2011). Jalopuumetsiköiden eliöyhteisöiden säilyminen edellyttää tämän monipuolisen rakenteen turvaamisen lisäksi myös metsikön riittävän pinta-alan turvaamista (Pääkkönen ja Alanen 2000). Erityisen tärkeää on kuitenkin turvata metsikön jalopuujatkumo, jossa on vaihtelevan ikäisiä pieniä ja kookkaita sekä kuolevia ja lahoja jalopuita (Meriluoto ja

Soininen 1998). Eri-ikäiset ja lahoavat jalopuut ovat erityisen tärkeitä monelle uhanalaiselle eliölajille (Pääkkönen ja Alanen 2000, Tainio ja Siitonen 2011).

Etelä-Suomessa esiintyvät jalopuumetsiköt sijaitsevat alueilla, joilla ihminen on jo pitkään vaikuttanut metsiköiden luonnontilaan. Toisaalta jalopuumetsät ovat monissa tapauksissa säilyneet juuri ihmistoiminnan seurauksena, kun valikoivalla metsänhoidolla jalopuumetsiköitä on estetty kuusettumasta. Näin suuri osa luonnonsuojelulain jalopuumetsiköistä on enemmänkin luonnontilaiseen verrattavia kuin täysin luonnontilaisia (Pääkkönen ja Alanen 2000). Vaikka luonnonsuojelulain jalopuumetsiköksi rajattua aluetta ei saa muuttaa niin, että sen ominaispiirteiden säilyminen vaarantuu, ELY-keskus voi kuitenkin myöntää luonnonhoitoa varten luvan. Jalopuumetsiköissä tarvittava luonnonhoito on pääosin jalopuita ja aluskasvillisuutta varjostavan alikasvoskuusikon ja tarvittaessa suurempien kuusien poistoa ja harventamista (Raunio ym. 2013).

Pähkinäpensaslehdot

Pähkinäpensaslehtoja esiintyy usein kuivahkolla tai tuoreella lehtomaalla ja rehevällä maaperällä (Pääkkönen ja Alanen 2000). Pähkinäpensaslehdot ovat usein kalliorinteessä vyöhykkeinä tai kallionaluslehtoina, joiden lisäksi niitä esiintyy yleisesti myös vesistöjen rannoilla ja jokivarsilla (Meriluoto ja Soininen 1998, Pääkkönen ja Alanen 2000). Puustoltaan pähkinäpensaslehdot voivat koostua lehti- tai havupuista, joskus valtapuina on myös jaloja lehtipuita (Meriluoto ja Soininen 1998). Jotta pähkinäpensas voi kukkia ja kasvaa kookkaaksi, se vaatii valoisia kasvupaikkoja, eikä se menesty kovin tiheässä metsikössä (Meriluoto ja Soininen 1998, Pääkkönen ja Alanen 2000). Suotuisilla kasvupaikoilla pähkinäpensaat voivat muodostaa suojaavan ja tiheän latvuston, joka luo edustavimmille pähkinäpensaslehdolle ominaista varjoisuutta (Meriluoto ja Soininen 1998, Pääkkönen ja Alanen 2000). Kenttäkerroksen kasvilajisto riippuu pitkälti kasvupaikan rehevyydestä ja kosteusoloista, ja lajistoon kuuluu jalopuulehtojen tapaan usein vaateliata heinä- ja ruohokasveja (Pääkkönen ja Alanen 2000). Pähkinäpensaslehdossa esiintyvät kasvillisuustyytit ovat yleensä kuivia tai tuoreita, enimmäkseen keskiravinteisia lehtotyyppisiä, mutta myös runsasravinteisia pähkinäpensaslehtoja esiintyy (Meriluoto ja Soininen 1998, Pääkkönen ja Alanen 2000). Pähkinäpensaita kasvaa myös lehtomaisissa ja tuoreissa kangasmetsissä, mutta karummilla kasvupaikoilla pensaat jäävät pieniksi ja kasvavat lähinnä yksittäin, eivätkä näin muodosta kriteerit täyttäviä pähkinäpensaslehtoja. Lehtomaiset ja tuoreet kankaat, jotka pähkinäpensaiden lukumäärässä täyttäisivät luontotyytin kriteerit, eivät kuitenkaan määritelmän mukaan ole luonnonsuojelulain luontotyyppisiä (Pääkkönen ja Alanen 2000).

Tuottaakseen itämiskykyisiä pähkinöitä pähkinäpensas vaatii runsaasti valoa, mutta pähkinäpensas voi uudistua myös suvuttomasti juurivesojen avulla (Pääkkönen ja Alanen 2000). Rengasmaisesti kasvavissa, hyväkuntoisissa pensaissa on 10–20 päärunkoa ja suunnilleen sama määrä pikkurunkoja. Pensaiden varttuessa keskimmaiset rungot kuolevat vähitellen ja korvautuvat reunoilla kasvavilla uusilla varsilla (Pääkkönen ja Alanen 2000). Lahopuun runsaan määrän lisäksi luonnontilaisille pähkinäpensaslehdolle merkittävä ominaispiirre onkin vanhat ja lahot pensaiden rangat, jotka ovat tärkeitä monille harvinaisille sien- ja hyönteislajeille (Meriluoto ja Soininen 1998, Pääkkönen ja Alanen 2000). Myös pähkinäpensaslehdot esiintyvät Etelä-Suomessa alueilla, joissa ihmisen vaikutus luontotyytin ominaisuuksiin on ollut usein merkittävä. Pähkinäpensaita ja puustoa on usein hoidettu suuremman pähkinäsadon saamiseksi (Meriluoto ja Soininen 1998). Tällaiset luontotyytit kuitenkin määritellään luonnontilaiseen verrattavaksi kohteeksi. Yleisin pähkinäpensaslehdossa tarvittava luonnonhoito on pähkinäpensaita ja lehtokasvillisuutta varjostavan puuston, pääasiassa kuusten varovainen poisto (Raunio ym. 2013).

Tervaleppäkorvet

Luonnonsuojelulaissa määriteltyjä tervaleppäkorpia esiintyy ainoastaan kosteilla paikoilla vesistöjen rannoilla tai suon reunassa tai kivennäismaan notkelmissa (Meriluoto ja Soininen 1998, Pääkkönen ja Alanen 2000). Näiden luontotyyppien pienilmasto on hyvin kostea ja viileä maaperän kosteuden ja puuston varjostuksen takia (Meriluoto ja Soininen 1998). Tervaleppäkorvet voivat olla joko luhtaisia, jolloin luontotyyppin kosteus on pintaveden aikaansaamaa tai lähteisiä, jossa kosteus on lähtöisin pohjavedestä (Meriluoto ja Soininen 1998). Tervaleppäkorvet ovat pysyvästi kosteita luontotyyppejä, joissa muut puulajit eivät ole kilpailukykyisiä tervaleppäkorvien kanssa. Muiden puulajien juuristo jää kosteuden vuoksi usein pinnalliseksi ja nämä puut yleensä myös kaatuvat varttuessaan (Pääkkönen ja Alanen 2000). Puustossa voi kuitenkin vanhojen, kookkaiden ja monirunkoisten tervaleppien lisäksi olla harmaaleppiä, hieskoivuja ja puumaisia pajuja sekä harvakseltaan myös kuusia (Meriluoto ja Soininen 1998). Luonnontilaisesti kehittyneessä, kookkaita eläviä puita ja lahopuita sisältävässä tervaleppäkorvessa myös pensaskerroksen lajisto on runsas (Pääkkönen ja Alanen 2000).

Tervaleppäkorvien kasvillisuudelle on ominaista mätäs- ja välikköpintojen mosaiikkimainen vuorottelu. Mätäspinnoille tyypillisiä kasvilajeja ovat suuret saniaiset, kuten hiirenporras ja metsäälvejuuri, runsasravinteisilla kasvupaikoilla myös neivaimarri (Pääkkönen ja Alanen 2000). Välikköpinnoilla kasvavista luhtakasveista leimallisia ovat vehka ja runsasravinteisilla alueilla kurjenmiekka (Meriluoto ja Soininen 1998). Vaikka tervaleppäkorvia kasvaa luonnontilaisesti hyvin kosteissa lehdoissa sekä ravinteikkailta ja kosteilla kivennäismailla, luonnonsuojelulain tervaleppäkorvilla tarkoitetaan nimenomaan lähteisiä ja luhtaisia kurjenmiekka-, neivaimarri-, ja hiirenporras-vehkavaltaisia tervaleppäkorvayhdyskuntia (Meriluoto ja Soininen 1998).

Tervaleppäkorvissa useimmiten tarvittavat luonnonhoidon toimenpiteet liittyvät luontotyyppin vesitalouden turvaamiseen. Näitä voivat olla esimerkiksi luontotyyppin kuivumisen seurauksena lisääntyneen kuusen poisto ja luontotyyppin alueelle kaivettujen ojien tukkiminen (Raunio ym. 2013).

Luonnontilaiset hiekkarannat

Luonnontilaiset hiekkarannat ovat usein pienialaisia, kapeita ja loivarantaisia alueita, joilla esiintyy yleensä eloperäisen aineksen kasaumia sekä yksittäisiä kiviä, suurimmalla osalla myös soraa (Pääkkönen ja Alanen 2000). Valoisuus, alhainen ravinnepitoisuus, vedenkorkeuden vaihtelu, tuulisuus, hiekan liikkuminen sekä rannikkoalueilla myös veden suolaisuus luovat hiekkarannoille erikoiset kasvuolosuhteet, joista useat erikoistuneet ja harvinaiset lajit ovat riippuvaisia (Meriluoto ja Soininen 1998, Pääkkönen ja Alanen 2000). Kasvillisuus on näillä alueilla melko vähäistä eikä peitä luontotyyppiä täysin. Lisäksi kasvillisuudessa on suuria vuosien ja vuodenaikojen välistä vaihtelua, jotka ovat seurausta esimerkiksi jään, veden sekä hiekan liikkeistä (Pääkkönen ja Alanen 2000). Hiekkarantojen kasvillisuus on myös herkkää kulutukselle (Pääkkönen ja Alanen 2000). Rannikon hiekkarannoilla on yleensä vyöhykkeellinen kasvillisuus, mutta vyöhykkeet voivat olla usein epäselviä (Pääkkönen ja Alanen 2000). Luonnonsuojeluasetuksessa määritellyn riittävän laajan hiekkarannan suuntaa-antava leveys rannikkoalueilla on 10 metriä, pituus puolestaan 50 metriä. Sisävesillä vastaavat mitat ovat puolestaan 5 ja 50 metriä (Pääkkönen ja Alanen 2000).

Hiekkarantojen luonnontilaisuutta ovat kulutuksen lisäksi useimmiten heikentäneet roskaaminen, soranotto, rakentaminen sekä rehevöityminen (Pääkkönen ja Alanen 2000). Hiekkarantojen kasvillisuutta on myös hävitetty virkistysmahdollisuuksien parantamiseksi, mutta toisaalta lievä kulutus myös pitää yllä avoimuutta sekä estää hiekkarantoja kasvamasta umpeen (Pääkkönen ja Alanen 2000). Etenkin merenrannoilla myös kurtturuus uhkaa hiekkarantojen luonnontilaa. Hiekkarannoilla tarvittava luonnonhoito on usein rehevöitymisen seurauksena lisääntyneen

kasvillisuuden poistoa sekä virkistyskäytön ohjausta kasvillisuuden kulumisen estämiseksi (Pääkkönen ja Alanen 2000, Raunio ym. 2013).

Merenrantaniityt

Merenrantaniityt ovat matalakasvuisen ja vyöhykkeellisen heinä- ja ruohovaltaisen kasvillisuuden peittämiä ja yleensä puuttomia ja pensaattomia luontotyyppiejä, joilla esiintyy toisinaan myös vesilampareita ja suolamaalaikkuja (Meriluoto ja Soininen 1998, Pääkkönen ja Alanen 2000). Merenrantaniityn kasvillisuus koostuu mosaiikkimaisista ja vyöhykkeisistä, usein matalakasvuisista kasviyhdyksistä, joiden lisäksi niityllä voi esiintyä korkeakasvuisia yhdyskuntia (Pääkkönen ja Alanen 2000). Niityn laajuuteen vaikuttaa rannan kaltevuus; jyrkällä rannalla vyöhyke jää kapeaksi kaistaleeksi avoveden ja pensaikon väliin, matalalla rannalla niittyvyöhyke voi kuitenkin olla kymmeniä metriä leveä (Meriluoto ja Soininen 1998). Rantaniitty pysyy avoimena vedenkorkeuden vaihtelun ja jään liikkeen vaikutuksesta. Samat voimat myös saavat aikaan niitylle ominaiset selvästi erotettavat vyöhykkeet (Meriluoto ja Soininen 1998).

Niityt kehittyvät maa-ainekseltaan hienorakeisille rannoille, kuten hieta-, hiesu-, tai savimaalle (Pääkkönen ja Alanen 2000). Niittyjä esiintyy myös kivikkoisilla rannoilla, joilla kasvillisuus voi jäädä aukkoiseksi. Merenrantaniittyjä on kehittynyt sekä luontaisesti että perinteisen maankäytön myötä, jonka seurauksena luontaiset niittyalueet ovat huomattavasti laajentuneet (Meriluoto ja Soininen 1998, Pääkkönen ja Alanen 2000). Merenrantaniittyjä on sekä laidunnettu että niitetty, mutta perinteisen maankäytön vähennyttyä niitä uhkaavat muun muassa pensoituminen ja umpeenkasvu (Meriluoto ja Soininen 1998). Hiekkarantojen tavoin kurturuus uhkaa myös merenrantaniittyjen kasvillisuutta. Merenrantaniittyjen umpeenkasvun myötä myös useat näille luontotyypeille ominaiset kasvilajit ovat taantuneet (Pääkkönen ja Alanen 2000). Merenrantaniityillä tarvittava hoito onkin usein umpeenkasvun estämistä joko niittämällä tai laiduntamalla sekä pensaston raivausta (Meriluoto ja Soininen 1998, Pääkkönen ja Alanen 2000).

Espoon alueella on ELY-keskusten rajauspäätöksellä suojeltu ainoastaan viittä edellä mainittua luontotyyppiä. Puuttomien tai luontaisesti vähäpuustoisten hiekkadyynien, katajaketojen, lehdesniittyjen sekä avointa maisemaa hallitsevien suurten yksittäisten puiden ja puuryhmien ominaispiirteitä ei siten tässä selvityksessä ole tarvetta käsitellä.

Kuva 1: Merenrantaniityn kasvillisuutta Kytön merenrantaniityllä.

2.3 Luontotyyppien suojelun kehittämistarpeet luonnonsuojelulaissa

Edellä esitettyjen luontotyyppien rajaamisessa maastossa on ilmennyt joitakin ongelmia, vaikka myös tämän selvityksen maastotöiden apuna käytettyä Alasen ja Pääkkösen (2000) tekemää luontotyyppien inventointiohjetta on Raunio ym. (2013) mukaan pidetty yleisesti selkeänä. Luontotyyppien luontainen vaihtelu kuitenkin vaikeuttaa määrittelyä maastossa eikä yksiselitteistä, kaikkialla Suomessa sopivia ohjeita ole helppoa laatia. Pyrittäessä määrittelemään luontotyyppejä mahdollisimman tarkasti jää määritelmien ulkopuolelle myös luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä alueita (Raunio ym. 2013). Seuraavassa on esitelty Espoon alueella esiintyvien luontotyyppien suojelun sekä yleisesti luonnonsuojelulain määritelmien kehittämistarpeita, joita on käsitelty tarkemmin Raunio ym. (2013) julkaisussa *Luontotyyppisuojelun nykytilanne ja kehittämistarpeet - lakisääteiset turvaamiskeinot*.

2.3.1 Luontotyyppikohtaiset kehittämistarpeet

Jalopuumetsiköiden luonnonsuojelulaissa asetetut kriteerit jalopuiden koosta ja määrästä ovat voineet estää ekologisesti perustellun rajauksen, vaikka lehto on muuten jatkunut edustavana kokonaisuutena ja jalopuiden taimia on kasvanut puumaisten jalopuiden esiintymän ulkopuolella. Raunio ym. (2013) esittävätkin, että jalopuumetsiköiden rajauksiin olisi ekologisesti perusteltua saada mukaan koko jalopuuesiintymä taimineen, jotta jalopuiden uudistuminen saadaan turvattu. Lisäksi nykyistä laajemmat luontotyyppien rajaukset olisivat tarpeellisia luontotyyppien pienilmaston säilyttämiseksi. Etenkin pienillä esiintymillä ja alueilla, joissa jalopuumetsiköitä on vähän, rajausten laajentaminen on tarpeen. Myös kohteet, joilla jalopuita esiintyy vähemmän kuin luontotyyppien kriteereissä määritellyt 20 kappaletta hehtaarilla, voivat olla luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita kohteita. Nämä pienemmät, myös geneettisen monimuotoisuuden kannalta tärkeät jalopuuesiintymät voivat tarjota sopivan elinympäristön ainoastaan jalopuilla esiintyville

harvinaisille ja uhanalaisille eliöille, joille yksikin kookas ja iäkäs jalopuu voi olla elinympäristönä merkittävä. (Raunio ym. 2013)

Pähkinäpensaslehtojen rajauksissa on puolestaan ollut ongelmallista, että kohteen metsätyypin täytyy olla lehtoa, vaikka pähkinäpensaiden koko- ja lukumäärävaatimukset täyttyisivätkin. Kuten aiemmin mainittiin, pähkinäpensaita kasvaa lehtojen lisäksi myös lehtomaisilla ja tuoreilla kankailla, jotka eivät täytä luonnonsuojeluasetuksessa asetettuja ehtoja pähkinäpensaslehdosta. Tällaisia kangasmaiden kohteita esiintyy runsaasti eteläisessä Suomessa, joka on pähkinäpensaiden levinneisyyden ydinaluetta, mutta myös pähkinäpensaaseen luontaisen levinneisyyden pohjoisrajalla. Näiden ääriesiintymien turvaaminen olisikin erityisen tärkeää. Pähkinäpensaalla on myös useita seuralaislajeja, kuten sieniiä ja hyönteisiä, jotka hyödyntävät esimerkiksi sen lahoavaa puuainesta. Näiden lajien ekologiaa ei kuitenkaan tunneta vielä riittävän hyvin, jotta voitaisiin luotettavasti arvioida, mitkä muut ympäristötekijät vaikuttavat niiden esiintymiseen lahoavan puuaineksen lisäksi. Pähkinäpensaaseen seuralaislajeille ei siten välttämättä ole suurta merkitystä, esiintyykö pensasta lehdossa vai kangasmailla. Raunio ym. (2013) ehdottavatkin, että luonnonsuojelulain pähkinäpensaslehtojen määritelmää muutettaisiin koskemaan myös kangasmailla kasvavia pähkinäpensasesiintymiä.

Luonnonsuojelulain 29 §:n **tervaleppäkorpi** -nimitys on puolestaan osoittautunut ongelmalliseksi, sillä luonnonsuojeluasetuksen määritelmän mukaan tähän luontotyyppiin voidaan laskea ainoastaan levinneisyydeltään eteläisiä ravinteikkaita tervaleppäluhtia. Monet muut harvinaiset ja uhanalaiset tervaleppävaltaiset korpi- ja luhtatypit jäävät rajaamatta suojelluiksi luontotyypeiksi määritelmän suppeuden vuoksi. Tiukat rajaamisperiaatteet ovat myös vaikeuttaneet ekologisesti toimivien kokonaisuuksien huomioimista. Jatkuvasta pohja- tai pintavesivaikutuksista riippuvaisia tervaleppäluhtia ei usein saada rajattua vesitaloudeltaan yhtenäisiksi alueiksi, mikäli rajauksissa otetaan huomioon vain ravinteisin osa tervaleppäluhdasta. Tervaleppäkorpien nykyistä määritelmää tulisikin laajentaa niin, että siinä huomioidaan kaikki tervaleppäluhtien alatyypit, tervaleppäkorvet sekä osa kosteista ja tuoreista tervaleppälehdoista. (Raunio ym. 2013)

Luonnontilainen hiekkaranta on myös määritelmänä harhaanjohtava ja tiukka, mikä saattaa jättää vähäisen ihmistoiminnan seurauksena syntyneet, mutta lajistoltaan arvokkaat hiekkarannat luontotyyppin määritelmän ulkopuolelle. Raunio ym. (2013) esittävät, että luontotyyppin määritelmässä olennaista on ottaa huomioon ominaispiirteiden säilyminen tai palautuminen ihmisen toiminnasta huolimatta. Luontotyyppin nimeä pitäisi myös muuttaa muotoon ”hiekkarannat”, jolloin luonnontilaisuuden tulkinta olisi yhdenvertainen muiden luontotyyppien nimiin verrattuna. Hiekkarannaksi voitaisiin tulkita myös alue, joka on luonnontilainen tai luonnontilaiseen verrattava ja riittävän laaja, jotta sulkeutumaton hiekkarannan kasvillisuutta on päässyt muodostumaan. Muiden hiekkarannoille tyyppillisten eliöiden esiintymistä voi olla vaikeaa osoittaa, ja tämä viittaus tulisikin poistaa luonnonsuojeluasetuksesta (Raunio ym. 2013).

Merenrantaniittyjen rajauksiin tulisi ottaa mukaan matalakasvuisten niittyjen lisäksi myös korkeakasvuisiksi umpeenkasvun myötä muuttunutta niittyä, vaikka sen pinta-ala ylittäisi luontotyyppien inventointiohjeessa määritellyn osuuden luontotyyppin pinta-alasta. Usein hoitoa vaativien merenrantaniittyjen rajaaminen luontotyyppinä ei kuitenkaan takaa näiden kohteiden ominaispiirteiden säilymistä. Hoidon mahdollisuuksia onkin tarpeellista parantaa tällä luontotyyppillä (Raunio ym. 2013).

Raunio ym. (2013) esittämiä luontotyyppisuojelelun kehittämistarpeita olisi sovellettavissa myös useaan Espoon alueella olevaan luontotyyppiin. Esimerkiksi joidenkin jalopuumetsiköiden ja pähkinäpensaslehtojen ominaispiirteet jatkuvat edustavina myös rajausten ulkopuolisilla alueilla. Näillä alueilla voi kasvaa runsaastikin pähkinäpensaita ja jalopuiden taimia sekä harvakseltaan

myös luonnonsuojelulain läpimittavaatimukset ylittäviä jalopuita. Raunion ym. (2013) ehdotusten perusteella olisikin ekologisesti perusteltua saada näitä alueita osaksi jo rajattuja luontotyyppiejä, jotta ne muodostaisivat nykyistä järkevämpiä kokonaisuuksia. Useat Espoon luontotyyppit esiintyvät kuitenkin alueilla, joissa luontotyyppien laajentaminen on muun maankäytön vuoksi käytännössä mahdotonta. Raunion ym. (2013) ehdottamien kangasmaiden pähkinäpensaiden rajoituksille ei välttämättä ole tarvetta Espoossa, jossa pähkinäpensasta kasvaa muutenkin runsaasti.

2.3.2 Luontotyyppisuojelelun muut kehittämistarpeet

Luonnonsuojelulain luontotyyppien määrittelyssä myös kohteiden luonnontilaisuuden tulkitseminen on koettu ongelmalliseksi. Useissa luontotyyppien rajauspäätöksistä tehdyissä valituksissa syynä on ollut erimielisyys luonnontilaisuuden tulkinnasta, eivätkä käsitteet ”luonnontilainen” tai ”luonnontilaiseen verrattava” ole selvästi määriteltyinä luonnonsuojelulaissa tai -asetuksessa. Hallituksen esityksessä luonnonsuojelulainsäädännön uudistamiseksi ”luonnontilaiseen verrattavat” alueet rinnastetaan sellaisiksi alueiksi, joita on laidunnettu tai niitetty, mutta jotka silti tarjoavat erinomaisen elinympäristön tietyille eliölajeille. Tällaisia ympäristöjä ovat esimerkiksi katajakedot ja lehdesniityt. Luonnontilaisiin verrattaviksi alueiksi on laskettu myös muita luontoarvoiltaan ja ominaispiirteiltään säilyneitä luontotyyppiejä, joissa kuitenkin on nähtävissä merkkejä ihmisen toiminnasta. Useimmat luonnonsuojelulaissa määritellyistä luontotyypeistä ovat sijainneet ihmisasutuksen läheisyydessä ja olleet jonkinasteisen hyödyntämisen kohteena jo satojen vuosien ajan. Täysin koskemattomana säilyneitä luontotyyppiejä onkin erittäin harvassa. Siksi alueiden nykytilaa ja ominaispiirteiden säilymistä tulisi painottaa luonnontilaisuuden tulkinnassa enemmän kuin ihmisen mahdollisesti aiheuttamia vähäisiä muutoksia luontotyyppien alueella. (Raunio ym. 2013)

Viime vuosien aikana tehdystä hoidosta seuranneet muutokset luontotyyppien tilassa ovat kuitenkin olleet luonnontilaisuuden tulkinnan kannalta ongelmallisempia kuin pidemmän aikaa sitten tapahtuneet muutokset. Tehdyt hoitotoimet voivat säilyttää tai pitää yllä luontotyyppien ominaispiirteitä, vaikka niitä ei olisi tehty luonnon monimuotoisuuden vuoksi. Mikäli hoidettujen kohteiden ominaispiirteet ovat säilyneet, myös näitä kohteita olisi perusteltua tulkita luonnontilaiseen verrattaviksi. (Raunio ym. 2013)

Yhtenä luontotyyppien suojelelun ongelmana on myös se, että suojelel ei takaa luontotyyppien ominaispiirteiden säilymistä pitkällä aikavälillä. Useat luontotyyppit vaativat hoitoa, joka on monessa tapauksessa osoittautunut vaikeaksi järjestää. Maanomistajilla ei ole velvollisuutta hoitaa maillaan olevaa luontotyyppiä, ja vaikka haluja hoitoon olisikin, hoidon kannustimien ja rahoituksen puute koituvat ongelmaksi. Raunio ym. (2013) ehdottavatkin, että luonnonsuojelulain luontotyyppien hoitoa varten kehitetään maanomistajia kannustava rahoitusinstrumentti METSO-ohjelman tapaan.

Luontotyyppien ominaispiirteitä ei luonnonsuojelulain mukaan saa vaarantaa, mutta laissa ei ole tarkasti määritelty missä määrin rajoituksen ulkopuolella tapahtuva toiminta voi vaikuttaa luontotyyppiin. Vaikka luontotyyppien pitäisi periaatteessa olla turvassa niiden rajoituksen ulkopuolella tapahtuvalta toiminnalta, käytännössä tilanne voi usein olla toinen. Esimerkiksi metsäisten luontotyyppien rajoille ulottuvat avohakkuut vaikuttavat huomattavasti näiden luontotyyppien pienilmastoon ja sitä kautta myös ominaispiirteisiin. Luontotyyppien rajoitukset ovat usein hyvin pienikokoisia, ja niiden ulkopuolella tapahtuvat melko pienetkin muutokset voivat olla haitallisia luontotyyppien ominaispiirteiden säilymistä kannalta. Raunio ym. (2013) ehdottavat, että ominaispiirteiden säilyttämisen tulkintaa selvennetään koskemaan myös luontotyyppien rajausten ulkopuoliseen toimintaan. Lisäksi ekologisesti toiminnallisten

kokonaisuuksien rajaaminen pitäisi ottaa yleisperiaatteeksi luontotyyppejä rajatessa. (Raunio ym. 2013)

Kohteiden luonnontilaisuuden määrittäminen on ollut melko ongelmallista myös tässä selvityksessä. Ihminen on jo pitkään vaikuttanut Espoon luontotyyppien luonnontilaan ja ominaispiirteisiin, eikä täysin luonnontilaisia kohteita käytännössä ole. Täten Espoon luontotyyppit suurimmalta osin ovatkin enimmäkseen luonnontilaiseen verrattavia kuin luonnontilaisia. Hoito-ohjeita laadittaessa oli myös hyvin vaikeaa arvioida, missä määrin luontotyyppejä voisi pitää luonnontilaisina hoitotoimien jälkeen. Esimerkiksi metsäisten luontotyyppien luonnonhoidossa pääasiallisena hoitotoimena ehdotetaan varjostavien alikasvoskuusien harventamista. Luonnonhoito tässä tapauksessa tavallaan on luontaiseen kehitykseen puuttumista, kun Suomessa luontaisesti esiintyvän puulajin ja esimerkiksi jalopuita paremman kilpailijan kasvumahdollisuuksia heikennetään. Luontotyyppien harvinaisuuden vuoksi hoito on kuitenkin kannattavaa, kun samalla voidaan turvata luontotyyppihin sopeutuneiden harvinaisten eliöiden elinympäristöjä. Kuten Raunio ym. (2013) esittävät, tällaisissa tapauksissa tulisi kiinnittää enemmän huomiota luontotyyppien ominaispiirteiden säilymiseen hoidon ja luonnontilaisuuden ristiriidan sijaan.

Yksityismailla olevien luontotyyppien luonnonhoidon kannustinjärjestelmään olisi tarvetta myös Espoon alueella. Kannustinjärjestelmän avulla suojeluun myönteisesti suhtautuvien ei tarvitsisi itse kustantaa maillaan olevan luontotyyppien hoitoa. Toisaalta kannustinjärjestelmä voisi myös muuttaa luontotyyppien suojeluun kielteisesti suhtautuvien kantoja myönteisemmäksi.

Espoon alueella on luontotyyppejä, joiden viereisiä alueita on muutettu esimerkiksi hakkaamalla metsiä. Vaikka itse luontotyyppi olisikin säilynyt koskematta, luontotyyppien rajauksen vieressä tehty avohakkuu ei voi olla vaikuttamatta luontotyyppien ominaispiirteisiin esimerkiksi pienilmastoa muuttamalla. Jotta luontotyyppien ominaispiirteiden halutaan säilyvän jatkuvassa muutoksessa olevan Espoon alueella myös kaupunkiympäristössä, rajausten ulkopuoliseen toimintaan on kiinnitettävä enemmän huomiota ja mahdollisuuksien mukaan turvattava ominaispiirteiden säilyminen suojavyöhykkeiden avulla.

Kuva 2: Luontotyyppin ominaispiirteet tulisi huomioida myös rajausten ulkopuolisessa toiminnassa. Kuvassa olevan jalopuumetsikön vierestä on hakattu metsää, mikä vaikuttaa olennaisesti myös luontotyyppin pienilmastoon ja sitä kautta ominaispiirteisiin.

3 LUONTOTYYPPIEN SUOJELU VALTAKUNNALLISESTI JA ESPOON ALUEELLA

3.1 Luontotyyppien inventointi ja rajauspäätökset Suomessa

Luonnonsuojelulaissa määriteltyjä luontotyypppejä on inventoitu vuodesta 1998 lähtien. Rajauspäätösten valmisteluja varten tehtyjen inventointien päätavoitteena on ollut löytää luonnonsuojelulain 29 §:ssä määritetyt luontotyyppiesiintymät. Samalla on pyritty tuottamaan perustietoa harvinaisista ja luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävistä luontotyypeistä sekä niillä mahdollisesti tarvittavista hoitotoimista (Raunio ym. 2013).

Koko maassa luonnonsuojelulain 29 §:n suojellun luontotyyppin kriteerit täyttäviä kohteita on vuoteen 2012 inventoitu yhteensä 1655 kappaletta, joiden yhteispinta-ala on hieman yli 2975 hehtaaria (Raunio ym. 2013). Pohjois-Karjalan osalta tiedot kuitenkin perustuvat vuoden 2009 alkupuolen ja Pohjois-Pohjanmaalla vuoden 2010 tilanteeseen. Yli puolet (53 %) kriteerit täyttävistä kohteista on jalopuumetsiköitä. Pähkinäpensaslehtoja on 20 % ja merenrantaniittyjä 10 % kriteerit täyttävistä kohteista. Merenrantaniittyjä, hiekkadyynejä ja hiekkarantoja lukuun ottamatta luontotyyppien esiintyminen on painottunut Etelä-Suomeen. Kriteerit täyttävien kohteiden lukumäärät eivät kuitenkaan välttämättä vastaa luontotyyppien todellista esiintymistä, sillä inventoinnit ovat painottuneet eri osiin maata (Raunio ym. 2013).

Luonnonsuojelulain 29 §:n luontotyyppien suojelu ei kuitenkaan tule voimaan ennen alueellisen ELY-keskuksen rajauspäätöstä, jossa määritellään suojeltuun luontotyyppiin kuuluvan alueen rajat ja päätöksestä tiedotetaan rajattujen alueiden maanomistajille ja -haltijoille. Valtakunnallisesti rajauspäätöksiä on tehty yhteensä 1051 kappaletta, joiden yhteispinta-ala on reilut 2078 hehtaaria. Suurin osa päätöksistä on tehty Hämeen ja Uudenmaan ELY-keskusten alueella. Samoin kuin inventoitujen alueiden lukumäärät ja pinta-alat, rajauspäätöksen saaneiden kohteiden määrä ja pinta-alat eivät välttämättä vastaa luontotyyppien todellista alueellista jakautumista. Kaikille luonnonsuojelulain 29 §:n kriteerit täyttävillä kohteilla ei ole tehty rajauspäätöstä, sillä ELY-keskusten henkilöstövoimavarojen vähyys ja tarve kohdistaa niitä muiden suojelualueiden (mm. Natura 2000) valmisteluun ovat arvioiden mukaan haitanneet rajauspäätösten tekemistä. Myös rajauspäätösten lukumäärä vaihtelee eri ELY-keskuksissa enemmän kuin luontotyyppien levinneisyyteen liittyvät tekijät selittävät (Raunio ym. 2013). Taulukossa 1 on esitettyä sekä valtakunnallisesti inventoitujen alueiden kappalemäärät ja pinta-alat että rajauspäätösten kappalemäärät ja pinta-alat luontotyypeittäin. Tiedot perustuvat Raunio ym. (2013) ELY-keskuksilta keräämiin tietoihin.

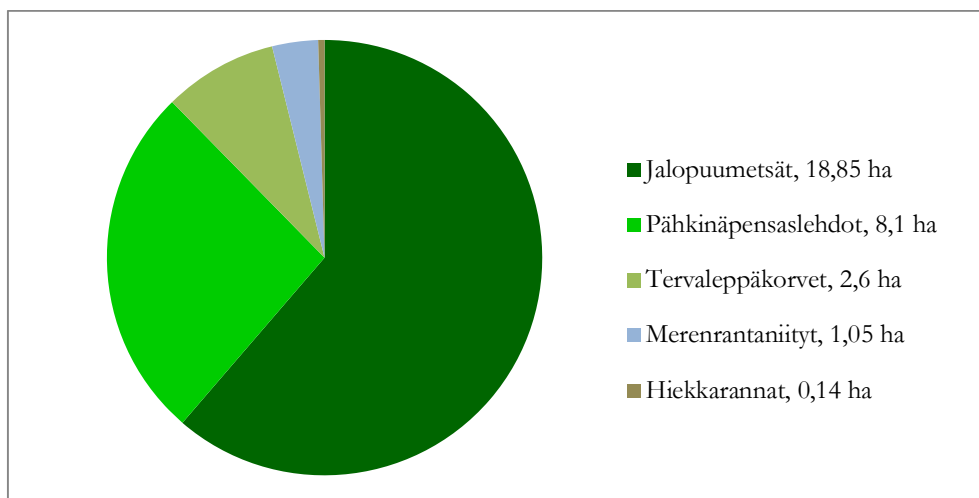
Taulukko 1: Valtakunnallisesti inventoitujen ja rajauspäätöksellä suojeltujen luontotyyppien lukumäärät ja pinta-alat luontotyypeittäin.

Luontotyyppi	Inventoitu (kpl)	Inventoitu (ha)	Rajauspäätöksiä (kpl)	Rajauspäätöksiä (ha)
Jalopuumetsikkö	873	1068,3	611	749,1
Pähkinäpensaslehto	325	428,1	200	268,8
Tervaleppäkorpi	118	108,2	80	81,9
Hiekkaranta	127	387	67	316,4
Merenrantaniitty	167	768,5	75	568,1
Hiekkadyyni	24	193,7	9	80,8
Katajaketo	15	12,6	7	7,3
Lehdesniitty	4	8,9	1	6,1
Maisemapuu	2	0,1	1	0,1
Yhteensä	1655	2975,3	1051	2078,5

3.2 Luontotyypit Espoossa

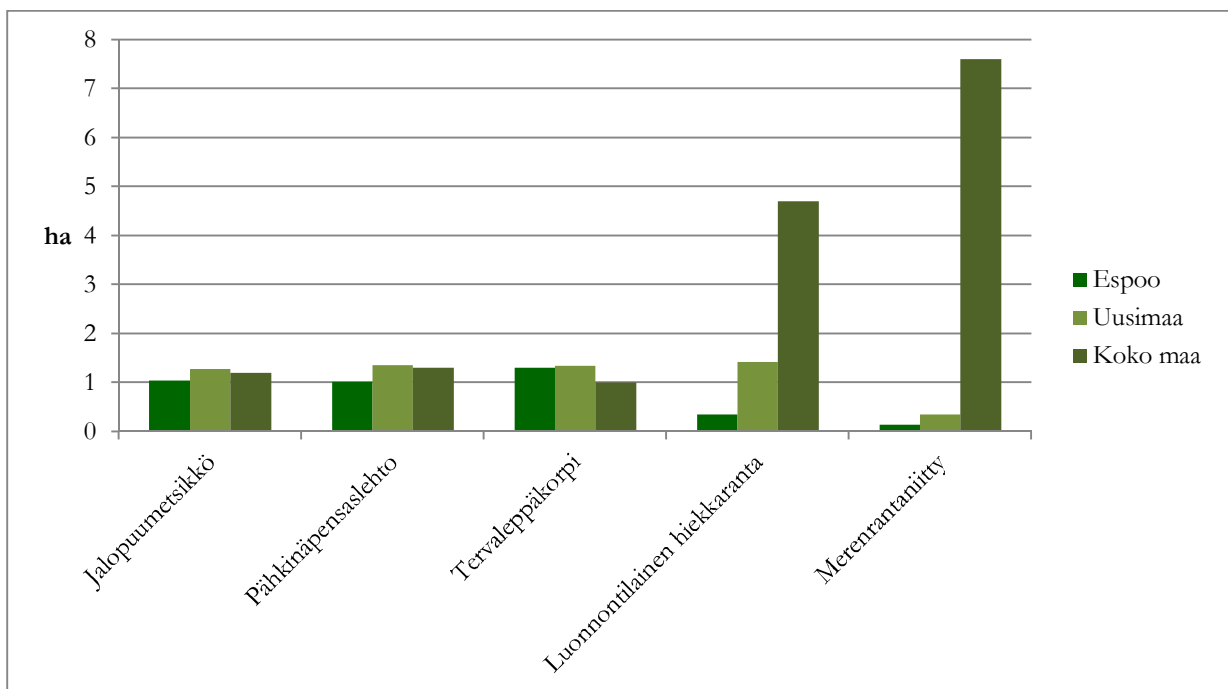
Luonnonsuojelulain yhdeksästä luontotyyppistä esiintyy Espoon alueella viittä, joita on rajauspäätöksellä suojeltu yhteensä 32 kappaletta. Ensimmäisen rajauspäätös on vuodelta 1999, viimeisin rajauspäätös puolestaan vuodelta 2008. Eniten rajauspäätöksiä (23 kappaletta) on tehty vuosien 2002 ja 2003 välisenä aikana. Suurin osa luontotyypeistä on jalopuumetsiköitä, joita on yhteensä 18 kappaletta. Pähkinäpensaslehtoja on Espoon alueella kahdeksan, merenrantaniittyjä kolme, tervaleppäkorpiä kaksi ja luonnontilaisia hiekkarantoja yksi. Toinen tervaleppäkorvistä on tosin rajauspäätöksessä jaettu neljään erilliseen osa-alueeseen. Kokonaisuudessaan Espoon kaupungin omistuksessa luontotyypeistä on yhteensä 13, yksityismailla olevia luontotyypppejä on puolestaan 11 kappaletta. Helsingin kaupunki on maanomistajana yhteensä kolmella luontotyyppillä. Luontotyypeistä viisi sijaitsee useamman maanomistajan alueella.

Luontotyypppejä on Espoossa rajattu yhteensä 30,74 hehtaarin alueella. Jalopuumetsiköitä on myös pinta-alassa tarkasteltuna eniten, yhteensä 18,85 hehtaaria. Pähkinäpensaslehtoja on rajattu yhteensä 8,1 hehtaarin, tervaleppäkorpiä 2,6 hehtaarin, hiekkarantoja 1,05 hehtaarin ja merenrantaniittyjä 0,14 hehtaarin alueella (Kuvaaja 1).

Kuvaaja 1: Suojeltujen luontotyyppien yhteispinta-alat Espoossa.

Espoon alueella olevat jalopuumetsiköt ovat kooltaan keskimäärin 1,05 hehtaaria, pähkinäpensaslehdot 1,01 hehtaaria, tervaleppäkorvet 1,3 hehtaaria, merenrantaniitty 0,35 hehtaaria ja hiekkarannat 0,14 hehtaaria. Tervaleppäkorpia lukuun ottamatta muut Espoon luontotyypit ovat kooltaan keskimäärin pienempiä kuin Uudellamaalla sekä koko maan alueella esiintyvät luontotyypit keskimäärin. Jalopuumetsiköissä ja pähkinäpensaslehdoissa erot ovat melko pieniä, mutta luonnontilaisiin hiekkarantoihin ja merenrantaniittyihin verrattuna erot ovat suuremmat, etenkin koko maan pinta-alojen keskiarvoon verrattuna (Kuvaaja 2). Luonnontilaisten hiekkarantojen ja merenrantaniittyjen valtakunnallista keskipinta-alaa nostavat Pohjois-Pohjanmaan rannikolla olevat laajat luontotyypit. Esimerkiksi merenrantaniittyjen rajauspinta-alasta 87 % sijaitsee Pohjois-Pohjanmaalla (Raunio ym. 2013). Uudellamaalla ja koko maassa rajattujen alueiden pinta-alojen keskiarvot perustuvat Raunio ym. (2013) esittämiin, ELY-keskusten huhti–toukokuun 2012 tietoihin.

Kuvaaja 2: Luontotyyppirajausten keskikoko Espoon, Uudenmaan ja koko maan alueella

3.2.1 Luontotyyppien rajauserkinnät Espoossa

Espoon alueella olevat luontotyypit, merenrantaniittyjä ja hiekkarantaa lukuun ottamatta, on maastossa merkitty metallisilla, puiden ympärille kiinnitettävillä pannoilla. Luontotyypit eivät kuitenkaan ole yhteneväisesti merkittyjä; joillakin kohteilla pannat on kiinnitetty luontotyyppin rajoilla oleviin puihin, toisilla kohteilla pannat ovat enemminkin luontotyyppin sisäosissa kuin reunoilla. Pantojen sijainnit ovat merkittynä ympäristökeskuksella oleviin karttoihin, mutta sijainnit eivät usein vastaa pantojen sijaintia maastossa. Lisäksi metallisia pantoja on usein, etenkin asutuksen lähellä olevilla kohteilla, revitty irti puista ja viety alueelta pois. Rajausten merkintöjä ei ole näin voitu maastossa kunnolla tarkastaa. Jotta luontotyyppien rajat on maastossa helpompi erottaa ja tarkastaa, merkinnät tulisi muuttaa yhteneväisiksi eri luontotyyppien välillä. Merkintöihin kohdistuvalta ilkeväältä voitaisiin välttyä, mikäli puiden ympärillä olevat pannat korvattaisiin esimerkiksi vähän huomiota herättävillä, mutta maastossa selkeästi havaittavilla maalimerkinnoilla.

Usealla, pääasiassa kaupungin mailla ja asutuksen lähellä olevalla kohteella on tarpeellista pystyttää myös opastetauluja, joilla asukkaille kerrotaan luontotyyppien ominaispiirteistä ja pyritään esimerkiksi ohjaamaan virkistyskäyttöä maastossa jo valmiiksi oleville poluille. Monella luontotyyppillä kasvillisuus on melko kulunutta tallauksen seurauksena, joten kulun ohjaus poluille on tärkeää luontotyypeille ominaisen kasvillisuuden säilyttämiseksi. Opastekylteissä tulee myös kertoa luontotyypeillä sallituista ja kielletyistä toimista. Monelle luontotyyppille on muiden roskien lisäksi kasattu esimerkiksi puutarhajätettä, jonka välityksellä luontotyypeille voi levitä vieraslajeja, jotka uhkaavat luontotyyppien ominaispiirteitä.

Kuva 3: Espoon alueella olevat metsäiset luontotypit on merkitty kuvassa näkyvillä puihin kiinnitettävillä metallipannoilla

4 MENETELMÄT

Espoon alueella olevien luontotyyppien hoitotarve arvioitiin ja hoito suunniteltiin luontotyyppien nykytilan perusteella. Luontotyyppien nykytilaa selvittävät maastokäynnit toteutettiin touko-elokuussa vuonna 2015. Maastossa kerättiin tietoa mm. luontotyyppien puustosta, pensaskerroksen sekä kenttäkerroksen lajistosta. Luontotyypit myös luokiteltiin edustavuuden sekä luonnontilaisuuden ja ominaispiirteiden säilymisen suhteen ja jokaiselle luontotyypille laadittiin ohjeet luonnonhoitoa varten. Maastossa kerättyä ja hoito-ohjeiden laadinnassa käytettyjä tietoja ja menetelmiä on esitelty tarkemmin alla. Maastotöiden pohjana on soveltuvilta osin ja pienin muokkauksin hyödynnetty Pääkkösen ja Alasen (2000) tekemää Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohjetta.

4.1.1 Yleiskuvaus

Jokaisen luontotyyppin hoito-ohjeen alkuun laadittiin luontotyyppistä yleiskuvaus, jossa esitellään yleispiirteisesti luontotyyppin sijaintia, pinnanmuotoja ja rajausta maastossa. Lisäksi kuvataan lyhyesti alueiden puusto, kasvillisuus ja muita ominaispiirteitä sekä luonnontilaisuuteen ja edustavuuteen vaikuttavia tekijöitä.

Kasvillisuus

Maastokäyntien yhteydessä jokaisen luontotyyppin kasvillisuus kuvattiin pääpiirteittäin ja samalla määritettiin luontotyypeillä esiintyvät kasvillisuustyypit, kenttäkerroksen valtalajisto kasvillisuustyypeittäin sekä joissakin tapauksissa kasvillisuuden alueellinen sijoittuminen edustavuuden perusteella. Mikäli luontotyyppien kasvillisuudessa ei ollut selkeitä valtalajeja, kasvillisuustyyppien yhteydessä on mainittu yleisimmät kasvilajit. Myös mahdollisista vieraslajeista on mainittu kasvillisuuden kuvauksen yhteydessä. Lisäksi luontotyypeillä mahdollisesti tavatut huomionarvoiset lajit on lueteltu kasvillisuuden yleiskuvauksen jälkeen. Maastokäynneillä kerättyjä kasvillisuustietoja verrattiin ennen rajauspäätöksiä tehtyjen maastokartoitusten tietoihin.

Puusto ja pensasto

Metsäisiltä luontotyypeiltä (jalopuumetsiköt, pähkinäpensaslehdot ja tervaleppäkorvet) määritettiin puuston ja pensaston peittävyys, valtapuuston ja pensaskerroksen valtalajit sekä muut luontotyypeillä esiintyvät puu- ja pensaslajit. Pensaskerrokseen luettiin sekä varsinaiset pensaats että 0,5–2 metriset puiden taimet. Luontotyyppin puuston ja pensaston kokonaispeittävyys määritettiin johonkin seuraavasta neljästä peittävyysluokasta: 0–25 %, 25–50 %, 50–75 % ja 75–100 %.

Puuston ja pensaiden alueellinen jakautuminen määritettiin luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohjeen (Pääkkönen ja Alanen 2000) asteikolla 1–3, jossa:

1	puut esiintyvät yksittäisinä tai pieninä paikallisina ryhminä tai keskittyneinä yhdelle alueelle
2	puut ovat yksittäin tai pieninä ryhminä koko luontotyyppin alueella
3	puuta on melko tasaisesti koko alueella

Metsäisiltä luontotyypeiltä kerättiin lisäksi tietoja puuston jaksoista ja latvuserroksellisuudesta, puustotunnuksista sekä puulajisuhteista. Elävän puuston lisäksi määriteltiin yleispiirteisesti myös pysty- ja maalahopuun määrä, alueellinen jakautuminen, kokoluokka, lahoaste sekä puulaji.

4.1.2 Luontotyyppikohtaiset tiedot

Jalopuumetsiköt

Osalla jalopuumetsiköissä jalopuiden lukumäärä laskettiin läpimittaluokittain, mutta erittäin runsaasti jalopuita kasvavilla kohteilla jalopuiden lukumäärän arvio perustuu ennen rajauspäätöstä tehtyihin maastokartoituksiin. Jalopuiden alueellinen jakautuminen luontotyyppillä määritettiin samalla 1–3 asteikolla kuin muun puuston jakautuminen. Jalopuumetsiköistä määriteltiin myös yleispiirteisesti jalopuiden taimien ja riukujen lukumäärä ja alueellinen jakautuminen. Jalopuumetsiköissä, joissa kasvaa pähkinäpensaita, täydennettiin myös pähkinäpensaslehtoja koskevat tiedot.

Pähkinäpensaslehdot

Osalla pähkinäpensaslehdoista yli 2-metrinen pähkinäpensaiden lukumäärä laskettiin korkeusluokittain (2–5 m, 5–10 m ja yli 10 m). Mikäli pähkinäpensaita on luontotyyppillä erittäin runsaasti, arviot lukumääristä perustuvat ennen rajauspäätöstä tehtyyn maastokartoitukseen. Myös pähkinäpensaiden keskimääräinen ja suurin rankamäärä arvioitiin. Pensaiden peittävyys ja alueellisen jakautumisen määrittämisessä käytettiin samoja asteikoita kuin muun pensaston peittävydessä. Lahojen rankojen määrä arvioitiin pähkinäpensaslehdoissa niukaksi, kohtalaiseksi tai runsaaksi. Vanhoja runnamaisia pähkinäpensaskasvustoja, joissa pensaan sisälle on kehittynyt läpimitaltaan vähintään 0,5 m rangaton alue, ei tämän selvityksen yhteydessä löytynyt. Pähkinäpensaslehdoissa, joissa kasvaa jalopuita, täydennettiin myös jalopuumetsiköitä koskevat tiedot.

Tervaleppäkorvet

Tervaleppäkorvissa määritettiin muun puustotiedon lisäksi tervaleppien keskimääräinen ja järeimpien yksilöiden rinnankorkeusläpimitta, alueellinen jakautuminen sekä taimien esiintyminen. Myös monihaaraisten tervaleppien esiintyminen huomioitiin.

Luonnontilaiset hiekkarannat

Hiekkarannalta arvioitiin rannan leveys ja pituus metreissä, yleispiirteinen kuvaus maa-aineksen raekoosta ja kivien määrästä sekä näiden jakautumisesta luontotyyppin alueella. Kasvillisuus kuvattiin puolestaan vyöhykkeinä, joista kustakin määriteltiin niissä kasvavat kasvilajit. Lisäksi määritettiin kasvillisuuden osuus koko luontotyyppin pinta-alasta. Kerättyjä tietoja verrattiin ennen rajauspäätöstä tehdyn maastokartoituksen tietoihin.

Merenrantaniityt

Merenrantaniityiltä arvioitiin niittyjen leveys ja pituus metreissä. Niittyjen kasvillisuus kuvattiin yhdyskuntina, joiden kasvilajit määritettiin. Lisäksi arvioitiin kunkin kasviyhdyskunnan osuus niityn peittävyydestä, jota verrattiin ennen rajauspäätöksiä tehtyjen maastokartoitusten tietoihin.

4.1.3 Edustavuus

Kullekin luontotyyppille määritettiin maastokäyntien päätteeksi edustavuus asteikolla 1–4 luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohjeen (Pääkkönen ja Alanen 2000) mukaisesti. Edustavuutta tarkennettiin tarvittaessa vielä lisämääreellä + tai –. Edustavuusluokat Pääkkösen ja Alasen (2000) mukaan ovat:

1A	ei merkittävä, kohde ei täytä luontotyyppin kriteereitä, mutta voi kehittyä luontotyyppiksi joko luontaisesti tai hoitotoimien avulla
1B	ei merkittävä, ei täytä tällä hetkellä eikä tulevaisuudessa luontotyyppin kriteereitä
2	merkittävä
3	hyvä
4	erinomainen

Edustavuuden määrittämisessä etusijalla ovat luontotyyppin rakennepiirteet ja luonnontilaisuus. Näiden lisäksi edustavuutta parantavia tekijöitä ovat myös luontotyyppin suuri koko, lajirunsaus, vanha ja järeä puusto sekä maisemallinen merkittävyys. Edustavuus paranee myös, mikäli luontotyyppi on asutuksen lähellä sijaitseva arvokas lähiympäristö tai luonnonhoidon järjestäminen on luontotyyppillä helppoa. Edustavuutta laskevia tekijöitä puolestaan ovat heikentynyt luonnontilaisuus, vähälajisuus tai pilattu lähiympäristö. Edustavuutta lisäävät ja vähentävät tekijät on ilmoitettu kunkin kohteen edustavuusluokkien yhteydessä.

4.1.4 Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen

Edustavuuden lisäksi luontotyypeiltä arvioitiin myös niiden luonnontilaisuus ja ominaispiirteisiin vaikuttavat tekijät asteikolla 1–4 luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohjeen (Pääkkönen ja Alanen 2000) mukaan. Luonnontilaisuuden luokat, joita tarvittaessa tarkennettiin lisämääreillä + tai –, ovat:

1	ei täytä luonnontilaiseen verrattavan kriteereitä
2	luonnontilaiseen verrattava; luonnontilaltaan heikentynyt
3	luonnontilaiseen verrattava; luonnontilaltaan lievästi heikentynyt
4	luonnontilainen

Arvioitaessa luontotyyppien luonnontilaisuutta niiden nykytilaa verrattiin kyseessä olevalle luontotyyppille ominaisiin piirteisiin sekä ennen suojellun alueen rajauspäättöstä tehtyihin maastokartoituksiin. Luonnontilaiset, luokkaan 4 kuuluvat kohteet ovat kehittyneet luontaisesti ilman ihmisen aiheuttamia merkittäviä muutoksia (Pääkkönen ja Alanen 2000). Näitä kohteita on Espoon alueella kuitenkin hyvin vähän. Luokkaan 2 ja 3 kuuluvat kohteet ovat kehittyneet pääosin luontaisesti, mutta ihmistoimet ovat jollain tavoin kuitenkin heikentäneet niiden luonnontilaa. Luokkaan 1 kuuluvaa kohdetta on muutettu ominaispiirteiltään niin paljon, ettei se täytä enää luonnonsuojelulaissa luontotyyppille asetettuja kriteereitä.

Luonnontilaisuutta lisääviä tekijöitä ovat mm. lahopuun runsas määrä, lajiston monipuolisuus ja jalopuiden hyvä jatkumo. Luonnontilaisuutta heikentäviä tekijöitä ovat puolestaan mm. hakkuut, kasvillisuuden kuluneisuus ja peittävyys väheneminen, roskaantuminen, vieraslajit sekä luontotyyppin sisällä olevat rakennetut kohteet, kuten esimerkiksi rakennukset ja tiet.

4.1.5 Luonnonhoidon tavoitteet

Luontotyyppien luonnonhoidon yleisenä tavoitteena on turvata luontotyyppien ominaispiirteet, joita on kunkin luontotyyppin osalta kuvattu tämän selvityksen aiemmissa osissa. Myös hoitotarpeen määrittämisessä on kunkin luontotyyppin ominaispiirteet, minkä vuoksi myös hoito poikkeaa toisistaan eri luontotyypeillä. Kuitenkin esimerkiksi vieraslajien ja roskien poisto toteutetaan samalla tavalla luontotyyppistä riippumatta. Alla on esitetty kunkin luontotyyppin hoitotavoitteet pääpiirteittäin, ja tarvittaessa hoidon tavoitteita on vielä tarkennettu erikseen kunkin kohteen hoito-ohjeissa.

Jalopuumetsät

Jalopuumetsiköiden hoidossa olennaista on turvata erikokoisten jalopuiden, eli jalopuujuatkumon säilyminen luontotyyppin alueella. Jalopuumetsiköitä kasvavaa usein ravinteikkailla lehtomailla ja yhtenä luonnonhoidon tavoitteena on turvata myös lehdoille ominaisen kasvillisuuden säilyminen. Yleisin jalopuumetsiköiden ominaispiirteitä uhkaava tekijä on tiheänä kasvavat alikasvoskuuset. Kuusten neulaskarikerkeä on hapanta, ja lehdoissa tiheänä kasvaessaan kuuset myös happamoittavat lehdon maaperää. Tämä on puolestaan haitallista sekä lehtokasvillisuudelle että jalopuiden kasvuille. Jalopuiden ja lehtokasvillisuuden säilyttämiseksi jalopuumetsiköistä on tarpeellista harventaa tiheänä kasvavia alikasvoskuusia sekä tarvittaessa suurempia kuusia. Metsän monipuolinen rakenne on jalopuumetsiköille luonteenomaista, eikä kaikkia kuusia saa luonnonhoidon yhteydessä poistaa, jotta luontotyyppin rakenne säilyy monipuolisena. Joissakin tapauksissa jalopuiden, lähinnä niiden taimien, ympäriltä on tarpeellista poistaa kilpailevia lehtipuita. Jalopuita ei kuitenkaan saa kaataa. Jalopuumetsiköiden pienen koon ja haavoittuvuuden vuoksi, hoito tulee toteuttaa varovaisesti ja useimmiten metsurityönä.

Pähkinäpensaslehdot

Pähkinäpensaslehdoissa hoidon tavoitteet ovat hyvin samantapaisia kuin jalopuumetsiköissä, mutta tällä luontotyyppillä pähkinäpensaiden elinvoimaisuuden turvaaminen on luonnonhoidossa etusijalla. Myös pähkinäpensaslehtojen ominaispiirteitä uhkaa yleisimmin tiheänä kasvavat kuuset, jotka varjostuksellaan tukahduttavat pähkinäpensaita sekä kenttäkerroksen kasvillisuutta. Nimensä mukaisesti pähkinäpensaslehtoja esiintyy lehtomailla, joissa kuusen maaperää happamoittava vaikutus on jalopuumetsiköiden tapaan haitallista. Myös tällä luontotyyppillä varjostavaa kuusikkoa on tarpeellista harventaa pähkinäpensaiden ympäriltä sekä tiheinä kasvavista, kenttäkerrosta varjostavista ryhmistä. Kuusia on kuitenkin jätettävä kasvamaan, jotta metsän rakenne säilyy monipuolisena tälläkin luontotyyppillä. Myös tällä kohteella hoito on toteutettava varovaisena.

Tervaleppäkorvet

Tervaleppäkorvissa luonnonhoidon tavoitteet liittyvät yleensä lähinnä luontotyyppin vesitalouden turvaamiseen. Luontotyyppin kuivuessa kuuset voivat kuitenkin vallata kasvualaa tervalepiltä ja alkaa varjostaa kenttäkerroksen kasvillisuutta. Tässä tapauksessa tervaleppäkorven puusto on pyrittävä pitämään tervaleppävaltaisena kuusia harventamalla. Kuusten varovainen harvennus myös helpottaa säilyttämään luontotyyppille ominaista kasvillisuutta.

Luonnontilaiset hiekkarannat

Luonnonhoidon tavoitteena on pyrkiä säilyttämään tälle luontotyyppille ominainen vyöhykkeellinen kasvillisuus. Kasvillisuus voi kuitenkin taantua esimerkiksi virkistyskäytön seurauksena, jolloin ominaispiirteitä voi yrittää elvyttää tarvittaessa rajoittamalla kulkua. Luontotyyppiä voi uhata myös umpeenkasvu ja pensoittuminen, jolloin kasvillisuutta ja pensaita voi olla tarpeellista niittää sekä repiä irti, jotta ranta pysyy avoimena.

Merenrantaniityt

Merenrantaniittyjen hoidon tavoitteena on säilyttää vyöhykkeellinen niittykasvillisuus matalakasvuisena sekä estää umpeenkasvua joko niittämällä tai laiduntamalla.

4.1.6 Luonnonhoidon kiireellisyys

Jokaiselle luontotyyppille määritettiin maastokäyntien perusteella luonnonhoidon kiireellisyys asteikolla 1–5. Kiireellisyyden luokat Pääkkösen ja Alasen (2000) mukaan ovat:

1	ei hoitotarvetta
2	ei kiirettä, hoito aloitettava pidemmän ajan kuluessa
3	kiireellinen, hoito aloitettava viiden vuoden kuluessa
4	erittäin kiireellinen, hoito aloitettava heti
5	hoidetaan jo

Kiireellisyyden lisäksi jokaiselle luontotyyppille määritettiin luonnonhoidon tarve ja sen mukaiset toimenpiteet. Tarvittaessa kohde on jaettu osa-alueisiin, jotka on merkitty jokaisen luontotyyppin yhteydessä olevaan karttaan. Luontotyypeillä ja niiden osa-alueilla tarvittavat luonnonhoidon toimet on kuvattu jokaiselle kohteelle erikseen. Hoito-ohjeiden laatimisen apuna käytettiin Similän ja Junnisen (2011) toimittamaa Metsien ennallistamisen ja luonnonhoidon opasta, Lehtojen hoito-opasta (Alanen ym. 1995) Uudenmaan ympäristökeskuksen ja Uudenmaan ELY-keskuksen luontotyyppien rajauspäästösten sekä kartoitusten arkistokappaleita. Hoitoa vaativat alueet myös valokuvattiin ja hoito-ohjeiden yhteydessä on kunkin kohteen ja osa-alueen nykytilaa ja hoidon tarvetta havainnollistavia valokuvia.

Maastotöiden ja hoito-ohjeiden määrittämisen avuksi tulostettiin jokaisesta kohteesta WMS Karttayhdistelmä GK25 -kartta, johon lisättiin Oiva -tietokannasta saadut luontotyyppien rajaukset. Luontotyyppien rajaukset näkyivät myös pohjakarttana toimineessa GK25 -kartassa, mutta rajaukset eivät kaikilla kohteilla olleet yhteneväisiä lähinnä kohteiden digitointiin liittyneiden syiden vuoksi. Tulostettuihin karttoihin piirrettiin maastossa ensin käsin hoidon tarpeessa olevat osa-alueet. Lopulta alueiden hoitokartat digitoitiin MapInfo Professional 12.5 paikkatieto-ohjelmistolla. Joillakin kohteilla pohjakartan ja Oiva -tietokannan rajaukset eivät vastaa luontotyyppien ominaispiirteisiin perustuvaa rajausta maastossa. Näille kohteille hoito-ohjeet on määritetty kohdekohtaisesti koskemaan maastossa esiintyvää luontotyyppiä, ja tietokantoihin virheellisesti tallennettuja rajauksia on tarvittaessa muutettu hoito-ohjeita ja -karttoja varten.

Maastokäyntien yhteydessä myös selvitettiin, jatkuvatko luontotyyppien ominaispiirteet rajausten ulkopuolella. Suurimmalla osalla kohteista ominaispiirteet jäivät rajausten sisäpuolelle, mutta joillakin kohteilla edustavia alueita jäi myös rajausten ulkopuolelle. Näiden kohteiden hoitokarttoihin on lisätty luontotyyppin nykyisen rajauksen lisäksi myös rajausehdotus, jonka sisäpuolelle jäävä alue muodostaisi nykyistä rajausta järkevämmän luontotyyppikokonaisuuden. Joissakin tapauksissa hoitotoimia on ehdotettu myös luontotyyppien rajausten ulkopuolelle, mikäli luontotyyppin ominaispiirteiden turvaaminen sitä vaatii.

5 TULOKSET

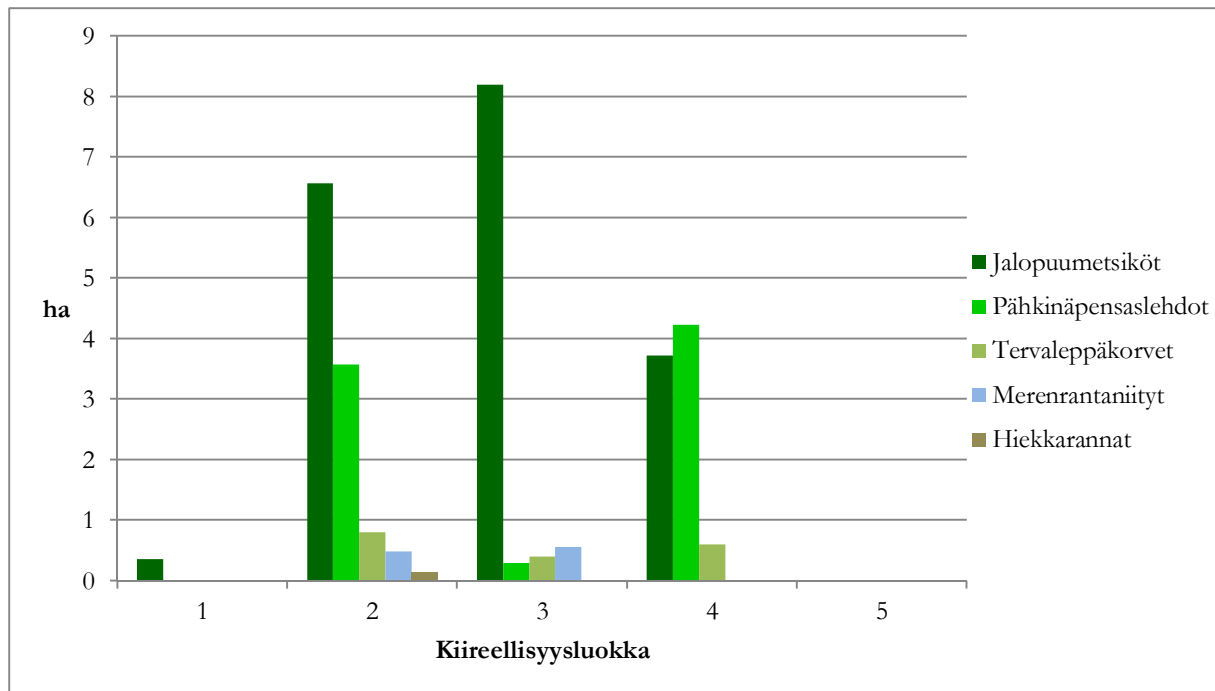
Espoon alueella olevista luonnonsuojelulaila suojelluista luontotyypeistä lähes kaikki ovat jonkinasteisen luonnonhoidon tarpeessa. Erityisesti monen jalopuumetsikön ja pähkinäpensaslehdon ominaispiirteitä uhkaa kuusettuminen, mutta myös tervaleppäkorvissa kuuset ovat vallanneet kasvualaa luontotyyppien vesitalouden muututtua. Usealla kohteella kenttäkerroksen kasvillisuuden peittävyys on paikoittain hyvin vähäistä kuusten varjostuksen seurauksena. Lisäksi kuusen neulaskarikkeen happamoittava vaikutus lehtojen kasvillisuuteen ja maaperään alkaa näkyä monella kohteella. Kuuset myös kilpailevat jalopuiden kanssa ja varjostavat jalopuiden taimia, mikä on haitallista jalopuumetsiköille tärkeän jalopuujuatsumon kannalta.

Monen luontotyyppin ominaispiirteiden uhkana ovat myös vieraslajit, joita leviää luontotyypeille joko ympäröiviltä alueilta tai kohteille kasatun puutarhajätteen mukana. Kenttäkerroksen kasvillisuuden vähäinen peittävyys ei usealla luontotyyppillä ole ainoastaan kuusten varjostuksen aiheuttamaa, vaan kasvillisuus on taantunut virkistyskäytön ja kulutuksen seurauksena. Kulutuksen vaikutus kasvillisuuteen on enimmäkseen näkyvissä Espoon kaupungin omistuksessa ja ulkoilualueiden läheisyydessä olevilla luontotyypeillä. Merenrantaniityt ovat edelleen edustavia, vaikkakin umpeenkasvu uhkaa näiden luontotyyppien ominaispiirteitä. Hiekkarannalla kasvillisuus on puolestaan ehtynyt virkistyskäytön seurauksena.

Espoon alueella esiintyvät luontotyypit jaettiin luonnonhoidon kiireellisyyden mukaan viiteen eri luokkaan menetelmät -osiossa esitettyjen tekijöiden perusteella. Luonnonhoidon tavoitteena on turvata aiemmin kuvattujen luontotyyppien ominaispiirteiden säilyminen. Hoitotarpeeltaan erittäin kiireelliseksi (kiireellisyysluokka 4) määriteltiin yhteensä 8 luontotyyppiä, joista jalopuumetsiköitä on 3 kappaletta, pähkinäpensaslehtoja 3 kappaletta ja tervaleppäkorpia 2 kappaletta. Bodomin tervaleppäkorpi on rajauspäätöksessä jaettu neljään eri osa-alueeseen, joista kaksi on erittäin kiireellisen hoidon tarpeessa. Nämä neljä osa-aluetta ovat tulosten tarkastelussa laskettu erillisiksi luontotyypeiksi. Hoitotarpeeltaan erittäin kiireellisten luontotyyppien pinta-ala on yhteensä 8,55 hehtaaria. Näistä luontotyypeistä 4,23 hehtaaria on pähkinäpensaslehtoja, 3,72 hehtaaria jalopuumetsiköitä ja 1,4 hehtaaria tervaleppäkorpia.

Hoitotarpeeltaan kiireellisiä (kiireellisyysluokka 3) luontotyypejä on yhteensä 10 kappaletta, joiden pinta-ala on yhteensä 9,45 hehtaaria. Näistä luontotyypeistä 7 kappaletta ja 8,2 hehtaaria on jalopuumetsiköitä. Hoidon kannalta kiireellisiä pähkinäpensaslehtoja, tervaleppäkorpia ja merenrantaniittyjä on kutakin yksi kappale yhteensä 1,25 hehtaarin alueella. Myös luontotyypeillä, joilla hoito on aloitettava pidemmän ajan kuluessa (kiireellisyysluokka 2), jalopuumetsiköiden määrä on suurin sekä kappalemäärässä että alueiden pinta-alassa. Näitä jalopuumetsiköitä on 7 kappaletta yhteensä 6,57 hehtaarin alueella. Myös neljä pähkinäpensaslehtoa, joiden pinta-ala on yhteensä 3,58 hehtaaria, luokiteltiin kiireellisyysluokkaan 2. Lisäksi kaksi tervaleppäkorpea ja merenrantaniittyä sekä ainoa Espoon alueella rajattu hiekkaranta katsottiin kuuluvaksi tähän kiireellisyysluokkaan. Kiireellisyysluokkaan 1 luokiteltiin ainoastaan yksi kohde, jolla edustavuus ei ollut merkittävä eivätkä luonnontilaisuuden kriteerit täyttyneet. Luontotyyppien määrittäminen tiettyyn kiireellisyysluokkaan ei kuitenkaan tarkoita, että luonnonhoito olisi tarpeellista koko luontotyyppin alueella.

Erästä yksityismaalla olevaa jalopuumetsikköä maanomistajat kertoivat hoitavansa jalopuita häiritseviä puita harventamalla. Hoitoon ei hyvin todennäköisesti ole ELY-keskuksen myöntämää lupaa. Tämä kohde on kuitenkin edelleen hoidon tarpeessa, eikä sitä laskettu kuuluvaksi luokkaan 5. Luontotyyppien jakautumista eri kiireellisyysluokkiin on vielä havainnollistettu kuvaajassa 3.

Kuvaaja 3: Hoidon tarpeessa olevien luontotyyppien pinta-alat kiireellisyysluokittain

Varsinaisen luonnonhoidon lisäksi alla listatuille luontotyypeille on tarpeellista lisätä opastetaulut, joiden avulla saadaan välitettyä tietoa luontotyyppien ominaispiirteistä sekä keinoista, joilla näitä ominaispiirteitä saadaan turvattua. Useimmilla kohteilla opastekylttien avulla on tarkoitus ohjata virkistyskäyttöä maastossa jo valmiiksi oleville poluille. Kunkin kohteen hoito-ohjeissa on annettu tarkempaa tietoa opastetaulujen tarpeesta sekä mahdollisista sijoituspaikoista.

Opastetaulut on tarpeellista lisätä seuraaville luontotyypeille:

- Bodomin tervaleppäkorpi (kaikki osa-alueet)
- Bränbergenin lehmuslehto
- Bränbergenin pähkinäpensaslehto
- Diksandin hiekkaranta
- Haapaniemen pähkinäpensaslehto
- Karakallion pähkinäpensaslehto
- Lajalammen pähkinäpensaslehto
- Lukukallion pähkinäpensaslehto
- Punametsän lehmusmetsikkö
- Pyykorven lehmuslehto
- Tammimäen jalopuumetsä
- Tillinmäen jalopuumetsikkö
- Träskändan jalopuumetsikkö

6 LUONTOTYYPPIEN HOITO-OHJEET

6.1 Espoon kaupungin omistuksessa olevien luontotyyppien hoito-ohjeet

6.1.1 Lukukallion pähkinäpensaslehto

Kuva 4: Yleiskuva Lukukallion pähkinäpensaslehdosta

Perustiedot

Pinta-ala: 0,28 ha

Maanomistus: Espoon kaupunki

Luontotyyppi: pähkinäpensaslehto

Päätöstunnus: LUO 137

Rauhoituspäivämäärä: 27.1.2003

Yleiskuvaus

Luontotyyppinä suojeltu Lukukallion pähkinäpensaslehto käsittää melko kapean kaistaleen Lukukallion jyrkänteen alla olevassa rinteessä. Alueen puuston valtalajina on kuusi, mutta alueella kasvaa lisäksi joitakin kookkaita haapoja, rauduskoivuja sekä muita lehtipuita. Alueen edustavuus ja ominaispiirteet ovat kärsineet, ja alue on luonnontilaltaan selvästi heikentynyt. Pähkinäpensaat ovat suuressa osassa aluetta hyvin huonokuntoisia ja luontotyyppin rakenne on melko yksipuolinen. Suurella osalla luontotyyppiä kasvillisuus on hyvin vähäistä kuusen voimakkaan varjostuksen vuoksi. Alueella näkyy sekä vanhoja sammaloituneita että uudempia kantoja ja puita on kaadettu alueen läpi kulkevan ulkoilupolun vierestä. Lisäksi luontotyyppi on ulkoiluteiden ympäröimä, ja paikoin alueen kasvillisuus on kärsinyt tallauksesta. Idässä luontotyyppin rajauksen ulkopuolelle jää jonkin verran pähkinäpensaita, jotka voisivat hyvin olla osana suojeltua luontotyyppiä. Luontotyyppin lähistöllä ja sen läpi kulkee ulkoilupolkuja, ja alueen kenttäkerroksen kasvillisuus kärsii myös tallauksesta jonkin verran. Luontotyyppille olisi hyvä sijoittaa opastekyltti, jotta lähiympäristön asukkaille saadaan välitettyä tietoa suojellusta luontotyyppistä sekä luontotyyppin alueella sallituista ja kielletyistä toimista.

Edustavuus: merkittävä (2–)

+ arvokas lähiympäristö, hyvät mahdollisuudet luonnonhoidon järjestämiseen

– luontotyyppin ominaispiirteet selvästi heikentyneet, pähkinäpensaat huonokuntoisia

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2–)

– yksipuolinen kasvillisuus, varjostuksen ja tallauksen vaikutus suuri

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: haapa, kuusi

Muut puulajit: koivut, harmaaleppä, pihlaja, raita

Alueen monijaksoisen puuston pääpuulajina on haapa, mutta joukossa on jonkin verran melko järeitäkin kuusia ja koivuja. Ylemmän latvuserroksen puusto on paikoin hyvin järeää. Alemmassa latvuserroksessa kasvaa kuusia paikoin hyvin tiheässä ja osa nuoremmista kuusista kuolee pystyyn. Alueella ei kuitenkaan kasva tiheää kuusitaimikkoa. Alueella kasvaa paikoitellen joitakin vaahteran taimia ja yksittäisiä tammen taimia, runsaimmin alueen länsinurkassa. Alueen lahoppuusto on pääosin pieniläpimittaista kilpailun seurauksena kuollutta riukumaista kuusta ja lehtipuuta, järeää lahoppuuta ei alueella ole.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 0–25 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: pähkinäpensas, pihlaja, haavan taimet

Pensaston muut lajit: vaahteran taimet, pihlaja, tuomi, harmaaleppä, tervtusenlehti, taikinarja, vadelma, pihasyreeni, tammen taimet

Pähkinäpensaat kärsivät kuusten varjostuksesta lähes koko alueella ja ne ovat melko vähärunkaisia. Joidenkin pensaiden välittömässä läheisyydessä kasvaa kuusia, osa kuusista kasvaa jopa pähkinäpensaiden sisässä. Pähkinäpensaiden kuolleita runkoja on alueella jonkin verran. Alueen kookkaimmat ja monirunkaisimmat pähkinäpensaat kasvavat alueen valoisassa länsikulmassa, josta muutama kookas kuusi on kaadettu.

Kasvillisuus

Alueen sisäosissa kasvillisuus on hyvin niukkaa. Kenttäkerroksen vähäiset valtalajit ovat mustikka ja valkovuokko, mutta näitäkin kasveja esiintyy lähinnä yksittäin tai pieninä ryhminä. Aivan alueen länsiosassa kalliojyrkänteiden alla on lehtomaista kasvillisuutta; esimerkiksi kielo ja valkovuokko ovat tässä osassa melko runsaana, joukossa on myös jänönsalaattia, käenkaalia, keltamoita sekä vuohenputkea. Luontotyyppien eteläreunassa kalliojyrkänteiden päällä kasvillisuus on metsälauhavaltaista, mutta joukossa on myös ketomaista kasvillisuutta, kuten keto-orvokkia ja isomaksaruohoa. Rinteessä kasvaa myös punakoisoa, keltamoita, metsä- ja kivikkoalvejuurta sekä hiirenporraa.

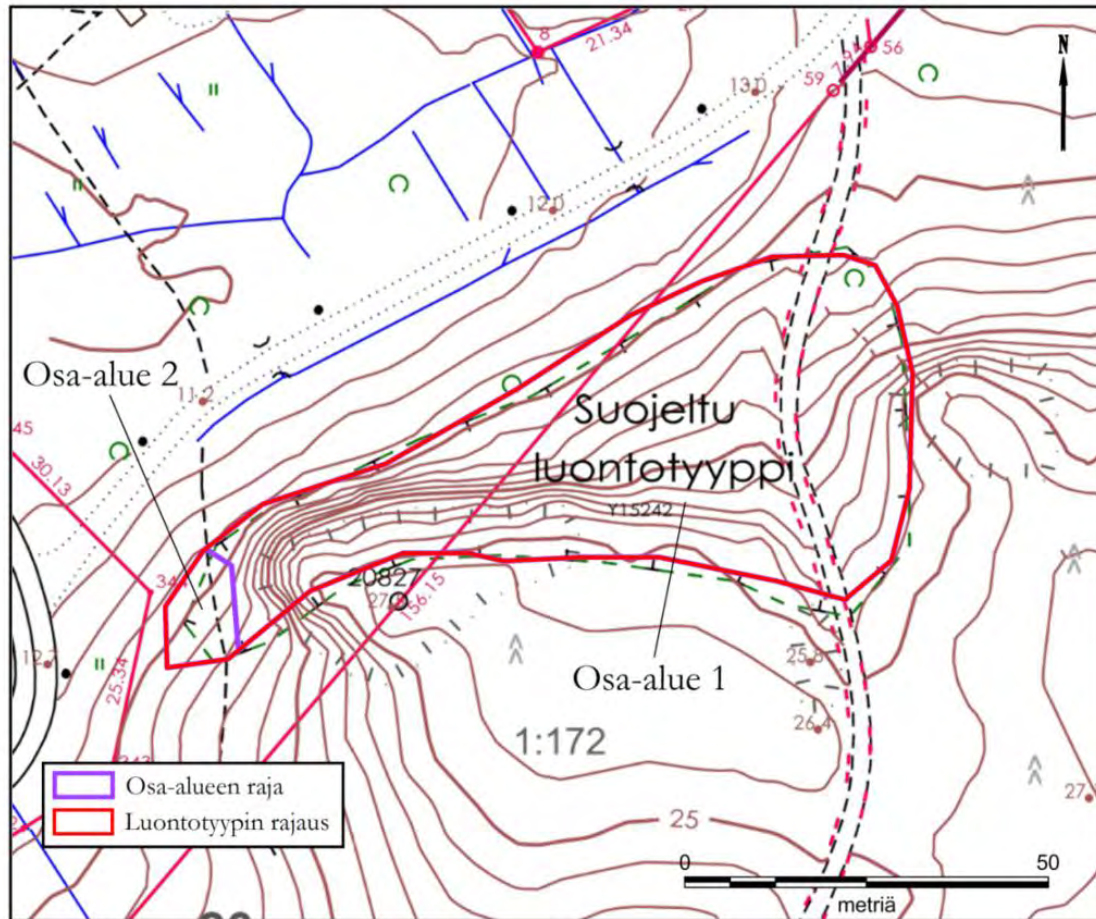
Kuva 5: Paikoitellen pähkinäpensaiden sisällä kasvaa kuusia, jotka on syytä poistaa.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: erittäin kiireellinen, aloitettava heti (4)

Hoidon tarve alueellisesti:

Luontotyyppi on jaettu hoitotarpeeltaan erillisiin osa-alueisiin, jotka ovat nähtävissä oheisessa kartassa.

Kartta 1: Lukukallion pähkinäpensaslehdon hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015

Osa-alue 1

Kuusia kasvaa alueella alemmassa latvuserroksessa hyvin tiheässä, alueen itä- ja keskiosissa myös pähkinäpensaiden seassa. Alueen itä ja keskiosissa kuusia on syytä harventaa, jotta saadaan parannettua pähkinäpensaaseen kasvumahdollisuuksia ja lisättyä kenttäkerroksen valoisuutta. Kuusten harvennus tulee tehdä alueella vaiheittain. Läpimitaltaan 1–10 cm ja pituudeltaan 1–8 m kuuset ovat alueen luonnonhoidon kannalta etusijalla. Näitä kuusia tulee poistaa sekä pähkinäpensaiden sisältä että vähintään kahden metrin säteellä pensaiden ympäriltä. Pähkinäpensaiden väliin jääviltä alueilta sekä kalliorinteen alapuolelta alemman latvuserroksen kuusia harvennetaan noin viiteen kappaleeseen aaria kohden kenttäkerroksen valoisuuden lisäämiseksi. Luontotyyppin tilan kehitys tulee tarkistaa noin viiden vuoden päästä ensimmäisistä hoitotoimista ja tarvittaessa harventaa läpimitaltaan suurempia kuusia, mikäli luontotyyppin tila ei ole parantunut. Läpimitaltaan suurempia kuusia ei vielä luonnonhoidon alkuvaiheessa kannata poistaa, jotta vältetään liian voimakkailta hoitotoimilta. Harvennettujen kuusten rungot ja hakkuutähteet on jokaisen hoitokerran yhteydessä vietävä alueelta pois.

Kuva 6: Kuvan keskiosissa olevien pieniläpimittaisten kuusten harvennus on luonnonhoidon kannalta etusijalla. Suurempia kuusia voi tarvittaessa harventaa myöhemmin.

Osa-alue 2

Lupiini on leviämässä luontotyyppille rajauksen lounaisreunalla. Jotta lupiinin leviäminen luontotyyppin sisäosiin saadaan estettyä, lupiini tulee poistaa luontotyyppin reunaosista.

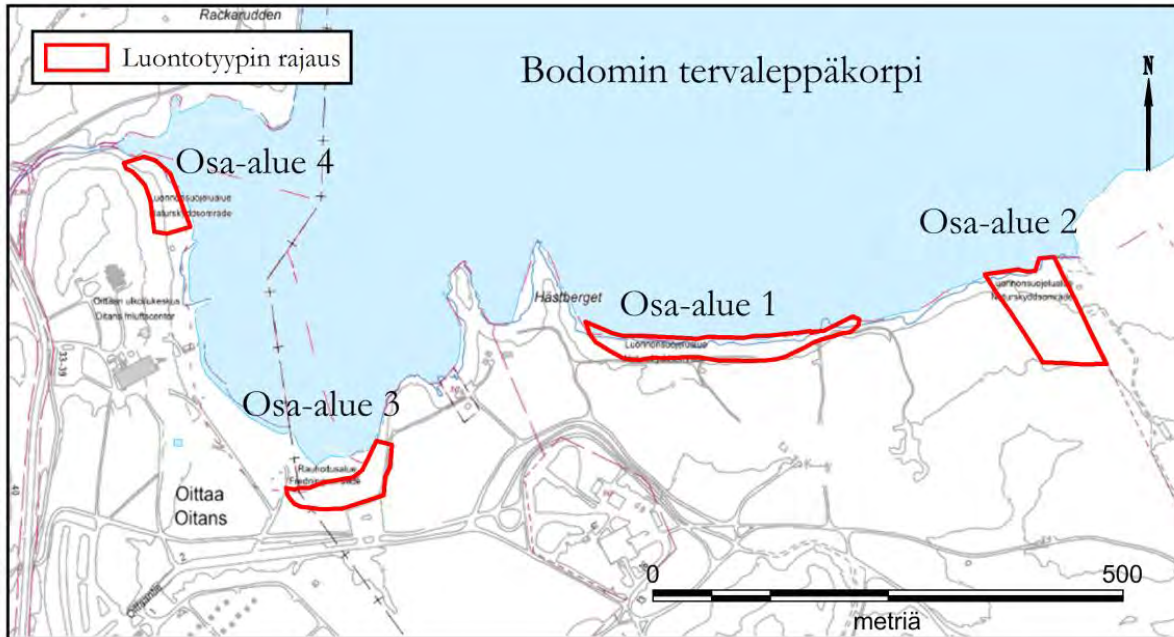
Kuva 7: Luontotyyppin länsireunassa pähkinäpensaat ovat hyväkuntoisia ja kenttäkerroksen kasvillisuus edustavaa

6.1.2 Bodomin tervaleppäkorpi

Bodomin tervaleppäkorpi koostuu neljästä erillisestä osa-alueesta, jotka sijaitsevat Bodomjärven etelärannalla. Näille osa-alueille on laadittu itsenäiset luonnonhoito-ohjeet. Hoidon kannalta kiireellisimpiä ovat osa-alueet 1 ja 2. Tervaleppäkorpi sijaitsee Oittaaan ulkoilualueella, ja tallauksen sekä roskaamisen vähentämiseksi luontotyyppille on tarpeellista sijoittaa opastekyltit, joissa ulkoilijoita valistetaan luontotyyppillä sallituista sekä kielletyistä toimista.

Rajaustunnus: LTA010150

Rauhoituspäivämäärä: 31.5.1999

Kartta 2: Bodomin tervaleppäkorpi osa-alueineen. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

6.1.3 Bodomín tervaleppäkorpi osa-alue 1

Kuva 8: Yleiskuva Bodomín tervaleppäkorven osa-alueesta 1

Perustiedot

Pinta-ala: 0,6 ha

Maanomistus: Espoon kaupunki

Luontotyyppi: Tervaleppäkorpi

Rajaustunnus: LTA010150

Rauhoituspäivämäärä: 31.5.1999

Yleiskuvaus

Luontotyyppi on Bodomínjärven etelärannalla sijaitseva melko edustava tervaleppäkorpi, jossa kasvaa kookkaita ja monihaaraisia tervaleppiä. Alueella esiintyy myös tervaleppäkorville tyypillistä välikköpinta-mätäskasvillisuutta, vaikkakin välikköpinnat ovat kuivuneet. Alueen rajausta on maastossa selkeä, sillä alue on ulkoiluteiden ja järven rajaama. Järven rannalla sijaitessaan tervaleppäkorpi on myös maisemallisesti merkittävä. Alueella näkyy vähäisissä määrin kantoja merkkeinä vanhoista hakkuista ja ulkoilutien vierestä kasvillisuutta on hieman raivattu. Tervaleppäkorpi on myös paikoin hyvin kuusettunut ja roskaantunut. Alueen ominaispiirteet ovat muuttuneet voimakkaasti luontotyyppin rajauksen yhteydessä vuonna 1998 tehdystä kartoituksesta. Muutokset johtuvat lähinnä alueen kuivumisesta Bodomínjärven vedenpinnan laskun seurauksena.

Edustavuus: hyvä (3 –)

+ maisemallisesti merkittävä, arvokas lähiympäristö, rakenteeltaan monipuolinen

– luonnontilaisuus ja ominaispiirteet heikentyneet

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2)

+ tyypillinen kasvillisuus, kookkaita tervaleppiä

– alue kuivunut vesitalouden ja Bodomínjärven vedenpinnan muutosten seurauksena, paikoin roskaantunut

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: tervaleppä

Muut puulajit: kuusi, hieskoivu, vaahtera

Alueen puusto on kaksijaksoinen. Valtapuina ovat läpimitaltaan keskimäärin 25 cm tervalepät, joiden lisäksi alueella kasvaa myös monihaaraisia sekä läpimitaltaan yli 40 cm tervaleppiä. Ylemmässä latvuserroksessa kasvaa lisäksi harvakseltaan läpimitaltaan noin 35 cm kuusia sekä yksittäisiä hieskoivuja. Kuusta kasvaa myös alemmassa latvuserroksessa sekä taimina hyvin runsaasti. Tervalepän taimet ovat suurimmaksi osaksi vesasyntyisiä, mutta alueella näkyy myös siemenistä lähtöisin olevia taimia. Lahopuuta on alueella niukasti, lähinnä esiintyy vain yksittäisiä kuusia ja tervaleppiä maapuuna.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 25–50 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: tuomi, kuusen taimet

Pensaston muut lajit: koiranheisi, terttuselja, raita, hieskoivu, harmaaleppä, vadelma

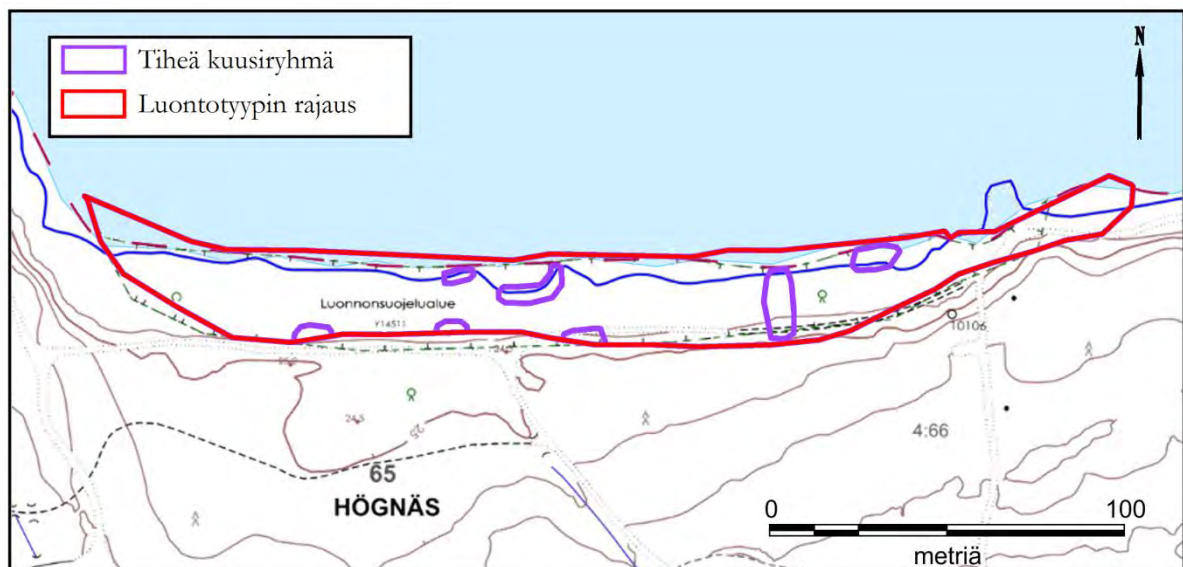
Alue on ulkoilutien reunasta paikoin pusikoitunut ja tien vieressä kasvaa paikoitellen tiheänä terva- ja harmaaleppää, pihlajaa sekä vadelmaa. Alueen sisäosissa tuomi on paikoin hyvin runsaana. Kuusen taimia on tasaisesti lähes koko alueella, paikoitellen hyvin tiheänä mattona.

Kasvillisuus

Suurilta osin hiirenporras-vehkavaltaisessa tervaleppäkorvessa on havaittavissa luontotyypille ominaista mätäs-välipintakasvillisuutta. Mätäspinoilla esiintyy yleisinä mm. hiirenporrasta, mesiangervoa ja metsäalvejuurta, välipinoilla mm. vehkaa, raatetta, kurjenmiekkää ja punakoisoa. Alue on kuitenkin kuivunut ja selkeä märkien välipintojen ja kuivien mättäiden muodostama mosaiikki puuttuu alueelta.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: erittäin kiireellinen, aloitettava heti (4)

Kartta 3: Bodomin tervaleppäkorven osa-alueen 1 hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Hoidon tarve alueellisesti

Alueella kasvaa paikoitellen hyvin tiheässä voimakkaasti varjostavia alikasvoskuusia. Mättäillä kasvavien, läpimitaltaan 3–8 cm ja pituudeltaan 2–6 m, alikasvoskuusien harventaminen on alueen luonnonhoidon kannalta tärkein toimenpide. Samankokoisia kuusia tulee harventaa myös kuivuneilla välikköpinnoilla. Lisäksi tiheimmissä kohdissa kasvia alle 2 -metrisiä taimia on harvennettava. Tiheimmät kuusiryhmät on merkitty oheiseen karttaan, vaikkakin kuusten harvennus on tarpeellista koko luontotyyppin alueella. Joitakin yksittäisiä alemman latvuserroksen kuusia voi jättää alueelle, esimerkiksi 3–5 kappaletta aaria kohden. Harvennetut kuuset ja niiden tähteet kuitenkin poistetaan alueelta.

Kuva 9: Mättäillä kasvavia tiheitä kuusiryhmiä on harvennettava luontotyyppin sisäosissa.

Vaikka luontotyyppin ominaispiirteitä ei pelkän luonnonhoidon avulla välttämättä saada palautettua, on hoito alueella kuitenkin tarpeen. Vedenpinnan laskettua kuusten kasvumahdollisuudet ovat parantuneet ja lähes koko luontotyyppin. Kasvaessaan kuuset muuttavat luontotyyppin ominaispiirteitä entisestään.

Kuva 10: Myös kookkaampia alikasvoskuusia on harvennettava luontotyyppin alueella.

6.1.4 Bodomin tervaleppäkorpi osa-alue 2

Kuva 11: Rajauksen keskiosissa tervaleppäkorpi vaihtuu pähkinäpensaslehtoon.

Perustiedot

Pinta-ala: 0,8 ha

Maanomistus: Espoon kaupunki

Luontotyyppi: tervaleppäkorpi ja
pähkinäpensaslehto

Rajaustunnus: LTA010150

Rauhoituspäivämäärä: 31.5.1999

Yleiskuvaus

Bodomin tervaleppäkorven osa-alue 2 on Bodominjärven etelärantaan rajautuva luontotyyppi, johon tervaleppäkorven lisäksi kuuluu myös pähkinäpensaslehto. Tervaleppä rajauksen pohjoisosassa olevan alueen valtapuuna ja alueella on paikoitellen nähtävissä tervaleppäkorvelle tyypillistä mätäs-välikköpintojen kasvillisuutta. Luontotyypin vesitalous on kuitenkin muuttunut, mikä on johtanut alueen kuivumiseen ja mätäs-välikköpintojen vähenemiseen, jolloin kuusen kasvuolosuhteet alueella ovat parantuneet. Alueen puustoa on myös hieman harvennettu kantojen perusteella. Lisäksi luontotyypin rannanpuoleisessa osassa säilytetään veneitä ja alueen kasvillisuus on paikoitellen kärsinyt tallauksesta. Luontotyyppi on rannan tuntumassa myös hieman roskaantunut. Rajauksen eteläosassa luontotyyppi muuttuu pähkinäpensaslehdoksi, jossa on runsaasti kookkaita pähkinäpensaita, lahopuuta sekä monipuolinen lehtokasvillisuus. Alueella on kuitenkin tehty melko voimakkaita hakkuita 2000-luvun alussa eikä alue ole puustoltaan luonnontilainen.

Edustavuus:

Tervaleppäkorpi: merkittävä (2)

+ maisemallisesti merkittävä

– luonnontilaisuus heikentynyt

Pähkinäpensaslehto: merkittävä (2)

+ kookkaita pähkinäpensaita

– luonnontilaisuus heikentynyt

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen:

Tervaleppäkorpi: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2)

+ kokoon nähden runsaasti tervaleppiä

– luontotyyppin ominaispiirteet heikentyneet vesitalous muutosten seurauksena, merkkejä vanhoista hakkuista

Pähkinäpensaslehto: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2)

+ luontotyyppin rakenne melko monipuolinen, runsaasti lahpuuta ja monipuolinen pensaskerros, kasvillisuus edustavaa

– puustoa hakattu voimakkaasti

Puusto

Puuston peittävyys: 50–75 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: tervaleppä, kuusi

Muut puulajit: hieskoivu, harmaaleppä, pihlaja, vaahtera

Tervaleppäkorven kaksijaksoisen puuston valtalajina on tervaleppä, alemmassa latvuserroksessa kasvaa runsaasti kuusia, harvemmassa myös hieskoivua ja tervaleppää. Kuusia on myös ylemmässä latvuserroksessa lähinnä alueen länsilaidalla kuivemmissa osissa, mutta myös alueen keskiosissa. Ylemmän latvuserroksen tervalepät ovat pääosin hyväkuntoisia ja läpimitaltaan keskimäärin 27 cm. Järeimmät tervalepät ovat läpimitaltaan yli 40 cm. Alemman latvuserroksen tervalepät kuitenkin kärsivät varsinkin alueen keskiosissa kuusten varjostuksesta. Tervalepän taimet ovat pääosin vesasyntyisiä, mutta alueella näkyy joitain siemensyntyisiä taimia. Lahopuuta on alueella jonkin verran, enimmäkseen pystyyn kuolleina pieniläpimittaisina tervaleppinä, hieskoivuina ja kuusina. Maapuuna on hieman järeämpiä hieskoivuja ja harmaaleppiä, joista osa on jo pitkälle lahonneita.

Pähkinäpensaslehdon puustoa on aikoinaan hakattu voimakkaasti, mistä ovat merkinä vanhat sammaloituneet kannot. Voimakkaista hakkuista huolimatta kuusi on kuitenkin edelleen alueen valtapuuna ylimmässä latvuserroksessa ja järeimmät kuuset ovat läpimitaltaan yli 50 cm. Alemmassa latvuserroksessa kasvaa runsaasti läpimitaltaan 12–20 cm pihlajaa, paikoitellen vaahteroita sekä pienempiä kuusia. Sekä vaahteran että tammen taimia kasvaa melko tasaisesti koko alueella. Kaatuneiden ja kaadettujen puiden aukkopaikoissa kasvaa paikoitellen runsaasti lehtipuiden taimia. Alueen lahopuu on lähes yksinomaan kuusta ja joitakin kantoja on jätetty melko korkeiksi hakkuiden yhteydessä. Lahopuuta, sekä pysty- että maapuuta, on alueella kuitenkin runsaasti.

Kuva 12: Pähkinäpensaslehdon alueella on runsaasti lahopuuta sekä pysty- että maapuuna.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 25–50 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: kuusen taimet, pähkinäpensas

Pensaston muut lajit: tuomi, pihlaja, vaahtera, lehtokuusama, koiranheisi, taikinamarja, terttuselja, puna- ja mustaherukka

Tervaleppäkorvessa pensaskerroksessa kasvaa runsaasti kuusen taimia. Lähellä järvenrantaa esiintyy myös pihlajan ja vaahteran taimia melko runsaana. Tuomen ja muiden lehtopensaiden määrä kasvaa kohti etelää alueen keskiosissa olevan rinteiden kohdilla.

Pähkinäpensas on pähkinäpensaslehdon pensaskerroksen selkeä valtalaji ja varjostaa paikoitellen kenttäkerrosta voimakkaasti. Alueella on runsaasti erikokoisia pähkinäpensaita, jotka ovat päässeet kasvamaan melko vapaasti ilman varjostavaa kuusikkoa. Monet pensaita ovat hyvin kookkaita ja monihaaraisia, tuuheimmissa pensaisissa rankamäärä on yli 30. Myös lahoja rankoja ja pensaita on alueella runsaasti. Pähkinäpensaiden lisäksi myös muu alueen pensaslajisto on monipuolinen etenkin rajauksen länsiosissa.

Kuva 13: Pähkinäpensaslehdossa kasvaa kookkaita pähkinäpensaita.

Kasvillisuus

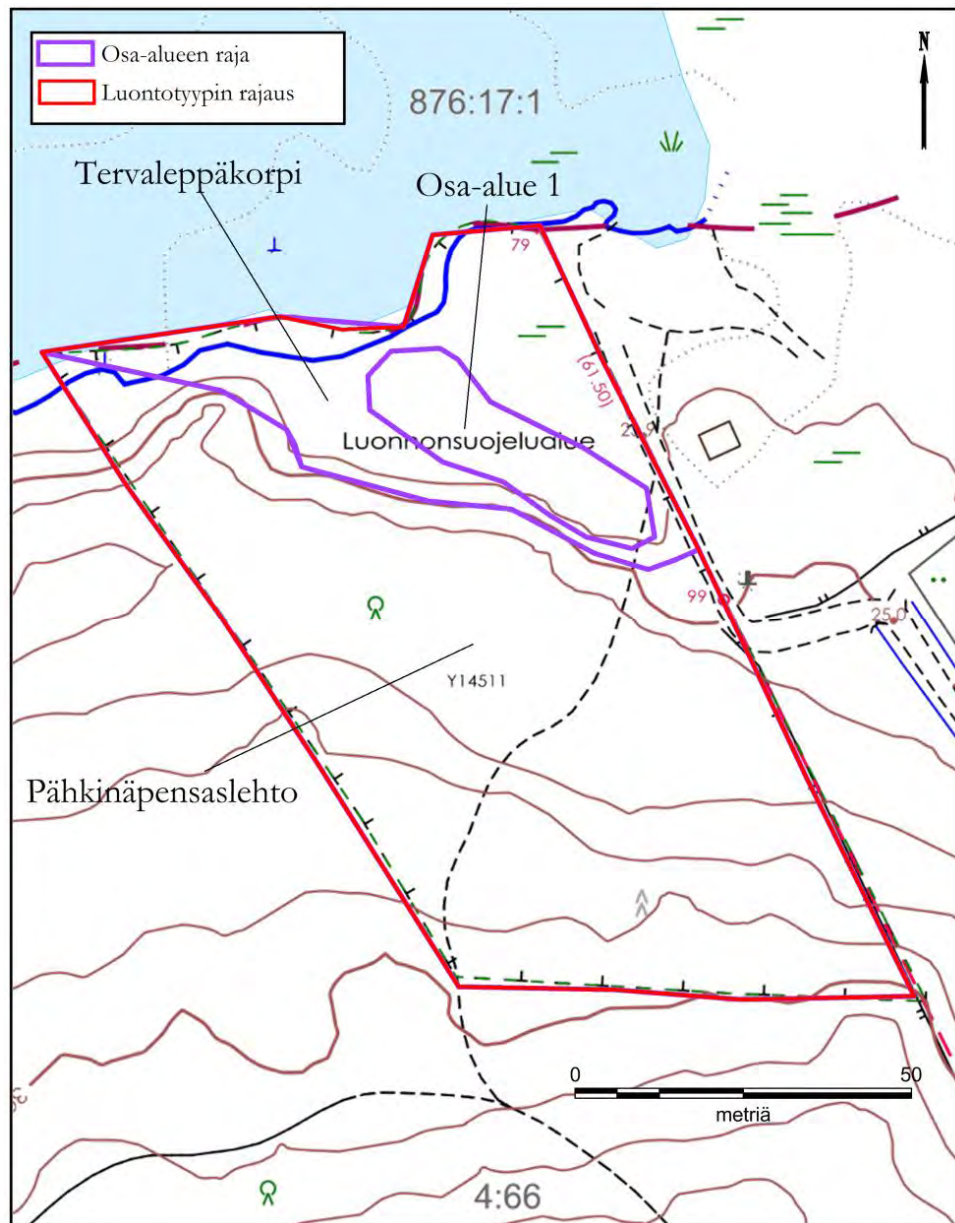
Tervaleppäkorven rannanpuoleinen alue on melko kuivunut, eikä kasvillisuudessa ole havaittavissa selkeitä mätäs- ja välikköpintojen muodostamaa mosaiikkia. Kenttäkerroksen kasvillisuus on paikoin hyvin harvaa voimakkaan varjostuksen vuoksi. Alueella kuitenkin esiintyy tervaleppäkorville tyypillistä kasvillisuutta, kuten hiirenporrasta ja vehkaa. Muita luhtalajeja ovat mm. kurjenmiekka, punakoiso, mesiangervo, rentukka ja raate. Pähkinäpensaslehdon kenttäkerroksessa kasvaa runsaasti käenkaalia, lehto- ja peltokortetta sekä saniaisia, kuten metsäalvejuurta, hiirenporrasta ja kivikkoalvejuurta. Lehtolajeista, paikoitellen pieninä kasvustoina tai yksittäin, esiintyy mustakonnanmarjaa, sini- ja valkovuokkoa sekä suden- ja oravanmarjaa. Myös pähkinäpensaslehdossa puusto ja pensaat varjostavat kenttäkerroksen kasvillisuutta paikoin voimakkaasti.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: erittäin kiireellinen, aloitettava heti (4)

Hoidon tarve alueellisesti:

Luontotyyppin rajauksen tervaleppäkorpi on paikoin hyvin kuusettunut ja kuusia on harvennettava luontotyyppin ominaispiirteiden säilyttämiseksi. Tiheimmät harvennuksen tarpeessa olevat kuusiryhmät ovat merkittyinä oheiseen karttaan. Harvennuksessa etusijalla ovat voimakkaasti varjostavat, läpimitaltaan 1,5–5 cm ja pituudeltaan 1,5–5 m, kuuset, joita kasvaa tiheimmillään yli 20 kappaletta aarilla. Näitä kuusiryhmiä voi harventaa melko voimakkaasti, mutta yksittäisiä pieniä kuusia jätetään noin 5 kappaletta aarille luontotyyppin monipuolisen rakenteen ylläpitämiseksi. Alueen kosteusoloihin ei kuitenkaan todennäköisesti voida vaikuttaa ja luontotyyppin tilaa parantaa ainoastaan kuusia harventamalla.

Kartta 4: Bodomin tervaleppäkorven osa-alueen 2 hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015

Kuva 14: Tiheä harvennuksen tarpeessa oleva kuusiryhmä luontotyyppin keskiosissa.

Rajauksen pähkinäpensaslehto-osa ei ole kiireellisen hoidon tarpeessa. Alueelta voi tarvittaessa poistaa varjostavaa alikasvoskuusikkoa ja pihlajan riukuja jalopuiden ympäriltä pidemmän ajan kuluessa. Vaikka kuusia kasvaa paikoitellen tiheässä myös pähkinäpensaiden alla, kuuset eivät kuitenkaan uhkaa luontotyyppin ominaispiirteitä. Lisäksi on otettava huomioon alueen heikentynyt luonnontila ja että kuusia on aikaisemmin harvennettu pähkinäpensaslehdon alueelta voimakkaasti.

6.1.5 Bodomin tervaleppäkorpi osa-alue 3

Kuva 15: Yleiskuva Bodomin tervaleppäkorven osa-alueesta 3

Perustiedot

Pinta-ala: 0,4 ha

Maanomistus: Espoon kaupunki

Luontotyyppi: Tervaleppäkorpi

Rajaustunnus: LTA010150

Rauhoituspäivämäärä: 31.5.1999

Yleiskuvaus

Bodomin tervaleppäkorven, Bodomjärven lounaisrannalla oleva, osa-alue. Tervaleppä on alueen valtapuuna ja noin puolet alueesta on mutaista välipintaa, jossa kenttäkerroksen valtalajeina ovat mesiangervo ja paikoitellen vehka. Alueella on rehevälle tervaleppäkorvelle tyypillistä kasvillisuutta, mutta alueen reunoilla kasvillisuudessa on nähtävissä kulttuurivaikutusta ja alueella kasvaa paikoin vieraslajeja. Luontotyyppi myös rajautuu parkkipaikkaan ja ulkoilutiehen ja alue on paikoin roskaantunut. Lisäksi luontotyyppin läpi kulkee oja. Alueella ei näy merkkejä vanhoista hakkuista ulkoilutien vierustan pieniä kantoja lukuun ottamatta.

Edustavuus: merkittävä (2)

+ maisemallisesti merkittävä, arvokas lähiympäristö

– luonnontilaisuus heikentynyt

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2)

+ tervaleppäkorville tyypillinen väli-mätäspintojen kasvilajisto, runsaasti erikokoisia tervaleppiä

– paikoin roskaantunut, vieraslajit, luontotyyppin läpi kulkee oja

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: tervaleppä

Muut puulajit: hieskoivu, harmaaleppä

Puustoltaan yksijaksoisen alueen selkeänä valtapuuna on tervaleppä, jonka lisäksi alueella kasvaa myös joitain hieskoivuja ja harmaaleppiä sekä pajuja. Alueella kasvaa harvakseltaan riukumaisia terva- ja harmaaleppiä sekä hieskoivua, jotka eivät kuitenkaan muodosta selkää omaa latvuserrosta. Alueella on niukasti lahoppua, järeä lahoppu puuttuu käytännössä kokonaan. Tervalepät ovat hyväkuntoisia ja alueella on runsaasti puita eri ikä- ja kokoluokissa. Alueella on myös kookkaita ja monihaaraisia tervaleppiä. Järeimmät tervalepät ovat läpimitaltaan yli 40 cm. Tervaleppien taimet ovat alueella sekä siemen- että vesasyntyisiä, enimmäkseen kuitenkin vesasyntyisiä.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 0–25 %

Pensaston alueellisuus: 2

Pensaston valtalajit: tuomi

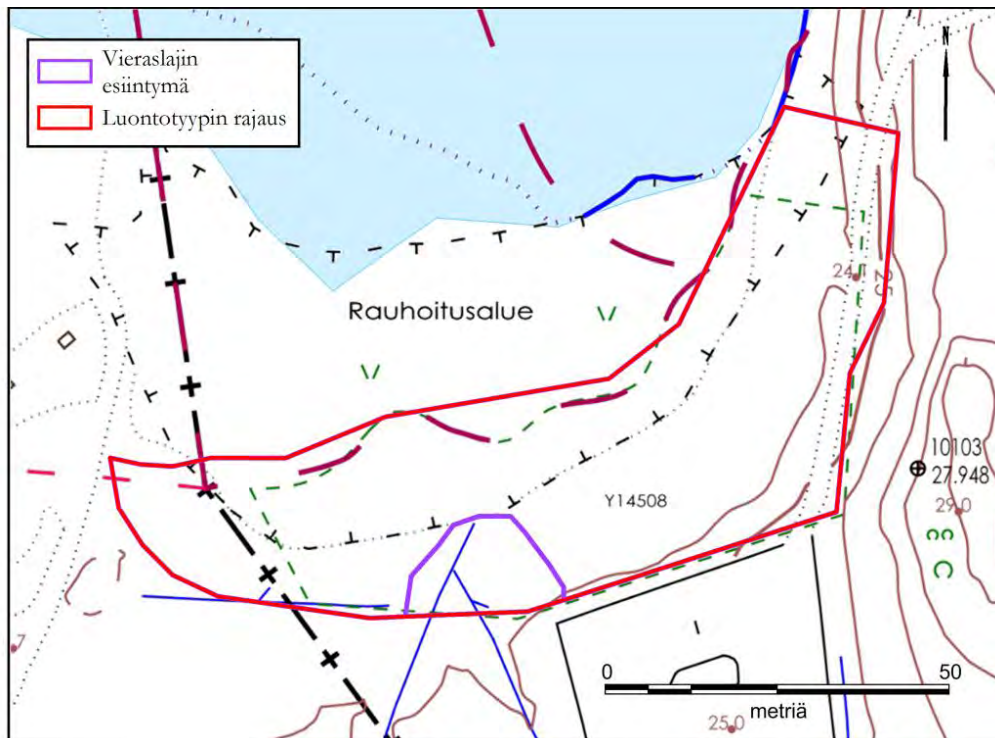
Pensaston muut lajit: kiiltopaju, raita, tervaleppä, pihlaja, harmaaleppä, vaahtera, mustaherukka, terttuselja, lännenpensaskanukka

Kasvillisuus

Noin puolet alueesta on vehkavaltaista välipintaa, jossa vehkan lisäksi mm. kurjenmiekka, punakoiso, ranta- ja terttualpi, luhtalemmikki sekä kurjenjalka kasvavat melko runsaina. Noin puolet alueesta on mesiangervovaltaista aluetta. Alueen eteläreunalla on noin 20 neliömetrin alue, jossa kasvaa lähes ainoastaan lännenpensaskanukkaa, joka olisi syytä poistaa alueelta.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: kiireellinen, aloitettava 5 v kuluessa (3)

Kartta 5: Bodomin tervaleppäkorven osa-alueen 3 hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015

Hoidon tarve alueellisesti

Vieraslajien ja roskien poisto ovat luontotyyppin hoidossa etusijalla. Vieraslajien poistoa vaativa alue on merkittynä oheiseen karttaan. Lännenpensaskanukkasvusto on hävitettävä alueelta, ennen kuin se valtaa enemmän tilaa tervaleppäkorven kasvillisuudelta. Vaikka kasvusto on n. 20 neliömetrin laajuinen, laji on vielä hallittavissa ja melko helposti poistettavissa. Pensaskanukan lisäksi alueen pohjoislaidalla kasvaa karhunköynnöstä muun kasvillisuuden seassa.

Kuva 16: Luontotyyppin alueella kasvava paikallisesti haitalliseksi luokiteltu lännenpensaskanukka on poistettava.

6.1.6 Bodomin tervaleppäkorpi osa-alue 4

Kuva 17: Yleiskuva Bodomin tervaleppäkorven osa-alueesta 4.

Perustiedot

Pinta-ala: 0,3 ha

Maanomistus: Espoon kaupunki

Luontotyyppi: Tervaleppäkorpi

Rajaustunnus: LTA010150

Rauhoituspäivämäärä: 31.5.1999

Yleiskuvas

Tervaleppäkorven osa-alue 4 on Bodomjärven lounaisrannalla Oittaaan ulkoilukartanon pihapiirin läheisyydessä sijaitseva luontotyyppi. Rajauksen itäosissa lähellä järvenrantaa alue on mesiangervovaltaista tervaleppäkorpea, lännessä rinteen päällä alue vaihtuu OMaT -lehdoksi. Alueella kasvaa runsaasti tervaleppiä sekä luontotyyppille ominaista kasvillisuutta. Luontotyyppin edustavin osa on alueen kaakkoisosassa. Aluetta kuitenkin halkovat polut ja paikoitellen, etenkin alueen pohjoisosan venerannan ympäristössä kasvillisuus on kärsinyt tallauksesta. Rannan puustoa on hieman perattu venerannan ympäristössä ja alueella näkyy muutamia vanhoja kantoja. Alue on lisäksi paikoin roskaantunut ja sinne on myös levinnyt vieraslajeja.

Edustavuus: merkittävä (2)

- + maisemallinen merkitys, kookasta puustoa
- luonnontilaisuus heikentynyt

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2)

- + luontotyyppille ominainen kasvillisuus,
- kasvillisuus paikoin kärsinyt tallauksesta, roskaantunut, vieraslajit

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: tervaleppä, kuusi

Muut puulajit: mänty, raita, pihlaja, vaahtera

Luontotyyppin läpi pohjois-eteläsuunnassa kulkeva rinne jakaa alueen puustoltaan kahteen erilaiseen osaan. Alueen itä- ja koillislaidalla rannassa kasvaa runsaasti läpimitaltaan keskimäärin 27 cm tervaleppiä, länsiosissa kuusi on puolestaan valtapuuna. Idässä rinteiden päällä kuusen seassa ylempässä latvuserroksessa kasvaa melko runsaasti myös mäntyä, alemmassa latvuserroksessa on runsaasti vaahteraa. Lisäksi rinteiden päällä kasvaa riukumaista pihlajaa ja raitaa sekä yksittäisiä tervaleppiä. Lahopuuta ei ole alueella kovin runsaasti, suurin osa lahoppuusta muodostuu lähinnä alle 30 cm kuusi- ja lehtimaapuusta sekä yksittäisistä järeämmistä lehtimaapuista. Luontotyyppin järeimmät tervalepät ovat yli 50 cm läpimitaltaan. Alueella olevat tervalepän taimet ovat lähinnä suurempien puiden tyviosien lähellä olevia vesasyntyisiä taimia.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 0–25 %

Pensaston alueellisuus: 2

Pensaston valtalajit: tuomi

Pensaston muut lajit: vaahteran taimet, punaherukka, vadelma, kiiltopaju, lännenpensaskanukka

Luontotyyppin vähäisen pensaston valtalajina on tuomi, jota kasvaa rinteessä tervaleppää kasvavan rannan ja rajauksen länsiosassa olevan kuusikon välissä. Alueen itälaidalla järven läheisyydessä kasvaa lisäksi kiiltopajua. Muita pensaita esiintyy lähinnä yksittäin.

Kasvillisuus

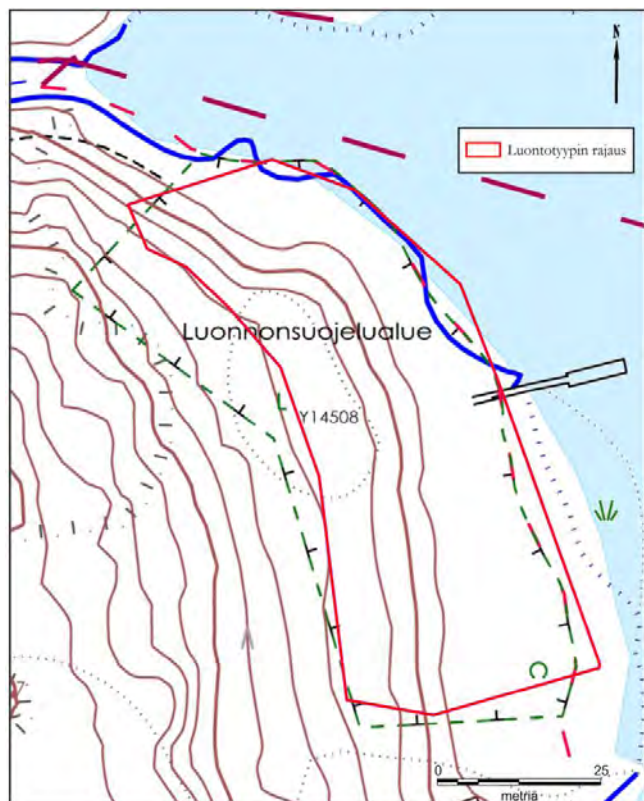
Luoteessa ja lännessä rinteiden päällä alue on lähinnä OMaT -lehtoa, jossa esiintyy runsaana käenkaalia, muina lajeina ovat ahomansikka, valkovuokko, sudenmarja, metsäalvejuuri sekä vähäisenä jänönsalaatti. Lähempänä rantaa kasvillisuus on tervaleppäkorville ominaista, ja paikoin mesiangervovaltaista, paikoitellen kurjenmiekka, ranta-alpi, punakoiso, vehka ja rönsyleinikki ovat runsaina.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: ei kiireellinen, hoito pidemmän ajan kuluessa (2)

Hoidon tarve alueellisesti:

Alueella tarvittavat hoitotoimet ovat lähinnä karhunköynnöksen ja lännenpensaskanukan leviämisen estäminen sekä roskien poisto. Lännenpensaskanukkaa esiintyy alueen lounaisosissa kulkevan polun varrella, karhunköynnös on puolestaan leviämässä alueelle rajauksen kaakkoisosissa rannan tuntumassa. Alueella on lisäksi puutarhajätettä, joka luultavasti on tuotu Oittaan ulkoilukartanon pihapiiristä. Puutarhajäte on poistettava ja sen kasaaminen luontotyyppin alueelle on lopetettava.

Kartta 6: Bodomin tervaleppäkorven osa-alueen 4 hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

6.1.7 Punametsän lehmusmetsikkö

Kuva 18: Yleiskuva Punametsän lehmusmetsästä.

Perustiedot

Pinta-ala: 0,7 ha

Maanomistus: Espoon kaupunki

Luontotyyppi: Jalopuumetsä

Rajaustunnus: LTA010561

Rauhoituspäivämäärä: 7.1.2003

Yleiskuvaus

Luontotyyppi on Punametsän eteläpuolella pohjoiseen viettävässä rinteessä sijaitseva jalopuumetsikkö, jossa kasvaa runsaasti erikokoisia lehmuksia. Alueen puustoa on kuitenkin hoidettu, ja erityisesti kuusia on hakattu voimakkaasti 2000 -luvun alkupuolella. Alueen jalopuut on kuitenkin säästetty. Luontotyyppin valtapuina kasvaa järeitä haapoja ja lehmuksia, alemmassa latvuserroksessa lisäksi hyvin tiheätä lehtipuuvesakkoa. Lahopuun määrä on alueella vähäinen. Kookkaampien lehmusten alla sekä lehmusten taimien seassa kasvaa paikoin tiheässä alikasvoskuusia, jotka myös varjostavat kenttäkerroksen kasvillisuutta paikoitellen voimakkaasti. Alueen puusto ei ole luonnontilaista voimakkaiden hakkuiden johdosta, ja myös alueen kasvillisuus on muuttunut. Lisäksi metsäkoneiden ajourat halkovat aluetta useammassa kohdassa. Rajausta ei ole maastossa täysin selkeä tiheässä kasvavan lehtipuutaimikon vuoksi. Alueelle on tarpeen lisätä opastetauluja, joiden avulla lähialueen asukkaat saavat lisätietoa luontotyyppistä ja sen ominaispiirteistä.

Edustavuus: merkittävä (2)

+ suuria jalopuita

– luonnontilaisuus heikentynyt

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2)

+ runsaasti jalopuita, joilla hyvä jatkumo

– puustoa hakattu voimakkaasti, alueella kulkee metsäkoneen ajouria, kasvillisuus muuttunut

Puusto

Puuston peittävyys: 25–50 %

Puuston alueellisuus: 2

Pääpuulajit: Metsälehmus, haapa

Muut puulajit: kuusi, rauduskoivu, mänty, pihlaja, raita

Ylimmän latvuserroksen puusto koostuu lähinnä järeistä haavoista ja lehmuksista, länsilaidalla kasvaa myös yksittäisiä järeitä kuusia. Lahopuun määrä alueella on hyvin vähäinen, ja koostuu pääosin vanhoista, melko suurista kannoista. Lisäksi alueella on muutama pystyyn kuollut kuusi, koivupötkkelö sekä järeä kuusimaapuu. Kookkaat jalopuut ovat hyväkuntoisia ja etenkin lehmusta on alueella runsaana myös pensaina. Lämpimitaltaan yli 7 cm lehmukset kasvavat pääosissa alueen itä- ja länsiosissa kahtena erillisenä ryhmänä, joiden väliin jäävillä alueilla kasvaa harvakseltaan myös yksittäisiä melko pienilämpimittaisia lehmuksia. Alueella kasvaa lisäksi muutamia yksittäisiä lämpimitaltaan yli 7 cm vaahteroita ja lämpimitaltaan noin 5 cm tammia. Myös vaahteran riukuja ja taimia on paikoitellen runsaasti, etenkin alueen länsiosissa. Tammen taimia kasvaa harvemmassa. Jalopuiden taimet ovat paikoitellen kuusen varjostamia.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 50–75 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: pihlajan, haavan ja rauduskoivun taimet

Pensaston muut lajit: kuusten taimet, lehmus, vaahteran ja tammen taimet, vadelma, näsiä

Alueen pensaskerroksessa esiintyy pääosin pituudeltaan 2–7 metrisiä haavan, pihlajan ja koivujen riukuja, jotka kasvavat paikoin hyvin tiheänä. Myös lehmus esiintyy pensasmaisena paikoin runsaana. Alikasvoskuusia kasvaa erityisesti alueen länsilaidalla. Vadelmaa alueella melko vähän, näsiä esiintyy lähinnä vain muutamana yksittäisenä vartena.

Kasvillisuus

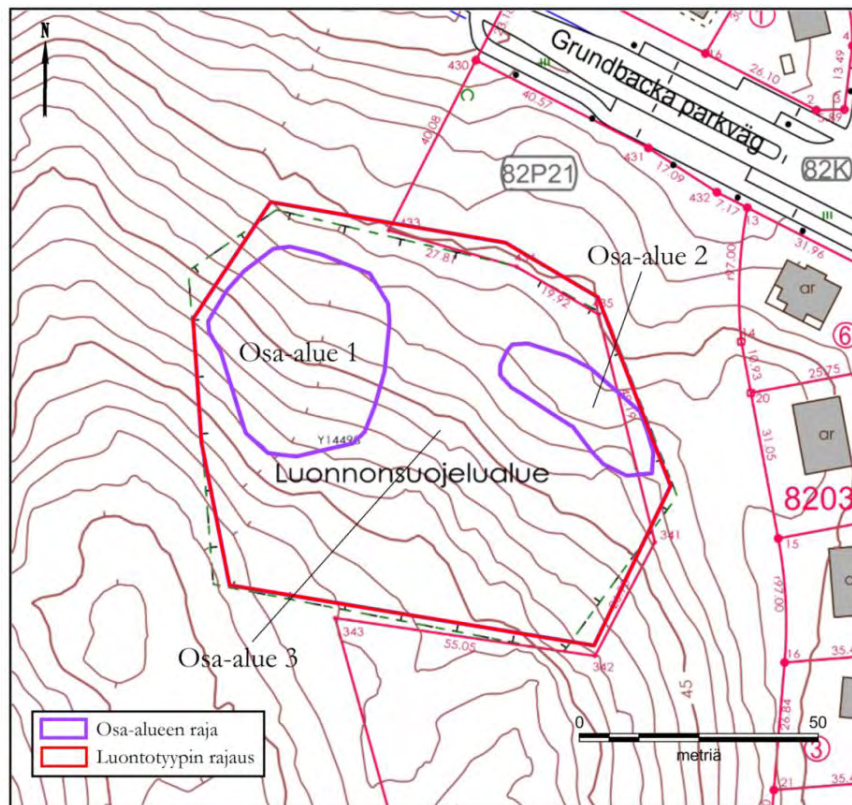
Luontotyyppi on kasvillisuudeltaan pääosin lehtomaista ja tuoretta kangasmetsää, jonka valtalajina on mustikka alueen länsi- ja pohjoisosissa. Lisäksi kielo ja metsäkastikka kasvavat alueella runsaana, paikoitellen myös metsäorvokki, valkovuokko, lillukka ja nuokkuhelmikkä ovat yleisinä kenttäkerroksessa. Avoimilla paikoilla alueen itäosissa saniaiset, kuten hiirenporras, kivikkoalvejuuri, metsäalvejuuri ja sananjalka kasvavat runsaana.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: erittäin kiireellinen, aloitettava heti (4)

Hoidon tarve alueellisesti

Alueen voi jakaa hoidon tarpeen ja kiireellisuuden kannalta osa-alueisiin. Osa-alueet 1 ja 2 ovat hoidon kannalta kiireellisimmät, ja niissä hoito olisi hyvä aloittaa mahdollisimman pian. Osa-alueiden 1 ja 2 väliin jäävällä kolmannella osa-alueella hoidon tarve on myös melko kiireinen, ja hoito tulisi aloittaa viimeistään 5 vuoden päästä ensimmäisistä hoitotoimista.

Kartta 7: Punametsän lehmusmetsikön hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Osa-alue 1

Luontotyyppin rajauksen luoteiskulmassa olevan lehmusryhmän alla kasvaa läpimitaltaan 1–6 cm ja pituudeltaan 0,5–6 m kuusia, jotka varjostavat kenttäkerroksen kasvillisuutta sekä lehmuksen taimia melko voimakkaasti. Näitä tiheimmillään yli 20 kappaletta aarilla kasvavia kuusia on poistettava 2-3 metrin säteellä ylemmän latvuserroksen lehmusten ympäriltä. Yksittäisiä osa-alueella kasvavia läpimitaltaan yli 10 cm kuusia voi myös kaulata ja jättää alueelle pystylahopuiksi.

Kuva 19: Lehmusten alla kasvavia, harvennuksen tarpeessa olevia kuusia osa-alueella 1.

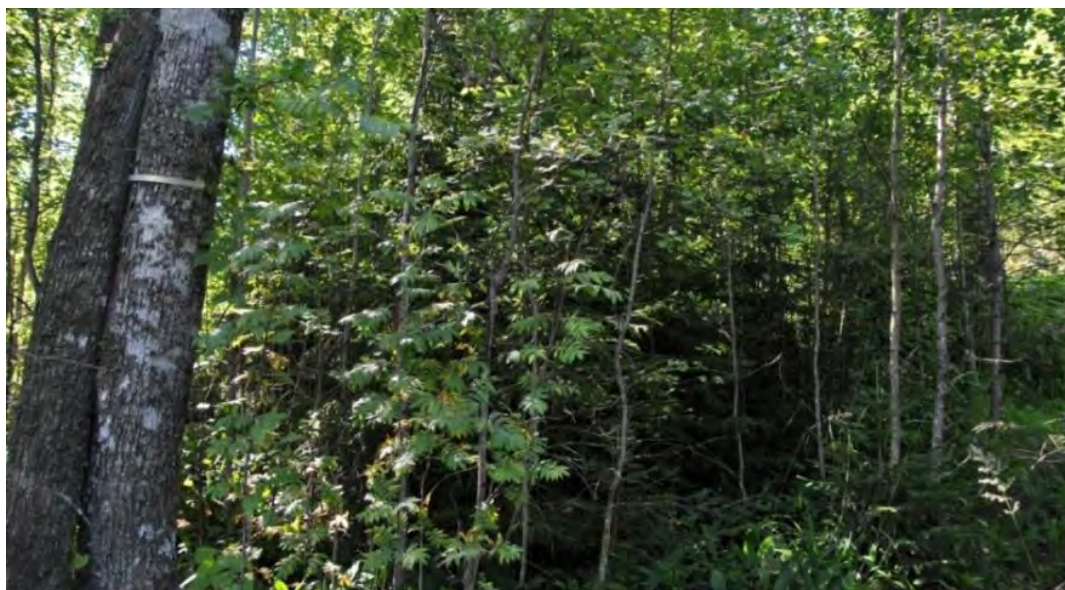
Lehmusten taimien ympäriltä tulee poistaa alikasvoskuuset sekä läpimitaltaan 1–6 cm haavat noin kahden metrin säteellä. Myös kasvussa lehmusten edelle ehtineitä pihlajan taimia voi harventaa lehmusten ympäriltä. Yksittäisiä haapoja ja kuusia kuitenkin jätetään kasvamaan osa-alueen reunoilla, esimerkiksi 4 kappaletta kumpaakin puulajia aaria kohden, pitämään yllä puuston monipuolista rakennetta. Harvennettujen kuusten rungot ja harvennustähteet on kuitenkin viettävä alueelta, jotta hapan lehtokasvillisuutta haittaava neulaskarikeri saadaan luontotyyppiltä pois.

Kuva 20: Lehmusten taimien ympäriltä tulee harventaa kuusia ja haapoja osa-alueella 1.

Osa-alue 2

Alueen itäosissa kasvavien erikokoisten lehmusten sekä niiden taimien ympäriltä tulee harventaa tiheässä kasvavia kuusen, haavan ja rauduskoivun taimia 2–3 metrin säteellä. Lehmusten taimien ympäriltä voidaan poistaa myös pituuskasvussa niiden edelle ehtineitä pihlajan taimia. Tässä luontotyyppin osassa kookkaammat lehmukset eivät kasva yhtä tiiviinä ryhmänä kuin luontotyyppin länsiosassa, ja nuorta lehtipuuvesakkoa tulee jättää myös lehmusten välisille alueille. Myös kuusen taimia voi jättää lehmusten välisille alueille kasvamaan noin 5 kappaletta aaria kohden, mutta tiheitä ja kenttäkerrosta voimakkaasti varjostavia alikasvoskuusiryhmiä kuitenkin harvennetaan.

Kuva 21: Kookkaampien lehmusten sekä lehmusten taimien läheisyydessä kasvavia alikasvoskuusia ja lehtipuita on tarpeellista harventaa osa-alueella 2.

Osa-alue 3

Osa-alueiden 1 ja 2 väliin jäävillä alueilla on tarpeellista harventaa lehmusten läheisyydessä kasvavia kilpailevia puita. Läpimitaltaan alle 10 cm haavat ja rauduskoivut poistetaan vähintään kahden metrin säteellä lehmuksista. Myös lähellä alueen etelärajaa kasvavien pieniläpimittaisten tammien ja vaahteroiden läheisyydestä kilpailevia puita poistetaan vähintään kahden metrin säteellä. Läpimitaltaan yli 10 cm puita voi myös kaulata ja jättää pystylahopuiksi.

Kuva 22: Nopeakasvuisia lehtipuita, kuten haapaa ja rauduskoivua tulee poistaa n. 2 metrin säteellä lehmuksen taimien ympäriltä osa-alueella 3.

Tiheät lehtipuutaimikot alueen pohjois- ja eteläosissa voi jättää käsittelemättä. Lehtokasvillisuuden kannalta haitallisia tiheinä ryhminä kasvavia alikasvoskuusia tulee kuitenkin harventaa tällä osa-alueella. Yksittäisiä kuusia jätetään, esimerkiksi 4 kappaletta aarille, pitämään yllä metsän monipuolista rakennetta. Lehmusten ympäriltä kaadetut lehtipuiden rungot voi jättää alueelle pieniläpimittaiseksi lahopuiksi, mutta harvennetut kuuset ja niiden hapan neulaskarikerke on vietävä luontotyyppin alueelta pois.

Kuva 23: Kenttäkerrosta varjostavia kuusia tulee harventaa lehtipuutaimikon seasta osa-alueella 3.

6.1.8 Brännbergenin lehmuslehto

Kuva 24: Yleiskuva Brännbergenin lehmuslehdosta

Perustiedot

Pinta-ala: 0,65 ha

Maanomistaja: Espoon kaupunki

Luontotyyppi: Jalopuumetsikkö

Rajaustunnus: LTA010264

Rauhoituspäivämäärä: 25.7.2002

Yleiskuvaus

Brännbergenin lehmuslehto on jyrkän kallioseinämän alla oleva edustava jalopuumetsikkö. Rajaukseltaan hyvin selkeä alue on etenkin pohjoisosassa melko kivikkoisen ja kenttäkerroksessa kasvaa tuoreiden lehtojen lajistoa. Alueen puuston valtalajeina ovat haapa, kuusi sekä metsälehmus, ja alueella kasvaa myös runsaasti pähkinäpensaita. Alueella on myös maisemallista merkitystä sillä se sijaitsee kalliorinteessä lähellä Pitkäjärveä. Paikoitellen aluskasvillisuus on melko niukkaa puuston voimakkaan varjostuksen vuoksi ja alueen itäreunassa nuoria kuusia kasvaa hyvin tiheässä. Alueen etelälaidalla on nähtävissä joitakin vanhoja kantoja, myös pähkinäpensaiden haaroja on leikattu. Metsänhoidon jälkiä ei näy muualla, mutta luontotyyppi on paikoitellen hyvin roskaantunut.

Edustavuus: hyvä (3–)

+ melko luonnontilainen, rakenteeltaan monipuolinen, maisemallisesti merkittävä, arvokas lähiympäristö.

– luonnontilaisuus hieman heikentynyt

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan lievästi heikentynyt (3)

+ monijaksoinen puusto, kookkaita lehmuksia ja pähkinäpensaita, melko runsaasti lahoppuuta, kenttäkerroksen lajisto melko monipuolinen.

– alue paikoitellen hyvin roskaantunut, etenkin kalliokielekkeen alla ja alueen pohjoisrajalla.

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: kuusi, haapa

Muut puulajit: metsälehmus, mänty, rauduskoivu

Alueen puusto on monijaksoista ja lehtipuuvaltaista. Haapa ja metsälehmus ovat yleisimmät lehtipuulajit eri kokoluokissa, järeimmät puut ovat läpimitaltaan yli 40 cm. Seassa on myös melko runsaasti kuusia, joista järeimmät ovat läpimitaltaan yli 50 cm. Alemmassa latvuserroksessa kasvaa kuusia paikoitellen hyvin tiheässä. Alueella on melko runsaasti lahoppuuta, josta suurin osa on sekä tuoretta että jo pitkälle lahonnutta läpimitaltaan alle 30 cm lehtimaapuuta. Lahoppuustossa on myös järeitä lehti- ja havupuita. Jalopuiden tarkkaa lukumäärää ei tämän selvityksen yhteydessä laskettu. Alueella kasvoi vuoden 1998 kartoituksen perusteella läpimitaltaan yli 7 cm lehmuksia 41 kappaletta, mikä vastaa hyvin myös nykytilaa. Lehmuksella on hyvä jatkumo eri puusukupolvia; järeimmät lehmukset ovat läpimitaltaan yli 40 cm, myös läpimitaltaan pienempiä ja pensasmaisia lehmuksia kasvaa alueella melko tasaisesti. Alueella kasvaa lisäksi harvakseltaan tammen ja vaahteran taimia.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 50–75 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: pähkinäpensas, lehmus

Pensaston muut lajit: pihlaja, haapa, taikinamarja

Kasvillisuus

Kallioalusrinteen alaosassa sekä alueen pohjoisosassa kenttäkerroksessa kasvaa sinivuokko-käenkaali -tyypin lehtolajeja kuten lehto-orkkua, mustakonnanmarjaa, kevätlinnunhernettä ja vuohenputkea. Rinteen yläosissa lähellä kalliojyrkännettä on myös käenkaali-oravanmarja -tyypin kasvillisuutta, kuten mustikkaa, metsä- ja kivikkoalvejuurta, metsäimarretta, valkovuokkoa, kieloa ja käenkaalia. Kenttäkerroksen kasvillisuus on paikoin harvaa puuston ja pähkinäpensaiden varjostuksen takia.

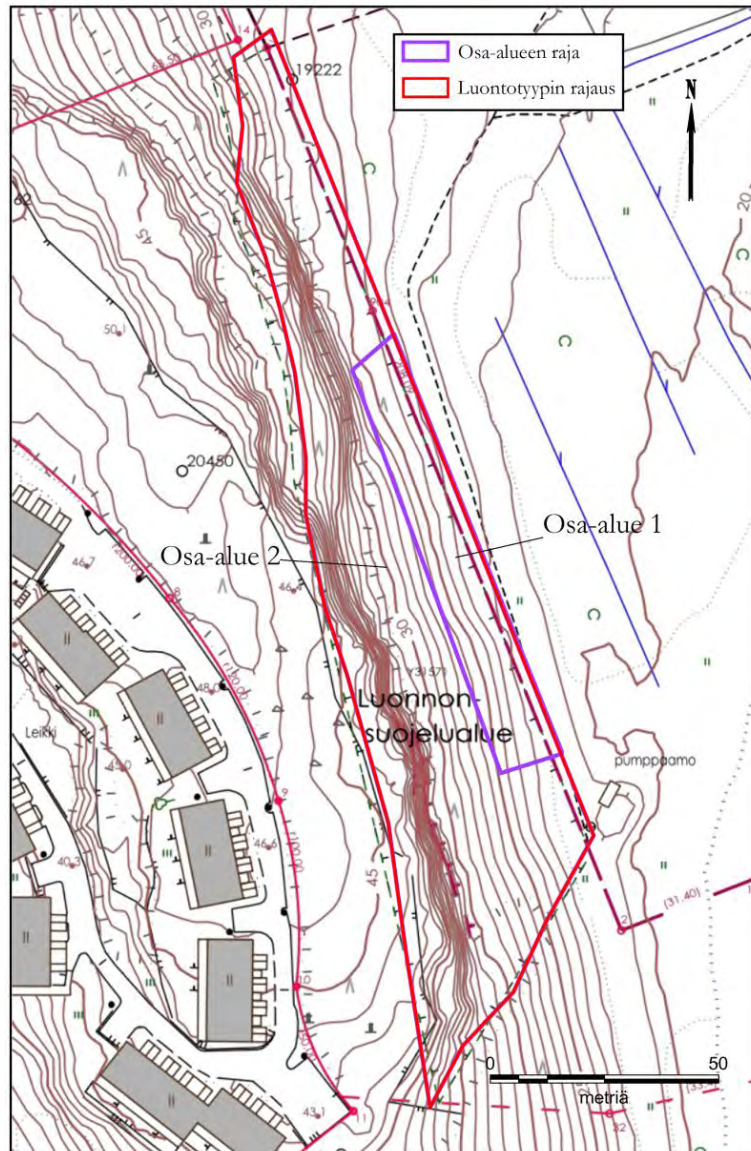
Kuva 25: Edustavaa lehtokasvillisuutta luontotyyppin pohjoisosassa.

Hoitohuject

Kiireellisyys: kiireellinen, aloitettava 5 v kuluessa (3)

Hoidon tarve alueellisesti:

Luontotyyppi on jaettu hoidon tarpeen kannalta kahteen erilliseen osa-alueeseen, jotka on merkitty oheiseen karttaan.

Kartta 8: Brännbergenin lehmuslehdon hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Osa-alue 1:

Hoitotarpeeltaan kiireellisen alueen itä laidalla kulkevasta polusta länteen kasvaa läpimitaltaan 1–8 cm ja pituudeltaan 1,5–9 -metrisiä alikasvoskuusia paikoitellen hyvin tiheinä ryhminä, joiden alla kenttäkerroksen kasvillisuus on käytännössä olematonta. Voimakkaasti varjostavia kuusia kasvaa runsaimmin osa-alueen eteläosissa. Jalopuujatkumon ylläpitämisen ja kenttäkerroksen valaistusolojen parantamisen kannalta alikasvoskuusien harventaminen on tarpeen sekä polun varressa että luontotyypin sisäosissa. Kuusia tulee harventaa sekä lehmuksen ja pähkinäpensaiden välittömästä läheisyydestä että tiheimmistä kuusiryhmistä. Myös polun varressa olevaa lehtipuuvesakkoa voi tarvittaessa harventaa jalopuiden ympäriltä, vaikka alikasvoskuusten harventaminen onkin hoidossa etusijalla.

Kuva 26: Varjostavia kuusia tulisi harventaa pähkinäpensaiden ja lehmusten taimien ympäriltä.

Tiheänä kasvavien alikasvoskuusien harvennus tulee tehdä vähintään kahtena erillisenä, noin viiden vuoden välein toistuvana hoitokertana, jotta välttyään liian voimakkailta muutoksilta alueen pienilmastossa ja valaistusoloissa. Tiheistä alikasvoskuusiryhmistä harvennetaan ensimmäisellä hoitokerralla noin puolet runkoluvusta. Osa-alueen eteläosassa kuusia kasvaa yli 25 kappaletta aaria kohden, ja näitä kuusia voi harventaa kaksi kolmasosaa runkoluvusta. Kaikkia kuusia ei kuitenkaan poisteta, vaan osa jätetään, jotta luontotyyppin rakenne säilyy monipuolisena ja kuusen uudistuminen on alueella mahdollista. Tuuheat kuuset ovat myös lintujen pesäpuita ja hoitotoimet pitää tehdä pesimäajan ulkopuolella.

Kuva 27: Osa-alueen 1 eteläosissa kasvava tiheä, harvennusta vaativa kuusikko. Kuusten taustalla näkyy polku, johon luontotyyppi rajautuu.

Osa-alue 2

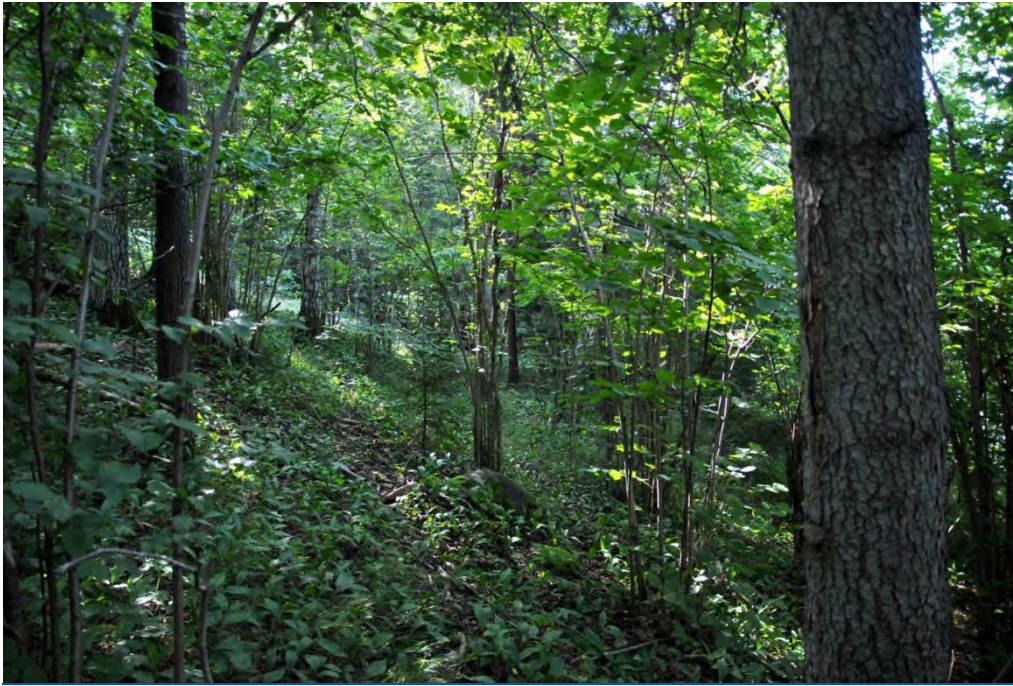
Suurin osa luontotyyppistä ei vaadi kiireellistä hoitoa. Paikoitellen puuston varjostus on melko voimakasta, ja alueelta voi tarvittaessa harventaa yksittäisiä varjostavia alemman latvuserroksen kuusia, etenkin luontotyyppin pohjoisosissa. Muutamien jalopuiden välittömästä läheisyydestä tulee kuitenkin poistaa kuuset, jotka varttuessaan kasvaisivat jalopuiden latvusten sisään. Luontotyyppin eteläreunalla pähkinäpensaiden ja pensasmaisten lehmusten alla kasvaa kuusen taimia, jotka poistetaan muun hoidon yhteydessä. Yhtä tiheitä alikasvoskuusikoita kuin osa-alueella 1 ei kuitenkaan esiinny.

Kuva 28: Jalopuiden tyvellä (kuvassa vasemmalla) kasvavat kuuset tulee poistaa osa-alueella 2.

Alueella on lisäksi roskia sekä kasoissa että vähäisemmässä määrin ympäri aluetta. Siisti Espoo on käynyt kesän 2015 aikana hakemassa roskia kalliojyrkänteeltä, mutta alueella on edelleen melko paljon roskia sekä luontotyyppin pohjoisrajalla lähellä Vehnäkujaa että edelleen kalliojyrkänteeltä. Roskien keruu on ajoittain tarpeen alueella. Alueelle on myös tarpeellista pystyttää opastetauluja, joiden avulla lähialueen asukkaat saavat tietoa luontotyyppin ominaispiirteistä sekä niiden säilyttämisestä.

6.1.9 Brännbergenin pähkinäpensaslehto

Kuva 29: Yleiskuva Brännbergenin pähkinäpensaslehdosta

Perustiedot

Pinta-ala: 0,29 ha

Maanomistus: Espoon kaupunki

Luontotyyppi: pähkinäpensaslehto

Rajaustunnus: LTA010269

Rauhoituspäivämäärä: 25.7.2002

Yleiskuvaus

Brännbergenin pähkinäpensaslehto sijaitsee Brännbergenin länsipuolella Haapaniementien ja Aitovierin risteyksen läheisyydessä. Tällä pienialaisella luontotyyppillä kasvaa kokoonsa nähden runsaasti erikokoisia pähkinäpensaita. Alueen poikki, vielä vuonna 1998 tehdyn inventoinnin aikana kulkenut sähkölinja on poistettu alueelta. Vanhan sähkölinjan alta on kuitenkin raivattu kasvillisuutta ja siinä kulkee alueen kahteen erillaiseen osaan jakava polku. Polun pohjoispuolella oleva osa on puustoltaan avoimempaa ja valoisampaa, valtapuuna on haapa ja tässä osassa on myös runsaasti yli 2 metrisiä pähkinäpensaita. Eteläisessä osassa puusto koostuu puolestaan suurimmaksi osaksi järeistä kuusista ja kenttäkerroksen kasvillisuus sekä pähkinäpensaiden määrä on vähäisempää voimakkaan varjostuksen vuoksi.

Edustavuus: merkittävä (2)

- + runsaasti pähkinäpensaita, arvokas lähiympäristö, maisemallinen merkitys
- pienialainen, luonnontilaltaan heikentynyt.

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2)

- + pähkinäpensaiden määrä
- alueella vanhoja kantoja, polkujen ympäristössä kasvillisuus kärsinyt tallauksesta, paikoin roskia ja puutarhajatettä

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: pohjoisosassa haapa, etelässä kuusi

Muut puulajit: harmaaleppä, rauduskoivu, mänty, tammi, vaahtera

Luontotyyppin pohjoisosassa pääpuulajina on haapa, eteläosassa kuusi, joista järeimmät ovat läpimitaltaan yli 40 cm. Muita puulajeja alueella esiintyy harvakseltaan. Lahopuun määrä on luontotyyppin alueella melko vähäinen. Eteläosassa aluetta on muutama järeämpi kuusi- ja koivumaapuu, muutamia koivupökökelöitä sekä riukumaisia mäntyjä ja kuusia pystytuina. Yksittäisten vaahteroiden ja järeiden tammien lisäksi alueella kasvaa sekä tammen että vähemmässä määrin vaahteran taimia melko tasaisesti.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 25–50 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: pähkinäpensas

Pensaston muut lajit: haapa, tuomi, pihlaja, taikinamarja, tuhkapaju, ruusu

Pensaston valtalajina on pähkinäpensas, joka on jakaantunut alueelle tasaisesti. Myös tuomea esiintyy alueella melko runsaasti, varsinkin lounaisosassa ja itäreunalla tien varressa yhdessä haavan kanssa. Pensaston muita lajeja ovat pihlaja sekä tien varressa pajut, eteläosassa myös pihapiiristä levinnyttä ruusua. Pähkinäpensaiden määrää ei luontotyyppin tilan selvityksen yhteydessä laskettu, mutta vuoden 1998 kartoituksen perusteella alueella kasvoi 125 yli kaksimetristä pähkinäpensasta. Lukumäärä vastannee myös luontotyyppin nykyistä tilaa. Pähkinäpensassa on varjoisilla paikoilla alueen eteläosissa vain muutamia rankoja, avoimissa kohdissa rankoja on toistakymmentä. Alueella on jonkin verran myös lahoja pensaita ja niiden rankoja.

Kasvillisuus

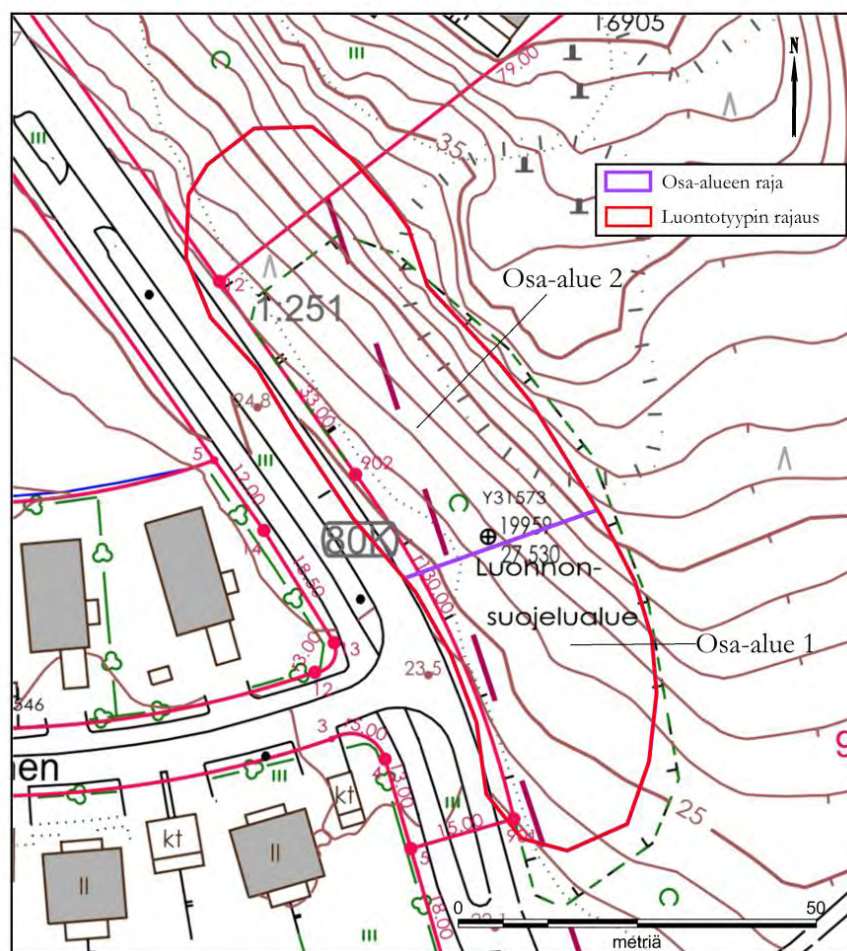
Luontotyyppi on pääosin kuivaa lehtoa, jossa kielo on kenttäkerroksen valtalajina lähes koko alueella. Paikoitellen on myös käenkaali-oravanmarjatyypin lehdon piirteitä. Luontotyyppin pohjoisosissa kasvaa kielon lisäksi valkovuokkoa sekä heiniä, kuten nurmilauhaa ja lehtonurmikkaa melko runsaasti. Polun eteläpuolella olevassa kuusikossa myös sinivuokko kasvaa paikoitellen yleisenä edellä mainittujen kasvien lisäksi. Alueen länsilaidalla on tienpientareille tyyppillistä kasvillisuutta, jossa esiintyy mm. pietaryrttiä, pujoa, puna-apilaa sekä sarjakeltanoa.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: kiireellinen, aloitettava 5 v kuluessa (3)

Hoidon tarve alueellisesti:

Alue on jaettu hoidon tarpeen kannalta kahteen osa-alueeseen. Luontotyyppin ominaispiirteiden säilymisen kannalta tärkeimpiä hoitotoimenpiteitä alueella ovat varjostavan puuston varovainen harventaminen, roskien ja puutarhajätteen poisto. Alueelle olisi tarpeen lisätä myös opastetaulu, jossa lähialueen asukkaat saisivat tietoa luontotyyppistä ja jossa kulkua ohjataan maastossa jo oleville poluille.

Kartta 9: Bränbergenin pähkinäpensaslehdon hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Osa-alue 1

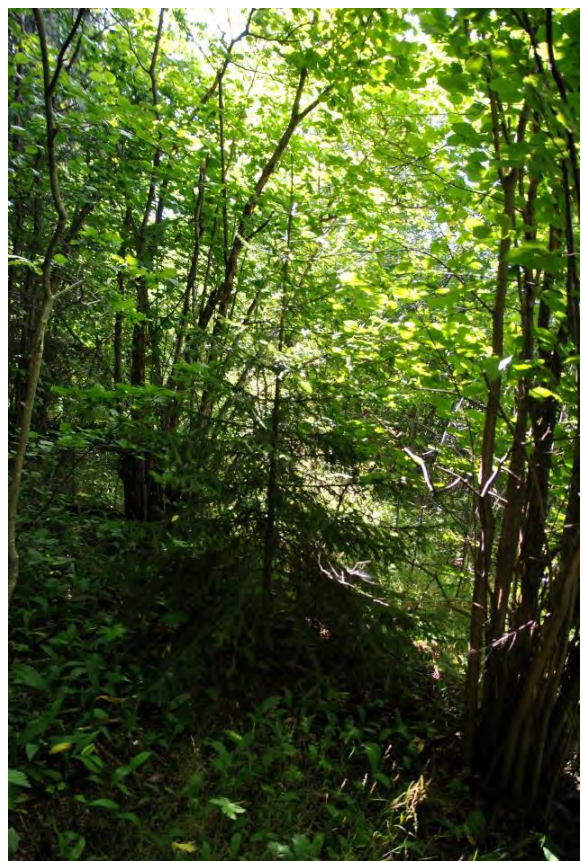
Alemmassa latvuserroksessa kasvavia kuusia on harvennettava alueelta avoimuuden ja valoisuuden lisäämiseksi kenttäkerroksessa. Alemman latvuserroksen kuuset ovat läpimitaltaan n. 7–15 cm, ja niissä on tuuheat kenttäkerroksen kasvillisuutta voimakkaasti varjostavat alaoksat. Näitä kuusia kasvaa osa-alueella noin 15 kappaletta, joista hoidon alkuvaiheessa harvennetaan noin puolet. Yli 12 cm kuusia voi myös jättää alueelle maalahopuiksi. Harvennettujen kuusten korjuutähde on kuitenkin vietävä alueelta pois. Näiden kuusien lisäksi pähkinäpensaiden ympäriltä poistetaan 2 metrin säteellä myös pienempiä, läpimitaltaan 3–5 cm alikasvoskuusia, jotka varjostavat myös kenttäkerrosta voimakkaasti. Pienempiä kuusia on kuitenkin jätettävä alueelle monikerroksisen puustorakenteen ylläpitämiseksi.

Mikäli kuusten harvennus ei paranna luontotyyppin tilaa, esimerkiksi viiden vuoden päästä ensimmäisistä hoitotoimista, voi kuusia tarvittaessa harventaa lisää. Yksittäisten ylemmän latvuserroksen kuusien harventamiseen ei kuitenkaan kannata ryhtyä. Vaihtoehtoisesti myös ylemmän latvuserroksen kuusien alempien tuuhien ja varjostavien oksien karsiminen luultavasti lisää kenttäkerroksen valoisuutta riittävästi. Tällöin vältetään turhan voimakkaalta muutokselta tällä muutenkin pienialaisella kohteella, jossa suurten puiden kaataminen voisi vahingoittaa luontotyyppin ominaispiirteitä liikaa.

Kuva 30: Kuvassa keskellä olevia alemman latvuserroksen varjostavia kuusia tulee harventaa kenttäkerroksen valoisuuden lisäämiseksi osa-alueella 1.

Osa-alueella kasvaa paikoitellen myös melko runsaasti tammen taimia, joiden vahingoittamista on varottava. Osa-alue on polun läheisyydessä ja muualla eteläosissa paikoin heinittynyt. Kuusten poiston ja valoisuuden lisääntymisen seurauksena myös heinien määrä luontotyyppillä voi lisääntyä, mikä voi olla haitallista lehtokasvillisuudelle.

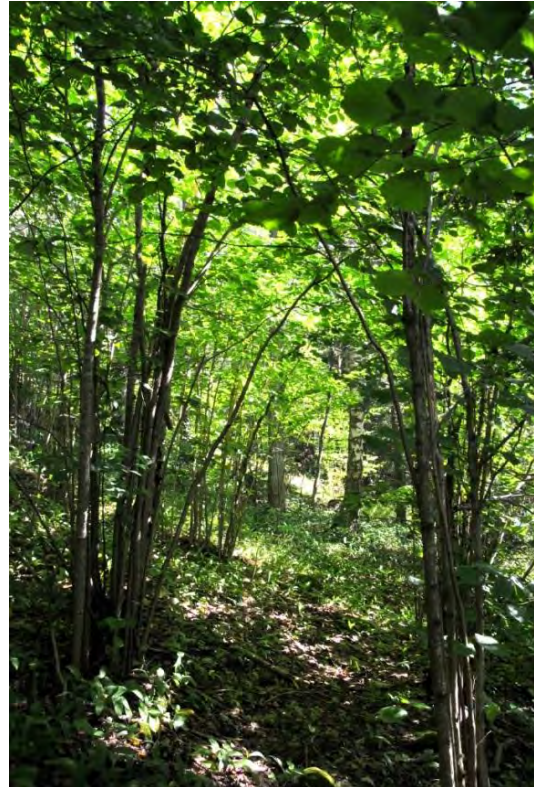

Kuva 31: Myös pienempiä alikasvoskuusia tulee poistaa pähkinäpensaiden ympäriltä osa-alueelta 1.

Osa-alue 2

Luontotyyppin pohjoisosa on hoidon kannalta vähemmän kiireellinen. Osa-alueella tarvittava hoito on lähinnä varjostavien alikasvoskuusten ja haavan riukujen poistoa pähkinäpensaiden ympäriltä pidemmän ajan kuluessa. Kuusia ei kasva yhtä runsaasti kuin eteläosassa luontotyyppiä, eikä kuusten varjostuksesta ole tällä hetkellä juuri haittaa pähkinäpensaille tai kenttäkerroksen kasvillisuudelle. Kenttäkerroksen melko voimakas varjostus on pääosin pähkinäpensaiden aiheuttamaa.

Tien vierustalla ja osittain alueen sisällä luontotyyppin länsirajalla kasvaa melko runsaasti tuomea, harmaaleppää sekä haapaa, joiden seassa kasvaa myös pähkinäpensaita. Osa haavoista on saavuttanut yli 10 cm läpimitan. Haapojen riukuja on paikoitellen yli 25 kappaletta aaria kohden, ja niitä voi varovaisesti harventaa pähkinäpensaiden ja tammen taimien ympäriltä.

Kuva 32: Brännbergenin pähkinäpensaslehto on edustavimmillaan rajauksen pohjoisosissa.

Kuva 33: Luontotyyppin länsireunalla Haapaniemen tien varressa pähkinäpensaiden ja jalopuiden taimien ympärillä kasvaa runsaasti haapaa.

6.1.10 Träskändan jalopuumetsikkö

Kuva 34: Yleiskuva Träskändan jalopuumetsiköstä

Perustiedot

Pinta-ala: 0,49 ha

Maanomistus: Espoon kaupunki

Luontotyyppi: jalopuumetsikkö

Rajaustunnus: LTA010564

Rauhoituspäivämäärä: 7.1.2003

Yleiskuvaus

Suojeltu jalopuumetsikkö sijaitsee Aurorakodin pihapiirissä Kuninkaantien varressa. Pienialainen teiden rajaama kohde on tuoretta ja keskiravinteista lehto-kangasmetsää, jonka valtapuuna kasvaa tammi. Muita alueen jaloja lehtipuita ovat vaahtera, lehmus sekä vuorijalava, joiden lisäksi alueella kasvaa melko runsaana kuusta ja yksittäisiä mäntyjä. Edellisten havupuiden lisäksi alueella kasvaa jossain määrin myös palsamipihtaa. Lahopuun määrä on alueella melko vähäinen. Jalopuiden jatkumo alueella on hyvä; puut ovat elinvoimaisia ja taimia sekä riukuja kasvaa alueella runsaasti. Pensaskerroksen valtalajina on pähkinäpensas, mutta myös pihlajan ja vaahteran taimet sekä tuomi ovat pensaskerroksessa yleisiä. Lehtopensaista alueella esiintyy lisäksi koiranheittä, lehtokuusamaa, taikinamarjaa ja näsiää. Pensaskerroksessa kasvaa paikoin tiheänä myös pihdan taimia sekä valkopajuangervoa, joiden poisto on tärkeää alueen luonnonhoidon kannalta. Noin puolet alueesta on käenkaali-oravanmarjatyypin lehtoa, puolet käenkaali-mustikkatyypin kangasmetsää. Puiston kasvillisuutta on leviämässä alueelle etenkin itäreunalta sekä alueen pohjoisosissa olevan puuvajan lähistöltä. Alueen laiduille on myös tarpeellista sijoittaa opaste-tiluja, joissa kerrotaan luontotyypin ominaispiirteistä ja siellä sallituista toiminnoista.

Edustavuus: merkittävä (2)

- + runsaasti jalopuita, maisemallinen merkitys
- pienialainen

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2)

- + jalopuilla hyvä jatkumo, monipuolinen pensaskerros
- alueen puustoa hoidettu teiden varsilla, vieraslajit, kasvillisuudessa kulttuurivaikutus

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: tammi, kuusi, vaahtera

Muut puulajit: lehmus, rauduskoivu, raita, mänty, palsamipihta, vuorijalava

Puustoltaan monikerroksisen jalopuuvaltaisen sekametsän valtapuuna on tammi. Jalopuiden ja kuusten lisäksi alueella kasvaa yksittäisiä mäntyjä, koivuja sekä pihtoja, joista jälkimmäiset eivät vielä yllä ylimpään latvuserrokseen. Myös pihdan taimia sekä riukuja on alueella jonkin verran. Alueella on melko niukasti lahoppua, joka koostuu lähinnä muutamasta alle 30 cm kuusimaapuusta sekä pieniläpimittaisesta pystyyn kuolleesta kuusesta. Maapuut ovat alueella pieninä ryhminä, pystypuut yksittäin. Luontotyyppin jalopuut ovat hyväkuntoisia ja niiden jatkumo on hyvä; alueella on runsaasti sekä vaahteran ja tammen taimia sekä riukumaisia yksilöitä. Erityisesti vaahteran riukujen ja taimien määrä on runsas alueen eteläosissa. Lisäksi alueella kasvaa joitakin riukumaisia ja pensasmaisia lehmuksia.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 50–75 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: pähkinäpensas, vaahteran ja pihlajan taimet

Pensaston muut lajit: kuusi, pihdan taimet, lehmus, lehtokuusama, taikinamarja, tuomi, koiranheisi, näsiä, valkopajuangervo, lännenpensaskanukka, pihlaja-angervo

Alueella on runsaasti hyväkuntoisia ja suuriakin pähkinäpensaita, joiden lisäksi alueella kasvaa muita edustavia lehtopensaita. Pihdan taimet ovat paikoitellen tiheänä kasvustona ja varjostavat kenttäkerroksen kasvillisuutta voimakkaasti. Lisäksi luontotyyppille on rajauksen itäosasta leviämässä valkopajuangervoa, jota esiintyy pienempinä kasvustoina myös alueen sisäosissa.

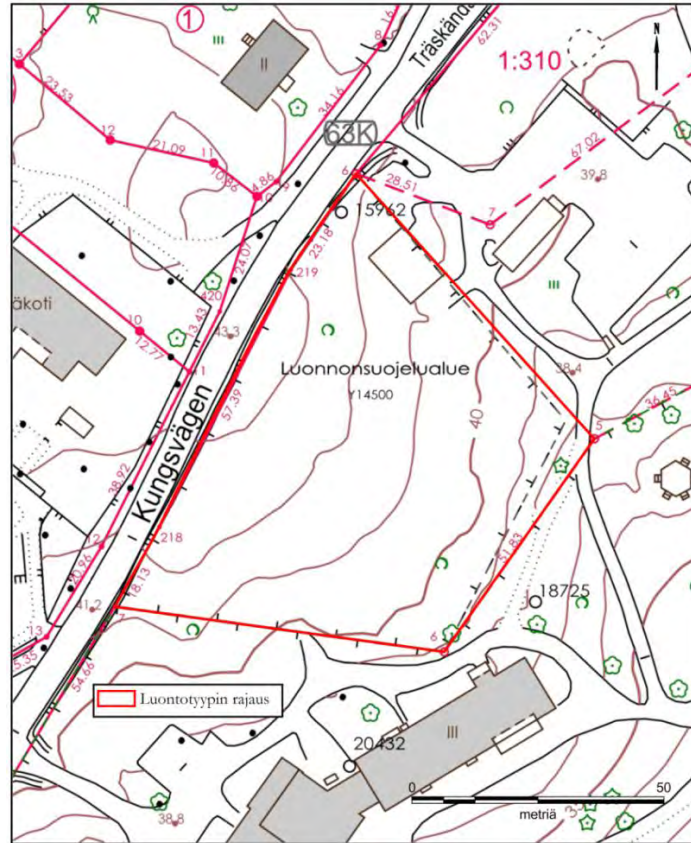
Kuva 35: Luontotyyppin pensaskerroksen lajisto on monipuolinen.

Kasvillisuus

Noin puolet alueesta on käenkaali-oravanmarjatyypin lehtoa, jossa runsaana kasvavat käenkaali, valkovuokko, nuokkuhelmikkä ja metsäalvejuuri. Alueen länsireunalla ja lounaisnurkassa Kuninkaantien läheisyydessä kasvillisuus on mustikkatyypin ja lehtomaisen kankaan kasvillisuutta, jossa selkänä valtalajina kasvavan mustikan lisäksi melko runsaana esiintyy mm. valkovuokkoa, käenkaalia, kangas- ja metsämitikkaa, käenkaalia sekä metsätähteä. Koillisessa ja itälaidalla kasvillisuus on melko rehevää ja paikoin heinittynyttä. Paikoin mesiangervo on runsaana koillisosassa. Luontotyyppin reunamilla on kasvillisuudessa havaittavissa selkeä kulttuurivaikutus.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: kiireellinen, aloitettava 5 v kuluessa (3)

Kartta 10: Träskändan jalopuumetsikön hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Hoidon tarve alueellisesti

Lähes koko alueella kasvaa palsamipihtaa joko yksittäisinä puina ja taimina tai tiheinä kasvustoina. Paikoin pihdan varjostus on hyvin voimakasta. Pihtaa on ryhmissä enimmäkseen lähellä alueen itäreunaa ja alueen keskiosissa, muualla yksittäisinä runkoina. Alueen luonnonhoidossa etusijalla ovat tiheet pihtakasvustot, joita on poistettava alueelta mahdollisimman pian, etteivät ne leviä laajemmalle ja ala varjostaa kenttäkerroksen kasvillisuuden lisäksi myös lehtopensaita sekä jalopuiden taimia. Alueella kasvaa jo muutama kookkaampi, läpimitaltaan yli 15 cm pihtia, jotka on poistettava pihdan taimien poistoa seuraavina vuosina.

Kuva 36: Luontotyyppin alueella kasvaa voimakkaasti varjostavia pihtakasvustoja, jotka tulee poistaa.

Alueen etelälaidalla olevan hiekoitussäiliön vieressä kasvavaa valkopajuangervoa on leviämässä myös luontotyyppin sisäosiin. Angervoa on syytä kitkeä pian, jotta sen leviäminen alueen sisäosiin saadaan hillittyä. Angervoa esiintyy jo paikoitellen alueen sisäosissa pieninä kasvustoina.

Kuva 37:

Kuva 37&38: Kuvassa 37 näkyy tiheä valkopajuangervopensas alueen itälaidalla, alla olevassa kuvassa tätä vieraslajia esiintyy pieninä kasvustoina luontotyyppin sisäosissa.

Alueen pohjoisosissa ja koillisreunalla kasvaa myös pihlaja-angervoa ja itäreunalla lupiinia, joiden leviämistä alueen sisäosiin on tarkkailtava. Vierasperäiset ja voimakkaasti leviävät kasvilajit on kitkettävä koko alueelta. Luontotyyppin alueella kasvaa myös yksittäisiä alikasvoskuusia melko tasaisesti jalopuiden riukujen seassa. Näitä läpimitaltaan 3–7 cm kuusia voi tarvittaessa harventaa, vaikkakin vieraslajien poisto alueen hoidossa on etusijalla.

Kuva 39: Luontotyyppin pohjoisreunalla kasvavan pihlaja-angervon leviämistä luontotyyppin sisäosiin on tarkkailtava.

6.1.11 Tillinmäen jalopuumetsikkö

Kuva 40: Yleiskuva Tillinmäen jalopuumetsiköstä.

Perustiedot

Pinta-ala: 0,64 ha

Maanomistus: Espoon kaupunki

Luontotyyppi: jalopuumetsikkö

Rajaustunnus: LTA202355

Rauhoituspäivämäärä: 16.2.2006

Yleiskuvaus

Tillinmäen jalopuumetsikkö on lounaaseen viettävän kalliojyrkänteen alla oleva rinnelehto Tillinmäen asuinalueen ja Kauklahdenväylän välissä. Luontotyyppi on pääosin tuoretta lehtoa, alueen keskiosissa on myös pieni kaistale kangasmetsää. Alueen pohjoisosan valtapuuna on kuusi, eteläosissa puolestaan haapa. Osa puustosta on hyvin järeää. Luontotyyppin alueella on runsaasti hyväkuntoisia lehmäksiä sekä kokoon nähden runsaasti lahoppua sekä pysty- että maapuuna. Lehmukset kasvavat alueella kahdessa erillisessä ryhmässä kahden kalliojyrkänteen alla. Paikoitellen lehmusten seassa kasvaa alikasvoskuusia, jotka varjostavat lehmuksen taimia. Luontotyyppin kasvillisuus on melko luonnontilainen, mutta alueen läpi kulkee melko leveä polku, jonka ympäriltä kenttäkerroksen kasvillisuus on vähentynyt tallauksen vuoksi. Alue on myös paikoitellen hieman roskaantunut. Länsireunalla olevan ulkoilutien vierustalla kasvillisuus on lisäksi paikoin pusikoitunutta.

Edustavuus: hyvä (3)

+ runsaasti lehmäksiä, lehmukselle tyypillinen kasvupaikka

– luonnontilaisuus hieman heikentynyt (tallaus, roskaantuminen)

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan lievästi heikentynyt (3)

+ runsaasti lahoppua, järeää puustoa

– kasvillisuus paikoin kärsinyt tallauksesta

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: pohjoisessa kuusi, eteläosassa haapa

Muut puulajit: mänty, rauduskoivu, pihlaja

Kuusi on alueen pohjoisosan valtapuuna. Järeimmät kuuset ovat läpimitaltaan yli 40 cm. Paikoitellen kuusien seassa kasvaa lisäksi järeitä, läpimitaltaan yli 50 cm rauduskoivuja ja mäntyjä. Alueen itä-länsisuunnassa kahtia jakavan polun eteläpuolella valtapuuna on haapa. Koko luontotyyppin alueella on melko tasaisesti sekä kuusen että lehtipuiden lahoja runkoja sekä pysty- että maapuuna. Osa lahoppuusta on hyvin järeää. Suurin osa alueen lehmuksista kasvaa kahden alueella olevan kalliojyrkänteen alla sekä melko keskellä aluetta pienissä ryhmissä. Lehmukset ovat pääosin hyväkuntoisia ja niiden uudistuminen on hyvää sekä alueen keskiosan lehmusryhmän ympärillä että kalliojyrkänteiden alla. Lehmusten seassa kuitenkin kasvaa paikoitellen melko tiheässä alikasvoskuusia, jotka jo hieman varjostavat lehmuksen taimia. Lehmusten lisäksi alueella kasvaa myös vaahteran taimia.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 25–50 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: tuomi

Pensaston muut lajit: vadelma, lehtokuusama, pihlaja, kataja, lehtokuusama, tervtuselja

Kasvillisuus

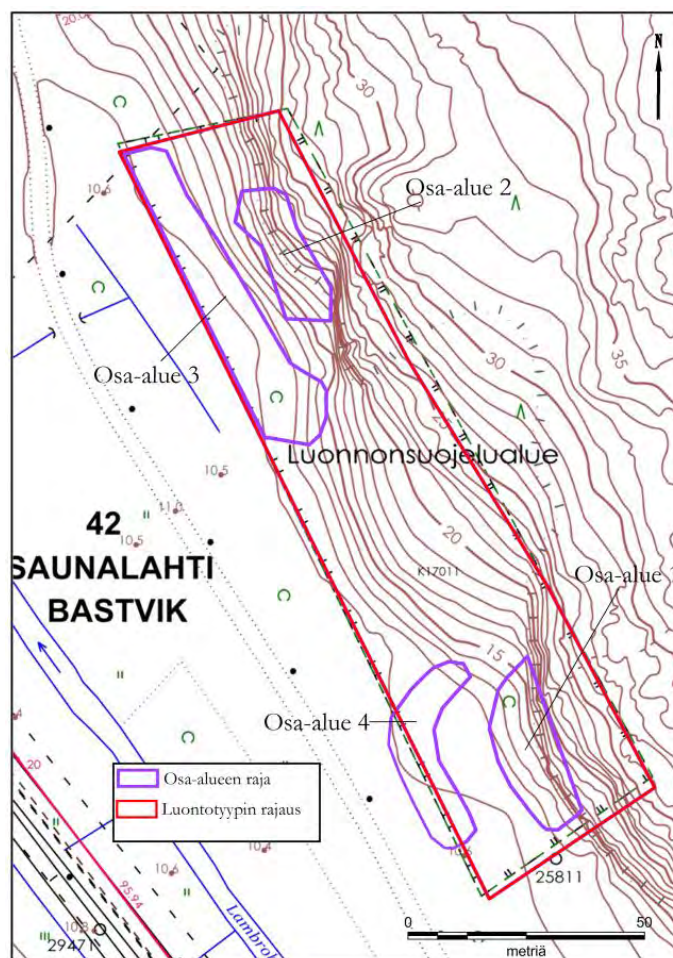
Kasvillisuus on suurimmalta osin käenkaali-oravanmarja (OMaT) -tyypin lehtoa, jossa kielo on kenttäkerroksen selkeänä valtalajina. Myös lillukka, valkovuokko, oravanmarja ja käenkaali ovat alueella yleisiä. Alueen itäosissa kahden kalliojyrkänteen välissä ja alueen keskiosissa itä-länsisuuntaisen kulkevan polun ympäristössä kasvillisuus on mustikkatyyppin (MT) kangasmetsää. Rajauksen itäreunalla kalliojyrkänteiden päällä esiintyy kalliokedoille tyypillistä kasvillisuutta, kuten kalliokielloa, keto-orvokkia ja suolaheiniä, joiden lisäksi kalliorinteessä kasvaa melko runsaana myös metsälauhaa ja saniaisia.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: kiireellinen, aloitettava 5 v kuluessa (3)

Hoidon tarve alueellisesti:

Luontotyyppin jalopuut kasvavat kahden kalliojyrkänteen alla olevissa erillisissä ryhmissä. Näiden jyrkänteiden alla on myös kiireellisin hoitotarve. Hoitoa vaativat kohdat ovat merkittyinä oheiseen karttaan. Kenttäkerroksen kasvillisuuden kulumisen vähentämiseksi alueelle olisi tarpeellista lisätä myös opastetaulu, jossa kulkua ohjataan maastossa jo valmiiksi oleville poluille ja jossa kerrotaan yleisesti luontotyyppistä ja siellä sallituista toimista.

Kartta 11: Tillinmäen jalopuumetsikön hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Osa-alue 1

Eteläisen kalliojyrkänteiden alla olevan lehmusryhmän seassa kasvaa läpimitaltaan 7–15 cm kuusia, jotka varjostavat kenttäkerrosta ja osittain myös lehmuksen taimia. Varjostavat kuuset tulee poistaa lehmusten ympäriltä 2 metrin säteellä jalopuiden kasvuedellytysten turvaamiseksi. Samalla lisätään kenttäkerroksen valoisuutta. Suuremmat, ylemmän latvuserroksen tasolla olevat kuuset kuitenkin säästetään.

Kuva 41: Lehmusten ympärillä kasvavia kuusia tulee harventaa osa-alueella 1.

Osa-alue 2

Myös tällä osa-alueella pienikokoisten kuusten harvennus on tarpeellista. Nämä tiheässä kasvavat, läpimitaltaan 1–5 cm ja pituudeltaan 1,3–3,5 metriset kuuset tulee poistaa noin 2 metrin säteellä lehmusten ja niiden taimien ympäriltä. Joitakin kuusia, esimerkiksi 5 kappaletta aarille, kuitenkin jätetään kasvamaan kalliojyrkänteen läheisyydessä, sillä osa kuusen taimista uudistuu kaatuneiden kuusten aukkopaidoissa. Samalla pidetään yllä luontotyyppin rakenteen monipuolisuutta.

Kuva 42: Lehmusten seassa kasvavia, harvennuksen tarpeessa olevia kuusen taimia osa-alueella 2.

Kuva 43: Kuuset varjostavat lehmusten taimien lisäksi myös kenttäkerrosta voimakkaasti.

Osa-alue 3

Luontotyyppin luoteisosissa kasvaa melko tiheässä sekä järeitä että läpimitaltaan pienempiä alemman latvuserroksen kuusia, jotka varjostavat kenttäkerrosta voimakkaasti. Kuvassa 44 näkyviä, läpimitaltaan 7–12 cm kokoisia kuusia voi harventaa luoteisosissa noin puoleen runkoluvusta kenttäkerroksen valoisuuden lisäämiseksi. Suurempien, ylemmän latvuserroksen kuusien poistoon ei kuitenkaan ole tarvetta. Lisäksi alueella kasvavien järeiden kuusien tyveltä on tehty runsaasti havaintoja liito-oravien papanoista, joten liito-oravalle tärkeä puusto on säästettävä.

Osa-alue 4

Luontotyyppin länsipuolelle rakennetun ulkoilutien ja luontotyyppin väliin jäävältä alueelta on harvennettu jonkin verran puustoa. Tällä kaistaleella lehtipuiden taimet ja tuomi kasvavat melko tiheinä kasvustoina. Luontotyyppin länsirajalla ja osin rajauksen ulkopuolella kasvaa myös tuuheita, pituudeltaan 3–5 m kuusia, jotka jo osittain varjostavat luontotyyppin kasvillisuutta. Lehtipuuvesakon ja kuusien leviämistä alueen länsiosissa on pidettävä silmällä ja tarvittaessa harvennettava varjostavia puita.

Kuva 44: Pieniläpimittaisia kuusia on tarpeellista harventaa osa-alueella 3.

Kuva 45: Kuvassa näkyviä, luontotyyppin länsirajalla ja rajauksen ulkopuolella kasvavia tuuheita kuusia on tarvittaessa harvennettava luontotyyppin ominaispiirteiden säilyttämiseksi.

6.1.12 Haapaniemen pähkinäpensaslehto

Kuva 46: Yleiskuva Haapaniemen pähkinäpensaslehdosta.

Perustiedot

Pinta-ala: 0,61 ha

Maanomistus: Espoon kaupunki

Luontotyyppi: pähkinäpensaslehto

Rajaustunnus: LTA010266

Rauhoituspäivämäärä: 27.1.2003

Yleiskuvaus

Luontotyyppinä suojeltu Haapaniemen pähkinäpensaslehto sijaitsee Haapaniemen kärjessä Pitkäjärven länsirannalla. Selkeästi rajatun alueen puuston valtalajina on kuusi, jonka lisäksi alueella kasvaa kookkaita haapoja, rauduskoivuja, harmaaleppiä ja mäntyjä. Alueella on runsaasti pähkinäpensaita, joista osa on hyvin kookkaita. Pensaskerroksessa esiintyy myös taikinamarjaa, lehtokuusamaa, punaherukkaa, koiranheittä, vadelmaa sekä tertsuseljaa. Aluskasvillisuus on enimmäkseen keskiravinteista käenkaali-oravanmarja tyyppin lehtoa, jossa valtalajeina esiintyvät kielo, valkovuokko, käenkaali, lillukka ja vuohenputki. Myös edustavia lehtolajeja, kuten mustakonnanmarjaa ja jänönsalaattia esiintyy tällä maisemallisestikin merkittävällä alueella. Luontotyyppi on melko suosittu ulkoilualueena ja sen poikki kulkee useita polkuja, joiden ympäristössä kasvillisuus on kärsinyt tallauksesta. Polkujen varteen on tarpeellista lisätä opastetauluja, joissa ulkoilijat saavat lisätietoa luontotyyppistä ja sen ominaispiirteistä. Luontotyyppin puustoa on hakattu vanhojen kantojen perusteella ja alue on osittain hieman puistomainen.

Edustavuus: merkittävä (2)

+ maisemallisesti merkittävä arvokas lähiympäristö

– luonnontilaisuus heikentynyt

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2)

+ kookas puusto, runsaasti lahoppua, monipuolinen pensaslajisto

– kasvillisuus kärsinyt tallauksesta, puustoa hakattu

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: kuusi

Muut puulajit: haapa, harmaaleppä, rauduskoivu, mänty

Alueen monijaksoisen puuston ylemmässä latvuserroksessa ovat vallitsevina melko järeät kuuset, joiden seassa kasvaa myös järeitä haapoja sekä rauduskoivuja. Kuusia on pienistä taimista järeisiin yksilöihin melko tasaisesti koko alueella, ja kuusten varjostus on paikoin voimakasta. Alueella kasvaa lisäksi harvakseltaan vaahteran ja tammen taimia sekä riukumaisia vaahteroita. Luontotyyppin rajauksen länsilaidalla on runsaasti sekä järeitä että läpimitaltaan pienempiä tuulen kaatamia kuusia, joiden lisäksi koko alueella on jonkin verran pieniläpimittaista kuusilahopuuta. Lahoja koivuja on alueella enemmänkin ryhmittäin kuin tasaisesti jakautuneena. Länsirajalla kasvavat elävät kuuset ovat pääosin huonokuntoisia ja kirjanpainajan vaivaamia.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 25–50 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: pähkinäpensas, pihlaja

Pensaston muut lajit: vadelma, lehtokuusama, taikinamarja, punaherukka, tertsuselja, tuomi, harmaaleppä, vaahtera, koiranheisi

Pähkinäpensas on pensaskerroksen valtalajina alueen keskiosissa, jossa luontotyyppi on edustavimmillaan. Muita pensaita kasvaa keskiosissa lähinnä yksittäisinä, mutta niiden osuus lisääntyy alueen reunoja kohti. Avoimissa ja valoisammissa kohdissa pähkinäpensaat ovat kookkaita ja monihaaraisia, varjoisemmilla alueilla pensaiden rankojen lukumäärä jää vähäisemmäksi.

Vanhoja, runnaimaisia pähkinäpensasmuodostumia ei alueella ole. Lahoja pähkinäpensaita on alueella kohtalaisesti, ja lahoja haaroja on lähinnä pystyssä, mutta ei juuri maassa. Osa pähkinäpensaista on luontotyyppin länsiosissa jäänyt kaatuneiden kuusten alle. Kaatuneiden kuusten aukkopaikoissa kasvaa melko runsaasti tuomea, vadelmaa, pihlajaa sekä tertsuseljaa.

Kuva 47: Alueen länsiosissa pähkinäpensaita on jäänyt kaatuneiden kuusien alle.

Kasvillisuus

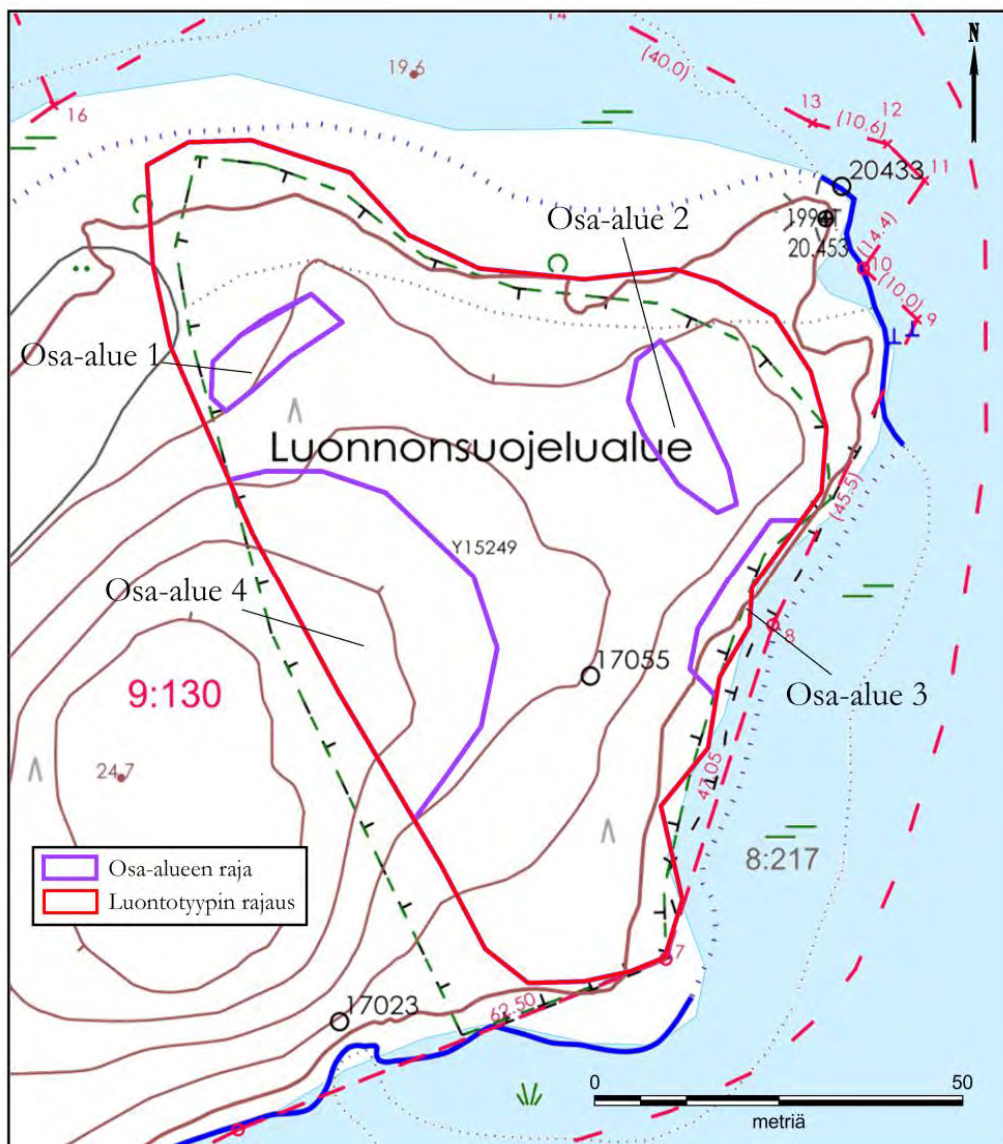
Luontotyyppin kasvillisuus tuoretta käenkaali-oravanmarja tyyppin (OMaT) -lehtoa, jossa käenkaali ja kielo ovat kenttäkerroksen valtalajeina. Alueella esiintyy runsaasti myös valkovuokkoa, lillukkaa, vuohenputkea ja oravanmarjaa. Edustavimpina lehtolajeina alueella esiintyy myös mustakonnanmarjaa ja sinivuokkoa sekä vähemmässä määrin tesmaa, jänönsalaattia ja kevätlinnunhernettä.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: ei kiireellinen, hoito pidemmän ajan kuluessa (2)

Hoidon tarve alueellisesti:

Luontotyyppi ei ole kiireellisen hoidon tarpeessa. Alueen sisäosissa pohjois- ja eteläreunoissa rannan suuntaisesti kulkevan polun varrella kasvaa kuitenkin jonkin verran läpimitaltaan noin 7 cm alemman latvuserroksen kuusia, jotka paikoitellen varjostavat lehtokasvillisuutta ja pähkinäpensaita. Tiheämmät kuusiryhmät (osa-alueet 1–3), joita voi olla tarpeellista harventaa viimeistään 5–10 vuoden kuluessa, on merkitty oheiseen karttaan. Voimakkaille hoitotoimille ei kuitenkaan ole tarvetta, ja muutamien ryhmissä kasvavien kuusten harvennus riittää. Myös pähkinäpensaiden välittömässä läheisyydessä kasvavia kuusia voi poistaa. Varjostavia kuusiryhmiä voi tarvittaessa harventaa myöhemmin lisää, mikäli pähkinäpensaiden tila ja lehtokasvillisuuden peittävyys heikkenee entisestään. Osittain kenttäkerroksen vähälajisuus johtuu tallauksesta eikä ainoastaan kuusten varjostuksesta.

Kartta 12: Haapaniemen pähkinäpensaslehdon hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Kuva 48: Luontotyyppin läpi kulkevan polun varresta voi tarvittaessa harventaa varjostavia kuusia.

Osa-alue 4

Luontotyyppin länsirajalla, kaatuneiden kuusten aukkopaikoissa, pähkinäpensaiden seassa kasvaa melko runsaasti pihlajaa, tuomea, tertsuseljaa sekä vadelmaa. Pensaskerroksen kehittymistä on seurattava luontotyyppin länsilaidalla. Etenkin tertsuseljaa ja tarvittaessa muita pensaita sekä puiden taimia voi harventaa pähkinäpensaiden ympäriltä muun hoidon yhteydessä 5–10 vuoden kuluessa. Osa kaatuneista kuusista on jäänyt konkeloksi tällä osa-alueella sekä luontotyyppin rajauksen ulkopuolella. Konkeloita olisi syytä purkaa mahdollisimman pian, sillä alue on suosittua ulkoilualueetta.

Kuva 49: Tiheän pensaskerroksen kehittymistä on tarkkailtava osa-alueella 3. Taustalla näkyviä konkeloita on tarpeellista purkaa.

6.1.13 Karakallion pähkinäpensaslehto

Kuva 50: Yleiskuva Karakallion pähkinäpensaslehdosta.

Perustiedot

Pinta-ala: 0,93 ha

Maanomistus: Espoon kaupunki

Luontotyyppi: pähkinäpensaslehto

Rajaustunnus: LTA010268

Rauhoituspäivämäärä: 27.1.2003

Yleiskuvaus

Luontotyyppi on pienen kalliorinteen ympäristössä sijaitseva pähkinäpensaslehto Rastaalan koulun läheisyydessä. Alue on paikoin tuoretta ja paikoin kosteaa lehtoa. Puustoltaan alue on sekametsää, jossa haavan, kuusen ja rauduskoivun lisäksi kasvaa harvakseltaan vaahteroita. Luontotyyppillä on jonkin verran lahoppuuta, vaikka vanhojen kantojen perusteella alueen puustoa on hoidettu. Myös pähkinäpensaiden rankoja on sahattu ennen rajauspäätöstä. Luontotyyppi on kuitenkin arvokas lähiympäristö, sillä se sijaitsee suosituilla ulkoilualueella ja on osittain polkujen rajaama. Luontotyyppin läheisyydessä kulkee suosittu ulkoilutie ja alueen läpi kulkee melko paljon polkuja, joiden läheisyydessä kasvillisuus on kärsinyt tallauksesta. Alue on pääosin hyvässä kunnossa, mutta pienimuotoiselle luonnonhoidolle on tarvetta. Luontotyyppin ominaispiirteiden säilymisen kannalta tärkeintä on hidastaa ja estää tiheiden alikasvoskuusiryhmien leviämistä luontotyyppin alueella.

Edustavuus: merkittävä (2)

+ rakenteeltaan monipuolinen arvokas lähiympäristö

– luonnontilaisuus hieman heikentynyt

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2+)

+ edustava kasvillisuus, lahoppuun määrä

– kasvillisuus kärsinyt tallauksesta, vähäisiä jälkiä hakkuista

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: Kuusi, haapa, rauduskoivu

Muut puulajit: raita, pihlaja, tammi, vaahtera

Alue on sekametsää, jossa kuusi, koivu ja haapa ovat melko tasaisesti edustettuina. Ylimmän latvuserroksen puusto on melko kookasta, ja järeimmät puut ovat läpimitaltaan yli 50 cm. Alemmissa latvuserroksissa kasvaa edellä mainittujen puulajien lisäksi melko runsaasti pihlajaa sekä yksittäisiä vaahteroita, joiden taimia ja riukuja esiintyy melko tasaisesti koko alueella. Luontotyyppin alueella on kokoon nähden melko runsaasti lahoppuuta, joka koostuu enimmäkseen järeähköstä maapuusta.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 25–50 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: pähkinäpensas, pihlaja, haapa

Pensaston muut lajit: taikinamarja, lehtokuusama, vaahteran, kuusen ja haavan taimet, koiranheisi, näsiä.

Luontotyyppin pähkinäpensaat ovat pääosin hyväkuntoisia ja monihaaraisia. Suurikokoisia pähkinäpensaita on kuitenkin hyvin vähän, eikä alueella esiinny vanhoja runnaimaisia pensasmuodostumia. Alueella kasvaa paikoitellen pähkinäpensaiden seassa kuusia, joiden poistosta on tarkemmin hoito-ohjeet -osiossa.

Kasvillisuus

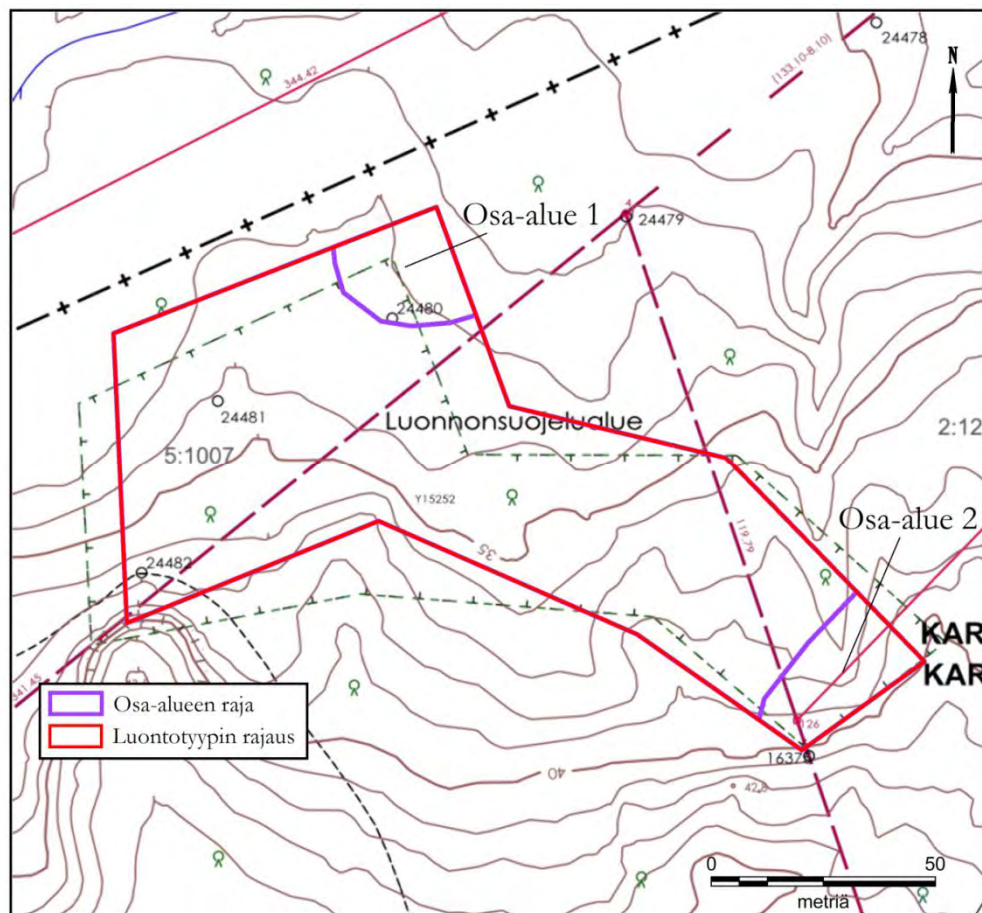
Alueella on havaittavissa sekä kosteiden että tuoreiden lehtojen piirteitä. Neljäsosa alueesta on hiirenporras-käenkaalityypin (AthOT) lehtoa, jossa nimikkokasvien lisäksi esiintyvät melko runsaina metsä- ja korpi-imarre, metsäalvejuuri, ojakellukka ja rönsyleinikki. Pensaskerroksessa on runsaasti taikinamarjaa. Käenkaali, metsäkorte ja edellä mainitut saniaiset sekä kivikkoalvejuuri ovat yleisiä melko suurella osalla aluetta. Noin viidesosa alueesta on melko rehevää tuoretta lehtoa, jossa kielo, sinivuokko, lillukka, käenkaali ja metsäimarre esiintyvät yleisinä. Eteläosien rinteiden kuivemmissa osissa ja alueen reunoilla kenttäkerroksessa kasvaa lisäksi jonkin verran mustikkaa. Polkujen varsilla ja alueen sisäosissa kenttäkerroksen kasvillisuus on paikoitellen kärsinyt tallauksesta.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: ei kiireellinen, hoito pidemmän ajan kuluessa (2)

Hoidon tarve alueellisesti:

Karakallion pähkinäpensaslehto on pääosin hyvässä kunnossa, mutta pienimuotoinen luonnonhoito on alueella tarpeen viimeistään viiden vuoden kuluttua. Hoitoa tarvitsevat alueet ovat merkittynä oheiseen karttaan. Luonnonhoidossa etusijalla on tiheiden alikasvoskuusiryhmien harventaminen. Kuuset ovat vielä melko pieninä ryhminä sekä riittävän pienikokoisia, että alue voisi olla ympäristökeskuksen ympäristönhoitajien hoitokohteena. Harvennetut puut tulee viedä hoitotoimien jälkeen pois, jotta kuusten hapan neulaskarikerke saadaan poistettua luontotyyppiltä. Joitakin alikasvoskuusia on kuitenkin säästettävä, jotta luontotyyppin rakenne pysyy monipuolisena. Lisäksi tälle suositulle ulkoilualueelle on vietävä luontotyyppistä kertovat opasteet, jotta tallausta ja kasvillisuuden kulumista saadaan vähennettyä alueella.

Kartta 13: Karakallion pähkinäpensaslehdon hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Osa-alue 1

Luontotyyppin pohjoisimmassa kulmassa alueen läpi kulkevan polun pohjois- ja eteläpuolella on tiheissä ryhmissä 2–4,5 -metrisiä kuusia, joista osa kasvaa pähkinäpensaiden seassa. Tiheimmillään kuusia kasvaa yli 15 kappaletta aarilla, ja kuusten voimakas varjostus näkyy kenttäkerroksen kasvillisuuden vähäisenä peittävytenä. Pähkinäpensaiden alta ja välittömästä läheisyydestä pienet kuuset tulee poistaa kokonaan, tiheimmistä kohdista kuusia harvennetaan noin kaksi kolmasosaa runkoluvusta. Tarvittaessa kuusia voi poistaa myöhemmin lisää, mikäli voimakas varjostus jatkuu. Kuusten poistossa etusijalla ovat voimakkaasti varjostavat kookkaammat ja tuuheimmat yksilöt.

Kuva 51: Osa-alueen 1 läpi kulkevan polun pohjoispuolella oleva tiheä kuusiryhmä, jota tulee harventaa.

Osa-alue 2

Itäisessä nurkassa, puron ja pienen polun välissä kahden pähkinäpensaan seassa kasvaa muutama 2–3 -metrinen kuusi, joista osa, varsinkin pähkinäpensaiden sisällä kasvavat kuuset on poistettava.

Kuva 52: Pähkinäpensaiden välittömässä läheisyydessä kasvavat kuuset on poistettava.

Paikoitellen luontotyyppin keskiosissa sekä lähellä rajauksen eteläreunaa kasvaa 1-3,5 metrisiä alikasvoskuusia pieninä ryhminä. Kuuset eivät kuitenkaan kasva kovin tiheässä ja varjosta kenttäkerrosta vielä voimakkaasti. Vaikka näiden kuusiryhmien harvennus ei ole kiireellistä, pienikokoisten kuusten poisto lähivuosien aikana vähentää myöhempiä hoitokustannuksia.

6.1.14 Jänisniemen lehmusmetsä

Kuva 53: Yleiskuva Jänisniemen lehmusmetsästä

Perustiedot:

Pinta-ala: 0,81 ha

Maanomistaja: Espoon kaupunki

Luontotyyppi: jalopuumetsikkö

Rajaustunnus: LTA010254

Rauhoituspäivämäärä: 26.9.2002

Yleiskuvaus

Luontotyyppi on kalliojyrkänteiden alla oleva edustava louhikkoinen lehmuslehto, jossa valtaosin ovat järeät kuuset ja metsälehmukset. Luontotyyppi rajautuu itäosissa lehtokorpeen lähelle Velskolan pitkäjärven rantaa. Luontotyyppi erottuu ympäröivästä kuusimetsästä selkeästi ja siellä kasvaa runsaasti erikokoisia lehmäksiä, joita on myös lahoppuustossa. Edustavassa ja luontotyyppille ominaisessa kasvillisuudessa on havaittavissa sekä käenkaali-oravanmarjatyyppin että imikkä-lehto-orvokki -tyypin piirteitä. Alueella on kuitenkin nähtävissä vanhoja sammaloituneita kantoja, jotka ovat merkkeinä vanhoista hakkuista. Luontotyyppi on paikoin kuusettunut ja on pienimuotoisen hoidon tarpeessa. Alueella on myös roskia paikoitellen.

Luontotyyppin rajausta on maastossa selkeä ja lehmukset kasvavat lähinnä kalliojyrkänteiden alla. Alueen luoteispuolella esiintyy pensasmaisia lehmäksiä vielä rajauksen ulkopuolella olevan kalliorinteen alla.

Edustavuus: Hyvä (3)

+ monipuolinen rakenne, melko luonnontilainen, maisemallinen merkitys.

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan lievästi heikentynyt (3)

+ vanhaa, kookasta puustoa, monikerroksinen latvusto, runsaasti lahoppuuta

– jälkiä vanhoista hakkuista, alue paikoitellen roskaantunut

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: kuusi, lehmus

Muut puulajit: rauduskoivu, harmaaleppä, haapa, mänty

Kuusi ja lehmus ovat alueen valtapuina ylemmässä latvuserroksessa. Paikoitellen alueella kasvaa myös melko järeitä rauduskoivuja, haapoja sekä harmaaleppiä. Järeimmät kuuset ovat läpimitaltaan yli 40 cm. Lahopuuta on luontotyyppin kokoon nähden runsaasti. Järeimmät lahopuut ovat pääosin kuusia, mutta alueella on myös järeää lahoa lehtipuuta. Lehmuksia on luontotyyppin alueella runsaasti eri kokoluokissa, järeimmät ovat läpimitaltaan yli 50 cm. Lehmusten tarkkaa lukumäärää ei tämän selvityksen yhteydessä laskettu. Vuoden 1998 kartoituksen perusteella alueella kasvoi 114 lehmusta, mikä vastaa hyvin myös nykyistä lukumäärää. Edustavimmillaan luontotyyppi on rajauksen keskiosissa, jossa kasvaa kookkaimmat lehmukset, runsaasti lehmuksen taimia ja pensaita. Alueella on myös lahoja lehmuksen runkoja. Rajauksen pohjoisosissa puumaisten lehmusten määrä vähenee, mutta pensaita ja taimia on edelleen melko runsaasti.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 25–50 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: lehmus

Pensaston muut lajit: pähkinäpensas, lehtokuusama, näsiä, haapa, harmaaleppä, kuusen taimet vadelma, pihlaja, kataja

Lehmuksen pensaita ja taimia sekä muiden puiden taimia kasvaa tasaisesti koko alueella. Muita pensaita esiintyy lähinnä yksittäin. Alueen eteläosissa kasvaa lisäksi muutama kookas pähkinäpensas.

Kuva 54: Pensaskerroksessa on runsaasti pensasmaista lehmusta.

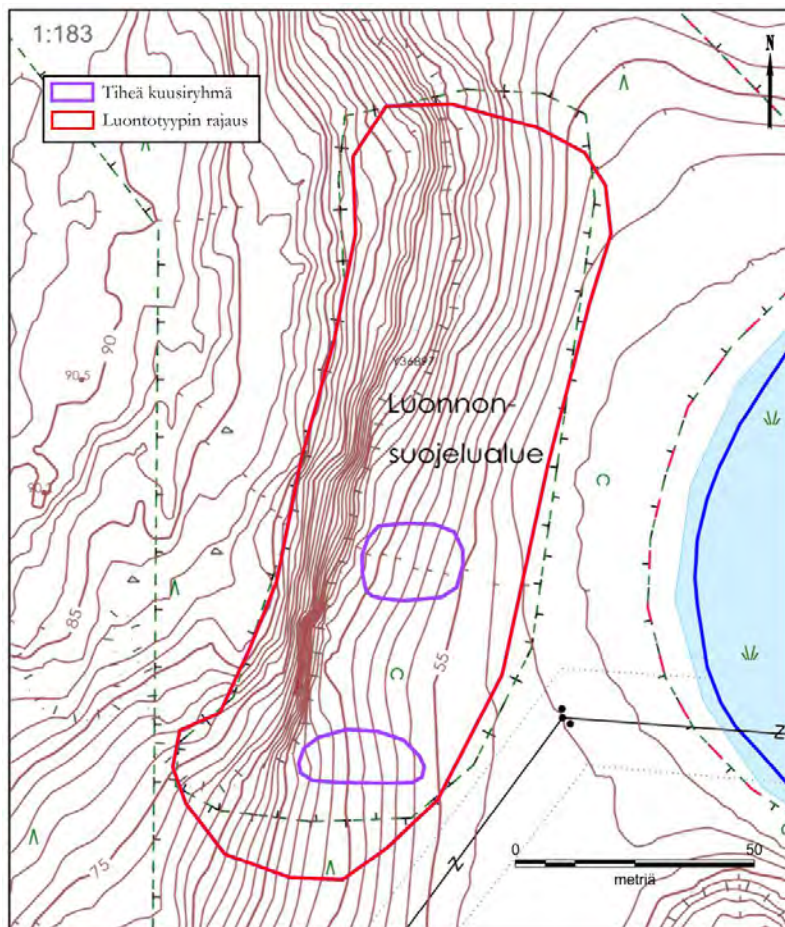
Kasvillisuus

Luontotyyppin kasvillisuudessa on nähtävissä sekä käenkaali-oravanmarja -tyypin että imikkä-lehto-orvokki -tyypin piirteitä. Alueella kasvavat melko runsaina käenkaali, metsäimarre, oravanmarja, metsäalvejuuri, mustikka, lillukka ja sinivuokko, jotka ilmentävät käenkaali-oravanmarjatyyppejä. Kivikkoalvejuuri ja kielo sekä vähäisemmässä määrin kasvavat mustakonnanmarja, kevätlinnunherne ja lehto-orvokki ilmentävät imikkä-lehto-orvokki -tyypin lehtoa. Luontotyyppi sijaitsee kallioseinämän alla, joka on tyypillistä imikkä-lehto-orvokki -lehdon ja lehmuksen kasvuympäristöä.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: ei kiireellinen, hoito pidemmän ajan kuluessa (2)

Hoidon tarve alueellisesti:

Kartta 14: Jänisniemen jalopuumetsikön hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Luontotyyppi on pääosin hyvässä kunnossa. Alueella kuitenkin kasvaa paikoitellen lehmusten seassa ja latvuksen aukkopaidoissa kenttäkerrosta varjostavia alikasvoskuusia melko tiheässä. Näiden, läpimitaltaan 1–5 cm ja pituudeltaan 0,5–6 m, kuusiryhmien harventaminen on alueen luonnonhoidon kannalta tärkeintä. Osa kuusista on jo nopean kasvun vaiheessa, ja kuusia on harvennettava, ennen kuin ne kasvavat kookkaammiksi ja alkavat varjostaa kenttäkerroksen lisäksi lehmuksen taimia. Kaikkia alikasvoskuusia ei kuitenkaan ole tarpeen poistaa alueelta, vaan osa säästetään, jotta luontotyyppin rakenne säilyy monipuolisena ja myös kuusi voi uudistua. Tiheimmät kuusiryhmät on merkitty oheiseen karttaan. Lähellä rajauksen eteläreunaa oleva hoidettava alue näkyy kuvassa 55, keskiosan hoitoa vaativa alue kuvassa 56. Alikasvoskuusia esiintyy myös alueen muissa osissa, mutta lähinnä yksittäin tai muutaman puun ryhmissä, joita ei ole tarpeen harventaa.

Kuva 55: Alueen etelälaidalla harvennuksen tarpeessa olevia kuusia.

Kuva 56: Luontotyyпин keskiosissa kuusia on harvennettava etenkin lehmusten välittömästä läheisyydestä.

6.1.15 Teirinsuon tervaleppäkorpi

Kuva 57: Yleiskuva Teirinsuon tervaleppäkorvesta

Perustiedot

Pinta-ala: 0,5 ha

Maanomistaja: Espoon kaupunki

Luontotyyppi: tervaleppäkorpi

Rajaustunnus: LTA010257

Rauhoituspäivämäärä: 26.9.2002

Yleiskuvaus

Luontotyyppi on Teirinsuon eteläkärjessä sijaitseva edustava, mutta pienialainen tervaleppäkorpi. Luontotyyppi rajautuu itä- ja eteläpuolella kuusivaltaiseen korpeen. Pohjoisessa luontotyyppi vaihtuu Teirinsuohon. Luontotyyppin läpi virtaa puro ja alueen kasvillisuus on hiirenporras-vehka -tyypin tervaleppäkorpea, jossa mätäs- ja välikköpinnat vuorottelevat. Tervaleppä on puuston valtapuuna, mutta alueen reunoilla esiintyy myös kuusta sekä alueen sisäosissa yksittäisinä puina lisäksi harmaaleppää ja hieskoivua. Pensaskerroksessa on puiden taimien lisäksi myös melko runsaasti pajuja. Alueen länsireunalla kulkevan ulkoilutien varresta puustoa on hieman harvennettu, aluetta ympäröivää metsää on hoidettu ja kasvillisuus on hieman muuttunut. Rajauksen sisäosissa luonnontilaisuus on kuitenkin hyvä. Luontotyyppillä ei ole pikaista hoitotarvetta, mutta alueen ympäristössä ja vesitaloudessa tapahtuvien mahdollisten muutosten vuoksi alemman latvuserroksen kuusien poisto voi olla tulevaisuudessa tarpeen.

Edustavuus: hyvä (3)

+ tervaleppäkorvelle ominainen rakenne, luonnontilaisuus

– ulkoilutie hieman vaikuttanut alueen ominaispiirteisiin

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan lievästi heikentynyt (3)

+ runsaasti kookkaitakin tervaleppiä, luontotyyppille ominainen kasvillisuus

– alueen reunoilla puustoa hakattu, kasvillisuus muuttunut ulkoilutien varrella

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: tervaleppä

Muut puulajit: kuusi, harmaaleppä, hieskoivu

Tervaleppä on valtapuuna alueen keskiosissa, itäreunalla ja etelässä kuivemmalla maalla kuusen osuus puolestaan lisääntyy. Paikoitellen alueella kasvaa myös harmaa leppiä ja hieskoivuja. Luontotyyppin puusto on kaksijaksoinen, jossa tervalepät ovat valtapuuna ylemmässä latvuserroksessa. Alemmassa latvuserroksessa on melko runsaasti 2,5–8 metrisiä kuusia. Alueen lahoppuusto on pääosin pieniläpimittaista tervaleppää ja hieskoivua. Järeää lahoppuuta on alueella pystytuuna jonkin verran, maalahoppuuna vain yksittäisinä runkoina. Alueella kasvaa sekä nuorempia että kookkaampia tervaleppiä, joista osa monihaaraisia, tasaisesti koko alueella. Tervalepät ovat läpimitaltaan keskimäärin 25 cm, järeimmät yli 45 cm. Alueella kasvaa sekä siemen- että vesasyntyisiä tervalepän taimia.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 25–50 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: kuusen ja tervalepän taimet

Pensaston muut lajit: pihlajan taimet, pajut mm. virpajuku, harmaaleppä

Kasvillisuus

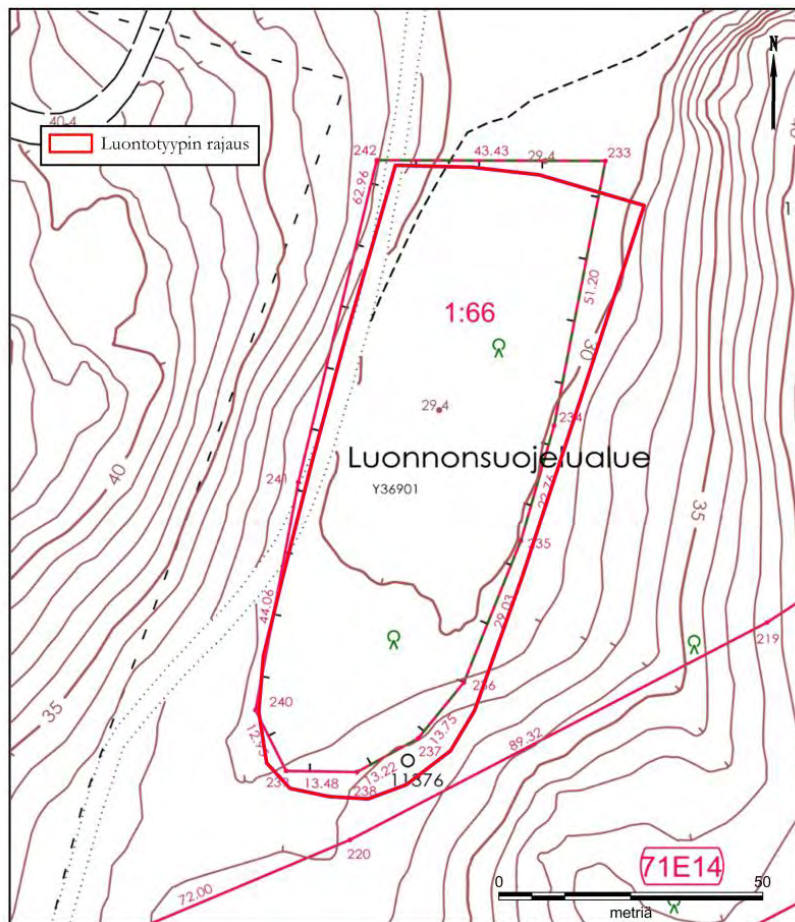
Luontotyyppillä esiintyy tervaleppäkorvelle ominaista väli- ja mätäspintojen kasvillisuutta. Mätäspinoilla saniaisit, kuten hiirenporras, metsä- ja isoalvejuuri kasvavat yleisinä. Näiden lisäksi varsinkin luontotyyppin eteläosan kuivemmissä osissa kasvaa melko runsaasti mustikkaa sekä muita kangasmetsän kasvillisuutta. Välipintojen yleisiä lajeja ovat muun muassa vehka, tervtuoli, rentukka, punakoiso ja raate. Itäreunalla alue rajautuu korpikuusikkoon, jossa pohjakerroksessa on runsaasti rahkasammalia. Alueen länsiosissa kulkevan ulkoilutien varrella kasvillisuus on hieman muuttunutta.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: ei kiireellinen, hoito pidemmän ajan kuluessa (2)

Hoidon tarve alueellisesti:

Luontotyyppin sisäosissa mätäspinoilla kasvaa paikoitellen alemman latvuserroksen kuusia melko tiheässä. Kuusten läpimitta vaihtelee 2–10 senttimetrin ja pituus 1,5–10 metrin välillä. Joillakin mätäillä kasvaa useampi yli 10-metrinen kuusi. Pienempiä alikasvoskuusia kasvaa alueen keskiosissa tiheimmillään noin 20 kappaletta aarilla. Kuusia ei kuitenkaan vielä ole tarpeen harventaa alueella. Kuusia voi tarvittaessa varovaisesti harventaa mätäillä, mikäli luontotyyppin vesitalous muuttuu merkittävästi ja kuusten kasvuolosuhteet alueella paranevat. Puuston kehityksen seuraaminen tasaisin väliajoin on alueella kuitenkin tarpeen.

6.1.16 Diksandin hiekkaranta

Kuva 59: Yleiskuva Diksandin hiekkarannasta

Perustiedot

Pinta-ala: 0,14 ha

Maanomistus: Espoon kaupunki

Luontotyyppi: luonnontilainen hiekkaranta

Rajaustunnus: LTA010350

Rauhoituspäivämäärä: 22.4.2002

Yleiskuvaus

Luontotyyppi on Pentalan saaren kaakkoisrannalla sijaitseva, lännessä kallioon ja idässä polkuun rajautuva, loiva hiekkaranta. Pituudeltaan noin 83 metriä ja leveydeltään 11–22 metriä oleva ranta on enimmäkseen hienoa hiekkaa ja kiviä on vähän. Rannalla on melko selkeät kasvillisuusvyöhykkeet, mutta kasvillisuus on huomattavasti taantunut virkistyskäytön seurauksena verrattuna vuonna 2001 tehtyyn kartoitukseen.

Edustavuus: merkittävä (2+)

+ hienoa hiekkaa, tyypillinen lajisto

– alaltaan pieni, virkistyskäytön heikentämä

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2).

+ tyypillinen kasvillisuus

– kasvillisuus kärsinyt virkistyskäytöstä

Kasvillisuus

Kasvillisuus peittää nykyisin noin neljäsosan hiekkarannasta, kun vuoden 2001 kartoituksessa peittävyudeksi on arvioitu 60–70 %. Erityisesti aivan rannan tuntumassa oleva levävalli on käytännössä olematon. Suurin osa kasvillisuudesta on korkeakasvuista vyöhykettä, jossa rantavehna, ruokohelpi, suola-arho ja rantatädyke ovat yleisinä lajeina. Lähellä alueen itäreunaa olevan puron läheisyydessä ranta-alpi on kenttäkerroksessa yleisimpänä, lisäksi järviruoko ja luhtavuohennokka yleistyvät itäreunassa. Levävallissa kasvoi yksi yksittäinen varsi merisinappia.

Huomionarvoiset lajit: merisinappi, suola-arho

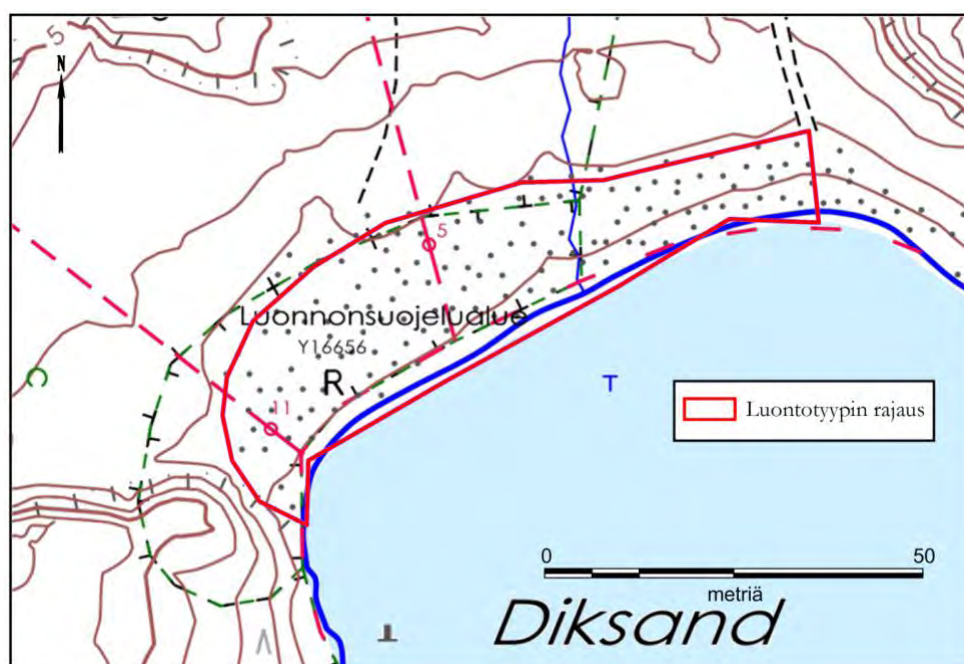

Kuva 60: Rantakasvillisuutta hiekkarannan itälaidalla

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: ei kiireellinen, hoito pidemmän ajan kuluessa (2)

Hoidon tarve alueellisesti:

Kartta 16: Dikсандin hiekkarannan hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Hiekkarannan reunamilla kasvaa tervaleppää ja mäntyä, joiden taimia voi tarvittaessa poistaa alueelta. Hiekkarannan kasvillisuus on taantunut virkistyskäytön seurauksena, ja alueen kasvillisuusvyöhykkeiden kehitystä tulisi seurata alueella tasaisin väliajoin. Kasvillisuuden kulumisen hillitsemiseksi rannalle on tarpeen viedä luontotyyppin ominaispiirteistä kertova opastekyltti, jossa muistutetaan luontotyyppille haitallisista sekä siellä sallituista toimista.

6.1.17 Gåsgrundin merenrantaniitty

Kuva 61: Yleiskuva Gåsgrundin merenrantaniitystä

Perustiedot

Pinta-ala: 0,21 ha

Maanomistus: Espoon kaupunki

Luontotyyppi: merenrantaniitty

Rajaustunnus: LTA010353

Rauhoituspäivämäärä: 22.4.2002

Yleiskuvaus

Kasvillisuudeltaan edustava ja melko luonnontilainen merenrantaniitty sijaitsee Gåsgrundin saaren luoteisrannalla. Noin 200 metriä pitkä niitty on keskimäärin 10 metriä leveä. Niittykasvillisuuden lisäksi rajauksen sisäpuolella on paljaita kalliolaikkuja sekä pienialainen hiekkaranta. Niityn kasvillisuus on vyöhykkeistä, suurimmaksi osaksi rönsyrölli-suolavihvilä-meriluikka -yhdyskunnan peittämää. Niityn reunalla kasvaa tervaleppiä, joiden taimia esiintyy myös niityn keskiosissa. Niittykasvillisuuden turvaamisen kannalta näiden taimien poisto voi olla alueella tarpeen.

Edustavuus: hyvä (3)

+ maisemallisesti kaunis, melko luonnontilainen niitty, tyypillinen vyöhykkeinen kasvillisuus

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen:

luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan lievästi heikentynyt (3)

+ kasvillisuus melko luonnontilaista

– eteläosissa kasvillisuus hieman kärsinyt tallauksesta

Kasvillisuus

Merenrantaniityn monipuolisessa kasvillisuudessa erottuvat selkeästi matala- ja korkeakasvuiset vyöhykkeet. Rantaniityn pohjoisosissa on lisäksi merenrantakallioketoa. Matalakasvuinen rönsyrölli-suolavihvilä-meriluikka -yhdyskunta on alueella vallitseva ja peittää alueesta kaksi kolmasosaa. Nimikkokasvien lisäksi tämän vyöhykkeen muita lajeja ovat mm. merisuolake, merirannikki ja ketohanhikki. Noin neljäsosa koko rantaniityn pinta-alasta on merenrantakallioketoa, jossa runsaina kasvavat mm. ruoholaukka, isolaukku ja punanata. Korkeakasvuisessa vyöhykkeessä, joka kattaa alueesta alle viidesosan, yleisinä lajeina ovat mm. mesiangervo, ranta-alpi, rantatädyke, meriputki, pietaryrtti sekä poimuhierakka.

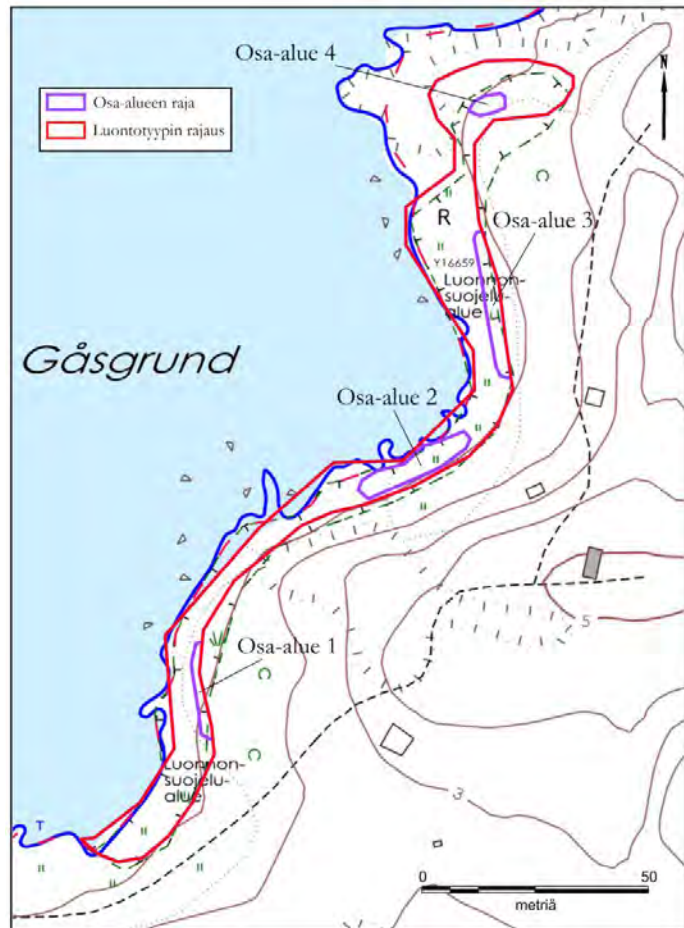
Kuva 62: Ruoholaukkaa Gäsgrundin merenrantaniityllä.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: ei kiireellinen, hoito pidemmän ajan kuluessa (2)

Hoidon tarve alueellisesti:

Niittykasvillisuuden seassa kasvaa paikoitellen tervalepän taimia, joita on tarpeen poistaa niittykasvillisuuden ylläpitämiseksi. Vesomisen estämiseksi taimet tulisi joko repiä juurineen tai kaulata. Taimien poistoa vaativat kohdat on merkitty ohaiseen karttaan. Kahdesta kohtaa (osa-alueet 1 ja 3) luontotyyppin alueella vain reunimmaisat, niittykasvillisuuden seassa kasvavat tervalepän taimet tulisi poistaa. Kahdesta kohtaa tulisi poistaa selkeästi niityn sisäosissa kasvavat taimet (osa-alueet 2 ja 4).

Kartta 17: Gåsgrundin merenrantaniityn hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Kuva 63: Niittykasvillisuuden seassa kasvavat puiden taimet tulisi poistaa niittykasvillisuuden ylläpitämiseksi.

6.2 Hoito-ohjeet luontotyypeille, joissa maanomistus on jaettu

6.2.1 Tammimäen jalopuumetsä

Kuva 64: Yleiskuva Tammimäen jalopuumetsästä

Perustiedot

Pinta-ala: 2,7 ha

Maanomistus: Espoon kaupunki /

Uudenmaan ELY-keskus

Luontotyyppi: jalopuumetsikkö

Rajaustunnus: LTA010145

Rauhoituspäivämäärä: 1.7.2003

Yleiskuvaus

Tammimäen jalopuumetsä on Lippajärven rannalla sijaitseva melko suurikokoinen jalopuumetsä, jossa jalopuiden lisäksi kasvaa runsaasti pähkinäpensaita. Osin polkuihin, talojen pihapiireihin ja järveen rajautuvan alueen puusto on lehtipuuvältaista, mutta paikoitellen kuusi kasvaa kuitenkin runsaana ylemmässä latvuserroksessa. Lisäksi järven rannassa on kapea kaistale tervaleppäkorpea. Alueen kenttäkerroksen kasvilajisto on monipuolista, mutta kärsii paikoin puuston varjostuksesta. Osalla alueesta myös jalopuut ja niiden taimet kärsivät kuusten varjostuksesta eikä jalopuiden uudistumismahdollisuudet ole kovin hyviä. Koko alueella on nähtävissä kantoja merkkeinä vanhoista hakkuista ja alueen puustoa on paikoitellen hoidettu puistomaisena jalopuut säästäten. Luontotyyppi on suosittua virkistysaluetta, jonka sisällä kulkee melko leveitäkin polkuja. Polkujen läheisyydessä kenttäkerroksen kasvillisuus on paikoin kärsinyt tallauksesta. Luontotyyppi on lisäksi paikoitellen roskaantunut ja vieraslajit ovat leviämässä alueelle rajauksen reunaosista. Alueelle on myös kasattu puutarhajätettä läheisiltä pihoilta.

Edustavuus: merkittävä (2+)

- + alueen laajuus, monipuolinen rakenne, vanhaa puustoa, maisemallisesti merkittävä
- luonnontilaisuus heikentynyt

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2)

- + runsaasti jalopuita ja pähkinäpensaita, monipuolinen pensas- ja kenttäkerroksen lajisto
- puustoa hakattu, kasvillisuus kärsinyt tallauksesta, vieraslajit, paikoin roskaantunut

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: haapa, tammi

Muut puulajit: kuusi, raita, rauduskoivu, mänty, lehmus, vaahtera, tervaleppä

Luontotyyppin keski- ja osittain pohjoisosat ovat lehtipuuvaltaista monijaksoista metsää, jossa valtapuina kasvavat haapa ja tammi. Rajauksen pohjoisreunalla, koillisessa sekä länsiosissa lehtipuiden seassa kuitenkin kasvaa runsaasti kuusia sekä ylemmässä että alemmassa latvuserroksessa. Lisäksi alueen lounaisnurkassa jalopuiden seassa kasvaa runsaasti kuusia. Koko alueella kasvaa yksittäisiä järeitä mäntyjä ja länsireunalla Lippajärven rannassa puustossa on myös kookkaita tervaleppiä. Alueen lahoppuusto on melko vähäistä, etenkin järeä lahoppu puuttuu alueelta lähes kokonaan. Paikoitellen kuitenkin esiintyy pieniläpimittaisia pystyyn kuolleita kuusia sekä lahoja lehtipuita maalahoppuuna. Jalopuita kasvaa alueella runsaasti eri ikä- ja kokoluokissa. Jalopuista alueella kasvaa eniten tammea, jonka lisäksi paikoitellen esiintyy myös vaahteraa ja lehmusta. Osa jalopuista on hyvin järeitä.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 50–75 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: pähkinäpensas, tuomi

Pensaston muut lajit: lehtokuusama, terttuselja, vadelma, paatsama, taikinamarja, koiranheisi, punaherukka

Alueen melko monipuolisessa pensaskerroksessa kasvaa runsaasti, paikoitellen hyvin suurikokoisia, pähkinäpensaita. Myös tuomi on paikoitellen runsaana alueella ja sen osuus runsastuu järven rantaa kohti. Pensaat hieman kärsivät varjostuksesta eri osissa luontotyyppiä.

Kasvillisuus

Luontotyyppi on pääosin käenkaali-oravanmarja -tyypin lehtoa, jossa kielo on kenttäkerroksen valtalajina lähes koko alueella. Paikoitellen esiintyy melko yleisenä metsäkurjenpolvea, valko- ja sinivuokkoa, käenkaalia, metsäkastikkaa sekä mustikkaa. Saniaista yleisinä kasvavat kivikko- ja metsäalvejuuri. Alueen eteläosassa olevalla puistomaisella alueella kenttäkerroksen valtalajeina ovat vuohenputki ja sananjalka. Idässä luontotyyppin rajalla on kapea kaistale tervaleppäkorpea, jossa yleisinä lajeina kasvaa mm. hiirenporras, ranta-alpi ja kurjenmiekka. Lisäksi rajauksen länsiosissa on pienialainen alue kuivaa puolukka-lillukkatyyppin lehtoa. Suurella osalla luontotyyppiä kenttäkerroksen kasvillisuuden peittävyys on hyvin vähäistä voimakkaan varjostuksen vuoksi.

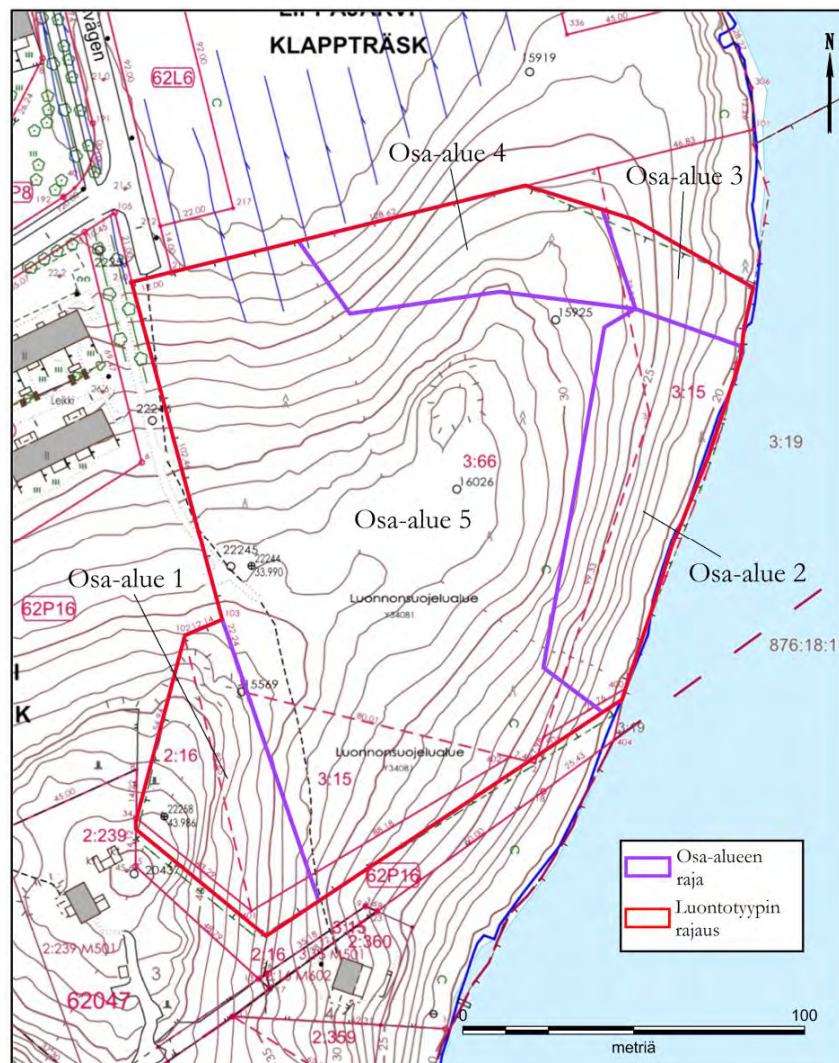
Kuva 65: Luontotyyppin eteläosissa on puistomainen alue, jossa kasvaa runsaasti sananjalkaa ja vuohenputkea.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: erittäin kiireellinen, aloitettava heti (4)

Hoidon tarve alueellisesti:

Alue on jaettu hoidon tarpeellisuuden kannalta viiteen eri osa-alueeseen, jotka ovat nähtävissä oheisessa kartassa. Alueella tarvittava luonnonhoito on lähinnä tiheänä kasvavien alikasvoskuusien ja suurempien varjostavien puiden poistoa ja harventamista. Alueella kasvavat nuoremmat jalopuut ovat melko huonokuntoisia ja voimakkaat kerralla tehdyt hoitotoimet voisivat olla niiden kehitykselle haitallisia. Luonnonhoito tulisikin toteuttaa useampana erillisenä hoitokertana. Myös vieraslajien seuranta ja torjunta on tarpeen alueen pohjois- ja länsiosissa. Koko luontotyyppin alueella on jonkin verran roskaa ja paikoitellen alueelle on kasattu myös puutarhajätettä läheisiltä pihoilta. Alueen kasvillisuuden peittävyys on paikoin vähäistä myös virkistyskäytön vuoksi. Luontotyyppin alueelle olisikin hyvä sijoittaa opastetauluja, jossa kerrotaan suojellun jalopuumetsän ominaispiirteistä ja alueella sallituista toimista.

Kartta 18: Tammimäen jalopuumetsän hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Osa-alue 1

Luontotyyppin lounaisosassa on harvennettava läpimitaltaan 5–7 cm melko tiheässä kasvavia ja varjostavia alikasvoskuusia kookkaiden jalopuiden ja haapojen seasta. Lisäksi jalopuiden taimet ja riutut ovat jäämässä kilpailussa kuusten varjoon. Alikasvoskuusia kasvaa tiheimmillään 13 kappaletta ja keskimäärin 7 kappaletta aaria kohti. Kuusia on aluksi poistettava jalopuiden ympäriltä 2 metrin säteellä ja tiheimmistä kohdista tulee harventaa noin puolet runkoluvusta.

Mikäli jalopuiden ja kenttäkerroksen kasvillisuuden tila ei parane alikasvoskuusia harventamalla viiden vuoden kuluessa, voidaan näitä pieniläpimittaisia kuusia harventaa myöhemmin lisää. Myöhemmillä hoitokerroilla voi tarvittaessa harventaa myös hieman kookkaampia, läpimitaltaan 10–15 cm kuusia. Osa näistä kookkaammista kuusista voi myös kaulata, jolloin lahoppuun määrä lisääntyy alueella vähitellen. Kuusia ei kuitenkaan poisteta osa-alueelta kokonaan, vaan niitä jätetään hoidon loppuvaiheessa kasvamaan 3–5 kappaletta aarille. Osa-alue rajautuu länsireunassaan luontotyyppin rajaan, jossa puustoa ei tule harventaa suojavyöhykkeen ylläpitämiseksi.

Kuva 66: Jalopuiden ympärillä kasvavia kuusia on poistettava luontotyyppin ominaispiirteiden säilyttämiseksi osa-alueella 1.

Osa-alue 2

Osa-alueella on erittäin kiireellinen hoidon tarve, ja tärkeimpänä hoitotoimena on varjostavien alempien latvuserrosten kuusten harvennus. Hoito on kuitenkin toteutettavana melko varovasti ja 2–3 erillisenä, noin 5 vuoden välein toistuvana hoitokertana. Osa-alueella kasvavat nuoremmat tammetsat ovat olleet melko pitkään kuusten varjostuksessa ja ovat latvukseltaan vaatimattomia. Näiden tammien sekä alueella kasvavien pähkinäpensaiden ympäriltä alemman latvuserroksen kuusia tulee poistaa varovasti noin kahden metrin säteellä. Kookkaampien, ylemmän latvuserroksen jalopuiden ympäriltä tulee poistaa 2–3 metrin säteellä kuuset, jotka varttuessaan kasvaisivat jalopuiden latvuksen sisään. Tiheimmissä kohdissa kasvaa läpimitaltaan 4–9 cm alikasvoskuusia yli 20 kappaletta aarilla, mutta myös läpimitaltaan 10–15 cm kuusia kasvaa melko tiheässä. Hoidon alkuvaiheessa alikasvoskuusia voi näissä kohdissa harventaa noin puolet runkoluvusta. Yksittäisiä, läpimitaltaan 10–15 cm, kuusia voi myös kaataa lahoppuiksi. Pystylahopuiden tuottaminen kaulaamalla ei kuitenkaan ole järkevää osa-alueella kulkevien polkujen varrella, sillä alue on suosittua virkistysaluetta.

Osa-alueen puuston ja kenttäkerroksen kasvillisuuden kehitystä tulee seurata ensimmäisiä hoitotoimia seuraavina vuosina. Varjostavien puiden varovaista harvennusta tulee jatkaa noin 5 vuoden päästä ensimmäisestä hoitokerrasta riippuen jalopuiden kunnosta. Kolmannen hoitokerran jälkeen nuorempien jalopuiden ympärillä tulisi olla noin 3 metriä vapaata kasvutilaa. Osa-alueen hoidon tarve tulisi kuitenkin arvioida uudelleen noin 10–15 vuoden kuluttua.

Kuva 67: Jalopuut ovat jäämässä kuusten puristuksiin osa-alueella 2.

Osa-alue 3

Tällä osa-alueella on tarpeellista harventaa varovasti jalopuiden ja pähkinäpensaiden välittömässä läheisyydessä kasvavia kuusia. Näitä varttuessaan jalopuiden latvuksen sisään kasvavia, läpimitaltaan 7–15 cm, kuusia tulee poistaa jalopuiden ympäriltä n. 2 metrin säteellä. Osan näistä kuusista voi jättää myös maalahopuiksi. Myös alemmassa latvuserroksessa kasvavien melko pieniläpimittaisten jalopuiden ympäriltä varjostavia kuusia tulee harventaa varovasti parin metrin säteellä. Lisäksi pähkinäpensaiden alla ja niiden välittömässä läheisyydessä kasvavia pieniä yksittäisiä alikasvoskuusia on tarpeen poistaa, mutta kuusia on myös jätettävä alueelle puuston monipuolisen rakenteen ylläpitämiseksi.

Kuva 68: Pähkinäpensaiden alla (kuvassa vasemmalla) ja jalopuiden välittömässä läheisyydessä (kuvassa oikealla) kasvavia kuusia tulee harventaa osa-alueella 3.

Osa-alue 4

Osa-alueella on erittäin kiireellinen hoitotarve ja sitä tulisi hoitaa 2–3 erillisenä, noin viiden vuoden välein toistuvana, hoitokertana. Alikasvoskuusien harventaminen ja vieraslajien poistaminen ovat alueen luonnonhoidon kannalta tärkeimmät toimenpiteet. Ensimmäisellä hoitokerralla tulee poistaa varovasti sekä ylemmän latvuserroksen että nuorempien jalopuiden välittömässä läheisyydessä, noin 2 metrin säteellä kasvavat kuuset, jotka ovat läpimitaltaan 7–15 cm. Myös alueella kasvavien pähkinäpensaiden ympäriltä kuuset on poistettava. Alemman latvuserroksen kuusia kasvaa tiheimmissä kohdissa yli 15 kappaletta aarilla, ja osa kuusista on kuollut pystyyn voimakkaan kilpailun seurauksena. Tiheinä kasvavista kuusiryhmistä tulee ensimmäisellä hoitokerralla harventaa noin puolet runkoluvusta, mutta muita jalopuiden kanssa kilpailevia puita tulee ensimmäisen hoitokerran yhteydessä jättää alueelle. Jäljelle jääviä varjostavia kuusia voi harventaa lisää noin viiden vuoden kuluttua ensimmäisestä hoitokerrasta, riippuen jalopuiden tilan ja kenttäkerroksen kasvillisuuden kehityksestä. Kuusia voi vielä myöhemmin harventaa tarvittaessa lisää, mutta tätä ennen osa-alueen hoitotarve tulisi selvittää uudestaan. Kuusia on kuitenkin hoitotoimien jälkeen jätettävä alueelle sekä taimina että kookkaimpina puina pitämään yllä puuston monipuolista rakennetta.

Kuva 69: Jalopuiden taimet ja kenttäkerroksen kasvillisuus kärsivät kuusten varjostuksesta osa-alueella 4.

Luontotyyppin rajauksen pohjoisreunassa kasvaa hyvin tiheänä kasvustona jättipalsamia, jota esiintyy myös osa-alueen länsiosissa luontotyyppin sisällä. Puuston harvennusta tulee välttää tässä kohtaa, jotta kenttäkerroksen valoisuus ei lisäännä liikaa ja jättipalsami ei pääse leviämään enempää luontotyyppin sisäosiin. Jättipalsamia on kitkettävä luontotyyppin pohjoisosissa ja rajauksen ulkopuolella luontotyyppin luontaisen kasvillisuuden ylläpitämiseksi.

Kuva 70: Kuusia tulee poistaa sekä jalopuiden että pähkinäpensaiden ympäriltä osa-alueella 4.

Osa-alue 5

Luontotyyppin edustavin osa jatkuu rajauksen pohjoisosista eteläosiin lähelle järven rantaa. Puustossa on runsaasti jalopuita eri ikä- ja kokoluokissa ja sen pensas- ja kenttäkerroksen lajisto on monipuolinen. Osa-alueen hoitotarve ei ole kiireellinen, mutta varjostavia kuusia kuitenkin kasvaa paikoitellen tiheinä ryhminä pähkinäpensaiden ja jalopuiden läheisyydessä, etenkin polkujen varsilla. Jalopuiden ja pähkinäpensaiden välittömässä läheisyydessä kasvavia läpimitaltaan 1–7 cm kuusia voi poistaa muiden osa-alueiden hoidon yhteydessä. Myös tälle osa-alueella on leviämässä rajauksen länsiosissa jättipalsamia, josta tätä vieraslajia tulisi kitkeä luontotyyppin lajiston ylläpitämiseksi.

Kuva 71: Kookkaan tammen läheisyydessä tiheinä kasvavia kuusia on harvennettava osa-alueella 5.

6.2.2 Gumbölenjoen vaahterametsikkö

Kuva 72: Yleiskuva Gumbölenjoen vaahterametsiköstä

Perustiedot

Pinta-ala: 4,4 ha

Maanomistus: Yksityinen/Espoon kaupunki

Luontotyyppi: jalopuumetsikkö

Rajaustunnus: LTA010253

Rauhoituspäivämäärä: 26.9.2002

Yleiskuvaus

Luontotyyppinä suojeltu vaahterametsikkö on Gumbölenjoen varressa sijaitseva edustava jalopuumetsikkö, joka luontotyyppin rajauksen itäpuolella jatkuu Mynttilänkosken jokilaakson luonnonsuojelualueena. Luontotyyppin läpi virtaavan usean metrin levyisen ja paikoin jyrkkärinteisen joen itäpuolella esiintyy myös vanhoja, pääuomasta eriytyneitä juoluoita. Alueen pääosin luonnontilaisen ja monikerroksisen puuston valtapuuna ovat kuusi, harmaaleppä ja haapa, joiden lisäksi alueella kasvaa runsaasti jalopuita. Alueen lahoppuun määrä on erittäin runsas. Pensaskerroksen valtalajina, etenkin luontotyyppin länsiosissa on tuomi, muita melko runsaina kasvavia pensaita ovat taikinamarja, vaahteran taimet ja koiranheisi. Kasvillisuudeltaan alue on enimmäkseen tuoretta lehtoa, joen vierustan rinteissä on myös kostean lehdon piirteitä. Paikoitellen maa on savista. Luontotyyppin länsiosissa puustoa on hoidettu ja alueen reunoilla kasvillisuudessa on nähtävissä kulttuurivaikutusta. Paikoitellen luontotyyppin sisäosissa joen varressa kasvaa myös vieraslajeja.

Edustavuus: hyvä (3)

- + runsaasti jalopuita, monipuolinen rakenne ja maaston muodot, maisemallisesti merkittävä
- luonnontilaisuus paikoin heikentynyt

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan lievästi heikentynyt (3)

- + monilajinen ja kookas puusto, edustava kasvillisuus, runsaasti lahoppuuta, luonnontilainen jokiuoma
- kasvillisuudessa paikoin kulttuurivaikutus, vieraslajit, puustoa hakattu

Puusto

Puuston peittävyys: 50–75 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: kuusi, haapa, harmaaleppä

Muut puulajit: vaahtera, vuorijalava, lehmus, raita, rauduskoivu, tervaleppä, pihlaja

Alueen ylemmän latvuskerroksen puusto koostuu pääosin järeistä kuusista, joista järeimmät ovat läpimitaltaan yli 70 cm. Paikoitellen myös harmaaleppä ja haapa sekä jalopuista vaahtera kasvavat runsaina. Alemmissa latvuskerroksissa eri lehtipuiden osuudet vaihtelevat eri osissa aluetta. Paikoitellen alueella esiintyy myös lähes puhdasta kuusikkoa, jossa lehtipuita kasvaa harvakseltaan. Alueella on erittäin paljon järeää pysty- ja maapuuta sekä läpimitaltaan pienempää lahopuuta. Lahopuu koostuu enimmäkseen järeistä kuusista, mutta alueella on runsaasti myös lahoja järeitä lehtipuita. Alueella on myös lahoja pieniläpimittaisia jalopuita, mutta järeät rungot puuttuvat. Luontotyyppin alueella kasvaa runsaasti jalopuita, erityisesti vaahteraa, eri kokoluokissa. Vaahteroiden lisäksi alueella kasvaa yksittäisiä tammia ja lehmuksia sekä muutamia järeitä vuorijalavia. Taimina on eniten vaahteraa ja vuorijalavaa, tammen ja lehmuksen taimia esiintyy alueella lähinnä yksittäisinä.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 25–50 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: tuomi

Pensaston muut lajit: jalopuiden taimet, taikinamarja, tervtuselja, vadelma, haavan taimet, koiranheisi, paatsama, mustaherukka, näsiä

Kuva 73: Gumbölenjoen vaahterametsikön rakenne on monipuolinen.

Kasvillisuus

Kasvillisuus on alueen läpi kulkevan joen ympäristössä sekä alueen itäosissa kulkevan puron läheisyydessä saniaisvaltaista. Runsaana esiintyvät mm. hiirenporras, iso-, kivikko- ja metsäälvejuuri sekä korpi- ja metsäimarre. Joen varrella kasvaa paikoitellen myös kotkansiipeä. Joen varressa esiintyvät paikoin runsaana myös luhtalemmikki, ranta-alpi, kurjenmiekka ja rantakukka. Rinteiden yläosat ovat pääosin käenkaali-oravanmarjatyyppin lehtoa, mutta kenttäkerroksen valtalajit vaihtelevat paikoitellen tällä laajalla luontotyyppillä. Esimerkiksi käenkaali, kielo, vuohenputki sekä lehtotähtimö kasvavat paikoin runsaina. Alueella esiintyy myös lehtomaista kangasta, jossa käenkaali ja paikoitellen mustikka kasvavat runsaana. Luontotyyppin reunaosissa kasvillisuudessa on havaittavissa selkeä kulttuurivaikutus erityisesti alueen kaakkois- ja lounaisosissa peltojen ja pihapiirien läheisyydessä.

Hoito-ohjeet

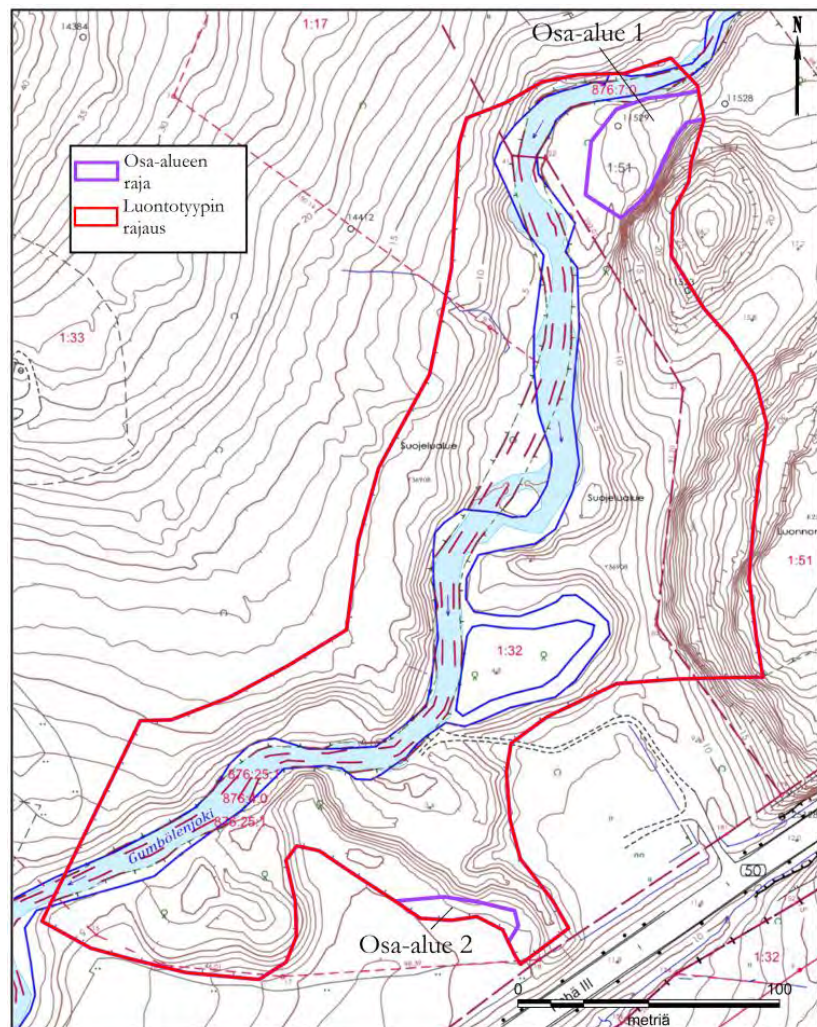
Kiireellisyys: kiireellinen,
aloitettava 5 v kuluessa (3)

Hoidon tarve alueellisesti:
Luontotyyppi on pääosin hyvässä kunnossa. Rajauksen sisäpuolella on kuitenkin melko pienialaisia kiireellistä hoitoa vaativia osa-alueita, jotka ovat merkittynä oheiseen karttaan.

Osa-alue 1

Luontotyyppin rajauksen
pohjoisosissa lähellä
Mynttilänkosken jokilaakson
luonnonsuojelualueen rajaa
on tiheä harvennuksen
tarpeessa oleva kuusikko,
jonka seassa kasvaa
yksittäisiä lehtipuita. Kuusien
seassa kasvaa myös
riukumaisia sekä hieman
kookkaampia vaahteroita,
joista osa on läpimitaltaan yli
25 cm. Kenttäkerroksen
kasvillisuus on melko
vähäistä voimakkaan
varjostuksen vuoksi.
Varjostava kuusikko
kuitenkin sijaitsee

kalliojyrkänteiden ja jokivarren rinteiden välillä ja on luonnonhoidon kannalta vaikeasti saavutettavissa. Koska kuusten runkojen ja hakkuutähteiden kuljetus alueelta ei ole helposti järjestettävissä, yksittäisiä varjostavia kuusia voi kaulata ja kaataa 2–3 metrin säteellä lehtipuuryhmien, erityisesti jalopuiden ympäriltä ja seasta. Näin jalopuiden uudistumismahdollisuuksia sekä kenttäkerroksen valoisuutta saadaan hieman parannettua, ja samalla lisätään lahopuun määrää alueella. Jokivarren rinne tulee kuitenkin jättää käsittelemättä.

Kartta 19: Gumbölenjoen jalopuumetsikön hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Kuva 74: Varjostava harvennuksen tarpeessa oleva kuusikko luontotyyppin osa-alueella 1.

Osa-alue 2

Luontotyyppin rajauksen eteläosissa kasvaa tiheässä kuusia, jotka varjostavat sekä vuorijalavan että vaahteran taimia. Myös kenttäkerroksen kasvillisuuden peittävyys on vähäistä varjostuksen vuoksi. Hoitoa vaativa alue sijaitsee kuitenkin luontotyyppin rajalla, jonka ulkopuolella on peltoa. Tiheä puusto toimii suojavaikkeenä eikä sitä pidä harventaa aivan luontotyyppin rajalla, mutta läpimitaltaan 3–10 cm kuusia voi osa-alueen sisäosissa poistaa 2 metrin säteellä jalopuiden ympäriltä. Muutaman yksittäisen, läpimitaltaan yli 12 cm kuusen voi myös kaataa tai kaulata jalopuiden ympäriltä ja jättää alueelle lahoppuiksi. Tällä tavoin kenttäkerroksen valoisuutta ja jalopuiden uudistumisen edellytyksiä saadaan parannettua. Harvennettavien kuusten hakutähteet on kuljetettava alueelta pois.

Kuva 75: Osa-alueella 2 kasvava jalopuita varjostava kuusikko, jota tulee harventaa.

6.2.3 Kettuniemen lehmusmetsä

Kuva 76: Yleiskuva kettuniemen lehmusmetsästä

Perustiedot

Pinta-ala: 0,59 ha
Maanomistus: Espoon kaupunki
(pohjoisosa), Helsingin kaupunki (läntisin
osa), yksityinen (eteläisin osa)

Luontotyyppi: jalopuumetsikkö
Rajaustunnus: LTA010255
Rauhoituspäivämäärä: 26.9.2002

Yleiskuvaus

Kettuniemen lehmusmetsä on pääosin tuoretta lehtoa oleva kivikkoinen kallioalusrinne, joka rinteen alla vaihtuu lehtokorveksi. Puusto on alueella kookasta, valtapuina ovat kuusi ja metsälehmus, joiden lisäksi alueella kasvaa haapaa, pihlajaa, harmaaleppää sekä koivuja. Alueen puusto on melko luonnontilaista ja siellä esiintyy runsaasti eri lahoasteista lahoppuustoa sekä maa- että pystypuuna. Suurin osa lahoppuusta on kuusia, mutta joukossa myös lahoja lehmuksen runkoja. Joitakin vanhoja, jo pitkälle lahonneita kantoja näkyy merkinä vanhoista hakkuista. Alikasvoskuuset kasvavat alueella paikoitellen tiheässä ja varjostavat sekä lehtokasvillisuutta että lehmuksen taimia. Lehmuksia kasvaa sekä alueen itä- että eteläosissa rajauksen ulkopuolella. Luontotyyppin itäpuolella alkaa Jänisniemen luonnonsuojelualue ja näiden kahden alueen väliin jää sekä koillisessa että kaakossa pienet kaistaleet, joilla kasvaa hyväkuntoisia lehmuksia ja edustavia lehtopensaita kuten näsiä, koiranheittä sekä lehtokuusamaa. Näiden oheiseen karttaan katkoviivoilla merkittyjen alueiden lisääminen rajaukseen muodostaisi luontotyyppistä nykyistä järkevämmän kokonaisuuden.

Edustavuus: hyvä (3)

+ vanhaa ja kookasta puustoa, lehmukselle ominainen kasvupaikka, monipuolinen rakenne

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan lievästi heikentynyt (3)

+ runsaasti lahoppuuta myös lahoja jalopuita, monipuolinen puusto ja pensaskerros, tyypillinen lehtokasvillisuus

– vähäisiä jälkiä vanhoista hakkuista

Kuva 77: Sekä luontotyyppin koillis- että kaakkoispuolella rajauksen ulkopuolelle jää edustavaa lehmuslehtoa. Kuva luontotyyppin kaakkoispuolella rajauksen ulkopuolelta.

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: kuusi, metsälehmus

Muut puulajit: haapa, koivut, harmaaleppä, pihlaja, mänty

Kuusi on alueella valtapuuna, etenkin alueen länsi- ja luoteisosissa. Osa kuusista on hyvin järeitä, läpimitaltaan yli 50 cm. Kuusia että lehmuksia esiintyy alueella monessa eri latvuserroksessa. Lehmukset ovat vallitsevina alueen keskiosissa, kalliorinteen alla alueen länsiosissa lehmusta esiintyy lähinnä pensaina ja taimina. Lahopuuta on alueella erittäin runsaasti sekä järeänä pysty että maapuuna. Suurin osa lahopuusta on järeää kuusimaapuuta, mutta alueella näkyy myös pystyyn kuolleita kuusia, järeitä koivupötkkelöitä sekä koivumaapuuta. Lahopuun joukossa myös lehmusta sekä pysty että maapuuna. Luontotyyppin jalopuiden tarkkaa lukumäärää ei tämän selvityksen yhteydessä laskettu. Vuoden 1998 kartoituksessa läpimitaltaan yli 7 cm lehmusten määräksi laskettiin 77 kappaletta, mikä vastaa hyvin myös nykyistä tilaa. Luontotyyppin kriteerit täyttyvät edelleen selkeästi. Alueen lehmusten jatkumo on hyvä, sekä kookkaita että pensasmaisia lehmuksia kasvaa melko tasaisesti koko alueella. Osa kookkaammista lehmuksista kuitenkin jää rajauksen ulkopuolelle.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 25–50 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: lehmus, kuusen taimet

Pensaston muut lajit: haavan taimet, näsiä, lehtokuusama, koiranheisi

Alueella on runsaasti ja tasaisesti pensasmaista lehmusta, jonka seassa kuusia kasvaa paikoin tiheässä. Muita lehtopensaita esiintyy keskiosien lisäksi lähinnä alueen etelä- ja itäosissa lähellä luontotyyppin rajaa ja rajauksen ulkopuolella.

Kasvillisuus

Aivan alueen länsilaita, luoteisnurkka ja pohjoisreunan läntisin osa on OMT -tyypin lehtomaista kangasta, jossa mustikka on selkeänä kenttäkerroksen valtalajina. Myös metsäkastikka, kielo, käenkaali ja vanamo esiintyvät alueella runsaana. Suurin osa alueesta on käenkaali-oravanmarjatyypin (OMaT) -lehtoa, jossa edellisten kasvien lisäksi oravanmarjaa, lillukkaa ja sinivuokkoa on melko runsaana. Luontotyyppin rajauksen itäosissa kasvillisuudessa on myös kostean lehdon piirteitä, sillä luontotyyppi vaihtuu lehtokorpeen.

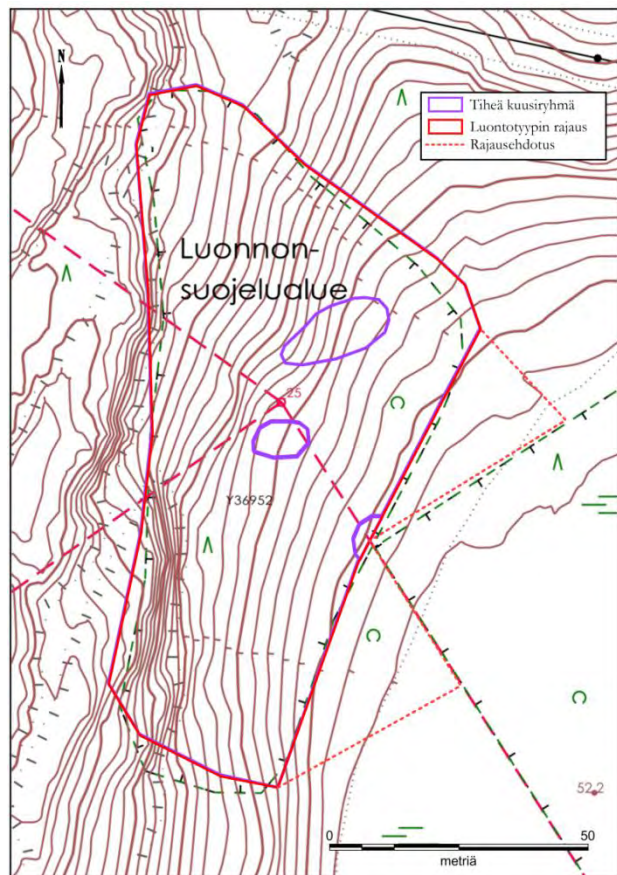
Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: ei kiireellinen, hoito pidemmän ajan kuluessa (2)

Hoidon tarve alueellisesti:

Vaikka luontotyyppi ei ole hoidon tarpeen kannalta kovin kiireellinen, luontotyyppin alueella kasvaa melko pienialaisia kuusialikasvosryhmiä, jotka paikoitellen varjostavat sekä kenttäkerroksen kasvillisuutta että lehmuksen taimia. Hoidon tarpeessa olevat alueet ovat merkittyinä ohaiseen karttaan.

Alueen keskiosissa lehmusryhmien alla kasvaa pituudeltaan 1,5–4 m ja läpimitaltaan 2–6 cm alikasvoskuusia, jotka on poistettava ennen kuin kuuset saavuttavat lehmusten latvuksen ja alkavat varjostaa kenttäkerrosta voimakkaammin. Osa alikasvoskuusista uudistuu kaatuneiden kuusten tilalle, jolloin kuusen taimet ovat osana metsän luontaista dynamiikkaa ja pitävät yllä alueen puuston rakenteen monipuolisuutta. Joitakin näistä kuusiryhmistä (kts. kartta 20) voi kuitenkin olla tarpeen harventaa kenttäkerroksen valoisuuden ja lehmusten uudistumisen ylläpitämiseksi. Kuusia on pienikokoisina vielä melko helppoa harventaa ja muutaman vuoden sisällä aloitetut hoitotoimet myös vähentävät myöhempiä hoitokustannuksia.

Kartta 20: Kettuniemen lehmusmetsän hoitokartta.
Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Kuva 78: Luontotyyppin keskiosissa on harvennettava lehmusten tyvellä kasvavia kuusia.

Kuva 79: Luontotyyppin koillisosassa tiheässä kasvavia kuusia.

6.2.4 Ryssängsbäckenin pähkinäpensaslehto

Kuva 80: Yleiskuva Ryssängsbäckenin pähkinäpensaslehdosta

Perustiedot

Pinta-ala: 0,24 ha

Maanomistus: Espoon kaupunki / Espoon

Seurakuntayhtymä

Luontotyyppi: pähkinäpensaslehto

Rajaustunnus: LTA201377

Rauhoituspäivämäärä: 10.2.2005

Yleiskuvaus

Pähkinäpensaslehto sijaitsee kahden kalliorinteen välisessä, itään päin viettävässä notkelmassa. Alueen läpi itä-länsisuunnassa kulkevan kuivuneen purouoman ympärillä on pienellä alueella hiirenporras-käenkaalityypin lehdon piirteitä, muualla luontotyyppi on lehtomaista kangasta. Alueen puusto koostuu enimmäkseen järeistä kuusista, joiden seassa on myös järeitä haapoja ja rauduskoivuja. Alueella on runsaasti erikokoisia ja hyväkuntoisia pähkinäpensaita, joiden lisäksi alueella kasvaa joitakin vaateliaita lehtopensaita. Luontotyyppin läpi kulkee pieniä polkuja, joiden lähistössä kasvillisuus on hieman kärsinyt tallauksesta. Noin puolet alueesta kuuluu Ryssänkallio-Isosuo luonnonsuojelualueeseen, joka on kaupungin omistuksessa. Alueen itäinen puolikas kuuluu Espoon seurakuntayhtymälle. Melko kookkaita pähkinäpensaita kasvaa alueen pohjoisosissa vielä rajauksen ulkopuolella.

Edustavuus: merkittävä (2)

+ luonnontilaisuus

– pienialainen

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan lievästi heikentynyt (3)

+ pähkinäpensaiden määrä, lahoppuun määrä, järeä puusto

– kasvillisuus hieman kärsinyt tallauksesta

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: kuusi

Muut puulajit: rauduskoivu, haapa, yksittäiset männyt

Järeät kuuset ovat luontotyyppin yksijaksoisen puuston selvänä valtapuuna. Järeimmät kuuset ovat läpimitaltaan yli 50 cm. Kuusten seassa kasvaa myös järeitä haapoja ja rauduskoivuja sekä yksittäisiä mäntyjä. Alueella kasvaa myös jonkin verran alikasvoskuusia ja pienikokoisia pihlajia, jotka eivät kuitenkaan muodosta omaa selkeää latvuserrosta. Luontotyyppillä on kokoonsa nähden melko runsaasti lahoppuuta, sekä pysty että maapuuna. Läpimitaltaan alle 30 cm kuusia on kuollut pystyyn jonkin verran alueen eteläreunan läheisyydessä.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 25–50 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: pähkinäpensas

Pensaston muut lajit: pihlaja, kuusen taimet, näsiä, taikinamarja, tuomi

Pähkinäpensaiden lukumäärää ei ole tämän kartoituksen yhteydessä laskettu. Vuoden 1998 kartoituksen perusteella alueella kasvoi 84 yli 2 metristä pensasta ja pähkinöiden määrä täyttää edelleen selvästi luontotyyppin kriteerit. Pensaita on runsaasti ja ne ovat pääosin hyväkuntoisia ja elinvoimaisia. Joidenkin pensaiden seassa kasvaa kuusia, jotka olisi syytä poistaa alueelta. Lahoja rankoja on jonkin verran sekä pystyssä että maassa, vanhoja runnamaisia pensasmuodostumia ei alueella kuitenkaan ole. Muita lehtopensaita, kuten taikinamarjaa ja vähemmässä määrin näsiä ja koiranheittä, esiintyy lähinnä alueen itäosissa pieninä kasvustoina. Pensaskerroksessa on lisäksi melko runsaasti pihlajan taimia.

Kasvillisuus

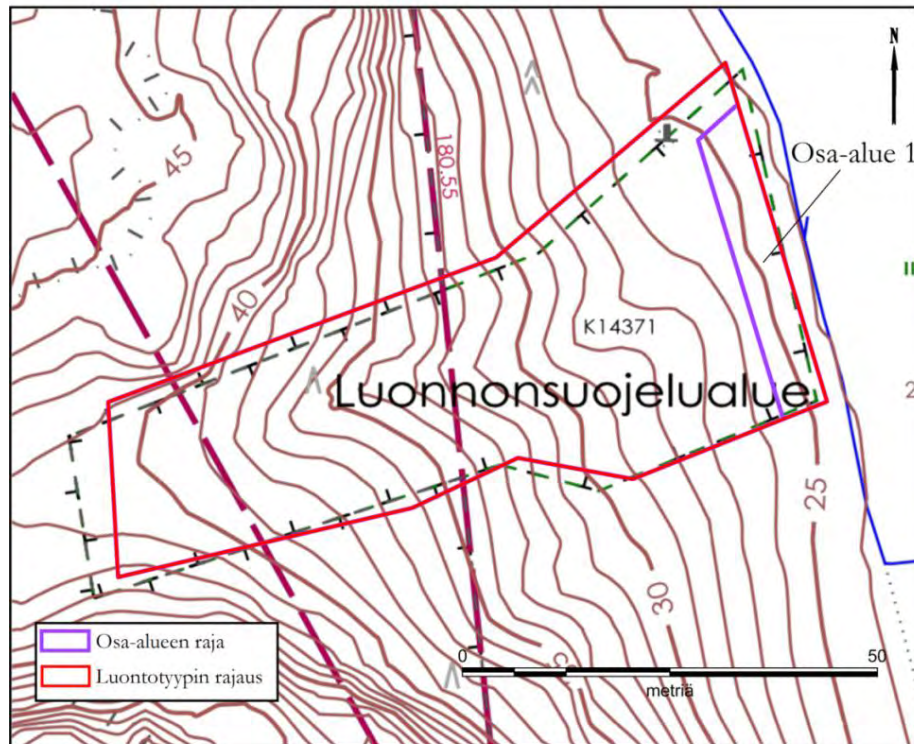
Alue on pääosin käenkaali-oravanmarja -tyypin (OMaT) lehtoa, jossa kenttäkerroksen kasvillisuus on paikoin niukkaa. Yleisimpinä lajeina kenttäkerroksessa ovat mustikka ja kielo. Myös oravanmarjaa on melko runsaasti. Luontotyyppin keskellä itä-länsisuunnassa kulkevan kuivuneen purouoman varrella esiintyy pienellä alueella hiirenporras-käenkaali -tyypin lehtokasvillisuutta, kuten hiirenporrasta, korpi-imarretta, käenkaalia ja valkovuokkoa.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: ei kiireellinen, hoito pidemmän ajan kuluessa (2)

Hoidon tarve alueellisesti:

Alueella on jonkin verran alikasvoskuusia, paikoin tiheinä kasvustoina, etenkin aivan alueen itäisellä reunalla. Luontotyyppi on hyvin pienialainen ja kuusiryhmät on maastossa helppo löytää, eikä kaikkia hoitoa tarvitsevia kohtia ole merkittynä oheiseen karttaan, itärajalla olevaa tiheää kuusiriviä lukuun ottamatta. Alueella ei ole kiireellistä hoitotarvetta, mutta hoidon tehokkuuden ja kustannusten minimoimisen kannalta, hoito on aloitettava viimeistään viiden vuoden kuluttua, kun suurin osa kuusista on vielä pieniä ja helposti poistettavissa. Yksittäisiä kuusia tulee kuitenkin jättää alueelle, jotta luontotyyppin rakenne pysyy monipuolisena.

Kartta 21: Ryssängsbäckenin pähkinäpensaslehdon hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Luontotyypin sisäosissa purouoman varrella melko tiheässä kasvavat alle 2 metriset kuuset eivät vielä varjosta kenttäkerrosta kovin voimakkaasti, mutta niiden harventaminen kannattaa ennen kuin varjostus voimistuu. Tiheimmistä kuusiryhmistä harvennetaan aluksi noin kaksi kolmasosaa runkoluvusta, ja tarvittaessa myöhemmin lisää. Hieman uomasta etelään 2–3 metrisiä kuusia kasvaa myös pähkinäpensaiden sisällä. Kuusiryhmiä on tässä vaiheessa vielä helppoa harventaa, sillä kuuset ovat vielä riittävän pieniä, että poisto onnistuu myös ilman raivaussahaa.

Kuva 81: Luontotyypin läpi kulkevan kuivuneen purouoman vierestä kuusen taimien poisto on tarpeen.

Kuva 82: Pähkinäpensaiden sisällä ja välittömässä läheisyydessä kasvavat kuuset tulee poistaa.

Osa-alue 1

Alueen itälaidalla kasvaa tiheänä rivinä noin kolmekymmentä, läpimitaltaan 1–4 cm ja pituudeltaan 1,5–4 metristä kuusta, joista osa kasvaa pähkinäpensaiden välittömässä läheisyydessä. Nämä kuuset varjostavat myös alueen sisäosia, mutta toisaalta rajaavat alueen itärajan melko selkeästi ja toimivat suojavyöhykkeenä. Kuusista tulee aluksi poistaa 2 metrin säteellä pähkinäpensaista ja harventaa muualla noin kolmasosan runkoluvusta sekä tarvittaessa myöhemmin lisää. Kuusten voimakas harvennus ei kuitenkaan ole suositeltavaa, jotta luontotyyppin pienilmasto ei muutu kerralla liikaa.

Kuva 83: Osa-alueella 1, luontotyyppin itälaidalla kasvaa tiheässä kuusia, joita tulee harventaa.

6.2.5 Meerlammen lehmusmetsä

Kuva 84: Yleiskuva Meerlammen lehmusmetsästä.

Perustiedot

Pinta-ala: 0,66 ha

Maanomistus: Espoon kaupunki / yksityinen

Luontotyyppi: jalopuumetsikkö

Rajaustunnus: LTA010258

Rauhoituspäivämäärä: 29.4.2003

Yleiskuvaus

Meerlammen lehmusmetsä on edustava lehmuslehto Nuuksiontien ja kalliojyrkänteen väliin jäävässä rinteessä. Luontotyyppin alueella kasvaa runsaasti kookkaita hyväkuntoisia lehmuksia ja paikoitellen vaahteroita. Lehmuksen lisäksi alueen pääpuulajeina ovat kuusi ja haapa. Alueella on myös runsaasti lahoppuuta ja sen kenttäkerroksen kasvilajisto on monimuotoinen. Kasvillisuudeltaan alue on suurimmaksi osaksi käenkaali-oravanmarja -tyypin lehtoa. Luontotyyppi on lisäksi maisemallisesti merkittävä, sillä se rajautuu Nuuksiontiehen. Luontotyyppi ei vaadi kiireellistä hoitoa, mutta alueen keskiosissa kasvaa pienellä alueella kenttäkerrosta voimakkaasti varjostavia alikasvoskuusia. Lisäksi alue on paikoin roskaantunut.

Edustavuus: hyvä (3)

+ melko luonnontilainen, rakenteeltaan monipuolinen, maisemallisesti merkittävä

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan lievästi heikentynyt (3)

+ runsaasti lahoppuuta, kenttäkerroksen monipuolinen kasvilajisto, monijaksoinen puusto.

– merkkejä vanhasta asutuksesta, reunaosien kasvillisuudessa kulttuurivaikutus, paikoin roskaantunut

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100%

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: kuusi, lehmus, haapa

Muut puulajit: harmaaleppä, tervaleppä, hieskoivu, mänty, vaahtera, raita

Alue on sekametsää, jonka etelälaidalla kalliojyrkänteiden alla valtapuina ovat kuuset, joiden seassa kasvaa myös kookkaita lehmuksia. Haapa on puolestaan valtapuuna luontotyyppin länsi- ja lounaisosissa. a kasvaa kuusten seassa. Luontotyyppin rajauksen pohjoislaidalla Nuuksiontien vieressä puusto on lehtipuuvaltaista. Luontotyyppin alueella on runsaasti lahoppuuta sekä maa- että pystypuuna. Lahoppuuna on sekä tuoretta että pitkälle lahonneutta havu- ja lehtipuuta, myös järeää. Jalopuiden lukumäärää ei laskettu tämän selvityksen yhteydessä. Alue kuitenkin täyttää luontotyyppin vaatimukset selvästi. Lehmuksia kasvaa runsaasti melko tasaisesti koko alueella, läpimitaltaan yli 7 cm vaahteroita esiintyy lähinnä yksittäisinä ryhminä. Lehmuksista järeimmät ovat läpimitaltaan yli 40 cm. Lisäksi alueella on runsaasti vaahteran ja lehmuksen taimia ja riukuja. Jatkumo on molemmilla jalopuilla hyvä.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 25–50 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: lehmus, pihlaja, tuomi

Pensaston muut lajit: raita, kuusen taimet, taikinamarja, lehtokuusama, näsiä, vadelma

Kasvillisuus

Luontotyyppin eteläosien rinteessä kasvillisuudessa on lehtomaisen kankaan piirteitä, ja kielo, mustikka, lillukka sekä metsäkastikka ovat kenttäkerroksessa yleisiä. Suurelta osin luontotyyppin kasvillisuus on käenkaali-oravanmarjatyyppin lehtoa, kuivuneen puron varrella alueen keski- ja pohjoisosissa maaperän kosteus lisääntyy ja saniaiset, ojakellukka sekä rönsyleinikki ovat yleisiä. Lähempänä tietä myös vuohenputki, mesiangervo ja metsäkurjenpolvi yleistyvät.

Huomionarvoiset lajit: Soikkokaksikko

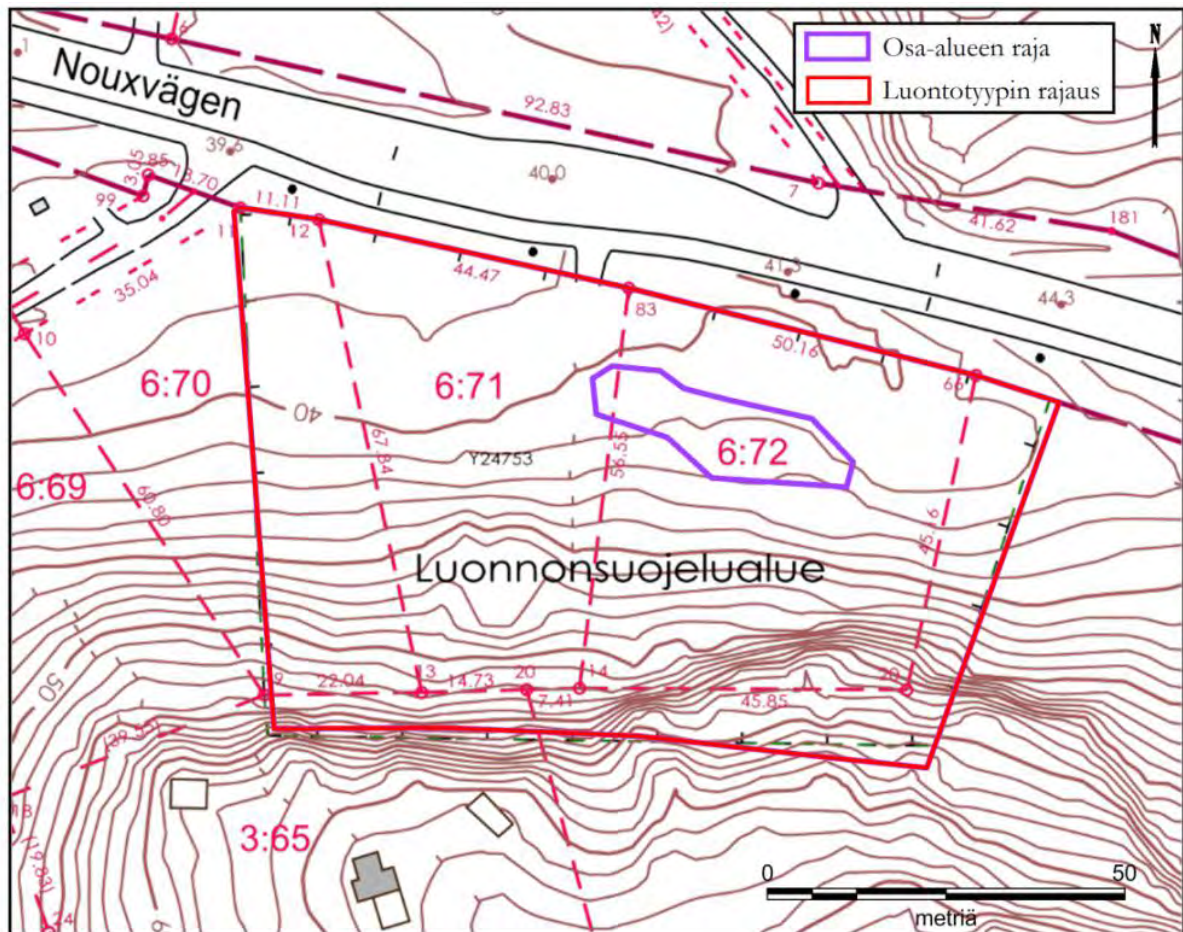
Kuva 85: Soikkokaksikko Meerlammen lehmusmetsässä.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: ei kiireellinen, hoito pidemmän ajan kuluessa (2)

Hoidon tarve alueellisesti:

Alue on pääosin hyvässä kunnossa, eikä hoitotoimille ole kiireistä tarvetta. Oheiseen karttaan merkityllä alueella, vanhan rakennuksen perustuksien ympäristössä luontotyyppin keskiosissa kuitenkin kasvaa melko tiheänä ryhmänä harvennuksen tarpeessa olevia, pituudeltaan 0,5–6 -metrisiä alikasvoskuusia. Nämä kuuset varjostavat kenttäkerroksen kasvillisuutta melko voimakkaasti (kuvat 85 ja 86). Varjostavia kuusia ei ole kovin laajalla alueella, ja ne ovat pienikokoisina vielä helposti harvennettavissa. Kaikkia alikasvoskuusia ei kuitenkaan ole tarpeen harventaa, mutta jalopuiden välittömästä läheisyydestä kuuset tulee poistaa. Rakennuksen perustusten luoteispuolella kasvavasta tiheästä kuusiryhmästä voi harventaa puolet runkoluvusta, ja tarvittaessa myöhemmin lisää, mikäli kenttäkerroksen kasvillisuus ei ala elpyä. Harvennustähteet on kuljetettava alueelta pois, jotta kuusen hapan neulaskarikerke saadaan poistettua luontotyyppiltä.

Kartta 22: Meerlammensalmen lehmusmetsän hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Kuva 86: Alueen keskellä, talon perustuksien kohdalla, kasvaa tiheässä kuusia, joita on syytä harventaa jotta luontotyyppi säilyy edustavana.

Luonnonhoidon järjestäminen luontotyyppillä on helppoa, sillä luontotyyppi sijaitsee tien vieressä. Osa luontotyyppistä on yksityismaata, mutta suurin osa ja hoitoa vaativa alue sijaitsevat kaupungin maalla, jolloin ympäristökeskuksen ympäristöhoitajat voivat vastata luonnonhoidosta. Mitä nopeammin varjostavaa puustoa harventaa, sitä tehokkaampaa hoito on ja sitä vähemmän alueella on jatkossa hoitotarvetta. Luontotyyppin Nuuksiontiehen rajautuvalla laidalla on jonkin verran roskia, ja myös roskien poisto on alueella ajoittain tarpeen. Muuten alueella ei kiireellistä hoidontarvetta.

Kuva 87: Rakennuksen perusteiden länsipuolella oleva tiheä kuusiryhmä, jota on harvennettava.

6.3 Yksityismailla olevien luontotyyppien hoito-ohjeet

6.3.1 Mustakallion lehmusmetsä

Kuva 88: Yleiskuva Mustakallion lehmusmetsästä

Perustiedot

Pinta-ala: 0,32 ha

Maanomistus: Yksityinen

Luontotyyppi: jalopuumetsikkö

Rajaustunnus: LTA010259

Rauhoituspäivämäärä: 24.2.2003

Yleiskuvas

Nuoksiontien länsipuolella sijaitseva Mustakallion lehmuslehto on kapea ja selkeästi rajattu lehtokaistale pienen kallion alla olevassa rinteessä. Nuoria puumaisia lehmuksia kasvaa alueella melko tasaisesti ja alueen kokoon nähden runsaasti. Alueella kasvaa myös yksittäisiä vaahteroita. Alueen puustoa on kuitenkin hoidettu ennen rajauspäätöstä, eikä alueen puusto ole kovin luonnontilaista. Järeä puusto, muutamia kuusia lukuun ottamatta, puuttuu alueelta kokonaan. Myös lahoppuun määrä on alueella vähäinen. Luontotyyppin rajauksen pohjoispuolella on lisäksi tehty hakkuita, jotka ovat vaikuttaneet myös luontotyyppin valaistusoloihin ja pienilmastoon. Kenttäkerroksen kasvillisuus on paikoitellen hyvin niukkaa, minkä lisäksi voimakkaasti varjostavia alemman latvuserroksen kuusia kasvaa alueen keskiosissa hyvin tiheänä.

Edustavuus: merkittävä (2)

+ lehmusten määrä

– luonnontilaisuus heikentynyt hakkuiden seurauksena

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2)

+ lehmusten jatkumo

– puustoa hakattu, kenttäkerroksen kasvillisuus muuttanut ja peittävyydeltään harvaa

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: kuusi, lehmus, haapa

Muut puulajit: koivu, tervaleppä, vaahtera

Kuusi ja lehmus ovat luontotyyppin valtapuina ylemmässä latvuserroksessa. Puusto ei kuitenkaan ole kovin järeää, vaikka alueella kasvaakin joitain melko kookkaita kuusia ja haapoja. Alueen luoteisosissa avohakkuun laidalla kasvaa runsaasti riukumaisia tervaleppiä alemmassa latvuserroksessa, itäreunalla on puolestaan runsaasti riukumaisia pihlajia. Lehmuksia kasvaa alueella melko tasaisesti eri kokoluokissa, läpimitaltaan yli 7 cm vaahteroita on alueella vain muutama. Vaahteran taimia alueella kuitenkin kasvaa melko tasaisesti, etenkin alueen länsiosassa. Alueen lahoppuuston määrä on hyvin vähäinen muutamaa pieniläpimittaista maapuuta ja oksia lukuun ottamatta. Pystylahopuita ei alueella ole.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 50–75 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: lehmuksen taimet, pihlaja, kuusen taimet

Pensaston muut lajit: haavan taimet, näsiä

Alueella kasvaa melko runsaasti lehmuksen taimia ja pensasmaisia lehmuksia, jotka kuitenkin paikoitellen kärsivät tiheässä kasvavien alemman latvuserroksen kuusten voimakkaasta varjostuksesta. Näsiä kasvoi luontotyyppin alueella vain yksi yksittäinen varsi.

Kasvillisuus

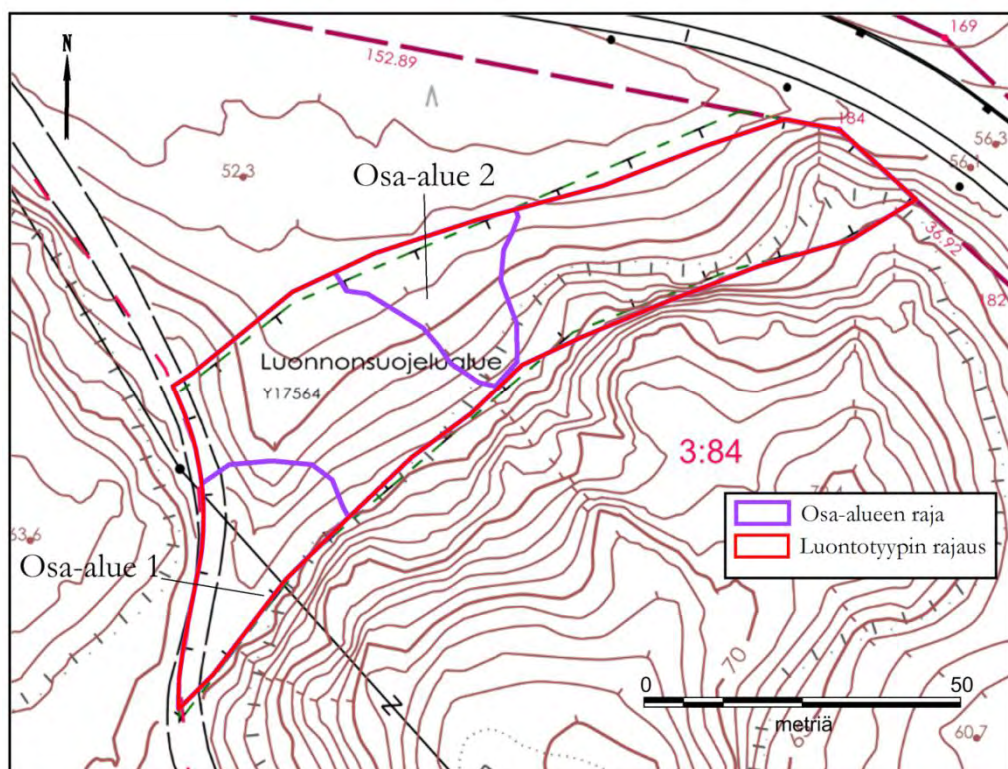
Alueen kasvillisuus on suurimmilta osin käenkaali-oravanmarjatyypin lehtoa, jonka valtalajina on kielo. Melko runsaana kasvaa lisäksi metsäkastikkaa ja harvakseltaan myös valkovuokkoa, lillukkaa ja kevätpiippoa. Kasvillisuuden peittävyys on kuitenkin hyvin vähäistä voimakkaasti suurella osalla luontotyyppiä varjostavien alikasvoskuusien vuoksi. Alueen luoteisosissa olevan kuivuneen ojan vierustalla on myös rippeitä hiirenporras-käenkaalityypin lehdosta, jossa kasvaa saniaisia, kuten hiirenporrasta, metsäälvejuurta sekä korpi-imarretta edellä mainittujen kasvien lisäksi. Vuoden 1998 inventoinnin perusteella ojan varressa on edellä mainittujen saniaisten lisäksi kasvanut mm. mesiangervoa, rätvänää, huopaohdaketta ja maariankämmeekkää, joita ei alueella enää löytynyt. Luontotyyppin itäosa on enimmäkseen käenkaali-mustikkatyypin lehtomaista kangasta, jossa mustikka, kielo ja metsäkastikka sekä paikoin myös sananjalka esiintyvät melko runsaina.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: erittäin kiireellinen, aloitettava heti (4)

Hoidon tarve alueellisesti:

Alue on erittäin kiireellisen luonnonhoidon tarpeessa ja hoidossa etusijalla on tiheässä kasvavien ja voimakkaasti varjostavien alikasvoskuusten harventaminen. Voimakas, kerralla tehty harvennus voi kuitenkin muuttaa jo muutenkin pienialaisen luontotyyppin ominaispiirteitä liikaa ja olla haitallista varjostuksessa kasvaneille jalopuille. Alueen hoito on toteutettava useana erillisenä, noin viiden vuoden välein toistuvana hoitokertana. Hoitoa vaativat alueet ovat merkittyinä oheiseen karttaan.

Kartta 23: Mustakallion lehmusmetsän hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Osa-alue 1

Luontotyyppin länsiosissa on ensimmäisellä hoitokerralla poistettava 2 metrin säteellä jalopuiden ympärillä kasvavia, läpimitaltaan 1–5 cm kuusia. Tässä kohtaa alemman latvuserroksen kuuset eivät kasva kovin tiheässä, mutta varjostavat silti kenttäkerroksen kasvillisuutta sekä jalopuiden nuorempia yksilöitä. Yksittäisiä pienikokoisia kuusia voi jättää kasvamaan, jotta puuston monipuolinen rakenne säilyy, mutta tuuheat ja voimakkaasti varjostavat kuuset on poistettava.

Kuva 89: Osa-alueella 1 on harvennettava kuvassa näkyviä tuuheita ja voimakkaasti varjostavia kuusia.

Osa-alue 2

Tällä osa-alueella tiheässä kasvavien alemman latvuserroksen kuusien harventaminen on tarpeen jalopuiden uudistumisen ylläpitämiseksi ja kenttäkerroksen kasvillisuuden elvyttämiseksi. Tiheimmillään kuusia, jotka ovat läpimitaltaan 1–6 cm ja pituudeltaan 2–6 m, kasvaa noin 25 kappaletta aarilla. Kuusten harvennus on tehtävä vähintään kahtena erillisenä hoitokertana. Latvukseltaan vaatimattomien varjossa kasvaneiden lehmusten taimien ympäriltä latvusta on avattava varovasti, ja ensimmäisellä hoitokerralla on poistettava lehmusten ympäriltä parin metrin säteellä niiden latvuksia eniten haittaavia kuusia. Kuusia voi harventaa lisää noin viiden vuoden päästä ensimmäisistä hoitotoimista, riippuen lehmusten ja kenttäkerroksen kasvillisuuden kunnosta. Tiheimmissä kohdissa kuusia voi harventaa toisella hoitokerralla noin puoleen runkoluvusta. Mikäli kenttäkerroksen kasvillisuus ja lehmuksen taimet ovat alkaneet elpyä, kuusia voi harventaa vielä lisää muutaman vuoden päästä toisesta hoitokerrasta. Ympäri aluetta on kuitenkin hoitotoimien jälkeen jätävä kasvamaan yksittäisiä kuusia 3–5 kappaletta aarilla.

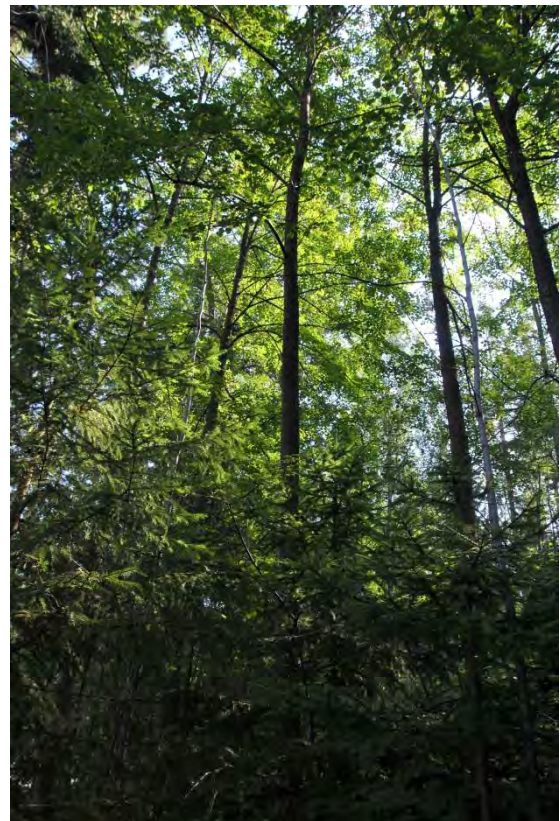
Kuva 90: Osa-alueella 2 tiheänä kasvavaa, lehmuksen taimia varjostavaa alikasvoskuusikkoa.

Kuva 91: Kuvassa keskellä olevan lehmuksen ympäriltä kuusia on harvennettava varovasti parin metrin säteellä.

Myös kookkaampien ylemmän latvuserroksen lehmusten tyvellä kasvaa melko tiheässä alikasvoskuusia, joita on harvennettava. Lehmusten vierestä tulisi ensimmäisellä hoitokerralla poistaa ainakin kuuset, jotka varttuessaan kasvaisivat lehmusten latvuksen sisään. Kuusia voi harventaa myöhempien lisää, mikäli niitä uudistuu lehmusten alle vielä ensimmäisten hoitokertojen jälkeen.

Alueen keskiosien tiheästä kuusikosta itään kohti Nuuksiontieta kasvaa jonkin verran alikasvoskuusia, mutta kuusten varjostus on vähäistä eivätkä ne häiritse jalopuiden kasvua. Alueen itäosissa alikasvoskuusia voi kuitenkin olla tarpeellista harventaa pidemmän ajan kuluessa.

Kuva 92: Myös kookkaampien lehmusten alta tulee harventaa kuusia.

6.3.2 Bakhägnanin pähkinäpensaslehto

Kuva 93: Yleiskuva Bakhägnanin pähkinäpensaslehdosta

Perustiedot:

Pinta-ala: 2,4 ha

Maanomistus: Yksityinen

Luontotyyppi: pähkinäpensaslehto

Rajaustunnus: LTA010267

Rauhoituspäivämäärä: 10.3.2003

Yleiskuvaus

Luontotyyppinä suojeltu Bakhägnanin pähkinäpensaslehto on rinteenalusessa oleva pähkinäpensaslehto, jonka keskiosissa on myös korpimaista metsää. Alueella kasvaa runsaasti pähkinäpensaita, joita esiintyy koillisessa melko pitkälle vielä rajauksen ulkopuolellakin. Luontotyyppi on kasvillisuudeltaan suurimmaksi osaksi käenkaali-oravanmarjatyyppin lehtoa, mutta varjostuksen vuoksi kasvillisuuden peittävyys on paikoin hyvin vähäistä. Alueen valtapuuna on kuusi, jonka varjostus on paikoin hyvin voimakasta. Luontotyyppi on paikoitellen hyvin kuusetunut ja pähkinäpensaat ovat melko huonokuntoisia voimakkaan varjostuksen vuoksi. Osaa alueen pähkinäpensaista on karsittu luultavasti ennen rajauspäätöstä. Alueella näkyy paikoitellen myös vanhoja sammaloituneita kantoja, jotka ovat merkkeinä vanhoista hakkuista. Lisäksi alueen länsiosissa puustoa on hakattu voimakkaasti vuosien 2001–2005 välisenä aikana.

Edustavuus: merkittävä (2)

+ alueen koko, rakenteeltaan melko monipuolinen

– luonnontilaisuus heikentynyt huomattavasti

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2)

+ runsaasti pähkinäpensaita ja lahoppua,

– alueen puustoa hakattu, kenttäkerroksen kasvillisuus harvaa

Puusto:

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: kuusi, haapa,

Muut puulajit: tervaleppä, harmaaleppä, rauduskoivu, vaahtera, raita

Alueen puusto on kaksijaksoinen. Noin puolella luontotyyppin alueesta ovat valtapuuna järeät kuuset, joista järeimmät ovat läpimitaltaan yli 50 cm. Alueen keskiosissa, lähempänä luontotyyppin länsireunaa kulkevan puron lähistöllä valtapuuna on tervaleppä, koillisosissa puusto koostuu puolestaan pieniläpimittaisista haavoista, jotka ei vielä yllä ylimpään latvuserrokseen. Lahopuuta on luontotyyppillä paikoin hyvin runsaasti, ja se koostuu lähinnä tuulen kaatamista järeitä kuusista sekä kilpailussa hävinneistä pieniläpimittaisista lehtipuista.

Pensasto:

Pensaston peittävyys: 25–50 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: pähkinäpensas, lehtipuiden taimet, kuusen taimet

Pensaston muut lajit: vadelma, lehtokuusama, pajut, taikinamarja

Pähkinäpensaiden lukumäärää ei tämän selvityksen yhteydessä laskettu, mutta vuoden 1998 kartoituksen perusteella alueella kasvoi yli 300 pähkinäpensasta, mikä vastaa melko hyvin nykytilannetta. Luontotyyppin pähkinäpensaat ovat suurimmaksi osaksi 2–5 metrisiä, suurempia pensaita kasvaa melko harvassa. Alle 2 metriä korkeita pensaita esiintyy alueella melko tasaisesti, eniten luontotyyppin koillisosassa. Luontotyyppin pähkinäpensaat kasvavat paikoin voimakkaassa varjostuksessa ja osassa pensaista on vain muutama elävä ranka. Lännessä olevalla, puustoltaan hoidetulla avoimella alueella pähkinäpensaat kuitenkin ovat todella monihaaraisia ja tuuheita. Luontotyyppillä ei esiinny runnaimaisia pensaskasvustoja, mutta lahoja rankoja on kohtalaisesti.

Kasvillisuus

Luontotyyppin kasvillisuus on pääosin käenkaali-oravanmarjatyypin lehtoa, jossa kielo on valtalajina, harvakseltaan kasvaa myös saniaisia, kuten kivikkoalvejuurta, hiirenporrasta, ja metsäalvejuurta. Kasvillisuuden peittävyys on suurella osalla aluetta hyvin harvaa voimakkaan varjostuksen vuoksi. Paikoitellen kenttäkerroksessa esiintyy myös mustikkaa sekä sini- ja valkovuokkoa. Alueen itäosan rinteessä on myös kuivan lehdon piirteitä. Alueen keskiosissa on tervaleppävaltainen korpilaikku, jossa vehka, terttu- ja ranta-alpi, metsäkorte ja hiirenporras kasvavat melko runsaina. Länsireuna on avointa ja paikoitellen kosteaa aluetta, jossa suurten saniaisten lisäksi esiintyy metsäkortetta, saroja, metsäkastikkaa, lillukkaa sekä jänönsalaattia.

Kaadetut kuuset ja niiden hakkuutähteet on korjattava alueelta pois, jotta lehtokasvillisuutta haittaava ja maaperää happamoittava kuusen neulaskarikerke saadaan luontotyypiltä pois.

Kuva 94: Osa-alueen 1 keskiosissa tiheänä kasvavia harvennuksen tarpeessa olevia alikasvoskuusia.

Kuva 95: Osa-alueen 1 itäosissa kasvavia alemman latvuserroksen varjostavia kuusia on tarpeellista harventaa kenttäkerroksen valoisuuden lisäämiseksi ja pähkinäpensaiden kasvun turvaamiseksi.

Osa-alue 2: Luontotyyppin itäisin osa, joka jää osa-alueen 1 ja luontotyyppin itärajan väliin.

Luontotyyppin itäosassa oleva tiheä kuusikko, jonka seassa kasvaa myös mäntyä haapaa ja rauduskoivuja. (Kts. kuvat 95a, 95b ja 95c). Osa-alueella kasvaa pituudeltaan 2,5-7 metrisiä kuusia tiheässä (~20 kpl/a). Kuusten varjostus on hyvin voimakasta eikä kenttäkerroksessa kasva paikoitellen käytännössä mitään. Kuusia olisi syytä harventaa. Kenttäkerroksessa kasvaa harvakseltaan kieloa, muita lajeja ovat mm. metsäkastikka, mustikka sekä sini- ja valkovuokko.

Kuva 95a

Kuva 95b

Kuva 95c

Osa-alue 3

Osa-alueella ei ole hoitotarvetta. Alueella esiintyy pähkinäpensaita harvakseltaan, ja alue on enemmänkin puhdasta kuusikkoa. Kenttäkerroksessa metsäalvejuuri, lillukka, käenkaali, metsäimarre ja mustikka ovat yleisiä. Lahopuuta on alueella jonkin verran, lähinnä riukumaista ja järeää kuusimaapuuta sekä riukumaisia pystyyn kuolleita kuusia. Alueella näkyy sekä pieniläpimittaisia että kookkaita kantoja, jotka ovat merkkeinä metsänhoidosta alueella.

Kuva 96: Yleiskuva osa-alueesta 3.

Osa-alue 4

Suurin osa osa-alueesta ei ole kiireellisen hoidon tarpeessa lukuun ottamatta alueen etelä- ja pohjoisosissa olevia kohtia. Osa-alueen puusto on lähinnä järeää kuusikkoa, ja kenttäkerroksen kasvillisuus on paikoitellen harvaa voimakkaan varjostuksen takia. Osa-alueella kasvaa melko kookkaita, mutta vähärunkaisia pähkinäpensaita. Lisäksi alueella kasvaa harvakseltaan pieniä ja melko kituvia 0,5–2 metrisiä alikasvoskuusia, joita voi tarvittaessa poistaa pähkinäpensaiden välittömästä läheisyydestä.

Kuva 97: Osa-alueelta 4 voi tarvittaessa poistaa kuvassa näkyvien pienten kuusten kokoisia kuusentaimia pähkinäpensaiden läheisyydestä.

Osa-alueen pohjoisreunassa pähkinäpensaiden alta poistettava tiheässä kasvavia 1-2,5 -metrisiä kuusia, ennen kuin kuuset nousevat pähkinäpensaiden latvojen tasolle ja alkavat varjostaa kenttäkerrosta voimakkaasti.

Kuva 98: Kuusentaimet tulee poistaa pähkinäpensaiden alta osa-alueen 4 pohjoisosassa.

Aivan alueen eteläreunalla kasvaa läpimitaltaan 2–7 cm ja pituudeltaan 3,5–8 m kuusia, jotka varjostavat kenttäkerrosta voimakkaasti. Tiheimmillään 20 kappaletta aarilla kasvavia kuusia tulee harventaa noin puoleen runkoluvusta, jotta kenttäkerroksen valoisuutta ja lehtokasvien kasvumahdollisuuksia saadaan parannettua. Erikokoisia kuusen taimia on kuitenkin jätettävä kasvamaan 3–5 kappaletta aaria kohden hoidon jälkeen.

Kuva 99: Osa-alueen eteläosissa on harvennettava alemman latvuserroksen kuusia kenttäkerroksen kasvillisuuden elvyttämiseksi.

Osa-alue 5

Luontotyyppin länsiosassa olevassa rinteessä on osin avonainen alue, jonka puustoa on ilmakuvien perusteella hakattu vuosien 2001–2005 välisenä aikana. Tiheän lehtipuuvesakon lisäksi alueella kasvaa todennäköisesti hakkuiden jälkeen, noin kymmenen vuotta sitten istutettuja kuusia. Osa-alueen luonnontilaisuus on hakkuiden vuoksi huomattavasti heikentynyt, mutta pähkinäpensaiden ja lehtokasvillisuuden ylläpitämiseksi tiheässä kasvavia istutustaimia on harvennettava alueelta viimeistään 5–10 vuoden kuluttua.

Kuva 100: Hakuut ovat muuttaneet luontotyyppin luonnontilaa osa-alueella 5.

Kuva 101: Kuvassa näkyviä istutuskuusia on harvennettava osa-alueella 5 viimeistään 5–10 vuoden kuluessa.

6.3.3 Brobackaan pähkinäpensaslehto

Kuva 102: Yleiskuva Brobackaan pähkinäpensaslehdosta

Perustiedot

Pinta-ala: 1,55 ha

Maanomistus: Yksityinen

Luontotyyppi: pähkinäpensaslehto

Rajaustunnus: LTA202354

Rauhoituspäivämäärä: 16.2.2006

Yleiskuvaus

Alue on itään päin viettävän rinteeseen ja niittymäisen avoimen alueen väliin jäävä pähkinäpensaslehto Nupurintien pohjoispuolella. Alue on osin kuusivaltaista sekametsää, jossa kuusen lisäksi kasvaa rauduskoivua, haapaa, harmaaleppää ja pihlajaa. Järeää lahoppuuta alueella ei juuri ole, mutta pieniläpimittaista maalahoppuuta on melko runsaasti. Alueella on jälkiä vanhoista hakkuista ja alueella on runsaasti sekä suuria, vanhoja ja pitkälle lahonneita että tuoreempia kantoja. Metsää on hoidettu ainakin osin kuusen kasvattamista silmällä pitäen ja alueella on paikoitellen melko nuorta ja tasaikäistä kuusikkoa, jonka seassa ei juuri kasva muita puulajeja. Myös kenttäkerroksen kasvillisuus on paikoin harvaa. Alueella kasvaa runsaasti pähkinäpensaita.

Edustavuus: merkittävä (2)

- + runsaasti pähkinäpensaita, melko monipuolinen rakenne
- luonnontilaisuus heikentynyt hakkuiden seurauksena

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2+)

- + kasvillisuus melko luonnontilaista, järeää puustoa, kohtalaisesti lahoppuuta
- puustoa hoidettu, vanhoja kantoja, puusto paikoin yksipuolista ja kasvillisuus niukkaa

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: kuusi

Muut puulajit: mänty, harmaaleppä, haapa, rauduskoivu, vaahtera, raita

Puuston kuvaus:

Alue on kuusivaltaista sekametsää, jossa kasvaa paikoitellen melko järeitäkin haapoja ja rauduskoivuja sekä mäntyjä. Alueen koillisnurkkaa kohden kosteus ja samalla harmaalepän määrä lisääntyy ja kuusten vähenee. Paikoin alue on lähes puhdasta kuusikkoa, ja alueen puustoa onkin hoidettu kuusen kasvattamista silmällä pitäen. Alueella on melko vähän lahoppuuta, varsinkin järeä lahoppu puuttuu lähes kokonaan

Pensasto

Pensaston peittävyys: 25–50 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: pähkinäpensas

Pensaston muut lajit: tuomi, pihlaja, lehtipuiden myös jalopuiden taimet, terttuselja, koiranheisi, vadelma, näsiä

Alueella kasvaa runsaasti pähkinäpensaita, joiden lukumääräksi vuoden 2005 maastokartoituksessa on arvioitu 396 kappaletta. Osaa pähkinäpensaista on sahailtu ja katkottu, luultavasti ennen rajausta. Edustavimmilla alueilla pähkinäpensaat ovat hyvin kookkaita ja monihaaraisia. Kookkaimpien pähkinäpensaiden rangat voivat olla yli 15 cm läpimitaltaan. Paikoitellen pähkinäpensaat kuitenkin ovat tiheän kuusikon ympäröiminä melko huonokuntoisia, eikä pensaissa ole kovin montaa elävää rankaa. Lahoja pensaita on alueella kohtalaisesti. Pähkinäpensaiden ja varsinkin koillisosassa runsaana kasvavan tuomen lisäksi alueella esiintyy lähinnä pieninä yksittäisinä kasvustoina myös vadelmaa ja terttuseljaa sekä lehtopensaista koiranheittä ja näsiä.

Kasvillisuus

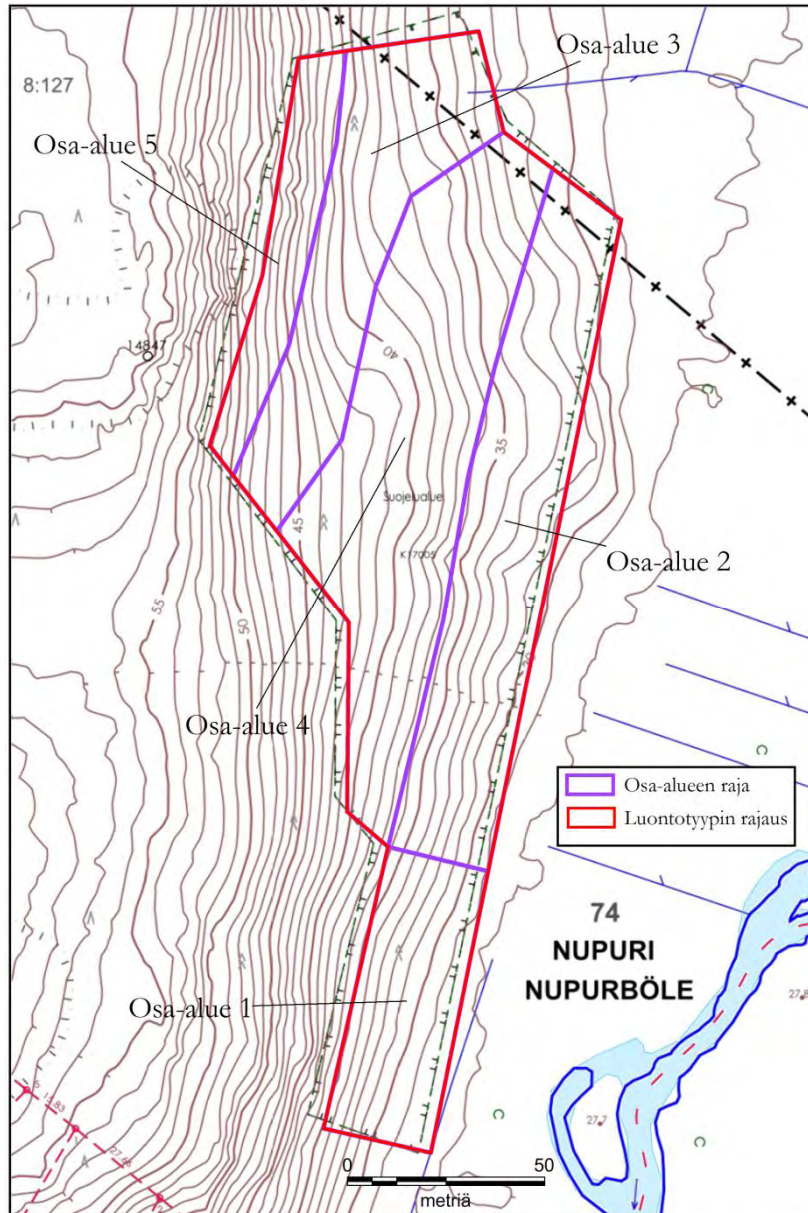
Alueen kasvillisuus on pääosin käenkaali-oravanmarjatyyppin lehtoa, jonka kenttäkerroksen valtalajina on lähes koko alueella kielo. Muita yleisiä lajeja ovat mm. käenkaali, mustikka, lillukka, valkovuokko, metsäalvejuuri, oravanmarja sekä metsäkastikka. Alueen koillisosassa kosteus lisääntyy ja saniaisit, kuten hiirenporras, kivikkoalvejuuri ja metsäalvejuuri kasvavat kenttäkerroksessa melko yleisinä. Paikoin esiintyy myös metsäimarretta ja nuokkuhelmikkää sekä edustavampia lehtolajeja kuten mustakonnan marjaa ja jänönsalaattia. Luontotyyppin reunoilla on myös käenkaali-mustikkatyyppin lehtomaista kangasta sekä mustikkatyyppin tuoretta kangasta.

Hoitohajeet

Kiireellisyys: erittäin kiireellinen, aloitettava heti (4)

Hoidon tarve alueellisesti:

Pähkinäpensaslehto koostuu hyvin erityyppisistä osista, joissa myös tarvittavat hoitotoimet poikkeavat toisistaan. Alue on jaettu hoidon tarpeen kannalta viiteen osa-alueeseen, jotka ovat merkittyinä oheiseen karttaan.

Kartta 25: Brobackaan pähkinäpensaslehdon hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Osa-alue 1

Osa-alueella 1 on poistettava yksittäisiä varjostavia, läpimitaltaan noin 1–7 cm, alikasvoskuusia pähkinäpensaiden välittömästä läheisyydestä viimeistään viiden vuoden kuluttua. Kuuset eivät tässä kohtaa kasva kovin tiheässä, mutta etenkin osa-alueen luoteisnurkassa joitain pähkinäpensaita kuitenkin on kuusten puristuksessa ja kenttäkerroksen kasvillisuuden peittävyys on hyvin vähäistä (kuva 103). Kuuset tulee poistaa 2–3 metrin säteellä pähkinäpensaista ja niiden harvennustähteet on vietävä alueelta pois.

Kuva 103: Pähkinäpensaiden välittömässä läheisyydessä kasvavat varjostavat kuuset tulee poistaa osa-alueella 1.

Osa-alue 2

Osa-alueen hoito ei ole kiireellinen ja hoitokeinona on lähinnä varjostavien alikasvoskuusten harvennus tarvittaessa pidemmän ajan kuluessa. Tämä osa-alue on avointa, valoisaa, puustoltaan luonnontilaista ja pähkinäpensaat kasvavat kookkaina ja monihaavaisina. Osa-alueella on pitkällekin lahonnutta, ei tosin kovin järeää maapuuta, joka on enimmäkseen harmaaleppää. Alueen koillisnurkkaa kohden tuomi ja harmaaleppä yleistyvät pensaskerroksessa, kenttäkerroksessa on runsaasti kieloja ja saniaisia.

Kuva 104: Osa-alue 2 on luontotyyppin edustavin osa, eikä se ole kiireellisen hoidon tarpeessa.

Osa-alue 3

Osa-alueen hoito on erittäin kiireellinen ja se tulisi tehdä vähintään kahtena, noin viiden vuoden välein toistuvana hoitokertana. Luonnonhoidon kannalta tärkein toimenpide on tiheässä kasvavien kuusten harvennus. Luontotyyppin pohjoisreunasta alueen keskiosiin puusto on lähes puhdasta kuusikkoa, jonka seassa kasvaa kookkaita varjostuksia kärsiviä pähkinäpensaita. Kuusen taimia on paikoin myös melko tiheänä alikasvoksessa, ja ne varjostavat voimakkaasti kenttäkerroksen kasvillisuutta.

Ensimmäisellä hoitokerralla osa-alueen pohjoisosassa on poistettava varjostavia, läpimitaltaan 3–10 cm ja pituudeltaan 2–12 m alikasvoskuusia pähkinäpensaiden sisältä ja välittömästä läheisyydestä vähintään 2 metrin säteellä. Tiheimmissä kohdissa yli 15 kappaletta aarilla kasvavia kuusia tulee myös harventaa noin puolet runkoluvusta, jolloin aaria kohden jää kasvamaan 5–8 kuusta. Mikäli pähkinäpensaiden kunto ja kenttäkerroksen kasvillisuus ei ala elpyä hoitotoimien jälkeen, kuusia on tarvittaessa harvennettava lisää noin viiden vuoden kuluttua ensimmäisistä hoitotoimista. Hoitotoimien jälkeen kuusia on kuitenkin jätävä kasvamaan muutamia kappaleita aaria kohden.

Kuva 105: Osa-alueen 3 pohjoisosassa pähkinäpensaiden välittömässä läheisyydessä kasvavat kuuset tulee poistaa.

Osa-alueen keskiosan puusto koostuu pääosin läpimitaltaan 7–17 cm ja pituudeltaan 8–15 m alemman latvuserroksen istutetuista kuusista. Näiden lisäksi osa-alueen keskiosissa kasvaa yksittäisiä rauduskoivuja alemmassa latvuserroksessa sekä kookkaampia ylemmän latvuserroksen kuusia. Alemman latvuserroksen kuusia kasvaa noin 10 kappaletta aarilla. Näiden kuusien poisto on tarpeen 2–3 metrin säteellä pähkinäpensaiden ympäriltä, minkä lisäksi kuusia tulee ensimmäisenä hoitokertana harventaa noin kolmasosa runkoluvusta. Luontotyyppin lahoppuun määrää voi lisätä jättämällä kolmasosan kaadettavista puista maalahoppuiksi. Osan poistettavista, läpimitaltaan yli 12 cm kuusista voi myös kaulata, jolloin lahoppuuta muodostuu alueelle vähitellen, eivätkä muutokset alueen valaistusolossa ja pienilmastossa ole kovin äkillisiä. Kuusia voi olla tarpeen harventaa lisää noin viiden vuoden kuluttua ensimmäisistä hoitotoimista, mikäli pähkinäpensaat ovat edelleen huonokuntoisia ja kenttäkerroksen kasvillisuuden peittävyys on vähäistä.

Osa-alueen eteläosassa lähellä luontotyyppin rajaa läpimitaltaan 4–10 cm ja pituudeltaan 3–12 m alemman latvuserroksen kuusia kasvaa tiheimmillään 15 kappaletta aarilla nuorten rauduskoivujen seassa. Kuusia on hoidon alkuvaiheessa poistettava 2 metrin säteellä pähkinäpensaiden ympäriltä ja harvennettava muualla noin puoleen runkoluvusta. Osa-alueen muiden osien tapaan kuusia voi tarvittaessa harventaa myöhemmin lisää.

Harvennetut kuuset ja niiden harvennustähteet, lahoppuustoksi jätettyjä kuusia lukuun ottamatta, on vietävä alueelta pois, jotta luontotyyppiltä saadaan vähennettyä metsän maaperää happamoittava ja lehtokasvillisuudelle haitallisen kuusen neulaskarikkeen määrää.

Kuva 106: Osa-alueen 3 keskiosissa kuuset varjostavat pähkinäpensaita voimakkaasti.

Kuva 107: Osa-alueen 3 eteläosissa on harvennettava varjostavia kuusia.

Osa-alue 4

Kuusen varjostus on osa-alueella paikoin voimakasta ja kenttäkerroksen kasvillisuus on näissä osissa harvaa. Kuusia ei kuitenkaan ole yhtä tiheässä kuin osa-alueella 3, vaikka kuusia kasvaa paikoitellen pähkinäpensaiden välittömässä läheisyydessä ja osittain pähkinäpensaiden sisällä. Näissä kohtaa kuusia on poistettava viimeistään viiden vuoden kuluttua, muutoin osa-alueen hoito ei ole kovin kiireellinen.

Kuva 108: Pähkinäpensaiden sisällä ja välittömässä läheisyydessä kasvavat kuuset tulee poistaa.

Kuva 109: Osa-alueella 4 kasvaa paikoin hyvin kookkaita pähkinäpensaita.

Osa-alue 5

Rinteessä olevalla valoisalla osa-alueella kasvaa haapaa ja muita lehtipuita sekä muutama vaahtera. Kenttäkerroksessa on runsaasti kieloja ja saniaisia, mm. hiirenporrasta. Myös valkovuokko, mustikka, sananjalka, lillukka ja metsäkastikka esiintyvät melko runsaana. Tällä osa-alueella ei ole hoitotarvetta.

Kuva 110: Osa-alueen 5 kenttäkerroksen kasvilajisto on runsasta ja puusto lehtipuuvaltaista.

6.3.4 Bodomin tammimetsä

Kuva 111: Yleiskuva Bodomin tammimetsästä

Perustiedot:

Pinta-ala: 0,68 ha
Maanomistus: Yksityinen
Luontotyyppi: jalopuumetsikkö

Rajaustunnus: LTA010262
Rauhoituspäivämäärä: 24.10.2002

Yleiskuvaus

Bodomin tammimetsä on Skurunäsinkujan pohjoispuolella sijaitseva selkeärajainen jalopuumetsä, jossa kasvaa runsaasti suurikokoisia tammia sekä pähkinäpensaita. Alueen kasvillisuudessa on sekä tuoreen lehdon että itäreunalla olevassa rinteessä myös kuivan lehdon piirteitä. Paikoin alueen kasvillisuuden peittävyys on kuitenkin hyvin harvaa voimakkaan varjostuksen vuoksi. Alueen puustoa on ennen rajauspäätöstä hoidettu, mutta jalopuut on säästetty. Alueella näkyikin runsaasti vanhoja kantoja sekä kaadettuja puita. Maastossa tavatut maanomistajat kertoivat myös hoitaneensa alueen puustoa tammia säästäten. Luontotypille on harvennustähteiden ja maasta nostettujen kantojen lisäksi kasattu myös puutarhajätettä, ja paikoin alueella kasvaa vieraslajeja.

Edustavuus: merkittävä (2)

- + runsaasti jalopuita ja pähkinäpensaita
- luonnontilaisuus heikentynyt

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2)

- + järeitä jalopuita
- vanhat hakkuut, puutarhajätteet, vieraslajit

Puusto:

Puuston peittävyys: 50–75 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: kuusi, tammi

Muut puulajit: haapa, pihlaja, vaahtera, mänty

Järeät kuuset ovat monijaksoisen puuston valtapuina luontotyyppin eteläosissa. Osa kuusista on läpimitaltaan yli 70 cm. Tammen osuus valtapuustossa lisääntyy alueen keskiosista kohti luontotyyppin pohjoisosaa. Kuusen ja tammen seassa kasvaa paikoitellen myös järeitä haapoja. Alueella on jonkin verran pieniläpimittaista ja riukumaista lahoppuuta sekä lahoja oksia, joita esiintyy lähinnä hoitotoimien yhteydessä kasatuissa kasoissa. Alueella on myös joitakin yksittäisiä pitkälle lahonneita järeitä maapuita, lähinnä kuusia. Lisäksi alueella kasvavia suurikokoisia haapoja on kaulattu. Luontotyyppillä kasvavat jalopuut ovat pääosin hyväkuntoisia ja erityisesti osa tammista on hyvin kookkaita. Läpimitaltaan yli 7 cm tammia kasvaa alueella yhteensä 33 ja vaahteroita 13 kappaletta. Koko alueella on melko tasaisesti sekä jalopuiden taimia että riukuja, jotka kuitenkin paikoitellen kärsivät varjostuksesta ja kilpailevat muiden lehtipuiden sekä kuusen kanssa.

Pensasto:

Pensaston peittävyys: 50–75 %

Pensaston alueellisuus: 3

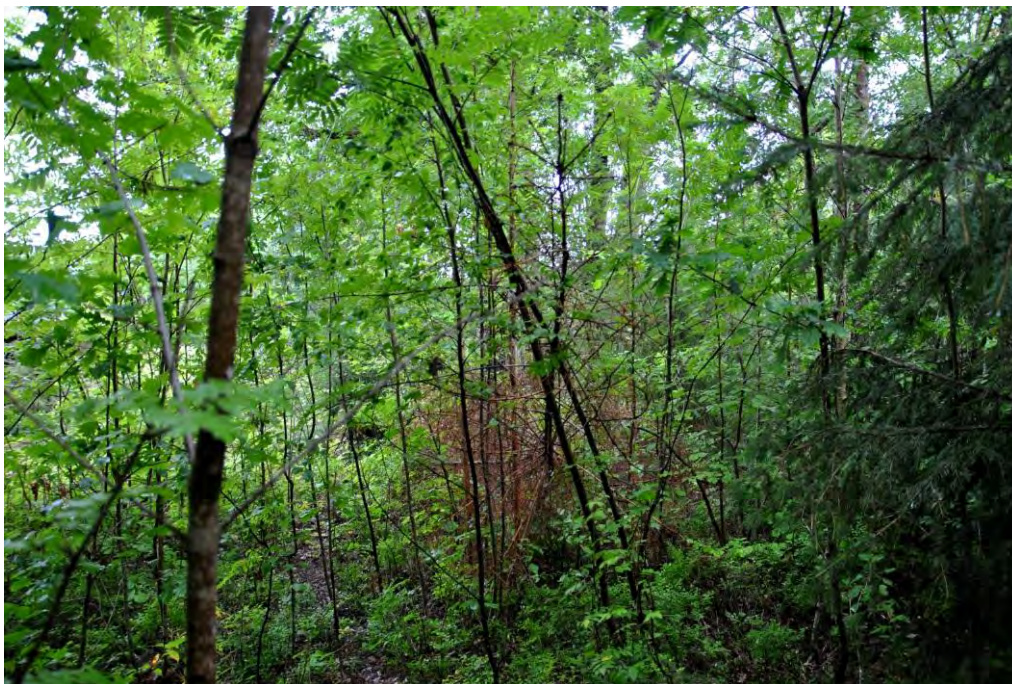
Pensaston valtalajit: pähkinäpensas, pihlaja

Pensaston muut lajit: taikinamarja, tertsuselja, tammen ja vaahteran taimet, haapa, kuusi, koiranheisi, vadelma, kataja

Luontotyyppillä kasvaa runsaasti suurikokoisiakin pähkinäpensaita, erityisesti alueen eteläosissa. Paikoitellen pähkinäpensas varjostaa kenttäkerrosta voimakkaasti yhdessä pihlajan ja muiden lehtipuiden kanssa. Kuusia kasvaa paikoin tiheässä pähkinäpensaiden läheisyydessä ja niiden alla. Joidenkin pähkinäpensaiden rankoja on sahailtu, luultavasti ennen alueen rajauspäätöstä. Pähkinäpensaahan lisäksi pensaskerroksessa kasvaa runsaasti pihlajan taimia ja riukuja, ja avoimilla valoisilla paikoilla myös muiden lehtipuiden taimia kasvaa tiheässä. Paikoin myös kenttäkerrosta ja jalopuita varjostavia alikasvoskuusia kasvaa tiheinä ryhminä. Lehtopensaiden lisäksi luontotyyppin keskiosissa kasvaa myös tertsuseljaa, jota voi harventaa alueen muiden hoitotoimien yhteydessä.

Kasvillisuus

Luontotyyppin kasvillisuus on suurilta osin käenkaali-oravanmarjatyypin lehtoa, jossa kenttäkerroksessa yleisinä kasvavat mustikka, käenkaali, lillukka kiolo ja paikoitellen myös valkovuokko. Kenttäkerroksen kasvillisuus on paikoin kuitenkin hyvin harvaa voimakkaan varjostuksen vuoksi. Alueen itälaidalla olevan kalliorinteen alla kasvaa runsaasti kivikkoalvejuurta. Luontotyyppin koillis- ja itäosissa kasvillisuudessa on myös kuivan lehdon piirteitä. Alueen keskiosissa kasvaa lisäksi rikkapalsamia, joka on luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi.

Kuva 112: Jalopuiden ympäriltä tulee harventaa kilpailevia lehtipuita.

Osa-alue 2

Alueen länsilaidalla kasvavia, läpimitaltaan 1–7 cm, kuusia tulee poistaa pähkinäpensaiden ja nuorten jalopuiden välittömästä läheisyydestä noin 2 metrin säteellä. Suuremmat, ylemmässä latvuserroksessa kasvavat kuuset on kuitenkin säästettävä.

Kuva 113: Jalopuiden ympärillä kasvavia kuusia tulee poistaa osa-alueella 2.

Osa-alue 3

Alueen keskiosissa olevan avoimen alueen eteläpuolella on poistettava pähkinäpensaiden ja kookkaiden tammien ympäriltä 2–3 metrin säteellä kuusia, jotka ovat läpimitaltaan 1–5 cm ja pituudeltaan 1,5–5 m. Nämä kuuset varjostavat myös kenttäkerrosta voimakkaasti. Yksittäisiä kuusia, jotka eivät kasva jalopuiden tai pähkinäpensaiden läheisyydessä, voi jättää pitämään yllä alueen puuston monipuolista rakennetta.

Kuva 114: Osa-alueella 3 on harvennettava tiheänä kasvavia kuusia.

Osa-alue 4

Luontotyyppin eteläosissa, lähellä Skurunäsinkujaa, kookkaiden jalopuiden alla kasvaa erittäin tiheässä läpimitaltaan 1–7 cm ja pituudeltaan 1,5–8 m alikasvoskuusia. Kuuset varjostavat kenttäkerroksen kasvillisuutta, pähkinäpensaita sekä jalopuiden taimia paikoin hyvin voimakkaasti. Tiheimmillään kuusia kasvaa noin 30 kappaletta aarilla. Kuusia on poistettava jalopuiden ja niiden taimien sekä pähkinäpensaiden ympäriltä noin 2 metrin säteellä. Tiheimmissä kohdissa alikasvoskuusista voi lisäksi harventaa aluksi noin puolet runkoluvusta, jolloin kuusia jää kasvamaan reilu 10 kappaletta aaria kohden. Harvennuksessa etusijalla ovat kookkaat ja tuuheat, voimakkaasti varjostavat yksilöt. Kuusia voi tarvittaessa harventaa myöhemmin, esimerkiksi viiden vuoden kuluttua lisää, mikäli kenttäkerroksen kasvillisuus ei ala elpyä ja pähkinäpensaiden sekä jalopuiden taimien kunto parane ensimmäisen hoitokerran jälkeen. Alueelle on kuitenkin hoitotoimien jälkeen jäätävä kasvamaan muutamia kuusen taimia aaria kohden.

Kuva 115: Jalopuiden ympäriltä on harvennettava tiheässä kasvavia alikasvoskuusia osa-alueella 4.

Osa-alueella kasvaa myös hyvin tiheässä pihlajan taimia. Pituuskasvussa jalopuiden taimet ohittaneet pihlajat tulee poistaa 1–1,5 säteellä jalopuiden ympäriltä, mutta jalopuita lyhemmät pihlajat säästetään. Myös pähkinäpensaiden läheisyydestä pihlajan taimia ja riukuja voi harventaa.

Kuva 116: Jalopuiden ja pähkinäpensaiden ympäriltä voi poistaa myös tiheässä kasvavia pihlajan taimia.

Kuva 117: Luontotyypin sisäosiin on kasattu puutarhajätteiden lisäksi myös kantoja, jotka tulisi poistaa alueelta.

6.3.5 Matalajärven jalopuumetsä

Kuva 118: Yleiskuva Matalajärven jalopuumetsästä

Perustiedot

Pinta-ala: 0,73 ha

Maanomistus: Yksityinen

Luontotyyppi: jalopuumetsikkö

Rajaustunnus: LTA201521

Rauhoituspäivämäärä: 3.5.2005

Yleiskuvaus

Matalajärven jalopuumetsä on golfkentän sisällä sijaitseva selkeästi rajattu melko edustava luontotyyppi, jonka puusto koostuu pääosin kookkaista jalopuista, lähinnä tammista. Jalopuusto on alueella hyvässä kunnossa ja niillä on selkeä ikäjatkuo. Alueella on maisemallista merkitystä sillä se erottuu selkeästi ympäristöstään golfkentän sisällä. Kasvillisuus on pääosin käenkaali-oravanmarjatyyppin lehtoa, jossa kiolo on valtalajina. Länsiosissa kasvillisuudessa on myös lehtomaisen kankaan piirteitä. Alueen laidoilla kasvillisuudessa näkyy selkeä kulttuurivaikutus. Luontotyyppin rajauksen itälaidalla puustoa on hoidettu puistomaisena ja alueen sisällä näkyy joitakin kantoja merkkeinä vanhoista hakkuista. Luontotyyppin sisäosissa kasvaa paikoitellen tiheinä kasvustoina palsamipihtaa, joka alkaa jo varjostaa jalopuiden taimia ja jonka alla kenttäkerroksen kasvillisuus on vähäistä.

Edustavuus: hyvä (3–)

+ runsaasti järeitä jalopuita, maisemallinen merkitys

– luonnontilaisuus heikentynyt alueen reunoilla

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan lievästi heikentynyt (3–)

+ monipuolinen rakenne, jalopuiden määrä

– kasvillisuudessa kulttuurivaikutus alueen reunoilla, jossa puustoa hoidettu puistomaisesti

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: Tammi, rauduskoivu

Muut puulajit: vaahtera, mänty, haapa, kuusi, palsamipihta, raita

Alue on jalopuuvaltaista sekametsää, jonka valtapuuna kasvaa tammi ja rauduskoivu. Metsikössä kasvaa myös harvakseltaan mäntyjä, joista järeimmät ovat läpimitaltaan yli 50 cm. Alemmassa latvuserroksessa kasvaa lisäksi yksittäisiä kuusia. Alueella on jonkin verran lahoppuuta, johon kuuluu myös jalopuiden lahoja runkoja. Jalopuiden tarkkaa kappalemäärää ei laskettu, mutta alue täyttää edelleen selkeästi jalopuumetsän kriteerit. Vuoden 2005 tietojen perusteella alueella kasvaa 43 läpimitaltaan yli 20 cm tammea, läpimitaltaan yli 7 cm vaahteroita oli puolestaan 20 kappaletta. Osa vaahteroista on tähän mennessä saavuttanut yli 30 cm läpimitan. Jalopuut ovat hyväkuntoisia ja alueella on runsaasti sekä niiden taimia että riukumaisia yksilöitä.

Pensasto

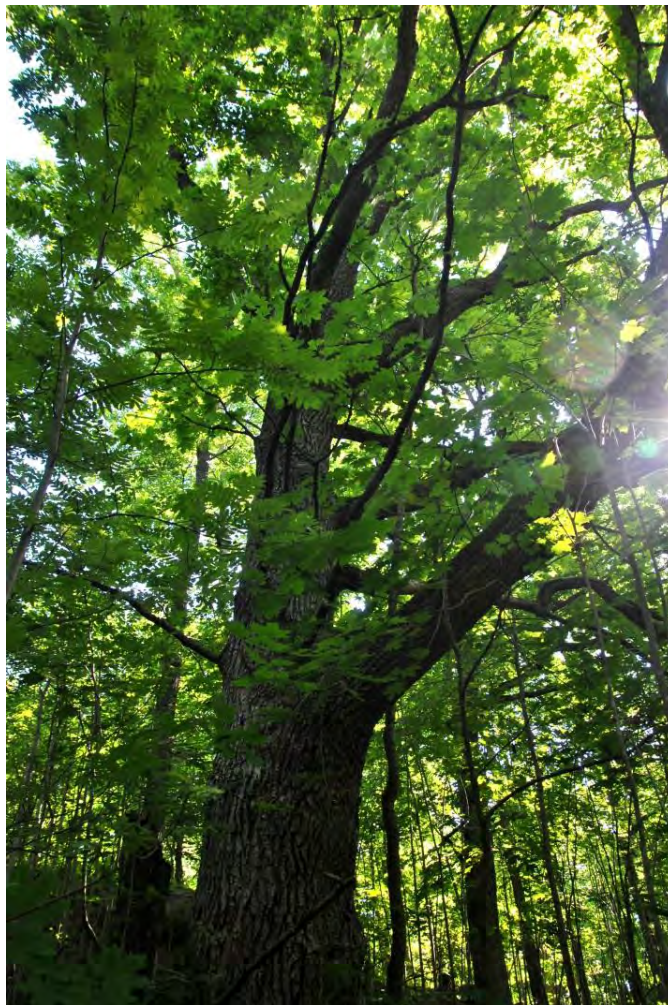
Pensaston peittävyys: 50–75 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: Pihlaja, jalopuiden taimet

Pensaston muut lajit: taikanamarja, kataja, koiranheisi, lehtokuusama, palsamipihta, tuomi

Luontotyyppin pensaskerros koostuu pääosin jalopuiden taimista ja pihlajista. Lehtopensaita esiintyy, taikanamarjaa lukuun ottamatta, lähinnä yksittäisinä kasvustoina. Alueen keskiosissa kasvaa jonkin verran palsamipihdan taimia, paikoitellen hyvin tiheinä kasvustoina.

Kuva 119: Alueella kasvaa runsaasti sekä kookkaita että pienikokoisia jalopuita.

Kasvillisuus

Luontotyyppin kasvillisuus on suurimmilta osin käenkaali-oravanmarjatyypin lehtoa. Kenttäkerroksen valtalajina kasvaa kielo, jonka lisäksi yleisiä lajeja ovat mm. lillukka, mustikka, lehtonurmikka, valkovuokko ja vuohenputki. Alueella kasvoi myös muutamia yksittäisiä valkolehdokkeja. Paikoin esiintyy myös mustikkatyypin tuoretta kangasta, jossa mustikan lisäksi kasvaa melko yleisinä puolukkaa, metsäkastikkaa ja metsäalvejuurta. Alueen reunoilla kenttäkerroksen kasvillisuus on selkeästi kulttuurivaikutteista.

Huomionarvoiset lajit: Valkolehdokki

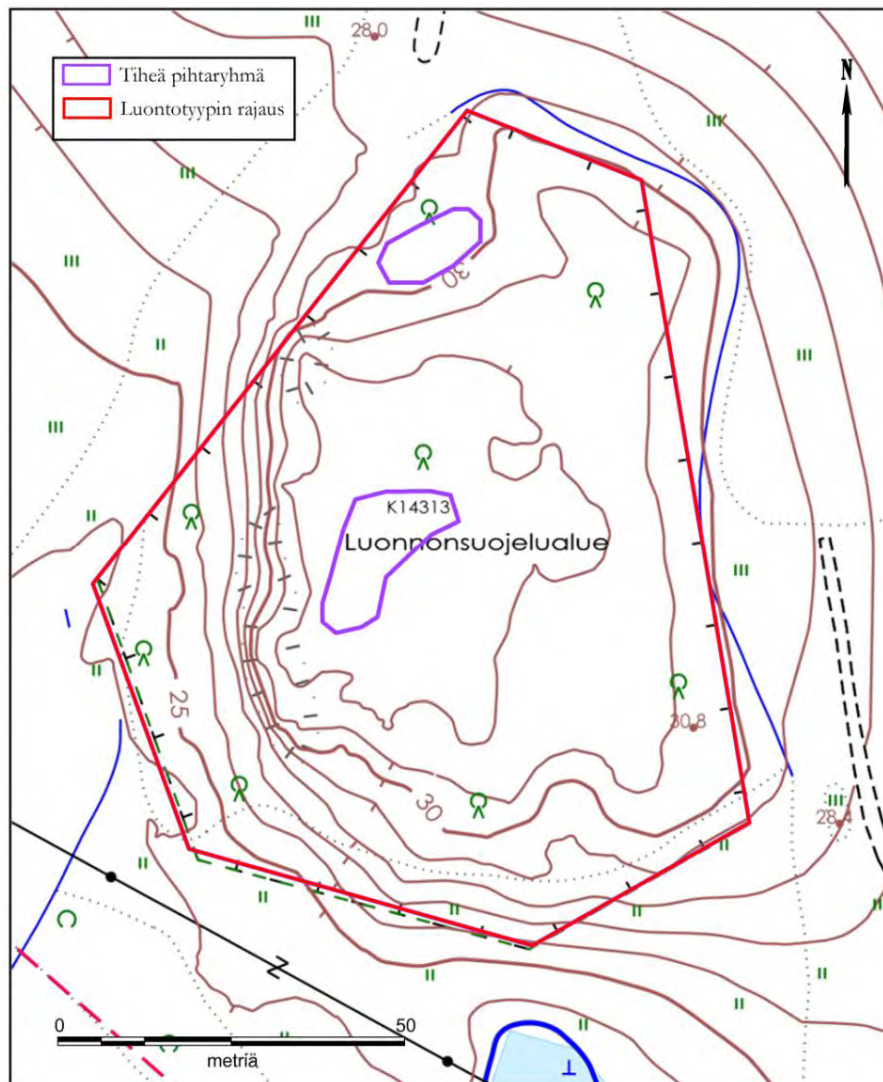
Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: kiireellinen, aloitettava 5 v kuluessa (3)

Hoidon tarve alueellisesti:

Kuva 120: Valkolehdokki Matalajärven jalopuumetsässä.

Kartta 27: Matalajärven jalopuumetsän hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Luontotyyppi ei ole kiireellisen hoidon tarpeessa, lukuun ottamatta tiheitä palsamipihtakasvustoja, joita on poistettava mahdollisimman pian luontotyyppin ominaispiirteiden säilyttämiseksi. Pihtaa kasvaa keskellä aluetta sekä puina että pensasmaisina maavarsina, jotka paikoitellen varjostavat kenttäkerroksen kasvillisuutta voimakkaasti (kts. kuva 121). Pihtoja on myös yksittäin alueen keskiosista aina lähelle pohjoisreunaa. Kartassa on merkittynä kohdat, joissa pihtoja kasvaa tiheämmässä. Pensasmaisia pihtoja ja pihdan taimia on poistettava alueelta ennen kuin tiheät kasvustot alkavat vallata liikaa alaa kenttäkerroksen kasvillisuudelta ja alkavat varjostaa jalopuiden taimia voimakkaammin. Näiden tiheiden kasvustojen lisäksi myös kookkaammat, läpimitaltaan noin 10 cm pihdat tulee poistaa alueelta, jotta pihdan uudistuminen siemenistä saadaan estettyä. Kaadettujen pihtojen rungot ja korjuutähteet on vietävä alueelta pois hoidon jälkeen.

Kuva 121: Luontotyyppillä kasvavat pihdat on poistettava luontotyyppin ominaispiirteiden säilyttämiseksi.

6.3.6 Kytön merenrantaniitty

Kuva 122: Yleiskuva Kytön merenrantaniitystä

Perustiedot:

Pinta-ala: 0,56 ha

Maanomistus: yksityinen

Luontotyyppi: merenrantaniitty

Päätöstunnus: LTA206870

Rauhoituspäivämäärä: 20.12.2006

Yleiskuvaus

Luontotyyppi on Kytön saaren lounaisrannalla laguunimaisessa lahdessa sijaitseva laaja ja kasvillisuudeltaan monipuolinen merenrantaniitty. Niitty on keskimäärin 10 metriä leveä, leveimmillään 20 metriä, ja pituutta sillä on noin 160 metriä. Niitty on kallioiden ympäröimä ja sen keskellä on paikoitellen kallioisia kohtia. Kasvilajistoltaan niitty on monipuolinen ja rannansuuntaisesti vyöhykkeistä, vaikkakin kasvillisuus on muuttunut vuonna 2001 tehdystä kartoituksesta merkittävästi. Noin puolet niityn kasvillisuudesta on järviruokoyhdyskuntaa, reilu neljännes on korkeakasvuista rantaniittyä ja viidesosa rönsyrölli-suolavihvilä-meriluikka - yhdyskuntaa. Niitty on myös maisemallisesti merkittävä.

Merenrantaniitty rajautuu kallioihin ja laguunimaiseen suojaisaan lahteen, ja rajausta on maastossa selkeä. Niitty kuitenkin jatkuu lounaassa myös rajauksen ulkopuolella, jossa luontotyyppin rajausta voisi laajentaa.

Edustavuus: erinomainen (4 –)

+ luonnontilaisuus, laajuus, luontotypille ominainen vyöhykkeisyys, maisemallisesti näyttävä

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilainen (4 –)

+ kulumaton ja luontotypille ominainen vyöhykkeellinen kasvillisuus

– paikoin rehevöitynyt ja umpeenkasvanut

Kasvillisuus

Luontotyyppin kasvillisuus on edustava ja monipuolinen. Lisäksi eri vyöhykkeet erottuvat selvästi. Yli puolet alueesta on järviruokoyhdyskuntaa, joka on vallannut alaa muilta kasvillisuusvyöhykkeiltä vuoden 2001 kartoitukseen verrattuna. Neljäsosa alueesta on korkeakasvuista rantaniittyä, jossa yleisiä lajeja ovat mesiangervo, merivirmajuuri, rantatädyke, rantakukka, pietaryrtti, isolaukku ja ruokohelpi, paikoitellen esiintyy myös keltamataraa. Viidesosa alueesta on rönsyrölli-suolavihvilä-meriluikka -yhdyskuntaa, jossa kasvaa em. kasvien lisäksi iso- ja pikkurantasappi, keltamaite, ruoholaukka, ketohanhikki, merirannikki, suolasänkiö, rantamatar. Lahden poukamassa kasvaa myös pienillä alueilla meri- ja sinikaislaa. Järviruokon suuresta osuudesta huolimatta niitty on edelleen näyttävä ja lajistoltaan on monipuolinen.

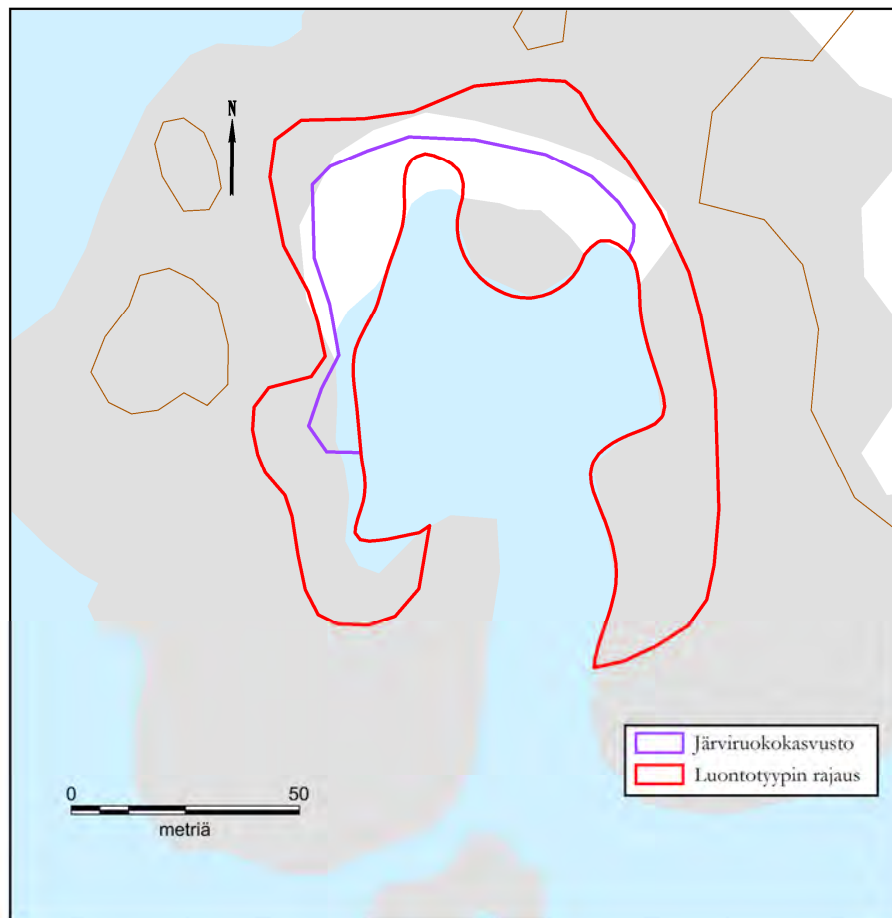
Huomionarvoiset lajit: isorantasappi, pikkurantasappi, suolasänkiö, morsinko

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: kiireellinen, aloitettava 5 v kuluessa (3)

Hoidon tarve alueellisesti:

Järviruoko on lisääntynyt alueella huomattavasti edelliseen kartoitukseen verrattuna. Järviruokoa kasvaa erityisesti niityn pohjoispoukamassa ja sitä tulee niittää luontotyyppin ominaispiirteiden säilyttämiseksi. Niittoa vaativat kohteet on merkitty oheiseen karttaan. Luontotyyppin hoito kannattaa aloittaa jo melko pian, jotta järviruoko ei valtaa liikaa alaa muulta niittykasvillisuudelta. Järviruokoa on luonnonhoidon alkuvaiheessa niitettävä kahdesta kolmeen kertaan kasvukauden aikana. Myöhemmin riittää yksi niittokerta heinä-elokuun vaihteessa. Hoitotoimissa on kuitenkin huomioitava lintujen pesimäaika eikä hoitoa saa aloittaa, kun lintujen pesintä on vielä kesken. Niiton jälkeen niittojäte on korjattava pois alueelta.

Kartta 28: Kytön merenrantaniityn hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Kuva 123: Niiton tarpeessa olevaa järviruokokasvustoa luontotyyppin pohjoisosissa.

Luontotyyppin rajauksen pohjoispuolella kasvaa myös kurtturuusua, jonka leviämistä alueelle on tarkkailtava. Rantaniityn kasvillisuuden turvaamiseksi ja kurtturuusun leviämisen estämiseksi kurtturuusu kuitenkin tulisi poistaa luontotyyppin pohjoispuolelta. Luontotyyppin länsilaidalla kasvaa lisäksi paikoitellen tervaleppää taimina ja pensaina, joita voi tarvittaessa poistaa repimällä taimet juurineen tai kaulaamalla suurempia yksilöitä.

Kuva 124: Kurtturuusu on tarpeellista poistaa luontotyyppin rajauksen pohjoispuolelta, jotta se ei pääse leviämään luontotyyppin alueelle.

6.3.7 Skurunäsin jalopuumetsä

Perustiedot

Pinta-ala: 0,61 ha

Maanomistus: Yksityinen

Luontotyyppi: jalopuumetsikkö

Rajaustunnus: LTA201668

Rauhoituspäivämäärä: 27.7.2005

Yleiskuvaus

Skurunäsin jalopuumetsikkö on Bodomjärven itärannalla sijaitseva jalopuumetsikkö. Luontotyyppi on selkeästi rajattu alue, joka itäreunalla rajautuu golfkenttään ja pohjoisessa mökin pihapiiriin. Alueen valtapuuna on tervaleppä, jonka lisäksi alueella kasvaa myös runsaasti jalopuita eri ikä- ja kokoluokissa. Luontotyyppin eteläosien puustoa on hoidettu jalopuut säästäten. Noin puolet alueesta on käenkaali-oravanmarjatyyppin lehtoa, rannan läheisyydessä on myös käenkaali-mesiangervotyyppin lehtoa sekä tervaleppäkorvelle tyypillistä luhtakasvillisuutta. Kasvillisuudessa on rajauksen itäosissa selkeä kulttuurivaikutus ja alueen sisäosissa kasvaa paikoitellen vieraslajeja. Alueen luonnontila on paikoin hyvin heikentynyt; luontotyyppille on esimerkiksi kasattu maa-ainesta ja puutarhajatetta sekä viereiseltä golfkentältä että pohjoisessa olevan mökin pihapiiristä. Lisäksi alueen keskiosiin on pystytetty pieni rakennus.

Kuva 125: Kookkaita tammia Skurunäsin jalopuumetsässä

Edustavuus: merkittävä (2)

- + järeitä jalopuita, maisemallinen merkitys
- luonnontilaisuus heikentynyt

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2)

- + melko luonnontilainen puusto

– vieraslajit, alueelle rakennettu ja maa-ainesta kasattu viereiseltä golfkentältä, alueen läpi kulkee kaivettu oja

Kuva 126: Luontotyyppin sisäosiin on pystytetty pieni rakennus ja rannassa säilytetään soutuveneitä.

Puusto

Puuston peittävyys: 50–75 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: Tervaleppä

Muut puulajit: Harmaaleppä, tammi, vaahtera, haapa, kuusi, raita

Tervaleppä on lehtipuuvaltaisen luontotyyppin selkeänä valtapuuna. Jalopuiden määrä on alueella kuitenkin runsas; läpimitaltaan yli 7 cm vaahteroita kasvaa alueella 39 kappaletta ja 18 kappaletta tammia, joista järeimmät ovat läpimitaltaan yli 60 cm. Alueella kasvaa myös runsaasti jalopuiden taimia. Alueen eteläosien puustoa on hoidettu tervaleppiä ja jalopuita säästäen. Pohjoisosissa kuitenkin kasvaa melko järeitäkin kuusia. Alueen lahoppuuston määrä on melko vähäinen ja koostuu lähinnä pieniläpimittaisesta lehtimaapuusta.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 50–75%

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: tuomi

Pensaston muut lajit: haapa, jalopuiden taimet, lehtokuusama, pihlaja, harmaaleppä, taikinamarja, punaherukka, terttuselja, mustaherukka, kataja

Luontotyyppin pensaskerroksen lajisto on melko monipuolinen. Alueen pensaskerroksen selkeänä valtalajina on kuitenkin tuomi, jota kasvaa paikoin hyvin tiheänä kenttäkerrosta varjostavana kasvustona. Myös jalopuiden ja haavan taimia esiintyy alueella huomattavasti ja paikoin punaherukka kasvaa runsaana. Muut lehtopensaat esiintyvät lähinnä yksittäisinä kasvustoina.

Kasvillisuus

Kasvillisuus on luontotyyppin pohjois- ja itäosissa käenkaali-oravanmarjatyypin lehtoa, jossa kiolo, lillukka, metsäalvejuuri ja mustikka kasvavat melko runsaina. Luontotyyppin länsiosissa lähellä rantaa kasvillisuudessa on käenkaali-mesiangervotyypin lehdon piirteitä. Nimikkolajien lisäksi yleisinä kasvavat mm. ojakellukka, rönsyleinikki ja punakoiso. Rannan tuntumassa esiintyy runsaana myös muita luhtalajeja, kuten kurjenmiekkaa, terttu- ja ranta-alpia, luhtakastikkaa ja rentukkaa. Paikoitellen alueella esiintyy myös vieraslajeja, kuten rikkapalsamia alueen sisäosissa ja karhunköynnöstä rantakasvillisuuden seassa. Rajauksen itälaidalla ja paikoin alueen sisäosissa kenttäkerroksen kasvillisuudessa on myös selkeä kulttuurivaikutus.

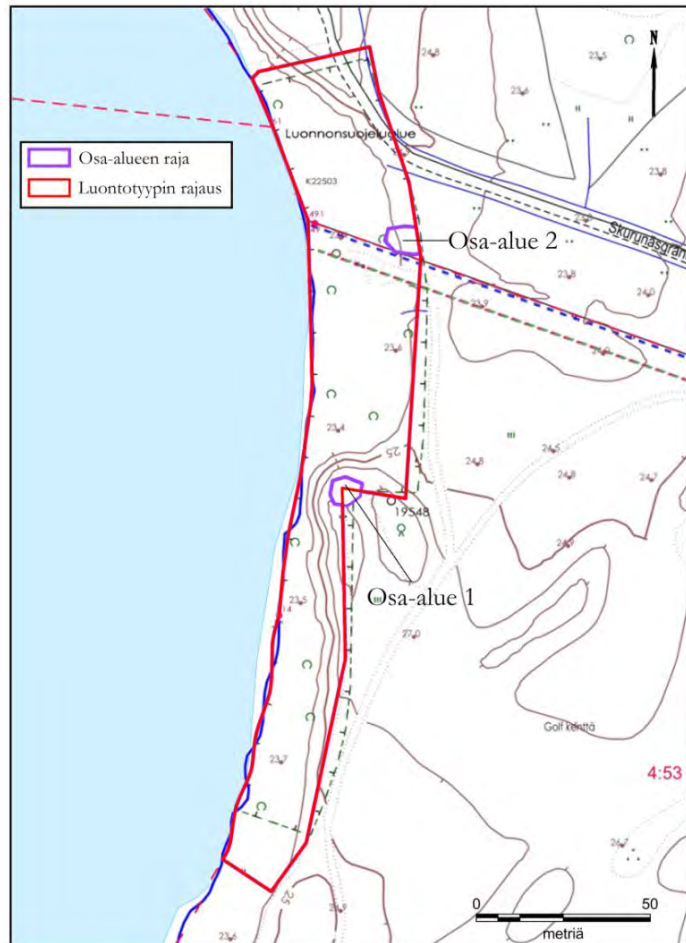
Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: kiireellinen, aloitettava 5 v kuluessa (3)

Hoidon tarve alueellisesti:

Osa-alue 1

Luontotyyppin keskiosiin golfkentältä kasattu maa-aines on haitallista luontotyyppin kasvilajistolle sekä ominaispiirteille. Maa-aines esimerkiksi peittää alleen jalopuiden taimia ja sen välityksellä luontotyyppille leviää mm. vieraslajeja ja muuta sinne kuulumatonta kasvillisuutta. Lisäksi maa-aineksen ja golfkentän väylien niittojätteen mukana tuleva ylimääräinen ravinnekuorma rehevöittää luontotyyppiä. Maa-aineksen kasaaminen alueelle tulisi lopettaa ja sen siirto on tarpeen luontotyyppin ominaispiirteiden säilyttämiseksi. Maa-aineksen siirto voi kuitenkin olla vaikeaa vahingoittamatta jalopuustoa ja alueen kasvillisuutta entisestään.

Kartta 29: Skurunäsin jalopuumetsän hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Kuva 128: Jalopuiden tyvelle kasattua maa-ainesta osa-alueella 1.

Kuva 127: Luontotyyppin rajalle ja sisäosiin kasattu niitto- ja puutarhajäte on poistettava luontotyyppin alueelta.

Osa-alue 2

Alueen keskiosissa kulkevan aidan pohjoispuolella esiintyy melko pienialainen rikkapalsamikasvusto, jonka pikainen kitkeminen on tarpeellista luontotyyppille ominaisen kasvillisuuden säilymisen kannalta.

Kuva 129: Rikkapalsamikasvusto tulee kitkeä osa-alueelta 2 luontotyyppin ominaispiirteiden säilymiseksi.

Kuva 130: Luontotyyppin alueella esiintyi myös espanjan siruetanaa.

6.3.8 Bodominjärven tammilehto

Kuva 131: Yleiskuva Bodominjärven tammilehdosta

Perustiedot

Pinta-ala: 0,7 ha

Maanomistus: yksityinen

Luontotyyppi: jalopuumetsikkö

Rajaustunnus: LTA201179

Rauhoituspäivämäärä: 30.12.2004

Yleiskuvaus

Bodomin tammilehto on Bodominjärven itärannalla, golf-kentän vieressä sijaitseva jalopuumetsikkö. Jalopuut ovat alueella luonnontilaisia, mutta alueen puustoa on myös hakattu, mistä merkkeinä ovat vanhat kannot sekä maahan jätetyt kaadetut rungot. Myös alueella runsaina kasvavia pähkinäpensaita on harvennettu. Kasvillisuudeltaan luontotyyppi on suurilta osin tuoretta keskiravinteista lehtoa, jossa on havaittavissa selkeä kulttuurivaikutus. Etenkin aluetta halkovan golfkentän huoltotien varrella kasvillisuus on muuttunut.

Edustavuus: merkittävä (2)

- + runsaasti jalopuita ja pähkinäpensaita, maisemallisesti merkittävä
- luonnontilaisuus heikentynyt

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2)

- + jalopuilla hyvä jatkumo, monipuolinen pensaskerroksen lajisto
- tie halkoo aluetta, puustoa hakattu ja pensaita raivattu, kasvillisuudessa selkeä kulttuurivaikutus

Puusto

Puuston peittävyys: 25–50 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: Haapa, tammi

Muut puulajit: Mänty, kuusi, hieskoivu, tervaleppä, harmaaleppä, vaahtera

Alueen puusto on melko harvaa ja koostuu pääosin lehtipuista, joiden seassa kasvaa myös yksittäisiä järeitä kuusia ja mäntyjä, joista osa on läpimitaltaan yli 50 cm. Alueella kasvaa runsaasti hyväkuntoisia ja suurikokoisia, mutta myös pienempiä jalopuita sekä niiden taimia. Läpimitaltaan yli 7 cm tammia kasvaa alueella 30 kappaletta, joista lähes 20 on läpimitaltaan yli 40 cm. Yli 7 cm vaahteroita kasvaa alueella kuusi kappaletta. Luontotyyppin alueella on melko vähän lahoppuuta, josta pääosaa on lähinnä pieniläpimittaista lehtimaapuuta. Alueella on myös yksi laho, läpimitaltaan noin 30 cm, tammi maapuuna.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 50–75 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: pähkinäpensas, pihlaja

Pensaston muut lajit: jalopuiden taimet, haapa, lehtokuusama, tuomi, taikinamarja, koiranheisi

Alueen pensaskerroksen selkeänä valtalajina on pähkinäpensas, joka kasvaa paikoin hyvin tuuheana puuston vähäisen varjostuksen vuoksi. Suuri osa pähkinäpensaista on pituudeltaan 3–5 metrisiä, suurempia pensaita kasvaa harvemmassa. Pähkinäpensaita on käsitelty ennen rajauspäättöstä. Myös pihlajaa ja jalopuiden taimia kasvaa pensaskerroksessa paikoin hyvin runsaana. Tuomi on pensaskerroksessa yleisenä alueen luoteisosassa lähellä järven rantaa.

Kasvillisuus

Luontotyyppin kasvillisuus on suurilta osin muuntunutta käenkaali-oravanmarjatyypin lehtoa. Kasvillisuudessa on etenkin alueen läpi kulkevan hiekkatien läheisyydessä selkeä kulttuurivaikutus. Kenttäkerroksen yleisimpiä lajeja luontotyyppin sisäosissa ovat kielo, lillukka, käenkaali, valkovuokko ja lehtonurmikka. Paikoitellen pähkinäpensaat varjostavat kenttäkerrosta voimakkaasti ja kasvillisuuden peittävyys on niukkaa. Hiekkatien varrella ja alueen reunaosissa kasvaa melko runsaana mm. vuohen- ja koiranputkea, koiranheinää ja piharatamoa.

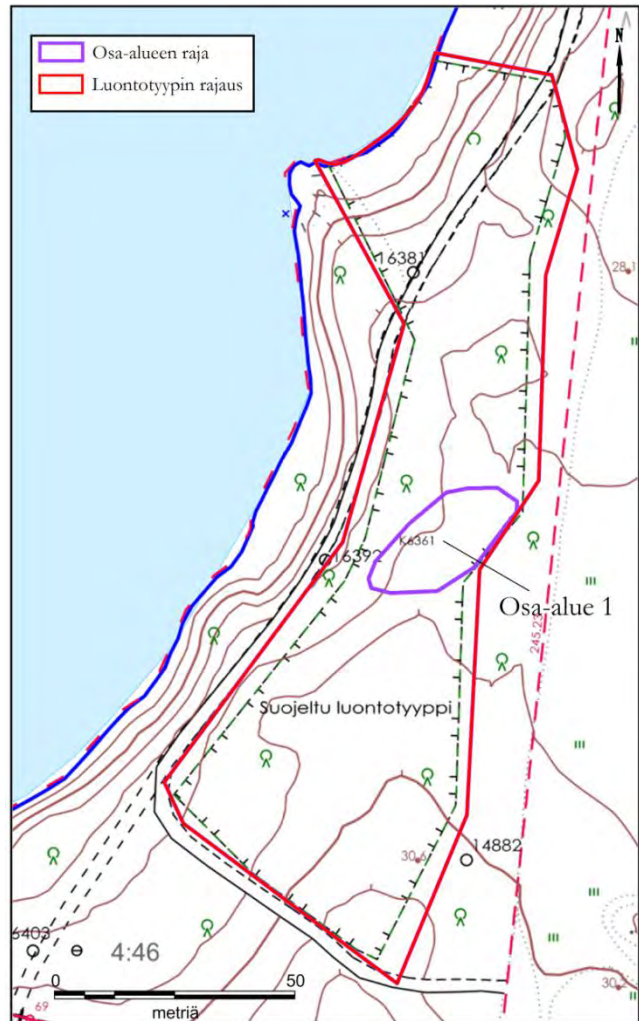
Kuva 132: Luontotyyppin läpi kulkee golfkentän huoltotie.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: 2) ei kiireellinen, hoito pidemmän ajan kuluessa

Hoidon tarve alueellisesti:

Hoidon tarpeessa olevat alueet ovat merkittyinä oheiseen karttaan. Alueen keski- ja eteläosissa kasvaa paikoitellen melko pieniä kuusen taimia, jotka eivät vielä varjosta kenttäkerroksen kasvillisuutta tai häiritse pähkinäpensaita ja jalopuiden taimia. Kuusen taimia kuitenkin kasvaa pähkinäpensaiden ja jalopuiden välittömässä läheisyydessä ja varttuessaan taimet kasvavat pähkinäpensaiden sisään. Näitä kuusen taimia on poistettava 2–3 metrin säteellä pähkinäpensaiden sekä jalopuiden ympäriltä noin viiden vuoden kuluttua. Taimet ovat vielä pienikokoisia ja helppoja poistaa, joten melko pian aloitettu hoito vähentäisi myöhempää hoitotaakkaa ja -kustannuksia. Avoimissa ja valoisissa kohdissa jalopuiden ympärillä kasvavien kilpailevien lehtipuiden, kuten haavan, taimia voi myös tarvittaessa poistaa pidemmän ajan kuluessa. Pähkinäpensaiden ja jalopuiden ympäriltä kaadetut kuuset on vietävä alueelta pois hoidon yhteydessä.

Kartta 30: Bodominjärven tammilehdon hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Kuva 133: Pähkinäpensaiden alla ja jalopuiden välittömässä läheisyydessä kasvavia kuusentaimia kannattaa poistaa luontotyyppin alueelta myöhemmän hoitotarpeen vähentämiseksi.

6.3.9 Mylly-Majalammen etelärannan lehmuslehto

Kuva 134: Yleiskuva Mylly-Majalammen etelärannan lehmuslehdosta.

Perustiedot

Pinta-ala: 0,65 ha

Maanomistus: Rinnekotisäätiö

Luontotyyppi: jalopuumetsikkö

Rajaustunnus: LTA010260

Rauhoituspäivämäärä: 24.2.2003

Yleiskuvaus

Luontotyyppi on koilliseen avautuvan kalliojyrkänteen alla oleva melko edustava lehmuslehto, joka erottuu selvästi muusta ympäristöstään lehtipuiden suuren määrän vuoksi. Alue on pääosin tuoretta lehtoa, lammen rannassa on myös kapea kaistale kosteaa lehtoa, ja sen pensas- ja kenttäkerroksen lajisto on monipuolista. Alueen monijaksoisen puuston valtapuuna on kuusi, lehtipuista haapa ja metsälehmus kasvavat alueella runsaina. Lampeen rajautuessaan alueella on myös maisemallista merkitystä.

Alueella kuitenkin näkyy jälkiä vanhoista hakkuista. Lisäksi lahoppuun määrä on niukka ja järeät lahoppuut puuttuvat alueelta kokonaan. Alueen läpi kulkee myös sähkölinja, jonka alta puustoa on hieman harvennettu.

Edustavuus: hyvä (3)

+ monipuolinen lajisto, maisemallisesti merkittävä

– heikentynyt luonnontilaisuus

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan heikentynyt (2+)

+ Edustava lehtokasvillisuus

– vanhoja kantoja, lahoppuuta niukasti, luontotyypin läpi kulkee sähkölinja

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: kuusi, haapa, lehmus

Muut puulajit: hieskoivu, tervaleppä, raita

Alueen valtapuina olevat ylimmän latvuserroksen kuuset ovat läpimitaltaan keskimäärin 35 cm. Lehmusten lisäksi alueella kasvaa kookkaita haapoja, joista järeimmät ovat läpimitaltaan noin 40 cm. Alueella kasvaa myös muutama kookas raita ja järven rannassa tervaleppää. Alimmassa latvuserroksessa vallitsevina ovat läpimitaltaan 7–15 cm kuuset, lähellä rantaa olevissa osissa nuoret pihlajat yleistyvät. Alueen niukka lahoppuusto koostuu lähinnä tuoreehkoista maalahopuista, joista suurin on riukumaisia kuusia. Lisäksi alueella on joitakin pidemmälle lahonneita 0 – 30 cm lehtipuita. Järeät lahoppuut puuttuvat alueelta kokonaan.

Luontotyyppillä kasvaa läpimitaltaan yli 7 cm jalopuita yhteensä 23 kappaletta, joista 22 on lehmuksia ja vaahteroita yksi. Lehmukset ovat hyväkuntoisia ja elinvoimaisia sekä niiden jatkumo on hyvä; alueella on sekä lehmuksen taimia että nuorempia, ei vielä läpimitaltaan yli 7 cm yksilöitä melko tasaisesti. Suurin osa lehmuksista kasvaa alueen etelälaidalla edustavimmalla osalla lähellä rantaa. Lisäksi lehmuksia kasvaa muutaman puun ryhminä myös alueen luoteisosissa kalliojyrkänteiden alla ja alueen itälaidalla lähellä rantaviivaa. Vaahteran n. 30 cm pituisia taimia kasvaa alueella melko tasaisesti.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 25–50 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: Taikinamarja, lehmus, kuusen taimet

Pensaston muut lajit: pihlaja, haapa, vaahtera, lehtokuusama, näsiä

Kasvillisuus

Luontotyyppin kasvillisuus on pääosin tuoretta lehtoa. Suurin osa alueesta on käenkaali-oravanmarja (OMaT) -tyypin lehtoa, jossa kenttäkerroksen valtalajina on mustikka. Muita yleisiä lajeja ovat käenkaali, metsäimarre, oravanmarja ja lillukka. Alueella on havaittavissa myös imikkä-lehto-orvokki (PuViT) -lehdon pürteitä, joita ilmentävät mm. taikinamarjan runsas määrä, lehto-orvokki, kielo, mustakonnanmarja sekä pensaista lehtokuusama ja näsiä. Kasvillisuudeltaan edustavin osa alkaa alueen läpi kulkevasta sähkölinjasta länteen, jossa kenttäkerroksessa esiintyy edellä mainittujen lajien lisäksi mm. sinivuokkoa, nuokkuhelmikkää ja valkolehdokkia. Lähellä rantaa kenttäkerroksessa valtalajina on mustikka, jonka lisäksi kielo ja metsälauha esiintyvät melko runsaana, puolukka vähemmässä määrin. Rannan tuntumassa kenttäkerroksessa kasvaa sarojen lisäksi kurjenjalkaa, vehkaa ja ranta-alpia.

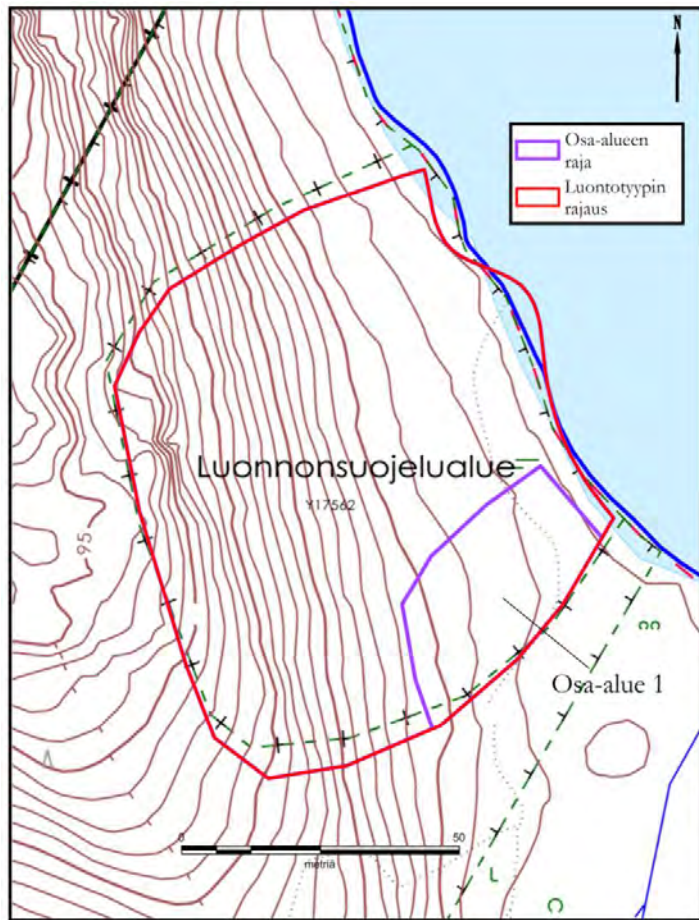
Huomionarvoiset lajit: Valkolehdokki

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: ei kiireellinen, hoito pidemmän ajan kuluessa (2)

Hoidon tarve alueellisesti:

Lehmuslehdon edustavin osa on alueen etelälaidalla, jossa suurimmat lehmukset kasvavat ja kenttäkerroksen lajisto on monipuolisin. Tämä osa on myös luontotyyppin ainoa hoitoa vaativa kohta (osa-alue 1), joka on merkittynä myös oheiseen karttaan. Tässä kohtaa kasvaa melko runsaasti kuusen taimia, jotka varjostavat kenttäkerroksen kasvillisuutta sekä lehmuksen taimia. Alueen luonnonhoidon ja lehtokasvillisuuden säilymisen kannalta tärkeintä onkin näiden tiheinä kasvavien varjostavien alikasvoskuusien harventaminen. Kaikkia kuusen taimia ei kuitenkaan ole tarpeen poistaa, vaan yksittäisiä kuusia on jätettävä kasvamaan korkeintaan 5 kappaletta aarille, jotta luontotyyppin rakenteen monipuolisuus säilyy. Poistettavat, pituudeltaan 30 cm–3 m, taimet ovat vielä sen verran pieniä, ettei koneellista harvennusta tarvita. Hoidon tarve ei ole kovin kiireellinen, mutta kuusien poisto on sitä helpompaa mitä nopeammin hoidon aloittaa.

Kartta 31: Mylly-Majalammen etelärannan lehmuslehdon hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Kuva 135: Lehtokasvillisuuden ja lehmuksen taimien seassa kasvavia kuusen taimia tulee harventaa.

6.3.10 Kytön kaakkoinen merenrantaniitty

Kuva 136: Yleiskuva Kytön kaakkoisesta merenrantaniitystä.

Perustiedot

Pinta-ala: 0,28 ha
Maanomistus: yksityinen
Luontotyyppi: merenrantaniitty

Päätöstunnus: LTA206871
Rauhoituspäivämäärä: 20.12.2000

Yleiskuvaus

Luontotyyppi on Kytön kaakkoisrannalla sijaitseva luonnontilainen, kasvillisuudeltaan monipuolinen merenrantaniitty. Niitty nousee loivasti kohti pohjoista, on leveydeltään 20 – 30 metriä ja pituudeltaan n. 45 metriä. Kallioden reunustaman niityn pohjoispuolella kasvaa vanhoja mäntyjä. Merenrantaniityllä on havaittavissa tyypillinen rannansuuntainen vyöhykkeellinen kasvillisuus. Lähimpänä rantaa oleva, noin kolmasosa niitystä on matalakasvuista rönsyrölli-suolavihvilä-meriluikka -yhdyskuntaa ja kaksi kolmasosaa niitystä on korkeakasvuista rantaniittyä. Luontotyyppi on hieman rehevöitynyt aikaisemmasta, vuonna 2001 tehdystä kartoituksesta. Niitty on maisemallisesti näyttävä.

Edustavuus: hyvä (3–)

+ luonnontilaisuus, tyypillinen vyöhykkeellinen kasvillisuus, maisemallisesti merkittävä
– pienialaisuus

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilainen (4 –)

+ tyypillinen lajisto, kasvillisuus kulumatonta
– niitty hieman rehevöitynyt

Kasvillisuus

Niityn kasvillisuus on luontotypille ominaista ja siinä on havaittavissa selkeät matala- ja korkeakasvuiset vyöhykkeet. Kasvillisuuden vyöhykkeellisyys kuitenkin on muuttunut verrattuna vuonna 2001 tehtyyn kartoitukseen, jolloin matalakasvuinen vyöhyke peitti lähes koko niityn. Nykyisin matalakasvuisen vyöhykkeen osuus on noin kolmannes koko niityn pinta-alasta. Matalakasvuisessa rönsyrölli-suolavihvilä-meriluikka -yhdyskunnassa kasvaa nimikkolajien lisäksi mm. merisuolaketta, ketohanhikkia, suolasänkiötä, sekä isorantasappea. Kaksi kolmasosaa alueesta on korkeakasvuista rantaniittyä, jossa yleisinä lajeina ovat mesiangervo, rantakukka, rantatädyke, rohtovirmajuuri, meriputki sekä ruokohelpi. Rantaniitty on kuitenkin edelleen maisemallisesti kaunis, edustava ja kasvillisuudeltaan monipuolinen.

Huomionarvoiset lajit:

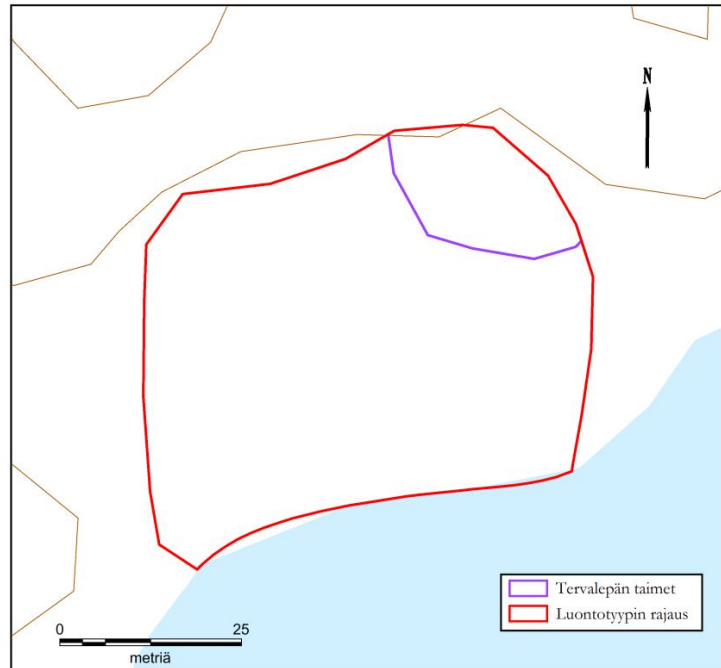
isorantasappi, ruohokanukka, suolasänkiö

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: ei kiireellinen, hoito pidemmän ajan kuluessa (2)

Hoidon tarve alueellisesti:

Niityn koillisosassa kasvaa joitakin tervalepän taimia, joiden leviämistä ja kasvua on tarkkailtava alueella. Tervaleppä on tarvittaessa poistettava alueelta niittykasvillisuuden ylläpitämiseksi. Korkeakasvuisen rantaniityn niitto ei rehevöitymisestä huolimatta ole välttämättä tarpeen, sillä niityn kasvillisuus on edelleen edustavaa ja monipuolista.

Kartta 32: Kytön kaakkoisen merenrantaniityn hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Kuva 137: Niittykasvillisuuden seassa kasvavia tervalepän taimia on tarvittaessa poistettava merenrantaniityltä.

6.3.11 Bodomín jalopuumetsä

Kuva 138: Yleiskuva Bodomín jalopuumetsästä

Perustiedot

Pinta-ala: 0,36 ha

Maanomistus: yksityinen

Luontotyyppi: jalopuumetsikkö

Rajaustunnus: LTA010263

Rauhoituspäivämäärä: 19.1.2001

Yleiskuvaus

Luontotyyppi on Bodominkujan pohjoispuolella oleva jalopuumetsä, jossa esiintyy pinta-alan nähden runsaasti vaahteroita ja tammia. Luontotyyppin luonnontilaisuus on kuitenkin pahoin kärsinyt puuston harvennuksista sekä ympäröivästä golfkentästä, joka ulottuu osittain myös luontotyyppin sisään. Alueen läpi kulkee lisäksi päällystetty ajoura. Kasvillisuus on paikoin hyvin rehevöitynyt ja lehtolajit esiintyvät harvoin. Lisäksi lahoppuuta on alueella niukasti.

Edustavuus: ei merkittävä (1B)

– luontotyyppin ominaispiirteet ja luonnontilaisuus heikentyneet

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: Ei täytä luonnontilaisen kaltaisen kriteereitä (1)

– kasvillisuus muuttunut, puustoa harvennettu, luontotyyppin sisällä golfkentän väylä, alueen läpi kulkee asfaltoitu ajoura.

Puusto

Puuston peittävyys: 25–50 %

Puuston alueellisuus: 2

Pääpuulajit: Vaahtera, tammi

Muut puulajit: Kuusi, mänty, rauduskoivu, raita

Luontotyyppin rajauksen sisäpuolella kasvaa runsaasti suurikokoisiakin jalopuita. Alueella kasvaa esimerkiksi yli 40 läpimitaltaan yli 7 cm vaahteroita. Alueen mutta alueen puustoa on kuitenkin harvennettu voimakkaasti eikä puusto ole luonnontilainen. Kookkaiden puiden lisäksi jalopuiden taimia esiintyy alueella runsaasti. Monet taimet kasvavat kuitenkin paikoin tiiviin heinäkavuston alla eivätkä ole kovin hyväkuntoisia. Alueen lahoppuuston määrä on hyvin vähäinen ja koostuu lähinnä jalopuiden lahoista oksista.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 0–25 %

Pensaston alueellisuus: 2

Pensaston valtalajit: tuomi, pihlaja

Pensaston muut lajit: pähkinäpensas, terttuselja, jalopuiden taimet, haapa, tervaleppä, karviainen, mustaherukka

Lähinnä luontotyyppin reunaosissa esiintyvien pensaiden valtalajina on tuomi, jonka lisäksi alueella kasvaa melko runsaasti lehtipuiden taimia sekä lounaisosissa kalliojyrkänteiden alla pähkinäpensasta. Myös terttuseljaa esiintyy alueella melko runsaasti. Avoimella alueella kasvavat pensaat ovat melko kookkaita, ja esimerkiksi pähkinäpensaat ovat alueella monihaaraisia ja hyvin tuuheita puuston vähäisen varjostuksen vuoksi.

Kasvillisuus

Luontotyyppillä tehtyjen hakkuiden ja maanmuokkauksen seurauksena alueen kasvillisuus on muuttunut huomattavasti vuonna 1998 tehtyyn kartoitukseen verrattuna. Luontotyyppin reunaosat ovat paikoin hyvin heinittyneet ja esimerkiksi koiranheinä kasvaa paikoin runsaana. Myös metsä- ja nurmilauha sekä vuohenputki kasvavat koko alueella yleisinä. Alueen keskiosien kallionpäällisellä kasvillisuus on kalliokedoille tyypillistä ja yleisinä esiintyvät mm. tuoksusumake, kalliokieli sekä aho- ja niittysuolaheinä.

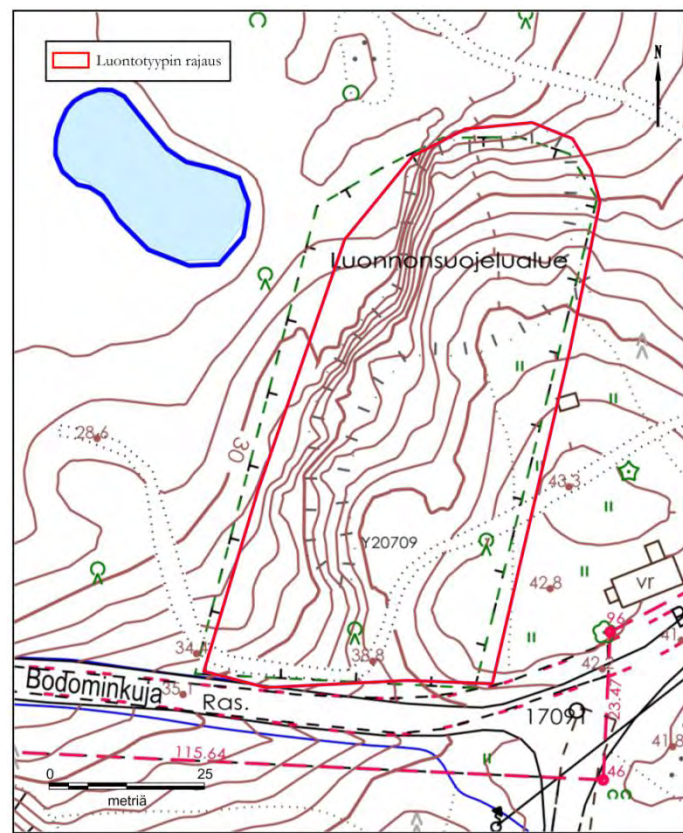

Kuva 139: Luontotyyppin läpi kulkee asfaltoitu ajoura.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: ei hoitotarvetta (1)

Luontotyyppin ominaispiirteitä ja luonnontilaisuutta on muutettu huomattavasti, eikä niitä saa pelkällä luonnonhoidolla palautettua.

Kartta 33: Bodomin jalopuumetsän hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Kuva 140: Golfkentän tiiuspaikka luontotyyppin sisäosissa

6.4 Helsingin omistuksessa olevien luontotyyppien hoito-ohjeet

6.4.1 Koivulan lehmuslehto

Kuva 141: Yleiskuva Koivulan lehmuslehdosta

Perustiedot

Pinta-ala: 0,75 ha

Maanomistus: Helsingin kaupunki

Luontotyyppi: jalopuumetsikkö

Rajaustunnus: LTA010256

Rauhoituspäivämäärä: 24.2.2003

Yleiskuvaus

Koivulan lehmuslehto on jyrkässä kallioalusrinteessä sijaitseva edustava ja melko luonnontilaisena säilynyt jalopuumetsikkö. Rakenteeltaan monipuolisella alueella, jonka puuston valtalajina kasvaa metsälehmus, on runsaasti vanhaa ja järeää puustoa sekä huomattavasti lahoppuuta. Ylemmässä latvuserroksessa kasvaa myös melko runsaasti kuusta, jonka lisäksi alueella kasvaa järeitä haapoja sekä rannan läheisyydessä terva- ja harmaaleppää. Jaloista lehtipuista alueella kasvaa myös vaahteraa. Luontotyyppin läpi kulkee ajoittain kuivuva luonnontilainen puro. Luontotyyppin reunaosien rinteet ovat pääasiassa tuoretta kangasmetsää, puronotkelman laidoilla kasvillisuus on kosteaa lehtoa. Luontotyyppi rajautuu lännessä Nuuksion pitkäjärven rantaan, ja alueella on myös maisemallisesti merkitystä. Alueella kasvaa pienialaisia varjostavia kuusiryhmiä, mutta alue ei kuitenkaan ole kiireellisen hoidon tarpeessa. Luontotyyppi rajautuu eteläosissa kesämökin pihapiiriin, jonka lähistöllä alue on hieman roskaantunut. Rajauksen pohjoispuolella läpimitaltaan yli 7 cm lehmuksia sekä pensasmaisia lehmuksia jää rajauksen ulkopuolelle. Tämän lehmusta kasvavan alueen lisääminen luontotyyppiin toisi alueelle lisäarvoa ja muodostaisi luontotyyppistä nykyistä järkevämmän kokonaisuuden. Nämä alueet on merkitty hoito-ohjeiden yhteydessä olevaan karttaan.

Edustavuus: hyvä (3)

+ melko luonnontilainen, rakenteeltaan monipuolinen, maisemallisesti merkittävä

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan lievästi heikentynyt (3)

+ runsaasti lehmuksia, suurikokoista puustoa, runsaasti lahoppuuta

– paikoin roskaantunut

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 % Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: lehmus, kuusi, haapa

Muut puulajit: rauduskoivu, harmaaleppä, tervaleppä, vaahtera

Lehmus on puuston ylemmän latvuserroksen valtalajina alueen itä- ja keskiosissa. Alueen länsi- ja eteläosissa rinteen päällä kuusen osuus kasvaa. Alueella kasvaa paikoitellen myös järeitä haapoja ja rauduskoivuja. Alueella on runsaasti sekä tuoretta että jo pitkälle lahonnutta lahoppuuta sekä pysty- että maapuuna. Kuusilahopuun lisäksi alueella on myös lahoja lehmuksen sekä muiden lehtipuiden runkoja. Jalopuut ovat alueella hyväkuntoisia ja etenkin lehmuksella on hyvä jatkumo eri-ikäisiä ja -kokoisia puista. Alueen pohjois- ja luoteislaidalla lehmusten uudistuminen on voimakasta ja lehmuspensastoa jää myös rajauksen ulkopuolelle melko runsaasti. Luontotyyppin alueella kasvavat vaahterat ovat keskittyneet lähinnä rajauksen itäosiin.

Pensasto

Pensaston peittävyys (%): 50–75 % Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: lehmuksen taimet

Pensaston muut lajit: kuusen taimet, koiranheisi, taikinamarja, lehtokuusama, pihlaja, näsiä

Kasvillisuus

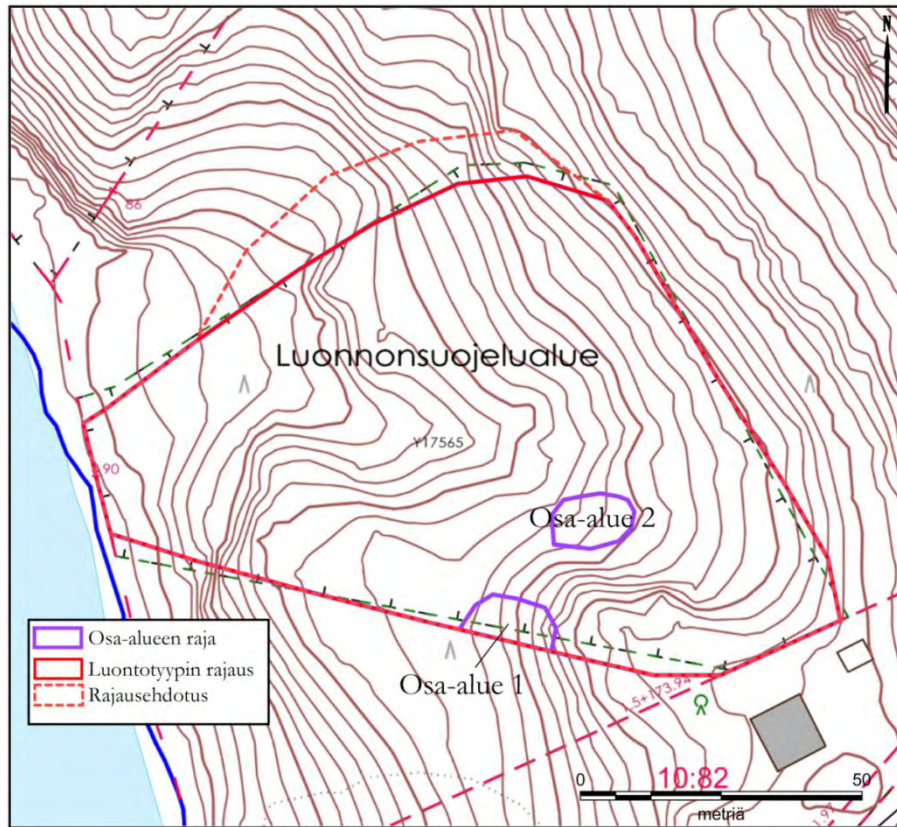
Kasvillisuus on luontotyyppin rajauksen reunoilla pääosin mustikkatyyppin kangasmetsää, jossa mustikka ja kielo ovat kenttäkerroksen valtalajeina. Alueen sisäosissa on myös käenkaali-oravanmarja -tyypin lehdon piirteitä, jossa nimikkolajien ja kielon lisäksi esiintyy myös valko- ja sinivuokkoa sekä lillukkaa melko runsaana. Alueen eteläosissa kulkevan purouoman ympäristössä esiintyy hiirenporras-käenkaalityypin lehdon kasvillisuutta, jossa kasvaa runsaasti saniaisia, kuten hiirenporrasta, iso- ja metsäälvejuurta, metsäimarretta. Purouoman läheisyydessä myös koiranheisi on paikoitellen runsaana pensaskerroksessa.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: ei kiireellinen, hoito pidemmän ajan kuluessa (2)

Hoidon tarve alueellisesti:

Koivulan lehmuslehto on pääosin hyvässä kunnossa eikä kiireelliselle hoidolle ole koko alueella tarvetta. Paikoitellen kuitenkin kasvaa pienialaisia tiheitä kuusiryhmiä, jotka varjostavat kenttäkerroksen kasvillisuutta ja voivat lähivuosina alkaa varjostaa myös jalopuiden riukuja sekä taimia. Nämä tiheet kuusiryhmät, joiden sijainnit ovat merkittynä oheiseen karttaan, kasvavat lähinnä alueen läpi kulkevan purouoman ympärillä ja eteläpuolella. Karttaan on myös piirretty punaisella katkoviivalla alue, jonka lisääminen luontotyyppiin muodostaisi alueesta nykyistä rajausta järkevämmän kokonaisuuden.

Kartta 34: Koivulan lehmuslehdon hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Osa-alue 1

Lähellä rajauksen etelärajaa pienen kallioseinämän alla kasvaa melko tiheää ja varjostava alikasvoskuusiryhmä kookkaiden lehmusten ja haapojen alla. Lämpimiltään 5–10 cm kuusia kasvaa noin 17 kappaletta aarilla, ja kenttäkerroksen valoisuuden lisäämiseksi kuusia voi harventaa noin puolet runkoluvusta. Harvennuksessa etusijalla ovat läpimitaltaan suuremmat ja voimakkaimmin varjostavat kuuset.

Kuva 142: Harvennuksen tarpeessa olevia kuusia osa-alueella 1

Osa-alue 2

Edellisen alueen koillispuolella on toinen pienialainen ja tiheä kuusiryhmä, jossa kasvaa noin 20 läpimitaltaan 3–8 cm ja pituudeltaan 2–4 metrisiä kuusta kookkaiden haapojen ja lehmusten alla. Kuusia kasvaa myös jalopuiden taimien ympärillä. Kuuset tulee poistaa 2 metrin säteellä jalopuiden ja niiden taimien ympäriltä, jotta jalopuiden taimille vapautuu kasvutilaa.

Kuva 143: Osa-alueella 2 jalopuiden tyvellä kasvavia kuusia on tarpeellista harventaa

Luontotyyppin alueella kasvaa melko tasaisesti, etenkin rajauksen eteläosissa kulkevan purouoman ympäristössä, nuoria alikasvoskuusia, jotka eivät kuitenkaan vielä varjosta kenttäkerrosta kovin voimakkaasti. Edellä mainittujen tiheiden kuusiryhmien harventaminen ei siten estä kuusen luontaista uudistumista alueella. Osa alikasvoskuusista kasvaa kaatuneiden, ylemmän latvuserroksen kuusten aukkopaikoissa ja pitävät yllä metsän luontaista rakennetta. Alikasvoskuusikon kehitystä on kuitenkin syytä tarkkailla ja tarpeen mukaan harvennettava alueelta.

Kuva 144: Purouoman läheisyydessä kasvavia alikasvoskuusia.

6.4.2 Pyykorven lehmusmetsä

Kuva 145: Yleiskuva Pyykorven lehmusmetsästä

Perustiedot

Pinta-ala: 2,4 ha

Rajaustunnus: LTA010491

Maanomistus: Helsingin kaupunki

Rauhoituspäivämäärä: 7.1.2003

Luontotyyppi: jalopuumetsikkö

Yleiskuvaus

Luontotyyppi on edustava jalopuumetsä kallioalusrinteessä Luukkaan ulkoilualueella. Puustoltaan monikerroksisen alueen valtapuuna on kuusi, mutta myös lehtipuuta on runsaasti. Jalopuista alueella kasvaa sekä lehmusta että vaahteraa, joista molempien pinnalla kasvaa vanhaa metsää ilmentävää raidankeuhkojäkälää. Lisäksi lahoppuun määrä on alueella runsas. Alueen kasvillisuudessa on havaittavissa sekä tuoreen kankaan että eri lehtotyyppien piirteitä. Luontotyypin rajauksen sisällä näkyy vähäisiä jälkiä vanhoista hakkuista. Lisäksi alueen länsilaidalla kulkevan ulkoilutien varresta on harvennettu puustoa. Alueella ei ole kiireellistä hoitotarvetta, mutta länsilaidalla olevien, kaadettujen puiden aukkopaikoissa uusiutuvien, kuusien leviämistä alueelle on pidettävä silmällä. Ulkoilutien varteen tulisi pystyttää myös opastetaulu, josta ulkoilijat saavat lisätietoa luontotyypestä ja sen ominaispiirteistä.

Edustavuus: hyvä (3)

+ melko luonnontilainen, rakenteeltaan monipuolinen ja lajistoltaan runsas, suurikokoinen, luonnonhoitotoimien järjestämiseen hyvät mahdollisuudet, harvinaiset lajit

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan lievästi heikentynyt (3)

+ monipuolinen rakenne, runsaasti lahoppuuta, jalopuilla hyvä jatkumo

– vähäisiä jälkiä vanhoista hakkuista, ulkoilutien varresta puustoa harvennettu

Puusto

Puuston peittävyys: 75–100 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: kuusi ja haapa

Muut puulajit: lehmus, vaahtera, raita, hies- ja rauduskoivu, tervaleppä, harmaaleppä

Luontotyyppin eteläreunan rinteessä puusto on kuusivaltaista, seassa kasvaa yksittäisiä hieskoivuja ja haapoja. Pohjoisreunalla ja alueen keskiosissa kuusi on edelleen valtapuuna, mutta puusto on järeämpää. Paikoitellen, pääasiassa alueen keski- ja pohjoisosissa, kasvaa kookkaita tervaleppiä, haapoja ja hieskoivuja. Jalopuita kasvaa alueen länsilaidalla kulkevan ulkoilutien itäpuolella yli 40 kappaletta. Jalopuut ovat alueella melko tasaisesti jakautuneita, samoin kuin riukumaiset pensasmaiset yksilöt. Vaahtera uudistuu paikoin voimakkaasti kaatuneiden puiden aukkopaikoissa. Jalopuiden jatkumo melko hyvä, vaikka järeät puut käytännössä puuttuvatkin muutamaa lehmusta lukuun ottamatta. Luontotyyppin lahoppuusto koostuu enimmäkseen järeistä kuusista, joita esiintyy sekä pysty- että maapuuna melko runsaasti ja tasaisesti koko alueella. Järeitä lahoja lehtipuita on harvemmassa, ja ne ovat pääosin haapoja ja tervaleppiä. Pieniläpimittaista lahoa lehtipuuta on alueella kuitenkin melko runsaasti. Lahoppuustossa on myös jalojen lehtipuiden runkoja.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 0–25 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: lehtipuiden taimet, pähkinäpensas

Pensaston muut lajit: taikinamarja, vadelma, mustaherukka, punaherukka, tuomi, lehtokuusama, koiranheisi, näsiä, kuusi

Kasvillisuus

Alueen kaakkoisosassa ja eteläreunan rinteinpäällisessä kasvillisuus on mustikkavaltaista ja tuorelle kankaalle ominaista. Pääosa alueesta rinteän alaosissa on käenkaali-oravanmarja (OMaT) -tyypin lehtoa, jossa yleisimmät lajit ovat oravanmarja, mustikka, kielo, käenkaali ja metsäimarre. Kasvillisuudessa on nähtävissä myös nuokkuhelmikkä-linnunhernetyypin kasvillisuutta. Luontotyyppi vaihtuu rajauksen pohjoisosissa lehtokorveksi, jossa suuret saniaisat kasvavat runsaina.

Huomionarvoiset lajit: Raidankeuhkojäkäliä

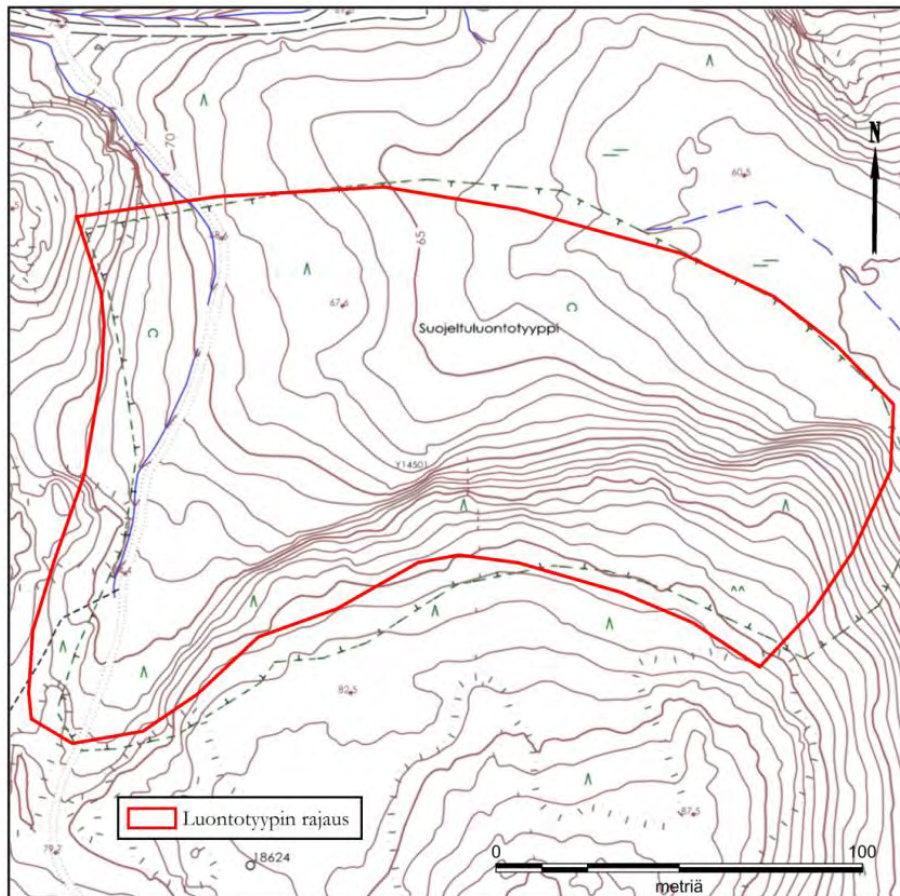

Kuva 146: Luontotyyppin alueella olevien jalopuiden pinnalla kasvaa raidankeuhkojäkäliä.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: ei kiireellinen, hoito pidemmän ajan kuluessa (2)

Hoidon tarve alueellisesti:

Kartta 35: Pyykorven lehmusmetsän hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Puustoa on hieman harvennettu luontotyyppin länsilaidalta ulkoilutien varresta, minkä seurauksena alikasvoskuusille on vapautunut kasvutilaa (kuva 147). Tiheän kuusikon leviämistä luontotyyppille on tarkkailtava ja tarvittaessa harvennettava.

Kuva 147: Kuusen taimia voi tarvittaessa luontotyyppin länsilaidalla kulkevan polun varresta pidemmän ajan kuluessa. Luontotyyppin sisäosissa kasvaa paikoitellen alikasvoskuusia, muttei kuitenkaan kovin tiheinä, lehtokasvillisuutta ja jalopuiden taimia voimakkaasti varjostavina kasvustoina. Nuoret kuuset uudistuvat lähinnä kaatuneiden järeiden kuusten aukkojen aukkopaikoissa ja ovat näin osana metsän luontaista dynamiikkaa. Näille kuusille ei ole poistotarvetta.

6.4.3 Lajalammen pähkinäpensaslehto

Kuva 148: Yleiskuva Lajalammen pähkinäpensaslehdosta

Perustiedot

Pinta-ala: 1,81 ha

Maanomistus: Helsingin kaupunki

Luontotyyppi: pähkinäpensaslehto

Rajaustunnus: LTA010130

Rauhoituspäivämäärä: 6.3.2000

Yleiskuvaus

Lajalammen pähkinäpensaslehto on Lajalammesta laskevan puron varrella oleva Hakjärven luonnonsuojelualueeseen kuuluva edustava luontotyyppi, jossa kasvaa runsaasti hyväkuntoisia pähkinäpensaita. Luontotyypin kasvillisuus on puronvarressa hiirenporrastyypin lehtoa, rinteissä tuoretta keskiravinteista lehtoa. Alueen puusto on lehtipuuvältaista, pääpuulajeina ovat haapa, rauduskoivu ja lepät, joiden lisäksi alueella kasvaa harvakseltaan luonnontilaisia jalopuita sekä istutettuja saarnia. Luontotyypin rajaukseen kuuluu myös pienialainen kuusikko alueen itäosissa. Alueella nähtävissä olevien vähäisten kantojen perusteella puustoa on paikoitellen hoidettu ennen rajuuspäätöstä. Luontotyypin lähialueet ovat virkistyskäytössä ja luontotyypin reunoilla kulkee ulkoilupolkua, joista osa myös luontotyypin sisällä. Paikoitellen aluskasvillisuus on kärsinyt tallauksesta polkujen läheisyydessä.

Edustavuus: erinomainen (4)

+ rakenteeltaan monipuolinen ja yhtenäinen alue, luonnontilaisuus, pähkinäpensaiden määrä

Luonnontilaisuus ja ominaispiirteiden säilyminen: luonnontilaisen kaltainen, luonnontilaltaan lievästi heikentynyt (3)

+ kasvillisuus edustavaa, runsaasti erikokoisia pähkinäpensaita, runsaasti lahoppuuta

– paikoitellen kasvillisuus kärsinyt tallauksesta, vanhat kannot

Puusto

Puuston peittävyys: 50–75 %

Puuston alueellisuus: 3

Pääpuulajit: Haapa, rauduskoivu

Muut puulajit: tervaleppä, harmaaleppä, kuusi, raita, vaahtera, saarni

Alue on lehtipuuvaltaista sekametsää, jossa haapa ja rauduskoivu ovat valtapuina. Puron varrella kasvaa myös melko runsaasti harmaa- ja tervaleppää. Luontotyyppin reunoilla on myös alueita, joissa puusto koostuu lähes kokonaan kuusista. Alueella kasvaa melko runsaasti vaahteran riukuja, erityisesti alueen keskiosan puronvarsirinteessä. Myös tammen taimia sekä pensasmaisia lehmäksi esiintyy alueen etelä- ja keskiosissa puron varrella. Vanhojen kartoitustietojen perusteella alueelle on myös istutettu saarnea. Alueen lahoppuusto koostuu enimmäkseen puron varressa olevasta pieniläpimittaisesta lahosta lehtipuusta. Järeää lahoppuustoa ei alueella juuri ole.

Pensasto

Pensaston peittävyys: 25–50 %

Pensaston alueellisuus: 3

Pensaston valtalajit: Pähkinäpensas, tuomi

Pensaston muut lajit: Näsiä, taikinamarja, pihlaja, lehtokuusama, vadelma, vaahteran taimet, lehmuksen taimet, koiranheisi

Alueella on runsaasti hyväkuntoisia ja erikokoisia pähkinäpensaita. Vain luontotyyppin itäosassa polkujen risteyksessä jotkin yksilöt ovat hieman kärsineet kuusten varjostuksesta. Runnamentaisia pähkinäpensaskasvustoja ei esiinny alueella. Luontotyyppin alueella kasvavien pähkinäpensaiden tarkkaa lukumäärää ei tässä selvityksessä laskettu. Edellisessä kartoituksessa pensaiden lukumääräksi saatiin n. 160 kappaletta, joka vastaa hyvin myös nykytilaa. Alueen pensaslajisto on monipuolinen ja pähkinäpensaiden lisäksi alueella kasvaa runsaasti muita pensaita ja jalopuiden taimia. Näsiä ja koiranheisi esiintyvät alueella lähinnä yksittäisinä varsina.

Kasvillisuus

Puronvarsi on kostea hiirenporrastyyppin (AthOT) lehtoa, jossa hiirenporras ja muut suuret saniaiset vallitsevat. Yleisinä ovat myös metsäkorte, suo-orvokki ja ranta-alpi. Purouoman viereiset rinteet ovat tuoretta keskiravinteista lehtoa, jossa kiolo, saniaiset, lillukka ja paikoin mustikka ovat runsaina.

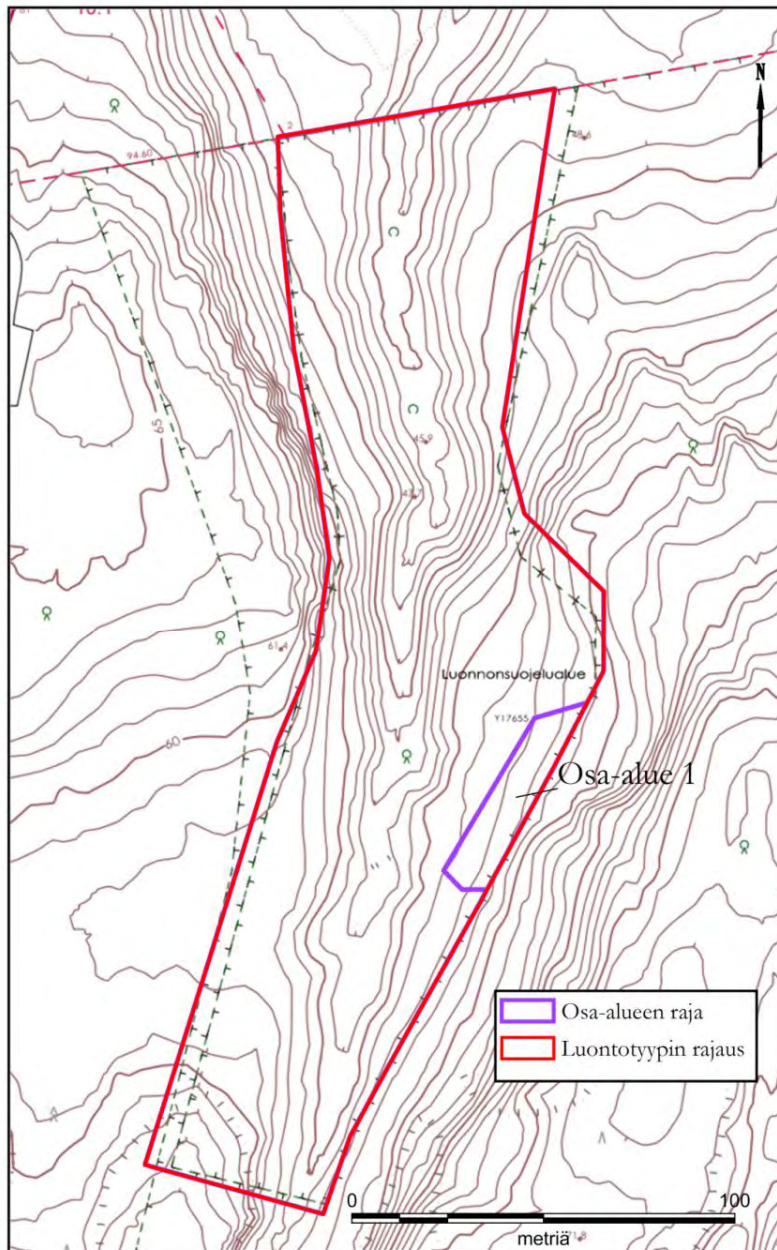

Kuva 149: Luontotyyppin läpi kulkevan puron varressa esiintyy kostean lehdon kasvillisuutta.

Hoito-ohjeet

Kiireellisyys: ei kiireellinen, hoito pidemmän ajan kuluessa (2)

Hoidon tarve alueellisesti:

Kartta 36: Lajalammen pähkinäpensaslehdon hoitokartta. Taustakartan © Espoon kaupunki 2015.

Osa-alue 1

Itälaidalla polun varrella, pienialaisen kuusikon eteläpuolella kasvaa melko tiheässä 1,5–3,5 -metrisiä kuusen taimia, joista osa kasvaa pähkinäpensaiden seassa. Tiheimmissä kohdissa kuusia kasvaa 15–20 kappaletta aarilla. Kuusia on poistettava 2–3 säteellä pähkinäpensaiden ympäriltä ja osa-alueen muista osista harvennettava siten, että kuusia jää kasvamaan noin 5 kappaletta aaria kohden. Vaikka luontotyyppin muiden osien hoidolla ei ole kiireellistä hoitotarvetta, tällä osa-alueella hoitotoimet tulisi aloittaa viimeistään viiden vuoden kuluessa.

Kuva 150: Osa-alueella 1 kasvavia kuusen taimia on tarpeellista harventaa.

Luontotyyppin reunaosissa kenttäkerroksen kasvillisuus on paikoin kulunut alueen virkistyskäytön seurauksena. Kulku on myös jatkossa ohjattava jo olemassa oleville poluille, jotta kasvillisuus säilyy monipuolisena luontotyyppin edustavimmissa osissa. Polkujen varrelle olisikin hyvä sijoittaa opastetauluja, joissa kerrotaan pähkinäpensaslehdon ominaispiirteistä ja ohjataan ulkoilijoiden kulkua. Luontotyyppin edustavin osa puron varressa on säästynyt kuusettumiselta melko hyvin. Paikoitellen puron varressa kuitenkin kasvaa pieniä kuusia, ja puron varren kuusettumisen estämiseksi tiheitä kuusiryhmiä on tarvittaessa poistettava pidemmän ajan kuluessa.

Kuva 151: Kenttäkerroksen kasvillisuus on paikoin kulunut luontotyyppin alueella.

7 YHTEENVETO

Tässä työssä selvitettiin Espoon alueella rajattujen luonnonsuojelulain luontotyyppien nykytila ja laadittiin kullekin kohteelle hoito-ohjeet, joiden avulla luontotyyppien ominaispiirteitä voidaan pitää yllä.

Kohteiden nykytilan perusteella lähes kaikki Espoon alueella olevista luontotyypeistä vaativat jonkinasteista hoitoa, jotta luontotyypeille tyypilliset piirteet saadaan turvattua. Osa luontotyypeistä on edelleen edustavia ja niissä tarvittavat hoitotoimet ovat lähinnä pienimuotoisia ja pidemmän ajan kuluessa toteutettavia. Monien luontotyyppien ominaispiirteet ovat kuitenkin heikentymässä, ja nämä kohteet ovat kiireellisen hoidon tarpeessa.

Metsäisiä luontotyypejä, joita ovat jalopuumetsiköt, pähkinäpensaslehdot ja tervaleppäkorvet, uhkaa erityisesti tiheänä kasvavat kuuset, jotka esimerkiksi kilpailevat elintilasta jalopuiden kanssa ja varjostavat niiden taimia. Varjostuksen lisäksi kuusten maaperää happamoittava neulaskarike on myös näille luontotyypeille ominaiselle kasvillisuudelle haitallista. Usealle luontotyyppille on lisäksi levinnyt vieraslajeja joko luontotyypejä ympäröiviltä alueilta tai luontotyypeille kasatun puutarhajätteen mukana. Monet, etenkin asutuksen ja teiden lähellä olevat luontotyytit ovat myös roskaantuneet, ja roskien keräys on tarpeen näillä kohteilla. Espoon ulkosaaristossa olevat merenrantaniityt ovat säilyneet melko edustavina, vaikkakin hoito on näillä kohteilla tarpeen umpeenkasvun estämiseksi. Monella luontotyyppillä ominaispiirteet ovat heikentyneet myös virkistyskäytön seurauksena.

Monen Espoon alueella olevan luontotyytin tila on muuttunut verrattuna ennen luontotyyppien rajauspäätöksiä tehtyihin maastokartoituksiin. Osalla kohteista kehitys on ollut luontaista ja osalla seurausta edellä mainituista ihmisen aiheuttamista muutoksista. Ainakin yhtä luontotyypeistä on kuitenkin muutettu niin paljon, ettei luontotyytin ominaispiirteitä pelkän luonnonhoidon avulla saada palautettua. Myös Bodominjärven vedenpinnan säännöstely on muuttanut toista Espoon alueella olevaa, luontotyyppinä rajattua, tervaleppäkorpea siinä määrin, että luonnonhoidon mahdollisuudet ominaispiirteiden palauttamisessa ovat rajalliset.

Muutoksista huolimatta Espoon luontotyytit ovat edelleen arvokkaita luonnon monimuotoisuutta turvaavia alueita. Jatkuvasti kasvavan ja muuttuvan kaupungin alueella näiden luontotyyppien ylläpito ja hoito on kuitenkin tarpeellista, jotta ne säilyvät arvokkaina myös vastaisuudessa.

8 KIITOKSET

Raportin tekijä haluaa kiittää Espoon ympäristökeskuksen henkilökuntaa. Erityiskiitos kuuluu ympäristöasiantuntija Tia Lähteenmäelle, joka jaksoi kärsivällisesti ohjata työtä ja kommentoida raportin luonnoksia eri vaiheissa sekä auttoi saaristokohteiden kasvillisuuden selvittämisessä. Kiitos myös Kalevi Hiironniemelle, joka avusti työn suurempien suuntaviivojen hahmottamisessa sekä Laura Kaurialle, joka pätevästi ohjeisti ja avusti hoitokarttojen tekemisessä sekä paikkatiedon käsittelyssä. Kiitoksen hyödyllisistä kommenteista hoito-ohjeisiin ansaitsevat myös Sini Miettinen ja Juho Ikäheimo Espoon kaupungin Teknisestä keskukselta sekä Kirsi Hellas Uudenmaan ELY-keskukselta. Kiitos myös Seppo Tuomiselle, joka toimitti tarpeellista tietoa Espoon luontotyypeistä.

9 LÄHTEET

Alanen, A., Leivo, A., Lindgren, L. & Piri, E. 1995. Lehtojen hoito-opas. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 157. Metsähallitus, Vantaa. 128 s.

Luonnonsuojeluasetus 14.2.1997/160

Luonnonsuojelulaki 20.12.1996/1096

Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus, Helsinki. 192 s.

Pääkkönen, P. & Alanen, A. 2000. Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristökeskuksen moniste 188. 128 s.

Raunio, A., Anttila, S., Kokko, A. & Mäkelä, K. 2013. Luontotyyppisuojelelun nykytila ja kehittämistarpeet - lakisäätöiset turvaamiskeinot. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2013. 276 s.

Similä, M. & Junninen, K. 2011. (toim.) Metsien ennallistamisen ja luonnonhoidon opas. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 26. Metsähallitus, Vantaa. 191 s.

Tainio, E. & Siitonen, M. 2011 Jalopuumetsien luonnonhoito. Julkaisussa: Metsien ennallistamisen ja luonnonhoidon opas. Similä, M. & Junninen, K. 2011. (toim.) Metsien ennallistamisen ja luonnonhoidon opas. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 26. Metsähallitus, Vantaa. 191 s.

Karttalähteet:

Espoon kaupunki, 2015.

Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja

- 6/98 Tremanskärrens naturstig
- 7/98 Luonnon kannalta merkittävien luontotyyppien inventointi Espoossa
- 1/00 Espoon Glimsin- ja Glomsinjoen luontoarvojen selvitys 1999
- 2/00 Espoon meluntorjuntaohjelma 2000
- 3/00 Espoon kaupungin ympäristöraportti
- 1/01 Espoon lintuvesien pesimälinnuston seuranta 2000
- 2/01 Kytön saaren luontoselvitys
- 3/01 Espoon energiansäästösuunnitelma 2001
- 4/01 Espoon Otsolahden perustilaselvitys ja kunnostussuunnitelma
- 5/01 Pohjois-Espoon järvien happamoitumiskehityksestä v.2000
- 6/01 Espoon ympäristön tila 2000
- 7/01 Espoon uhanalaiset ja silmälläpidettävät eläimet ja kasvit
- 1/02 Fortbildning i Miljöpedagogik, KOVA (Villa Elfvik)
- 2/02 Pohjois-Espoon järvien kalastotutkimus vuona 2001
- 3/02 Espoon eteläosien lepakkokartoitus vuonna 2002
- 1/03 Espoon perinneympäristöselvitys 2003
- 2/03 Muutokset Espoon arvokkailla luontokohteilla 2003
- 1/05 Espoon ympäristön tila 2004
- 2/05 Espoon Träskändan luontoselvitykset 2005
- 1/06 Espoon Nuuksion eteläosan luontoselvitys 2005
- 1/07 Espoolaisten ympäristöasenteet ja ympäristökäyttäytyminen
- 2/07 Espoon kaupungin ympäristöraportti 2006
- 3/07 Espoon kaupungin turvallisuusstrategia. Ympäristöturvallisuus
- 1/08 Lahnuksen alueen luontoselvitykset 2007
- 2/08 Matalajärven kunnostus 2005–2007 - Suunnitelma ja toteutus. Tulokset ja pohdinta.
- 3/08 Espoonjoen lepakkoselvitys
- 1/09 Espoon lintuvesien pesimälinnuston seuranta ja viitasammakkoselvitys 2008
- 2/09 Espoon ympäristön tila 2008
- 3/09 Maailmanparantajista viranomaiseksi - Espoon ympäristölautakunnan 3 vuosikymmentä 1978–2008
- 4/09 Espoon ympäristöraportti 2008
- 1/10 Matalajärven kunnostuskertomus 2008 ja 2009 sekä liitteet
- 1/11 Espoon kaupungin ympäristöraportti 2010
- 2/11 Espoon kaupungin turvallisuusstrategia, Ympäristöturvallisuus
- 1/12 Espoon hulevesiohjelma
- 1/13 Espoon ympäristön tila 2013
- 2/13 Espoon arvokkaat luontokohteet 2012
- 3/13 Espoon kaupungin ympäristöraportti 2013
- 1/14 Ekologiset yhteydet ja viheralueverkosto Espoossa
- 2/14 Espoon vesistöjen tila ja vesiensuojelu
- 3/14 Espoon perinneympäristöt 2014

Julkaisuja voi kysyä Espoon ympäristökeskuksesta
puh. 09 8162 4832, ymparisto@espoo.fi
www.espoo.fi/ymparisto/julkaisut

Espoon kaupungin painatuspalvelut 2015

